

Estudio, traducción anotada y edición crítica del *Et Sofer* de David Qimhi. Repensando su autoría

Verónica Vives

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

ספר עט סופר:
מהדורה ביקורתית

ב"ה

ספר נקודה

הא לך מבין תלמיד זהיר אל ספרי קדש אור בהיר
(איוב לז, כא), רחש לבי בו דבר טוב לשוני עט סופר מהיר

- 5 רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלכים (תהלים מה, ב),
שבעה ערוכים ושבעה פלכים. ונתתי לך מהלכים בין
העומדים (זכריה ג, ז) והסוככים; והמשרתים והנסיכים.
ואעשה לך מטעמים (בראשית כז, ט), בדרכי הטעמים
בדברי הקודמים, והמה חכמים מחוכמים (משלי ל, כד).
10 ומאיר אור להולכי חשכים. ואורה דרכים לנבונים, סופרים,
ונוקדים, קוראי ולומדים. ורובם לא יבינו (תהלים פב, ה),
ולא ישכילו, כי יאמינו וכי ישמאלו. ודרך ישרה לא דרכו,
בחשכה יתהלכו (שם).

1 ב"ה : א ב ג ד ה ו / 2 ספר נקודה : ד ה / נקודה [הנקוד א, הניקוד ב,
ספר נקודה] עט סופר להחכם ר' דוד קמחי ז"ל ג, ספר הנקדה והוא עט
סופר לרבינו קמחי ז"ל בניקוד ובטעמים ו / 3 תלמיד זהיר # זהיר
ותלמיד א / ספרי [ספר א / 4 רחש] רח' א / בו : א ב ו / לשוני [
ולשוני א ב / -- עט - טוב : ב / 5 אומר [אומ' ב ג / מעשי [מעש' א /
למלכים] למלך + לשוני עט סופר מהיר אומר אני מעשי למלכים ד,
למלכי' ו / 6 ערוכים [ערוכי' ב / -- שבעה - פלכים : ה ו / ושבעה
פלכים : א / ושבעה פלכים] בשבעה פלכים ב ד, כשבעה פלכים ג / 7
העומדים [העומדי' א / והסוככים] והשוכני' א, והשוכנים ב ג,
והשוככים ד / והנסיכים [והסודרים ו / 8 ואעשה [ואעש' א / 9 --
והמה - מחוכמים : ה / מחוכמים [מחכמים ב / 10 ומאיר] ואיר א ב ג
/ אור + בהיר א ב ג ד / -- ומאיר - חשכים : ה / דרכים [אור דרך ו /
11 ונוקדים [ונקדים ו / קוראי' [קוראים ב ג ד ה ו / ורובם] ורבים א
ב ד, ורבים ג

עט סופר

- וזה יקרא להם ממעט השתדלותם, ומרוב עצלותם לדרוש
 ולתור בחכמה על כל אשר נעשה (קהלת א, יג), בספרי
 הקדמונים בעלי המסורת והקבלות.
- לכן נדבה רוחי אותי (שמות לה, כא), הצעיר, דוד בן יוסף
 קמחי, לחבר ספר בניקוד ובטעמים וכללים מועילים לכל
 5 סופר ונוקד. ועל ספר שוקד ימצא בו סדרים מסודרים
 עדרים עדרים, בלי עמל יקחם, ודרך נקלה, ילמדם ולא
 ישכחם.
- וקראתי שם זה הספר עט סופר (תהלים מה, ב), למען ימצא
 10 הסופר ספקו. כתבתי בו דרך כלל נתיבות הכתובות מלה
 אחת והכתובות שתי מלות. כי הם מסופקות לכל הסופרים

1 יקרא [יקרה א ב ג ד ו, קרה ה / ממעט [ממיעוט ג ו / ומרוב [ורוב ו
 2 / בחכמה [חכמה א ב, : ד / 3 הקדמונים [הקדמוני' א ג / בעלי
 המסורת : ה / המסורת [מסור ה / והקבלות [והקבלו' א / 4 אותי +
 אנכי א ד, אני ב ג / בן [בר א ב ד / יוסף + בן ב ג / יוסף + בן ד, יוסף
 + בן קמחי הספרדי ה / 5 קמחי + הספרדי ו / בניקוד [בנקוד א ג ד ה
 / ובטעמים [וטעמים א ב ה ו / 6 -- ועל - שוקד : ד / סופר [סופ' א /
 ימצא [ימצאם א ב ג ד / סדרים : א ב ג / סדרים [דרכים ה / מסודרים
 [מסודרי' ד / 7 <עדרים [עדר' א / דרך [דרכים ה / 9 שם : ד / הספר
 : ד / זה הספר [הספר הזה א ג, ספר הזה ב / עט סופר + מהיר ב /
 למען ימצא [נמצא בו ב / ימצא + בו א ג ד ה / ימצא [נמצא + בו ב /
 10 ספקו : א / בו : ג / דרך [בדרך ג / נתיבות [כתיבו' א, : ב, כתיבות ג
 ד / 11 והכתובות [הכתובו' ד / מלות [מלו' א / מלות ב / כי : א /
 --כי - הסופרים : ב / מסופקות [מספקות ג / לכל [לרוב א ג ד

עט סופר

1 וכן התבות שהן קרי ולא כתלי ואשר הן כתלי ולא קרי. וכן שאר כללים הצריכין בכתיבת ספרי תורה. וחלקתי הספר הזה לג' חלקים: השער הראשון, בכתיבה; השער הב', בניקוד; השער הג', בטעמים.

1 -- אכן - «קרי : ב / כתלי [כתיב ג / «וכן [והן א / התבות [התיבות א ג / שהן [שהם ג ה / הן כתלי' [הם כתיב א ג ה, הם כתוב ד / 2 כללים [כללין ב, כללי' ו / הצריכין [הצריכים ג ד ה / ספרי [ספר א ג ד ה / תורה [התורה ב ג ה, ס"ת ו / 3 הספר הזה [זה הספר ה' / לג' חלקים [לשלשה שערים א ב ד, לשלש השערים ג, לשלשה חלקים ה' / 4 השער הב' [השער השני א ג ד / בניקוד [בנקוד א ה' / השער הג' [השער השלישי א ג ד

ועתה אחל בעזרת המלמד לאדם דעת (תהלים צד, י).

השער הראשון: בכתובה

צריך הסופר לדקדק בכתובתו בארבעה ועשרים ספרים,

וכ"ש בספר תורה שקורין בו ברבים.

5 ואותיות גדולות, ואותיות קטנות, ואותיות המנוזרות בתגין

בס"ת, ואותיות המלפפות ג"כ ידועים אצל הסופרים

וכתובות אצלם; ואינני צריך לשנותם הנה. אבל מה שיש

לספק בהם ונמצא בקצת ספרים בטעות אותן, אני צריך

לכתוב בזה הספר כתי' ולא קרי, קרי ולא כתי'. אחז"ל

10 במסכת סופרים בפי אין מוזר הנאה מחבירו (נדרים לב, ב):

אמ' ר' יצחק מקרא סופרים ועיטור סופרים וכתבין ולא

קריין וקריין ולא כתיבין הלכה למשה מסיני (שם לו, לח).

1 אחל + לפרש ד / בעזרת [בעזר ו / לאדם] אדם א ה / 2 הראשון [הא' ה / 3 הסופר : ד / בארבעה ועשרים] בכ"ד א ב ה ו, בעשרים וארבעה ג ד / 4 וכ"ש [וכל שכן א ג ד / בספר תורה] בס"ת ג ו / שקורין [שקוראין א ג, שקורי ב, שקוראים ד / בו] בה ב ג ו / 5 -- גדולות-תורה : א, ואותיות: ב ג ד / קטנות [וקטנות ב ג ד / -- ואותיות - ידועים : ב / 6 בס"ת] בספר התורה ג, בספר תורה ה / מלפפות [מלופפות ה ו / -- ג"כ - אצלם : ו / ואותיות] והאותיות א / ג"כ [גם כן א ג / ידועים] ידועות ג ד / ידועים + הם ג, הן ד / 7 וכתובות אצלם : ב / ואינני [ואיני א ג ד / לשנותם] לכתובם ב, לשנותן ג / הנה : א / מה [במה ו / 8 בהם] בהן ד ה ו / אני צריך # ו / צריך : לזכר ו / 9 לכתוב : א ב, לכתבן ד, ולכתוב ו / קרי ולא כתי' : ה ו / אחז"ל [אמרו רבותינו ז"ל א ב, אמרו רבותי' ז"ל ג, ארז"ל ד, אמרו ו / בפי] פרק ב ג, בפרק ד, פי ו / 10 סופרים] נדרים א ב ג ד ה ו / אין + בין ה ו / הנאה מחבירו : ו / מחבירו [מחברו א / 11 אמ' ר'] א"ר ב ג ד ה ו / ועיטור סופרים : א ב / 12 כתיבין [כתבון ו / הלכה למשה מסיני] הל"מ ו

מקרא סופרים

אָרץ, אָרץ פּי' כּי העם שלא היו יודעים בקריאה היו קורין
 אָרץ בסגול אף בסוף פסוק ובאתנחתא. והסופרים כמו
 שהיו מקובלים, תקנו להם הקריאה כי באתנחתא וסוף
 פסוק, ראוי לקרא אָרץ בקמץ אלף, וכן כל כיוצא בזה, לפי
 5 קראו הקריאות הללו, מקרא סופרים.

עיטור סופרים

פּי' הסרת סופרים, תרגום רק הבמות לא סרו (מ"ב יב, ד),
 לא עטרו. כמו שיש וו'ין שהעם קוראים והיו בהם טועים,
 10 והסופרים החזירו אל הקריאה הנכונה והסירו אותן הוו'ין,
 כגון: אחר תעבורו (בראשית יח, ה), שהיו קורין ואחר
 תעבורו, וכן, אחר תלכו (יהושע ב, טז); אחר תאסף (במדבר

2 פּי' [פּירוּשׁ א / הוּי : ו / יוּדעִים] יוּדעִין ו / קוּרִין [יוּדעִים א ב ,
 קוּרִים ג ד ה , קוּרִינִי ו / 3 בּסְגוּל : א / אָף : ו / בּסוּף פּסוּק] בּס'פּ בּו
 / וּבִאתְנַחְתָּא [וּבִאתְנַחַךְ / כּמוּ : בּ / 4 שֶׁהוּי] כּשֶׁהוּי בּ / הַקְרִיָּאָה כּי : ו
 / בִּאתְנַחְתָּא [וּבִאתְנַחַךְ / בִּאתְנַחְתָּא וּסוּף פּסוּק # שְׁבַס"פּ אוּ בִּאתְנַחְתָּא
 ו / 5 רֵאוּי : א בּ / לְקִרָא [לְקִרְוֵא א ב ג ד , לְקִרְוֵתוּ ו / אָרֶץ] דֶּרֶךְ גּ /
 אָלֶף : ו / אָלֶף [הַלָּאָה ב , הַאָלֶף דּ הּ / לְפִי] לְפִיכֶךְ א ג ו / 6 קִרְאוּ : בּ /
 הַקְרִיָּאוֹת : ו / הַלְלוּ [הַאֱלֹהֵי א ג ד , הַאֱלוֹ בּ / 8 פּי'] פּירוּשׁוֹ א ב ג דּ /
 סוּפְרִים : א / רֶק : א ג דּ הּ ו / הַבְּמוֹת [וְהַבְּמוֹת א ג דּ , ?? בּ / 9 שֶׁהֵעֵם +
 הוּי ו , שֶׁהֵעֵם] שֶׁהוּי הֵעֵם א ג דּ / שֶׁהֵעֵם [שֶׁהוּי הּ / קוּרִים] קוּרִינִי ג
 ו , קוּרִין הּ / בֵּהֶם [בֵּהֶן בּ ג דּ / בֵּהֶם טוּעִים # א ב ג דּ / בֵּהֶם טוּעִים]
 שׁוּגִין בֵּהֶם ו / 10 וְהַסּוּפְרִים [וְהַסּוּפְרִי' ו / הַחֲזִירוּם] הַחֲזִירוּ ו / וְהַסּוּרִי
 ?? בּ / 11 כּגוֹן [כּמוּ א ב ג דּ / תַעֲבֹרוּ] תַעֲבֹרוּ דּ / קוּרִין [קוּרִינִי הּ /
 12 תַעֲבֹרוּ : א ב ג דּ הּ

יב, יד); אחר נוגנים (תהלים סח, כו); משפטיך תהום רבה
 (שם לו, ז); לא ישמע על פיך (שמות כג, יג). והדומים להם,
 היו קורלי אותם המלות בו' והם בלא וא'.

קריין ולא כתיבין

הם עשרה. 5

בני, ולא אבו בני בנימן (שפטים כ, יג) כתי', בני קרי. פרת,
 בלכתו להשיב ידו בנהר (ש"ב' ח, ג) כתי', פרת קרי. איש,
 כאשר ישאל בדבר האלהים (שם טז, כג) כתי', איש קרי. בן,
 כי על כן המלך (שם יח, כ) כתי', כי על כן בן המלך קרי.
 בניו, ואדרמלך ושראצר הכוהו (שם שם, לו) כתי', בניו קרי. 10

2 והדומים [הדומין ג / 3 קורלי' [קורין א ה, קוראין ג ו, קוראים ד /
 אותם [אותן ו / המלות [עם א ב ג ד ה ו / בויו [ואו א ד, וו ב ג ה /
 וא' [וו ב ג ה, ויו ו / 4 כתיבין [כתבן ו / 5 הם [והם ב ג ד / 6 <בני :
 ב ו / אבו : ה / בנימן [בנימין ב ה ו / כתי' בני קרי : א / בנימן + ולא
 אבו בנימן א ב ד / כתי' + ולא אבו בני בנימן א, ולבני ב / -- כתי' -
 פרת קרי : ה ו / 7 כתי' : א / כתי' [כתוב + בנהר ג / כתי' [כתו' ד / קרי
 [בנהר כתי' בנהר א / 8 ישאל + איש ג ד / האלהים + כאשר ישאל
 בדבר א / האלהים [אלקי' ו / כתי' [כתוב ג, : ד / כתי' איש קרי : ה ו /
 איש [כאשר ישאל איש בדבר א / איש + חסר ד / קרי [וקרי ד / בן [
 כן ג / 9 כי על כן המלך כתי' : ד / על + כן א / המלך + מת כי על בן
 המלך א / המלך + מת ה ו / -- כתי' - קרי : ה ו / 10 ושראצר + בניו א
 / הכוהו + בחרב ואדרמלך ושראצר הכוהו בחרב א / כתי' + ואדרמלך
 ושראצר א / כתי' [כתוב ג / בניו + הכוהו ג / הכוהו + בחרב ה ו / כתי'
 בניו קרי : ה ו

צבאות קנאת ייי תעשה זאת (מ"ב' יט, לא) כתי', ייי צבאות קרי. באים הנה ימים נאם ייי ונבנתה (ירמיה לא, לח) כתי', קרי באים. לה אל יהי פלטה (שם ג, כט) כתי', לה קרי. כי אמר אל תבואי ריקם (רות ג, יז) כתי', אלי קרי. את הגד הוגד לי אשר עשית (שם ב, יא) כתי', את אשר עשית קרי.

5

וי"א כ' אין כתי' אלא כל אשר עשית את חמותיך (שם ב, יא).

1 צבאות [צבאו ד' / צבאות + קנאת יהוה צבאות תעשה זאת א' / < ייי] יהוה א', ד', ה' ו' / < ייי + צבאות ו' / כתי' ייי צבאות קרי : ו' / כתי' + קנאת יהוה א' / יי : ב, ייי ג' / -- כתי' - קרי : ה' / 2 באים + הנה ימים באים נאם יהוה ונבנתה העיר : א' / ימים + באים ג' ו' / ייי + לה ו' / ונבנתה : א' ב' / כתי' + הנה ימים באים נאם יהוה א' / כתי' [כתוב ב' ג' / באים # אלי ג' / -- כתי' - באים : ה' ו' / 3 קרי באים # ב' ג' ד' / כתי' + ימים ג' / יהי + לה א' / פלטה [פליטה א' ב' ג', פליט' ו' / לה + אל יהי לה פליטה א' ב' / כתי' + אל יהי לה פליטה א' / כתי' [כתוב + אל יהי לה פליטה ג' / קרי : א' / -- כתי' - קרי : ה' ו' / «קרי + אלי א' ו', + אלי כל אשר תאמרי אעשה כתי אלי קרי ב' ג' ד' ה' / «קרי + אלי כי אמר אלי אל תבואי ריקם א' / 4 אמר + אלי ב' / תבואי [תבאי ג' ד' ה' / ריקם [ריקם א' / -- כתי' - קרי : ה' ו' / ריקם + אל חמותך ו' / ריקם : א' / כתי' + כי אמר א' ב' ג' / אלי + אל תבואי א' / כתי' [כתוב ג' / את + הגד הוגד לי את אשר עשית א' / 5 הוגד [הגד ג' ד' ה' / את + הגד הוגד לי את אשר עשית א' / לי + את ו' / כתי' + הגד הוגד לי א' / לי + אשר ה' / כתי' [כתוב ג, כתי' + כי אמר ד' / אלי + תבאי ד' / עשית : ג' / עשית + את חמותך ה' ו' / את אשר עשית קרי : ו' / 6 קרי + זה דהגד הוגד לי כתי' בנדריס ולא נמצא כן כל אשר עשית כתי' וקרי א' ב' ג' ד' , קרי + זה ההגד ב' / 7 -- וי"א - חמותיך : א' ב' ג' ד' / כתי' [כתיב ה' / אלא § ה

[נוסחה א]

[נוסחה ב]

1 **כתיבין ולא קריין:** יח טו דכת'
 תיבה אחת וקריין תרתי מלי'.
 ואניח יח שהן תקון עזרא
 ונחמיה, וחילופיהון יח כתיב'
 5 תרתין תיבות וקריין חדא
 מלה. והנני כותב לך הנקוד
 ששאלת ממני ואניח לך
 המלות האלה ומעט חלק
 לכתבם בעת פנאי.
 10 **אמנון לבדו מת.**

1 **כתיבין ולא קריין:** והם ח'. כי
אם אמנון לבדו מת (ש"ב יג,
 לג), לפי שבראשונה אמ'
 יונדב: **כי אם אמנון לבדו**
 5 **שלא נודע לו הדבר על אמתו**
כי חשב בלבו: כל בני המלך
מתו לפי שהוא היה ראש
 הדבר וסופו, וכשנודע לו
 הדבר על אמתו אמ': **כי אם**

1 יח [שמונה + תיבות ב, ח ד /
 טו [חמשה עשר ב, אי ד / דכת']
 דכתיבין ב ד / 2 אחת : ד [חדא
 ב / תרתי מלי' [תרתין מלין ב /
 מלי' [מלין ד / 3 -- ואניח -
 ונחמיה : ד / יח [שמונה עשר ב /
 4 וחילופיהון [וחלופיהן ב,
 וחלופיהן ד / יח [שמונה ב, ח ד
 / כתיב' [כתיבין ב ד / 5 תיבות]
 תיבותא ד / חדא [חד ד / 6 --
 והנני - המגלה הזאת : ד / הנקוד
 [הניקוד ב / 7 -- ומעט - פנאי :
 ב

1 והם : ג, הם ו / ח' [שמונה ג
 ה / 2 לבדו מת : ג / אמנון + אם
 נכתב ולא נקרא ג / 3 שבראשונה
 [שבראשנו' ו / אמ' [אמר ה ו /
 4 אם : ה / כי אם [כ"א ו / 5
 אמתו [אמיתו ו / לבדו + מת ג /
 6 כל [שכל ו / 7 מתו + וזכר
 אמנון ו / היה [היל' ו / 8
 וכשנודע [וכשנוד' ו / 9 אמ']
 אמר ה ו / אם : ג, כי אם : ו

[נוסחה ב]

1 וחסר הכתי' תיבת כל לפי
ביאור מעשיו ומיתתו המשונה
לכן נכתב ולא נקרא. **כי אם**
במקום אשר יהיה אדני
5 **המלך** (ש"ב טו, כא), לפי
שאתי הגתי דבר בכל לבבו
וחזק דבריו ואמר: **כי אם**
במקום אשר יהיה כי היה
בלב דוד הצדיק כי נכרי הוא

[נוסחה א]

1 ויאמר י"ב דסבירין ויאמרו:
ויאמר מצרים (שמות יד,
כה), **ויאמר בני גד** (במדבר
לב, כה), יעבר קדמא', **ויאמר**
5 **שרי סוכו'** (שפטים ח, ו), **כה**
אמר יפתח (שם יא, טו), **הנה**
בניות (ש"א יט, יט), **ויאמר**
עד (מ"א יח, כא), **ויאמר שלו'**
בוא' (ש"א טז, ד), **ויאמר בן**
10 **הדד** (מ"א כ, ג).

1 וחסר [וחסרו ג / הכתי']
הכתוב ג ה ו / תיבת [תיבה ג ה,
תיב' ו / כל : ג ה ו / 2 ביאור]
ביעור ה, כעור ו / ומיתתו]
ומתתו ו / 3 נכתב ולא נקרא]
נכת' ולא וקר' ו / 4 יהיה + שם ג
/ אדני המלך : ג / אדני [אדוני ה
ו / 5 המלך + אם כתי' ולא קרי ג
/ 7 וחזק [חזק ו / דבריו] דברו
ג / ואמר [ואמ' ג / 8 אשר יהיה
כי : ג / היה : ו

1 י"ב [שנים עשר ב / דסבירין]
סבירין ב / 4 קדמא' [קדמאה ב
/ ויאמר : ב / 5 סוכו' [סוכות ב
/ 7 בניות : ב / 8 שלו בוא']
שלוס בואך ב

[נוסחה א]

[נוסחה ב]

- 1 ויהו יצא אל עבדי אדוניו (מ"ב ט, יא), ויאמר אפרים (הושע יב, ט), והאמצעי ויהפכו נערי דוד (ש"א כה, 5 יב), תחזקנה ידיכם (ש"ב ב, ז; זכריה ח, יג), ויחר לי מאד (נחמיה ה, ו), המגלה הזאת (יחזקאל ג, א).
- 1 וחסירו הכתי'. לדבר הזה יסלח נא יי לעבדך (מ"ב ה, יח), לפי שדבר נעמן שלא כהוגן לכן השבו אלישע על 5 דבריו כאשר אמר: בבא אדני בית רמון וגו', וחסר הכתי' נא לפי חסרון דעתו. חי יי אשר עשה לנו את הנפש הזאת (ירמיה לח, טז), לפי שנשבע 10 בראשונה פעם אחרת וכפר בה וכן הוא אומ': וגם במלך

1 וחסירו [וחסרו ג ה ו / הכתי'] המקרא ג, הכתוב ה ו / 2 נא : ו / יי [ה' ו / לעבדך + וגו' נח כתיב ולא קרי ג / 3 נעמן + דברים ג / 4 השבו [השיבו ה ו / 5 אמר [אמ' ג / אדני [אדוני ו / 6 וגו' : ה, [וגומ' ג / וחסר הכתי'] וחסרו המקרא ג, הכתוב ג / 7 חסרון : ו / יי [ה' ו / יי + את ג / 8 לנו + וגו' ולא קרי את ג / לנו + את ה ו / הנפש הזאת : ג / 10 בראשונה פעם # ג / פעם : אחרת ג / פעם אחרת : ו / 11 בה [בו ג / אומ' [אומר ג ה

1 ויהו [ויהוא ב / אדוניו : ב / אדוניו + והאמצעי ב / 2 ויאמר אפרים # והאמצעי ב

[נוסחה ב]

1 נבוכדנצאר מרד אשר השביעו

באלים (דה"א לו, יג), ויחזקאל

אמ': אם לא אלתי אשר בזה

(יחזקאל יז, יט), וגו'.

5 ועוד אמ' ירמיהו: ואם חי

יי יאמרו אכן לשקר ישבעו,

לפי שנשאר חסר מכבודו

בשביל כפירת שבועתו לכן

חסר כתיל את.

1 נבוכדנצאר [נבוכדנצר ג ה ו /
 מרד + וגומ' ועוד הוביא ג / 2
 באלים [באלהים ה, באלקים ו /
 -- ויחזקאל - וגו' : ו / 3 אמ']
 ואמר ג, אמר ה / אם [ואם ו / 5
 וגו' : ה / אמ' [אמר ה / 6 יי]
 יי ג, יי ה, ה' ו / 7 לפי [ולפי ו
 / 8 כפירת [כפיר' ו / 9 חסר]
 חסרו ג, חס' ו / כתיל [הכתוב ג
 ה ו

[נוסחה ב]

1 אל ידרוך הדורך (ירמיה נא, ג),
 הדורך תרי זמני. למדנו מזה
 שתי נקמות אשר ינקום לעמו
 ממלכות כשדים, הא' נקמת
 5 העולם הזה, והב' נכתב ולא
 נקרא כי הוא צפון לעתיד לבא
 שנא: **הנני רב את ריבך** (שם)
 שם, לו).

1 ידרוך + ידרוך ה / הדורך +
 ידרוך ו / 2 הדורך : ג ה / 3 שתי
 [ב' ה ו / נקמות] נקמו' ו /
 ינקום [יקום + ייי ג / 4 הא'] א
 + ונכתב שני פעמים ידרך
 הראשון ג / נקמת : ו / 5 העולם
 הזה [בעוה"ו ו / הזה +וכן הוא
 אומר הנני רב את ריבך וגומ' ג /
 והב' [והשני ג ה / 6 נקרא] נק' ו
 / לעתיד לבא [לעוה"ב ו / 7 שנא'
 : ג, שנ' ה ו / ריבך + וגו' ו

[נוסחה ב]

1 עשיתי ככל אשר צויתני
 (יחזקאל ט, יא), למדנו מזה,
 כי אם היה עושה המלאך
 ככל אשר צוהו לא נשתייר
 5 משונאיהם של ישראל שריד
 ופליט (ירמיה מב, יז). אלא
 עשה מה שעשה והשיב:
 עשיתי ככל אשר צויתני.
 וחטרו הכתי' לחסרון
 10 ההשחתה.

1 עשיתי + את ה / ככל [כל ה /
 צויתני + כאשר צויתני כתיב ג /
 2 למדנו [תלמד ג / -- אם -
 ההשחתה [כן הוא כאשר אמר
 כי לשון כאשר יש בו תקוה
 וחמלה ואינו דבר כליה ויש בו
 תחלת לתשובה וכאשר צפה
 המלאך לבוש הבדים גודל רוע
 מעשיהם ככתיב עון בית ישראל
 ויהודה גדול וכו' עשה בהם כליה
 והשיב דבר לאמר עשיתי ככל
 אשר צויתני כלו ?? וכן הוא אומר
 זקן בחור ובתולה וגומר ג / 3 כי
 אם [כ"א ו / היה [ה' ו / עושה :
 ה / 4 ככל אשר [כאשר ו / 5
 משונאיהם [משנאיהם ה / שריד
 ופליט # ה / 7 והשיב [והשי' ו /
 9 הכתי' [הכתוב ה, הכתו' ו

[נוסחה ב]

1 ופאת נגב חמש חמש מאות

(יחזקאל מח, טז), למדנו מזה

כי כל זה הכבוד צפון להם

לעתיד לבא. ויש לנו לתת

5 להם הרבה מזה, ויכול

להוסיף חמש על חמש ואלף

על אלף, וכן הוא אומ': **יום**

לבנות גדרוך (מיכה ז, יא) וגו'.

ואומ': **יום הוא ועדיך תאתה**

10 (שם ז, יב) וגו'.

2 למדנו [תלמד ג / 3 כי + חמש
מאות הנוסף בשורת רמיזה היא
כי אמ' הכתובו אלה מדותיה ונתן
חק וקו ומדה לבית שלישי
למגרשיו ולתוצאותיו ומובאיו
ותלה בנינו עוד בתשובה וכן הוא
אומר הגד את בית ישראל וגו'
ואמו' ואם נכלמו מכל אשר עשו
וגומ' ג / צפון [הצפון ג / כי +
גם ו / זה : ו / 4 לעתיד לבא]
הוא ג, לע"ל ו / לנו [ליי ג ה,
לה' ו / 5 הרבה [הרב' ו / 6 ואלף
[ולא ו / 7 וכן הוא אומ' [וכה"א
ה ו / 9 ואומ' : ה / תאתה [יבוא
ג

[נוסחה ב]

1 כי אם אמנם כי גואל אנכי
(רות ג, יב).

1 אמנם כי : ג ה ו / אנכי [אנוכי
ה / אנכי] אתה ו, אנכי + ולא
נקרא אם כי ידע בעז כי יהיה שם
גואל קרוב ממנו לכן אמ' כי אם
גואל אנכי אמ' על ספק שאול
יגאל טוב או לא יגאל ולא היה
בטוח שהוא יגאל וכן הוא אומ'
ואם לא יחפץ לגאלך על כן כי
אם גואל כתיב תקרא כי גואל
אנכי ג

[נוסחה ג]

ט'ו זכתיבין תבה חדא וקריין
 תרתין מלין: בגד ותאמר לאה
 בגד (בראשית ל, יא), מזה ויאמר
 ייני אליו מזה (שמות ד, ב),
 אשדת מימינו אשדת למו
 (דברים לג, ב), מלכם מלכם
 תדכאו עמי לפני עניים (ישעיה ג,
 טו), והנהו וארד בית היוצר
 (ירמיה יח, ג), מאשתם נחר
 מפוח מאשתם עופרת (שם ו,
 כט), מהם ויאמר אלי בן אדם
 הרואה (יחזקאל ח, ו), בנימן עתי
 בן עמיהוד בן עמרי (דה"א ט,
 ד), לבנימיני התשיעי לחדש
 התשיעי (שם כז, יב), ישימות
 עלימו ירדו שאול חיים (תהלים
 נה, טז), חלכאים ודכה ישח (שם
 י, י), לגאיונים רבת שבעה לה
 נפשינו (שם קכג, ד), מנהסערה
 ויען ייני את איוב (איוב לח, א),

[נוסחה ג]

וחברו מנסערה וחברו ויען ייי
 איוב (שם מ, ו), המפרוצים
 ואצאה בשער הגיא (נחמיה ב,
 יג). וחילופיהון ח' כתיבין תרתין
 תיבותין וקריין מלה חדא: כי
 טוב ויהי כי טוב לבס (שפטים
 טז, כה), מבין ימין ויהי איש
 מבין ימין (ש"א ט, א), לסרבה
 המשדה ולשלום אין קין (ישעיה
 ט, ו), מןהמערה ויקם דוד אחרי
 כן ויצא (ש"א כד, ט), מיאתי כה
 אמ' ייי גאלך ויצרך (ישעיה מד,
 כד), בחר בתיהם ובערי מנשה
 ואפרים (דה"ב לד, ו), מן בת
 ויצא מן בת ציון (איכה א, ו), כי
 ענים גם תנין חלצו שד (שם ד,
 ג). וסימנהון בלשון תרגום:
 גברא טבא את פריק מחרבא
 דשמואל דדפיה במדברא.
 ג' מלין תיבותא קמיתא נסבא

[נוסחה ג]

מן תנינא: הייתה מוציא גם
אתמל גם שלשם (ש"ב ה, ב),
ידעתה שחר המימך צוית בקר
(איוב לת, יב), ומתחתה לשכות
האלה (יחזקאל מב, ט).

וחלופיהון ב' מלין תנינא נסבה
מקמיתא: ושורי אשכללו (עזרא
ד, יב), ידיע להוא למלכא (שם
שם, יג) שם הפלשתיים (ש"ב כא,
יב), ויקס דוד ויקח (שם).

ד' כתיבין ריש וקריין דלת:
עמיחור (ש"ב יג, לז) דאבשלוס,
וארמים (מ"ב טז, ו) דרצין,
השרמות (ירמיה לא, מ) דירמיה,
גרל חמה (משלי יט, יט) דמשל.

וב' חלופי כתיבין דלת וקריין
ריש: לא אעבוד (ירמיה ב, כ),
וזבוד (עזרא ח, יד). ז' כתיבין יוד
וקריין הא: וכפר העמני (יהושע
יח, כד), כי יקלל (ש"ב טז, י),

[נוסחה ג]

בן שמעי (שם כא, כא) דשמואל,
 הוא ראש השלשי (שם כג, יח),
 ומטי גר (מלאכי ג, ה), קניתי
 להקים שם המת (רות ד, ה),
 ובמראי עיניך (קהלת יא, ט).
 ו' מלין דכתיבין ב' וקריין מ'
 וסימן: באדם העיר דויעמדו
 המים הירדים (יהושע ג, טז),
 בעבר דואם רע בעיניכם לעבד
 את ייי (שם כד, טו), במלך
 דויאסרהו פרעה נכה (מ"ב כג,
 לג), בימין דויקח יהוידע הכהן
 ארון אחד (שם יב, י), הלא טוב
 אבנה ופרפר (שם ה, יב), וישב
 פניו לאיים (דניאל יא, יח). וחד
 חלוף כתיב מס וקרי בית: מעבר
 ולחצי שבט מנשה נתן משה
 (יהושע כב, ז).

[נוסחה ג]

אלפא ביתא כתיב יוד במיצוע
תיבותא וקריין וו: **אזכיר מעללי**
יה (תהלים סז, יב), **ארינה**
היבסי (ש"ב כד, יח), **הקימו**
בחינו (ישעיה כג, יג), **ברתיקות**
(מ"א ו, כא), בכיס עינו (משלי
כג, לא), **גיים בבטנך** (בראשית
כה, כג), **גדיתו כל ימי קציר**
(יהושע ג, טו), החריפי (דה"א יב,
ו), **והמענינים** (שם ד, מא), **ויישם**
לפניו (בראשית כד, לג), **וילינו**
העם (שמות טז, ב), **וינוס ובית**
תפוח (יהושע טו, נג), **ויירש את**

[נוסחה ג]

האמרי (במדבר כא, לב), ורעיתי
 (שפטים יא, לז), ויניסו ויעמדו
 (שם ז, כא), וייחל שבעת ימים
 (ש"א יג, ח), וייחר מן המועד
 (ש"ב כ, ה), ושיא סופר וצדוק
 (שם כ, כה), ופניאל (דה"א ח,
 כה), וצפינך תמלא בטנם
 (תהלים יז, יד), וצירם לבלות
 שאול (שם מט, טו), וגיש עפר
 (איוב ז, ה), והיתי במאזנים (שם
 ו, ב), ובשגיב צעירו (מ"א טז,
 לד), ולשימו מרמס (ישעיה י, ה),
 וריב עצמו איתן (אויב לג, יט),
 ונצירי ישראל (ישעיה מט, ה),
 ונהירא עמיה (דניאל ב, כב),
 וסימפוניא (שם ג, י), ישיב (ש"ב
 טו, ח) דאבשלום, ונין שמו
 (תהלים עב, יז), יגורו יצפינו
 (שם נו, ז), ימיטו עליהם גחלים
 (שם קמ, יא), ירימו (שם סו, ז),

[נוסחה ג]

בלילו יקצירו (איוב כד, ו), איש
 מדין (ש"ב כא, כ), מגדיל ישועות
 מלכו (שם כב, נא), והיא מיצקת
 (מ"ב ד, ה), מידעת זאת (ישעיה
 יב, ה), מידע לאישה (רות ב, א),
 לשתי עינותם (הושע י, י), בן ציף
 (ד"הא ו, כ), פטירים (שם ט, לג),
 קריא העדה (במדבר א, טז),
 ראית רבות (ישעיה מב, כ),
 ראית עיניו (קהלת ה, י), שיט
 שוטף (ישעיה כח, טו), להשיב
 שביתך (מיכה ב, יד), שילל
 וערום (מיכה א, ח), שעריריה
 (הושע ו, י), תדעון שדין (איוב
 יט, כט), חול תחיל (יחזקאל ל,
 טז), תמיש רעה מביתו (משלי יז,
 יג), תמריק ברע (שם כ, ל), תרים
 קרנינו (תהלים פט, יח).
 וחילופיהן כתיב וו במיצוע
 תיבותא וקריין יוד: אשר אסורי

[נוסחה ג]

המלך (בראשית לט, כ), אבוגיל
 (ש"א כה, יח), אנועך (ש"ב טו,
 כ), והדורים אושר (ישעיה מה,
 ב), כהקיר בור מימיה (ירמיה ו,
 ז), יכשלו בהלכותם (נחום ב, ו),
 כי ארגעה ארוצם (ירמיה נ, מד),
 יראה ייני בעוני (ש"ב טז, יב),
 ברזות (דה"א ז, לא), הוצא אתך
 (בראשית ח, יז), החרצות (ירמיה
 יט, ב), הבצור (זכריא יא, ב),
 המבוא (יחזקאל מב, ט),
 המבונים (דה"ב לה, ג), הושר
 לפני (תהלים ה, ט), התעוף
 עיניך בו (משלי כג, ה), הנתונים
 (עזרא ח, יז), החפשות (דה"ב כו,
 כא), וילונו (במדבר יד, לו),
 ואלול ותרומות (ירמיה יד, יד),
 וצנוף (ישעיה סב, ג), וסוס ועגור
 (ירמיה ח, ז), חוקך (תהלים עד,
 יא), ינועון (שם נט, טז), לשור

[נוסחה ג]

(ש"א יח, ו), לסוג (יחזקאל כב,
 יח), למשוסה (ישעיה מב, כד),
 למענותם (תהלים קכט, ג),
 מופעה (ירמיה מח, כא), נוב
 שפתים (ישעיה נו, כט), נטוות
 גרון (שם ג, טז), חמש צאן
 עשוות (ש"א כה, יח), שרוקות
 (ירמיה יח, טז) שרותיך (שם טו,
 יא), שפרונו (שם מג, י).

שמונה עשרה תיקונים, תקנו
 עזרא הסופר ונחמיה בן חבליה
 הפחה ז"ל: ואברהם עודנו עומר
 (בראשית יח, כב), ויית עומד
 לפני אברהם, היה כתוב. ויקמו
 משם האנשים ואברהם הולך
 (שם יח, טז), ויית, היה כתוב. אל
 נא תהי כמת אשר בצאתו
 מרחם אמו (במדבר יב, יב), אמי,
 היה כתוב. ואם ככה את עשה לי
 ואל אראה ברעתי (שם יא, טו),

[נוסחה ג]

ברעתו, היה כתוב. ואמרו כל
 העדה לרגום אותם באבנים
 (במדבר יד, י), אותי, היה כתוב.
 בעון אשר ידע כי מקללים להם
 בניו (ש"א ג, יג), לי, היה כתוב.
 והנם שולחים את הזמורה אל
 אפס (יחזקאל ת, יז), אפי, היה
 כתוב. כי כל הנוגע בהם נוגע
 בבבת עיניו (זכריה ב, יב), עיני,
 היה כתוב. הנה מתלאה
 והפחתם אותו (מלאכי א, יג),
 אותי, היה כתוב. וימירו את
 כבודם בתכנית שור (תהלים קו,
 כ), כבודי, היה כתוב. הלא אתה
 מקדם ייני אלהי קדושי לא
 נמות (חבקוק א, יב), תמות, היה
 כתוב. איש אהליך ישראל בו
 (דה"ב י, טז), לאלהיך, היה
 כתוב. אולי יראה ייני ובעיני
 (ש"ב טז, יב), בעינו, היה כתוב.

[נוסחה ג]

יחיו מתוך נבלתי יקומון (ישעיה
כו, יט), תקום, היה כתוב.
ההמיר גוי אלהים ועמי המיר
כבודו (ירמיה ב, יא), כבודי, היה
כתוב. זכות תזכור ותשוח עלי
נפשי (איכה ג, כ), עליך, היה
כתוב. חטאתי מה אפעל לך
ואהיה עלי למשא (איוב ז, כ),
עליך, היה כתוב. ובשלת רעיו
חרה אפו וירשיעו את איוב (שם
לב, ג), אלהים, היה כתוב.

השער השני: בניקוד

מספר עט סופר מחיבור ר' דוד קמחי זצ"ל. וטרם שאתחיל בניקוד אקדים לך שער להודיעך התנועות מה הם ומה משפטם.

5 שער התנועות

דע כי הם ה' כי לא יוכל אדם להניע אות מבלי חמש התנועות. הא' אָ ושמה קמץ גדול. הב' אֵי ושמה צרי. ונקראת קמץ קטן לפי שעלתה כעלת הקמץ, לבא אחריה נע ובמקומות רבים תבא זו תמורת זו. הג' אֹ ושמה חולם או מלא פום. הד' אֱ ושמה שורק. הה' אִי ושמה חירק. אלו הן חמש התנועות הגדולות.

1 השער [שער א ב / השני : א ב ד, הב' ה / בניקוד] הנקוד א ד ה, הניקוד ב, בנקוד ג / 2 עט [עם ד / סופר [סופ' א / מחיבור] מחברת א ב, החבר ג / ר' : ד / דוד + בר יוסף א, + בר יוסף בן ב, בר יוסף בן ד / זצ"ל : ד / שאתחיל [החלי א ב ג ד, אחל ה ו / -- מספר - זצ"ל : ג ה ו / 3 בניקוד] בנקוד א ב ג ד ה / שער + אחד ג / הם [הן ד / משפטם] משפטן ד / 4 משפטם + אע"פ שכבר נכתבו בחלק הדקדוק הנזכר יותר בארוכה ג / 5 התנועות : א ב ד / מה הם ומה : ו / שער התנועות : ג / 6 כי + התנועות א ב ד, התנועות הם ג / ה' [חמש א ב ג ד ה, חמשה ו / אות [או' א / מבלי [מבלתי ו / 7 התנועות [התנוע ב ו / הא' [הראשונה א ב ג, הראשון ה / הא' : ד הב' [השנית א ב ג ד, השני ה / צרי [צירי ה / 8 ונקראת [ונקרא ד, ונק' ו / ונקראת + גם כן א ג, ג"כ ב ד / שעלתה { שְעֵלְתָּה ו / שעלתה כעלת [שמעלתה כמעלת ד, שעלתה כעל' ו / לבא [לבוא א ד / אחריה [אחרי ה, אחרי' ו / נע [נח א ג ד, הנח ה / 9 רבים [רבות / תבא [תבוא א ב ד ו / הג' [והג' א, והשלישית ב ג ד / חולם [חלם א ג ו / או : ג / 10 מלא פום [מאלפום ו / הד' [הרביעית א ב ג ד / שורק [שרק א ב ג / הה' [והחמשית א ב ג, והחמישית ד / חירק [חרק א ב ג / אלו [אלה ג / הן [הם ה / 11 חמש [חמשה ה, ה' ו / התנועות הגדולות [התנועו' הגדולו' א ו, תנועות גדולות ה / הגדולות [הקטנות ב

ויש בהם ה' בנות כנגדן ותנועתן קטנה ושפלה מהאמהות
 והן: א' ושמה פתח גדול והיא כתנועת הקמץ אלא שהיא
 שפלה ממנה. א' ושמה סגול, והיא כתנועת הצרי אלא שהיא
 שפלה ממנה. ונקראת ג"כ פתח קטון לפי שעלתה כעלת
 הפתח ובמקומות רבים תבא זו תמורת זו. א' ושמה קמץ
 חטף והיא כתנועת החולם אלא שהיא שפלה ממנה. א' בלא
 ו' ושמה קיבוץ שפתים והיא כתנועת השורק אלא שהיא
 שפלה ממנה. א' בלא יוד והיא כתנועת החירק אלא שהיא
 שפלה ממנה.

10 ודע כי חמש התנועות הגדולות אחריהם נע לעולם.

ואין באות שבצדיהן דגש זולתי אם לא תהיה המלה מלעיל
 כמו: **לְמָה, שָׁמָּה, שׁוּמוֹ שָׁמַיִם** (ירמיה ב, יב), **חָדְלוּ** (שפטים
 ה, ז).

1 -- ויש - כנגדן : ב / בהם [להן א ג ד ה ו / ה'] חמש ג ד, חמשה ה /
 תנועותן [תנועות' א / ושפלה] ושפלות ו / מהאמהות + ואלו א / --
 מהאמהות - שפלה ממנה : ד / מהאמהות [מהאמות ה ו / 2 והן] והם ו
 / 3 ממנה [ממנ' א / הצרי] הצירי ו / 4 ונקראת [ונק' ו / ג"כ] גם כן א
 ג / קטון [קטן א ב ג ד ה ו / שעלתה כעלת] שמעלתה כמעלת ד,
 שעילתה כעילת ו / כעלת [מעלת ה / 5 רבים] רבו' ו / תבא [תבוא א ד
 / 6 והיא & ד / החולם] החלם א ג ד ו / שהיא : ב ו / -- בלא - שפלה
 ממנה : ג / 7 ו' [ואו א ד ה, וו ב / קיבוץ] קבוץ א ד ה ו, הקבוץ ב /
 שפתים [שפתי' ו / השורק] השרק א ב ד / השורק [החולם ו / היא : ו
 / 8 החירק] החרק א ב ג / 10 התנועות [התנועו' א / הגדולות : א ב /
 אחריהם] אחריהן ג ד ה ו / נע [נח ב ג ד ה / לעולם] לעול' א / 11
 שבצדיהן + אחריהן ג / שבצדיהן [שאחריהם ד / זולתי : א ב ג ד ה /
 לא : ו / מלעיל + שיתקיים הנח א ב ג ד / 12 שומו : א

וכשתראה תנועה גדולה ובצדה שבא תרחיב קריאת התנועה
ותניע השבא כמו: אָמְרוּ, זָכְרוּ, שָׁמְרוּ, יָרְדוּ, יָרְכְנוּ, אוֹמְרִים,
שׁוֹמְרִים, סִיסְרָא, פִּינְחָס, טוֹבָד, שׁוֹבָד.

אבל החמש הקטנות תחטף קריאתם ושבא שבצדם נח כמו:
אֲבָרְהָם, שְׂרָבִיט, אֲנָרוֹף, אֲלָבוּשׁ; קָרְבוּ מֵאֵד (ירמיה ב, יב),
קָרְבוּ, שְׁלַח, קָמְצוּ, יִשְׁמֹר, יִזְכֹּר.

5

ופעמים תאריך קריאת התנועה הקטנה כשיהיה אות גרונית
לצדה והשבא שבאות הגרונית ישתתף עמה פתח או סגול
כמו: וּשְׁחָטוּ הַפֶּסַח (שמות יב, כא), אֲעֲלֶה (בראשית ד, לד).

ופעמים תחטף גם אות הגרונית כמו: לֹא תִחְמֹל (דברים יג,
ט), שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחִיָּה (משלי ד, ד).

10

1 וכשתראה [וכשתהיה א / תנועה גדולה] ת"ג ו / ובצדה [שבצדה ג /
שבא] שוא ב ג / השבא [שוא א / קריאת : ד / התנועה] התנוע' ו / 2
השבא [השוא ב ג ד / אמרו : א ב ג ד / שמרו : ו / ירכנו] ידעו א ב ג ד
ה ו / 4 החמש + התנועות ב / החמש [חמש ג ו / תחטף] תחטוף א ו /
ושבא [והשבא א ה ו, והשוא ב ג ד / 6 קרבן # שלחן א / קמצו : א,
קמטו ו / 7 ופעמים [ופעמי' ו / קריאת התנועה] קריא' התנוע' א ו, # ד
/ הקטנה [קטנה ב ג ד / כשיהיה] כשתהיה א ב ד ה, כשתהי ו / גרונית
[גרוני' א ו / 8 והשבא] והשוא ב ג ד / הגרונית [גרונית ד, גרוני' ו /
עמה : ה, עמ' ו / 9 אעלה [אעל' א / 10 ופעמים [ופעמי' ו / תחטף]
תחטו' א, תחטף ד / גם + עם ג / -- כמו - וְחִיָּה : ו / כמו : א ב ג

ופעמים תאריך התנועה הקטנה גם בלא אות גרונית כשיש
 טעם תחת התנועה הקטנה כמו: **זְכַרְתִּי, שָׁבַתִּי, וְאָרָאָה, קָמְנוּ**
וַתַּעֲוֹדָד (תהלים כ, ט). וכן אם אות גרונית בלא הנעת השוא
 כמו: **שָׁמַחְתִּי, שָׁמְעָנוּ, אָנְחָנוּ**.

5 ופעמים גם בלא אות גרונית תאריך התנועה הקטנה
 וישתתף פתח עם השבא כמו: **רְטַפֵּשׁ בִּשְׂרוּ** (איוב לג, כה) או
 מאריך עם החירק כמו: **וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר** (ישעיה י, לד).
 והקמץ החטף פעמים משתתפים עמו שבא להודיע שהוא
 חטף, והוא כאשר תנקד האות שאחריה באחת התנועות
 10 הגדולות ולא תדגש כמו: **אָנִי, חָלִי, צָרִי** והדומים להם.
 אבל אם תדגש האות של אחריה ינקדו הקמץ לבדו. כי אין
 לטעות בו כי בודאי הוא חטוף אחרי שהדגש באות שבצדו
 כמו: **רְנוּ שָׁמַיִם** (ישעיה מט, יג), **נָא נֹרֵךְ** (ירמיה ז, כט),
 והדומים להם.

1 תאריך [תאריך ג / אות : ב / גרונית : א / כשיש + שם א / 2 טעם]
 טע' א / 2 תחת [עם א ב ג ד / התנועה הקטנה] התנוע' הקטנ' ו /
 זכרתי [שזכרתי א / ואראה] וא' א / 3 אם [עם ב ה ו / בלא : ד / הנעת
 [הנעה א / השוא] השבא א ו, שבא ה / 4 כמו : א ב ג ד / 5 ופעמים]
 ופעמי' ו / גם : ד / גרונית [גרוני' ג ו / התנועה] התנוע' ו / הקטנה : ב
 / 6 השבא [השוא ב ג ד / 7 החירק] החרק א ב ג / כמו : ו / סבכי {
 סבכי ד ה / 8 החטף [חטף ד / משתתפים] משתתף א, משתתפים ה,
 משתתפי' ו / שבא [שוא ב ג ד / להודיע] להודי' א / שהוא [כי הוא א
 ב ג ה ו / 9 חטף [חטוף ו / שאחריה] שלאחריה ו / 10 הגדולות : א ב ג
 ד ה ו / והדומים] והדומי' ד / 11 של : ב ג ד / של אחריה] שאחריה א
 ב ג ד ה / הקמץ [קמץ ד / כי : ד / 12 לטעות] לטעו' א / אחרי [אחר
 ב ד / באות : א ג ד / שבצדו] לצדו א ב ג / 14 והדומים להם] ודומיהם
 ו / להם [לאלו' א

וכן אם האות שאחריה בשבא נח, ינקדו את הקמץ מן לבדו.
 כי אין לטעות בו כי באמת הוא חטוף אחר שהשבא נח כי
 אין אחר הקמץ הרחב שבא נח כמו: **קָרְבֹּן, קָדְשׁוֹ**, והדומים
 להם. לפי נפלה המחלוקת בקריאה **כָּרְתוּ יַעֲרָה** (ירמיה מו,
 כג), כי י"א כי השבא נח וקוראים הקמץ חטוף כי מפרשי 5
 המלה צווי. וי"א כי השבא נע וקוראין הקמץ רחב כי
 מפרשים המלה עבר כמו: **שָׁמְרוּ עֲדוֹתַי** (תהלים צט, ז), והיא
 הקריאה הנכונה. אבל **בֶּשֶׂר הַקָּרְבָּן** (יחזקאל מ, מג), **וּלְהַצִּיב**
הַדָּרְבָּן (ש"א יג, כא), **פְּדֻבֹנוֹת** (קהלת יב, יא), **וַיִּשְׁפֹּה**
(שמות לט, יג), וּבִרְקַת וְזָקָב (יחזקאל כח, יג), **וּסְהַדִּי** 10
בְּמִרוּמַיִם (איוב טז, יט), **יֹזֵל מִיַּם מְדֻלָּיו** (במדב' כד, ז), קבלנו
 קריאתם בקמץ רחב ולא שמענו מהם מחלוקת, אלא שר'

1 אם : ו / שאחריה + אם היא א ב, + היא ג, + יהיה ד / שאחריה [שאחרי' + הוא ו / בשבא] בשוא ב ג פ / את : א ב ג ד / מן : ב ג ד ה ו / --מן לבדו - הרחב : א / 2 באמת [בודאיו / שהשבא] שהשוא ב ג ד, השבא ה / 3 שבא [שוא ב ג ד / נח] נע ה / קָרְבֹּן { קָרְבֹּן, קָרְבֹּן ה, קָרְבֹּן ו / והדומים [והדומי' ד, ודומיהם ו / 4 לפי [לפיכך א ו / נפלה] נפל ה / המחלוקת] המחלקת ג, מחלקת ה / בקריאה [בקראה ד / 5 -- כי - כי : ו / י"א [יש אומר' א ד, יש אומ' ב / השבא] שהשוא ב, השוא ג ד, שהשבא ה / וקוראים [וקורין ג / נח + יש קורין אותו ה ו / הקמץ חטוף [בקמץ רחב ה ו / -- כי מפרשי' - רחב : ו / מפרשי' [מפרשיש א ה, מפרשין ג / 6 צווי + כמו חרבו מאד א ב ג ד / וי"א] ויש אומרים א ד, יש אום' ב / השבא [השוא ב ג ד / וקוראין [וקוראים א ב ד / כי] יש ד / 7 מפרשים המלה [מפרשי' המל' א ב / עבר [רחב א / שָׁמְרוּ { שָׁמְרוּ ד / 8 הַקָּרְבָּן } הַקָּרְבָּן ד, הַקָּרְבָּן ה / 9 וַיִּשְׁפֹּה { וַיִּשְׁפֹּה ד / 10 וּבִרְקַת } וּבִרְקַת ד, וּבִרְקַת + § יחזקאל כח יג ה / סהדי [שהדי א ב ג ד ה ו / 12 רחב + ולא ראינו א ב ג ד / מהם [בהם א ב ג ד ו / מחלוקת] מחלקת ג ה

יונה כתב **בשר הקרבן** (יחזקאל מ, מג) בחטפות הקוף ורפיות הבית.

ולעולם כל קמץ עם ב' שוואים קמץ חטף כמו: **יקתאל**, **יקדעם**, **ישבקשה**, והדומים להם.

5 ואם תהיה בצד התנועה הגדולה, תנועה אחרת קטנה או גדולה ובאותה אשר לצדה טעם, אתה משפיל התנועה הראשונה אע"פ שהיא גדולה כמו: **זכרתי**, **אמרתני**. הנה הטעם בכף ובמם והיא תנועה קטנה אע"פ תעמידנה מפני הטעם אשר בה. ולפי שתעמידנה תשפיל הזין והאלף אע"פ שהיא קמוצה. אבל אם תהיה הטעם רחוק לה ולא תהיה באות שבצדה, אתה מעמיד הקמוצה כמשפט ותשפיל האות שבצדה אם היא בתנועה קטנה כמו: **ושמרת**, **והלכת** והדומים להם.

1 יונה : ו / כתב [כת' **ב ג ד** / **הקרבן** { **הקרבן ד** / בחטפות [בחטיפ' ו / הקוף [הקומץ **ד** / 2 ורפיות [ורפיון ו / 3 עם : **א ב ג ד** / ב' [שני **א ב ג ד** / קמץ + אשר על **א ב ג ד** / שוואים [שבאין **א**, שוואים **ג ד**, שבאים **ה ו** / שוואים + יקרא **א ב ג ד** / יקסאל [יקתאל + יקנעס **א ב ג ד**, יקסאל [יקתאל ו / 4 ישבקשה : ו / והדומים להם [והדומי' ו / להם : **ב** / 5 תהיה [תהי' ו / התנועה [התנוע' ו / אחרת קטנה # **ה** / קטנה או גדולה [גדול' או קטנה ו / 6 ובאותה : **ה**, ובאות ו / אשר לצדה [שבצדה **ה** / 7 זכרתי [שזכרתי **ג**, זכרתי **ד** **ה** / אמרתי : **א ב ג ד**, [שמרתי **ה** / 8 ובמם : **א ב ג ד** **ה ו** / תנועה קטנה [ת"ק ו / אע"פ [ואע"פ **א ב ג ד**, ואעפ"כ **ה ו** / תעמידנה [תעמידנ' ו / תעמידנה + נח **ד** / 9 אשר בה [שבה **ה** / הזין [הה' **א ו** / והאלף : **א ב ג ד** **ה ו** / 10 תהיה [יהיה **א ב ג ד** **ה**, תהי' ו / הטעם רחוק # **ו** / 11 מעמיד + האות **ב ג ד** **ה ו** / הקמוצה [הקמוצ' ו / כמשפט [כמשפטה **א ב ג ד** / -- ותשפיל - קטנה **ד** / 12 בתנועה קטנה [בת"ק ו / קטנה + כמשפטה **א ב ג** / 13 והדומים [והדומי' **ג**, ודומיהם ו

וכן אם תהיה התנועה השנית גדולה תשפיל השנייה כמו:
מְרָאשׁוּ, מְרָאשִׁית, לפי שהטעם מלרע והוא רחוק מתנועת
המם, תעמיד תנועת המם כמשפט, אבל הצרי או החולם
שבריש תשפילנו מפני הטעם שבצדו, אבל אם הטעם בריש
5 אתה משפיל קריאת המם כמו: **מְרָאשׁ וְעַד סוּף** (קהלת ג,
יא). וכן עם החולם: **והתיצבו בכובעים** (ירמיה מג, ד),
אסירים בְּכוֹשְׁרוֹת (תהלים סח, ז), **נוֹטְרָה אֶת הַכְּרָמִים**
(שה"ש א, ו).

לפי שהטעם רחוק מן החולם תעמיד האות החלומה
10 כמשפט, אבל כשהטעם באות שבצדה תשפילנה כמו: **תנור**
בוֹעֵרָה (הושע ז, ד), שהטעם בעין וכן: **אומר, שומר**, והדומים
להם.

1 וכן [ולכן ו / תהיה [תהי ו / השנית [השני' ו / גדולה [גדול' + אחר
הת"ג ו / גדולה [גדול' + אחר שהתנועה הראשונה א ג / גדולה +
הראשונה תגביה ב ג / גדולה + אחר התנועה גדולה ה / השנייה [השני'
ו / 2 מְרָאשׁוּ { מְרָאשׁוּ ה / מְרָאשִׁית { מְרָאשִׁית ה / מראשו [מראשתיו ו
/ שהטעם [שהטע' + בשין א ב ד / שהטעם [שהטע' ו / שבשין ג /
מלרע : א ב ג ד / והוא [שהוא א ב ג ד ה ו / מתנועת [מתנוע' ו / 3
תנועה [תנוע' ו / החולם [החלם א / 4 אם : א ב ג / הטעם [הטע' ו / 5
אתה [את' א / קריאת [קריא' ו / מְרָאשׁ { מְרָאשׁוּ / 6 החולם [החלם
א ג / החולם + כמו ו / בכובעים { בְּכוֹבְעִים ד, בכובעים ה / 7 בְּכוֹשְׁרוֹת
{ בְּכוֹשְׁרוֹת ד, בְּכוֹשְׁרוֹת ה / נוֹטְרָה { נוֹטְרָה ד, נוֹטְרָה ה / 9 מן החולם [
מהחולם ה / החולם [החלם א ג ד / תעמיד [תעמוד ו / החלומה [
החלומ' ו / -- האות - שבצדה : א ב / 10 כשהטעם [כשהטע' ו / שבצדה
[שבצד' ו / 11 בוֹעֵרָה { בוֹעֵרָה ד ה / שהטעם [שהטע' ו / אומר [אמ'
ב, אמר ו / אומר שומר { אומר שומר ד ה / והדומים להם [ודומיהם ו

וכן עם החירק ביוד: **שיקה, חידה, אתה** משפיל קריאת החירק לפי שהטעם באות שבצדה, אבל, **שיקתי, חידתי, שהטעם** בתיו רחוק ממנה, אתה מאריך החירק כמשפטו. וכן עם השורק בו': **שועלים**, לפי שהטעם בלמד שהוא רחוק ממנו, תעמיד השורק וכשתאמר: **שועל, עוגב, שהט'** 5 קרוב לו תשפיל קריאת השורק והחירק.

וכן משפט השורק והחירק אע"פ שחסרו ואו ויוד פעמים כמו: **שעלים קטנים** (שה"ש ב, טו), **לססתי ברכבי פרעה** (שם א, ט), **ועגבי לקול בוכים** (איוב ל, לא) והדומים להם.

10 אחר שמקומם ו' או יוד תאריך קריאתם כמו עם היוד ועם הו' והתנועה הקטנה אע"פ שמשפטה לחטוף

1 החירק [החרק א ב ג ד / -- ביוד - החירק : ג / ביוד + כמו א / חידה { חידה ד / חידה + חידתך א ב, + חידתך ד / משפיל [תשפיל ב / קריאת [קריא' ו / 2 החירק [החרק א ב ד / שהטעם [שהט' א, שהטע' ו / 3 שהטעם [שהטע' ו / ממנה [ממנ' ו / החירק [החרק א ב ג ד / כמשפטו [כמשפט ב ג ד / 4 השורק [השו א השרק ב ג / בו' [בואו א, ו / שהטעם [שהט' א / 5 ממנה [ממנ' ו / השורק [השו א, השרק ב ג / שהט' [שהטעם א ב ג ד ה, שהטע' ו / 6 קרוב [רחוק ג / קריאת [קריא' ו / השורק [השרק א ב ג ד / והחירק : א ב ג ד ה ו / 7 השורק [והשרק א ב ג ד / והחירק [החרק א ג ד / השורק והחירק # א / ואו [וו ב ג / פעמים [פעמי' ו / 9 והדומים להם [ודומיהם ו / 10 שמקומם [תקומם ג / ו' [ואו א / היוד ועם הו' # ב ג ד / 11 ו' [ואו א / והתנועה [והתנוע' ד / והתנועה הקטנה [והת"ק ו / משפטה [משפטם ה / לחטוף [להחטף א ב ג ד

אם תבא על אות גרונית תעמידנה אם לא יהיה הטעם באות
הגרון כמו: **החלותי**, אתה מעמיד ההא אע"פ שהיא בפתח
מפני החית שהיא גרונית וכן, **החתות כיום מדין** (ישעיה ט,
ג), **החטאת** (יחזקאל מה, יט), **הענן** (במדבר ט, כא), **האמור**
בית יעקב (מיכה ב, ז), והדומים להם.

5

1 תבא [תבו' א, תבוא ב / על אות : א / 2 הגרון] גרונית א, גרוני' ו /
תעמידנה [תעמידנ' ו / יהיה [יהי' ו / החלותי { החלותי ה / החלותי
החלות ו / אתה [את' א / מעמיד [מעמי' א / שהיא [שהוא ו / 3
החתות { החתות ה / החתות [החיתות ו / 4 החטאת { החטאת ה / הענן
{ הענן ה / הענן [הענן ג / האמור בית יעקב { האמור בית יעקב ה / 5
והדומים להם [ודומיהם ו

[נוסחה ד]

ועוד אשוב על ענין התנועות
 הדגולות. כל קמץ הבא לפני
 שבא יש בו מתג כגון: אָמְרו,
 שָׁמְרוּ, יָדָד, ודומיהם.
 5 כל צרי הבא לפני שבא כגון
 יָרְדוּ, יִשְׁבוּ, זִיתָדָ, עוֹנָדָ. גם כן
 כל חולם הבא לפני שבא יש
 בו מתג כגון: כִּי הוֹבְאוּ
 (בראשית מג, יח), יוֹמְתוּ,
 10 שוֹבְדָ, טוֹבְדָ, נְבוֹלְדָ, ואפ'י
 יהיה חסר וו: נְבֻלְדָ יש בו מתג.
 כל חירק ביוד הבא לפני
 שבא יש בו מתג כגון: יְמִינְדָ,
 בְּעוֹרְדָ, וַיִּקְאוּ, וַיִּטְבוּ, כשיש
 15 בהם שני יודין.

1 ענין : / התנועות [התנועה' / 2
 הגדולות + ! / 3 כגון [כמו / 4
 ידד : / ודומיהם [ודומיה' / 5
 שבא + יש בו מתג / כגון [כמו /
 6 ירדו : / עונד : / גם כן : / 7
 חולם [חלם / 8 כגון + אומרים
 שומרים הולכים כל שורק בויו
 הבא לפני שבא יש בו מתג / כי :
 / 10 טובד : / 11 יהיה [יהי' / וו
 [ויו / 14 בעורד : / 15 שני [ב'

[נוסחה ד]

כל שתי אותיות כפולות
 שהראשונה נקדת בשבא יש
 לפניה מתג כמו: **בְּחִצְצוֹן תִּמְר**
 (דה"ב כ, ב), **בְּהַרְרָם שְׁעִיר**
 5 (בראשית יד, ו), **צָלְלוּ, בּוֹכְכוּ,**
 כל מקום שתמצא ג' הברות,
 ובהברה שלישית הנגינה,
 תעשה מתג בהברה ראשונה
 כגון **אָנְכִי יֵי** (שמות כ, ב),
 10 **כִּי בְּעֵינֵי אֲרָאָה** (ויקרא טז, ב),
 אבל, **אֲבָרְקָם, יִשְׂרָאֵל,** אינם
 מתגים מפני השבא שיש אחר
 הברה ראשונה, אבל אם יש
 אחר הברה שנייה השבא יש
 15 בו מתג בהברה ראשונה כגון:

1 שתי [ב' / 2 שהראשונה [שהא'
 / בשבא [בשוא / 3 לפניה [לפני'
 / 6 כל מקום [כ"מ / 7 שלישית [שליש'
 / 8 שליש' / הנגינה [הנגינ' /
 ראשונה [א' / 9 יי [ה' / 12
 מתגים [מתגיל' / אחר [אח' / 13
 הברה [ההבר' / ראשונה [ראשונ'
 / 14 הברה [הבר' /
 שנייה [שני' / 15 ראשונה [א'

[נוסחה ד]

וְאָמַרְתָּ, וְכָתַבְתָּ. וכן אם יש
 דגש אחר הברה ראשונה אין
 בו מתג בהברה ראשונה כגון:
 חֲטָאתוֹ הַדָּבָר, אבל אם הדגש
 5 אחר הברה שנייה יש בו מתג
 כגון חֲטָאת.

כל הברה הבאה לפני חטף
 פתח או לפני חטף סגול יש בו
 מתג כגון אֶהְרֹן, יַעֲקֹב, נִחְרָפֶת
 10 יַחֲשֵׁד, יַחֲזֹק, ודומיהם. כל
 הברה שדין נגינתה למעלה
 והיא במקף מתוגה כגון:
 מֶלֶךְ-מִצְרַיִם (דברים ז, ח),
 ודומיהם. וכל התיבה כי ולא
 15 כשהן במקף מתוגים ויש

3 ראשונה [א' / 5 שנייה] ב' / 7
 חטף פתח [ח"פ / 8 חטף סגול]
 ח"ס / 10 יחשך : / ודומיהם]
 ודומיה' / 11 הברה [תיבה /
 למעלה [למעל' / 12 והיא] והוא
 / 13 מצרים [מצרי' / 14 תיבה]
 תי' / 15 כשהן [כשהם / מתוגים
 [מתוג'

[נוסחה ד]

הרבה מתגים המתנכרים ואלה
 מקצתם כי התעשקו עמו
 (בראשית כו, כ), אם-יְהִי
 נְדָחַךְ (דברים ל, ד). כל אות
 5 משמוש מלפני הויה וחיות
 במתג כגון: וְיָהִי, וְיָחִי, לְהִיּוֹתְם,
 בְּהִיּוֹתְם, ולעולם לא יהיה וְיָהִי
 מתוג רק כשנגינתו במקף או
 בפשט. כל שין השתחויה יש
 10 לפניו מתג כגון: וְיִשְׁתַּחֲוּוּ,
 וְהִשְׁתַּחֲוִינָהּ, לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת, אבל
 וְיִשְׁתַּחֲוּוּ אינו מתוג לפי שהוא
 לשון יחיד. כל הא תמיהא וכל
 הא שאלה מתוגה מבחוץ כגון:

1 המתנכרים [המתנכרי' / 3
 יהיה [יהי' / 5 מלפני [לפני / 7
 ויהיה [יהי' / 8 מתוג [במתג / 9
 בפשט [בפשטא / 11 השתחויה
 [השתחויין / 12 אינו [אינה /
 מתוג [מתוג' / 13 תמיהא [/
 תמיה / 14 שאלה [השאלה /
 מתוגה [מתוג'

[נוסחה ד]

וְהֵינִי, הַפְּעֻלָּה, הַעוֹד
 אֲבִיכֶם (בראשית מג, ז),
 הַמְּכַסֶּה אֲנִי (שם יח, יז),
 הַמְּעַרְת פְּרִיָצִים (ירמיה ז, יא).
 5 כל יא המפעל והא המפעלים
 מתוגה מבפנים שהוא לשון
 המפעל והמפעלים כגון:
 הַמְּדַבֵּר, הַמְּדַבְּרִים, הַמְּטַהֵר,
 הַמְּכַסֶּה אֶת הַקָּב (ויקרא ג,
 10 ג), לְמִילָזוֹת, הַמִּילָזוֹת. כל
 אות בהכל וכל מם משמוש
 הבאות לפני ממין אחרות
 ולפני נונין כלם מתוגים
 כשהשם והנון במתג כגון:

5 המפעלים [המפעלי' / 6
 מבפנים [מבפני' / 7 --
 והמפעלים - כל : / 13 נונין +
 אחרות / מתוגים [מתוג'

[נוסחה ד]

מְמַחֵת, בְּמַחֵה, לְמַחֵה,
 הַמַּחֵת, הַמַּחֵת הַנֶּעֱשֶׂה
 ודומיהן. כשנגינתו במלך וכן
 כל הא הַכְּנֻעֵי ולמד לְרַצּוֹנְכֶם,
 5 מתוגין כשנגינתן במלך, וכן כל
 הא הַמְּלָאָה, ועין דְּעַרְבוֹת והא
 הַצְּפָרְדָּעִים מתוגים, אבל
 הַצְּפָרְדָּעֵי אינו מתוג, לפי שהוא
 בלשון יחיד, ומפני הדגש.

10 כל וו וַיַּחֲנוּ, וַיַּעֲשׂוּ, וַתַּעֲמֹדְנָה,
 וַיִּהְיֶה, וַיַּעֲמֹד, וַיַּעֲבֹר, אבל
 וַיַּעֲמֹדוּ, וַיַּעֲבֹרוּ, וַיַּצֵּץ צִיץ
 (במדבר יז, כג), המתג באות
 שניה וַיּוֹצֵא פָּרַח (שם), לְבָעַר
 15 קִין (שם כד, כב), שניהם
 האותיות מתוגות להראותך כי

1 במחנה [המחנה / למחנה : / 3
 ודומיהן [ודומיהם / כשנגינתו]
 כשנגינת' / 4 הא + המלאה / 6
 דערבות [הערבות / 7 מתוגים]
 מתוגי / 8 אינו [אינ' / 9 בלשון]
 ל' / 10 וו [ויו / 11 ויעבר +
 מתוג / 14 שניה] ב / 15 שניהם]
 שניה' / 16 האותיות [האותיו'

[נוסחה ד]

דין הנגינה למטה בעין דלבער
 ובצדי דויוצא, אבל היא באה
 למעלה מפני קירוב נגינות. כל
 תיבה קטנה שיש בסופה יוד
 5 או באמצעיתה והיא במקף,
 מתוגה כמו: ימי, שני, שתי,
 אין, מי, איש, וכן וו בסוף
 תיבה ומוקפת בתיבה
 שלאחריו מתוגה כגון או, טו,
 10 וכל צרי או חולם בסוף תיבה
 והיא במקף מתוגה וכל שם
 קדש במקף מתוג כגון: בעיני
 יי אלהיך (דברים יג, יח). כל
 וְיַפְעֵלוּ שהיוד נחה בשבא
 15 משקל חזק הוא ומתוג

1 הנגינה [הנגיני' / 3 למעלה]
 למעל' / נגינות [נגינת / 5
 באמצעיתה [באמצעית' / במקף :
 / כמו [כגון / 7 וו [ויו / 8
 ומוקפת [ומוקפ' / 9 טו : / 10
 צרי [צירי / חולם [חלם / בסוף
 תיבה [בס"ת / 12 מתוג [מתוגה

[נוסחה ד]

וסימן וְיִנְהַגְהוּ, וְיִקְטְרוּ, וְיִנְשְׂכוּ,
 וְיִמְלְטוּ, וְיִשְׁבְּרוּ, וְיַעֲנֶדוּ,
 וְיִרְחַמְסוּ, ודומיהם. במשקל
 הזה מתוגים וכן כל וְיַפְעִלוּ
 5 שיש בו ב' חטפין רצופים
 באמצע התיבה יש בו מתג
 כגון: וְיִקְרְבוּ, וְיִמְשְׂכוּ, וְיִזְבְּחוּ,
 ודומיהן. כשנגינתן במלך עתה
 נמצא שאמרנו למעלה כי
 10 בהברה שלישית שלפני
 הנגינה במתג. וכן אם תמצא
 הברה שלישית לפני הנגינה
 אפ' בשתי תיבות
 כשהראשונה במקף במתג

1 וסימן [ס' / ויקטרו] ויקדו / 2
 וימלטו [ויחלטו / וישברו : / 4
 מתוגים [מתוג' / 5 רצופים]
 רצופין / 6 באמצע [באמצ' / 8
 ודומיהן [ודומיהם / כשנגינתן]
 כשנגינתם / 9 למעלה [לע' / 10
 שלישית [ג' / 11 הנגינה] הנגינ'
 / תמצא [תמצ' / 12 שלישית]
 שליש' / הנגינה [הנגינ' / 13
 בשתי [בב' / תיבות [תיבו' / 14
 כשהראשונה [כשהא'

[נוסחה ד]

כגון: אַצִּינָה-נָא עמך (בראשית
 לג, טו). וכן אפ' יהיה ההברה
 השנייה בדגש ההברה
 הראשונה במתג כשהיא במקף
 5 כגון: קַח נָא מֵעַט מִיָּם
 (בראשית יח, ד), תִּקַּח-לָהּ
 שְׁתֵּי תוֹרִים (ויקרא טו, כט),
 תִּקַּח לָהּ פֶּן נִיהִיָּה (בראשית
 לח, כג), תִּתֵּן לְךָ (דברים טז,
 10 יח). כל מקום שתמצא שתי
 דבוקות זו לזו ובתבה
 הראשונה יש חרק וחטף ומלך
 ומוקף לתיבה שלאחריו
 והתיבה שלחארו הנגינה
 15 בראש התיבה לעולם יהיה

2 יהיה [יהי' / 3 השנייה [הב' /
 4 הראשונה [הא' / כשהיא [
 כשהוא / 9 תתן לך : / 10 כל
 מקום [כ"מ / שתמצא [שתמצ' /
 11 דבוקות [דבוקו' / ובתבה [
 ובתיב' / 12 הראשונה [ראשוני' /
 חרק [חירק / 14 התיבה [התיב'

[נוסחה ד]

מתג באות ראשונה כגון: **מְקַרָּא**
קִדְּשׁ (שמות יב, טז), **יִסְלַח לָהּ**
 (במדבר ל, ו), **מְזַרְקֵי כֶסֶף** (שם
 ז, פד), ודומיהן. כל ויפעלו
 5 מחטפו פה פעל מנון מתוגה
 היא והאות אמצעי מן הפעל
 דגושה שהדגש בא לחסרון
 הנון כגון: **וַיִּתְּנוּ**, **וַיִּגְשׁוּ**, **וַיִּפְּלוּ**,
 ודומיהן. כשנגינתן במלך
 10 שפעל שלהם **נָתַן**, **נָגַשׁ**, **נָפַל**,
 בר מאותם שיש בהם חית או
 עין בסוף התיבה ואות
 אמצעית מהפעל רפויים שאינן
 יוכלות לסבול הדגש שהם

1 ראשונה [ראשונ' + מתיבה א' /
 3 מזרקֵי כֶסֶף § / 4 ודומיהן]
 ודומיהם / 5 פה [פא / 7 בא +
 תחת / לחסרון [חסרון / 8 כגון]
 כמו / 9 ודומיהן [ודומיה' /
 כשנגינתן [כשנגינתם / 10 נפל §
 / 11 מאותם [מאותן / בהם]
 בהן / חית [הא / 13 אמצעית]
 אמצעי' / ההפעל : / רפויים]
 רפוי' / שאינן [שאינם / 14
 יוכלות] יכולים

[נוסחה ד]

עלולות להסיד מעליהם הדגש
 כגון: וַיִּקְחוּ, וַיִּסְעוּ, וַיִּטְעוּ,
 ודומיהם. שפעל שלהם לקח,
 נסע, נטע. כלל גדול כל בהכל
 5 וכל מס משמוש הבאות לפני
 המתגים שבעולם, לעולם, הם
 מתוגים כשנגינותם במלך כמו:
 בַּמַּחְנֶה, הַמַּחְנֶה, בְּרֵאשׁוֹנָה
 לַנְּעֵרָה, וּמִמְעַמְדָּךְ, מִמַּחְנֶה,
 10 מְמַחֶרֶת. ויוצאים מכלל זה
 כל מתגים הבאים בחולם
 ושבא כמו: הַכְּהֻנִים, הַשׁוֹמְרִים
 שאין בהן רק מתג אחד.

1 מעליהם [מעליה' / 2 כגון +
 כל בהבל / -- ויקחו - בהכל : / 5
 הבאות [הבא' / 6 המתגים [
 המתגי' / 7 המתגים [המתגי' /
 כשנגינותם [כשנגינות' /
 בראשונה [הראשונה + לראשונה
 / 9 לנערה : / 10 ממחנה : /
 ויוצאים [ויוצאי' + מזה / מכלל
 זה : / 11 מתגים [ממגי' / הבאים
 [הבאי' / בחולם [בחלם + או /
 12 ושבא [בשבא / 13 בהן [בהם

שער השוא

דע כי השוא איננה תנועה, אך היא משרתת התנועות על ג' דרכים: הא': כשתהיה על אות א'ח ה'ע תטה קריאת השוא לקריאת אותה האות, אם קמוצה אם פתוחה תטה לקריאתם כמו: **שְׁעָרִים, נְעָרִים, יְאֹבֵד הוּן** (משלי כט, ג).
 5 קריאת השוא נוטה לקמץ או לפתח, ואם צרי כמו: **בְּאֵר, שְׂאֵר, תְּאֵנָה**, קריאת השוא נוטה לצרי. ואם שורק כמו: **קָחוּ, דְּעוּ**, נוטה לשורק. ואם חולם כמו: **לְעוֹלָם, שְׂאוֹר, בְּעוֹר, פְּעוֹר**, קריאת השוא נוטה לחולם. וכן על קמץ חטף: **וּמְנַעֵר בֶּד** (ישעיה נד, ט), קריאת הגימל נוטה לקמץ חטף מפני העין שהיא נקראת בקמץ חטף. ויש ספרים שהגימל נקודה 10 בקמץ חטף.

0 [השוא] השבא א ה ו / 1 דע + ! / השוא [השבא א ה ו / איננה] אינה ג / תנועה [תנוע' א ב ו / ג'] שלשה ד ה ו / 2 דרכים + דרך ו / הא' [האחת א ב, האחד ד / כשתהיה [כשתהי' ו / על : א / האות] האו' א / אות + אא ב / קריאת [קריית א / השוא [השבא א ה ו / השוא + אתה ה, + אליה ו / 3 -- לקריאת - האות ה ו / קמוצה [קמוצ' ו / 4 לקריאתם] לקריא' א ב, לקריאת + פתח ג ד / כמו [פתח א ב / 5 -- קריאת - לפתח : א ב ג ד / השוא [השבא ה, השב' ו / צרי [צירי ו / 6 קריאת [קריא' ו / השוא [השבא א ה ו / צרי [צירי ו / שורק [שרק א ג / כמו : ג / 7 דעו + קריאת הבשא נוטה לשרק מפני החי' או העין שהיא שרוקה ואם כמו שחי יהי אור קריאת השבא נוטה לחרק א ב ג ד ו / דעו + קריאת השבא ה ו / חולם [חלם א ד ו / שאור [שאול א ג ד ה ו / 8 פעור : ו / קריאת + החולם ב / השוא [השבא א ו / נוטה [נוט' ו / -- לחולם - על : ו / לקמץ חטף [לק"ח ו / לחולם [לחלם א ב ג / קמץ [הקמץ א ב ג / 10 נקראת [נקריאה ד, נק' ו / קמץ חטף [לק"ח ו / ספרים [ספרי' ו / נקודה [נקוד' ו / בקמץ חטף [בח"ק

ואף עם השוא געיא תקרא השוא בהמחה לעי שהגעיא
 תאריך קריאתם כמו: **צדקתך כְּהַרְרֵי אֵל** (תהלים לו, ז), **שְׂאוּ**
זמרה (שם פא, ג), **תְּחִי נַפְשִׁי** (שם קיט, קעה), **קרבם בתימו**
לעולם (שם מט, יב).

5 הב: כשתהיה השוא על יוד תטה תטה קריאתה לעולם
 לחירק, ואע"פ שאין היוד בחירק אלא באחת התנועות כמו:
וַיִּדְעוּ, בְּיוֹם, בְּיָד. לעולם קריאת השוא בחירק, זולתי אם
 יהיה החירק תחת היוד שקריאת השוא תהיה כמו בצרי
 חטוף, אבל אם הגעיא עמה תקרא החירק בהרחבה כמו:
 10 **בְּיָד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן** (תהלים עז, כא), **וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים בִּיעֻקֵּב**
 (שם נט, יד*). ואם ישתתף עם השוא סגול או פתח לא תטה
 קריאתה לחירק אלא לסגול או לפתח כמו: **הָיָה, הָיָו, הָיִי,**
הָיִי.

1 ואף : א ג ה / ואף [ואח ב, ואם ד ה / עם] ואם א ג / ואף עם : ו /
 השוא [השבא א ה ו / געיא [גע' ו / השוא [השבא א ה ו / בהמחה [
 בהרחבה א ב ג ד ה ו / לעי [לפי ה ו / בהמחה + בקריאת האות
 שבצדה לפי א ב ג ד / 2 תאריך [תרחיב ו / קריאתם [קריאתה א ב ג
 ה, קריאת' ו / 4 לעולם + ודומים להם א ב ג ד / 5 הב' [השער השני
 א, דרך הב' ו, השני ב ג ד / כשתהיה [כשתיה' ו / השוא [השבא א ה ו
 / על + אות לפני ה / «תטה : א ב ג ד ה ו / קריאתה [קריאתם ה / 6
 לחירק [לחרק א ב ג ד / בחירק [בחרק א ב ג ד / באחת [בא' ה / 7
 וַיִּדְעוּ { וַיִּדְעוּ ד ה / ביד : א, ביד [ייחל ג, { ייחל ד / קריאת [קריא' ו /
 השוא + נוטה ג / השוא [השבא א ה ו / בחירק [לחרק א ב ג / --
 זולתי - אבל : א ב ג ד / אם [ואם א ב ג / צרי [צירי ו / 9 הגעיא [
 הגע' ו / עמה [עמו א / תקרא [תקר' ו / החירק [חרק א ג, חרק ב
 ד / בהרחבה [בהרחב' ו / 10 וַיִּדְעוּ { וַיִּדְעוּ ד ה / 11 השוא [השבא א
 ה ו, ג / -- לא - לחירק : א / 12 קריאתה [קריאתם ה / לחירק [
 לחרק ג / הָיָה { הָיָה ד ה / הָיָו { הָיָו ד ה / הָיִי { הָיִי ד ה / הָיִי ד

הג' כשתהיה השוא על שאר האותיות ויהיו מונעות באיזו
 תנועה מן התנועות, לעולם קריאת השוא נוטה לפתח כמו:
בְּרַכָּה, בְּרַכּוֹת, שְׁמַנִּים. וכך עם כלם, ואם הגעיא עמה תקרא
 פתח בהרחבה כמו: **במקהלות בְּרַכּוֹ אֱלֹהִים** (תהלים סח, כז)
 5 וזולתו. ודע כי כאשר יהיו שני שואין כאחד באמצע המלה
 או בסופה, הראשון נח והשני נע. באמצע המלה כמו: **יִשְׁמְרוּ,**
יִלְמְדוּ, יִשְׁמְעוּ. ובסוף המלה אם דבוקה אל אשר בצדה תניע
 השני ותקראנו כקריאת ראשית המלה אשר בצדה כמו: **וַיִּבְרַךְ**
עָלָיו (בראשית נ, א), **וַיִּשְׁבַּח יִשְׁמַעֵאל** (ירמיה מא, י), **אֵל תּוֹסֵף**
 10 **עַל דְּבָרָיו** (משלי ל, ו). אבל אם ראשית המלה אשר בצדה
 שוא והנה הם ג' שואין, השנים אשר בסוף המלה הם נחים
 כמו: **יִפְתָּ אֱלֹהִים** (בראשית ט, כז).

1 הדרך הג' ו / הג' [השלישי א ב ד / כשתהיה [כשתהי' ו / השוא [
 השבא א ה ו / האותיות [האותי' א / מונעות [מונע' ו / 2 תנועה [
 תנוע' ו / מן : ה / מן + מהתנועות ה' ו / לעולם [מעולם ד / קריאת [
 קריא' א / השוא [השבא א ה / תקרא [תקר' א / נוטה [נוט' ו / 3
 בְּרַכָּה { בְּרַכָּה ד ה / בְּרַכּוֹת { בְּרַכּוֹת ד, בְּרַכּוֹת ה / שמנים [שמונים ג ד
 / כלם [כולם ב ד ה / הגעיא [הגעיל' ו / 4 במקהלות { בְּמַקְהֻלוֹת ד ה /
 5 דע + ו / שני [ב' ה' ו / שואין [שבאין א, שואים ב ג ד, שבאים ה,
 שבאין ו / כאחד [כא' ו / 6 וסופה [וסופ' ו / והשני [והב' ו / באמצע
 המלה : א / --או - המלה : ג / 7 דבוקה [דבקה א ב ג ד / -- תניע -
 בצרי : ג / אל אשר [לאשר ה / תניע [תנוע' ו / 8 השני [הב' ה /
 ותקראנו [ותקריאם ד, ותקראינה ו / כקריאת [כבקריאת ד / ראשית [
 ראשיל' ו / בצרי [בצדה א ב ד ה / 10 ראשית [ראשיל' ו / 11 שוא [שבא
 א ה ו / הם [שם ד / ג' [שלש' א, שלשה ג ד / שואין [שבאין א,
 שואין ג, שואים ד, שבאים ה ו / -- בצדה - כמו שזכרנו וההא : ב

וכן כאשר הם שני שוואין במלת ההפסק הם נחים כמו:
ויפל על צוארי ויבך (בראשית מו, כט). ויש קורי כל שני
 שוואין בסוף המלה נחים, גם הראשונים שזכרנו, והיא
 הקריאה הנכונה מן הטעם שכבתנו בספר המכלל. וכשיהיו
 שני שוואין באמצע מלה ויהיה ה'ב שוא תחת אות בג"ד 5
 כפ"ת, השני נעה ודגשה דגש קל כמו: **בשבתך, ישברו,**
יקתבו, ונמצאו שנים רפין: יקתאל, יקדעם. והאות אשר
 בסוף המלה אשר אין תחתיה אחת מהתנועות ואינה
 מאותיות אהו', תקרא בשוא נע נראה, ולא נהגו לנקוד תחת
 האות שבא כי אין דרך לטעות בו כמו: **אמר, אכל, ילבש.** 10

1 שני [ב' ו / שוואין] שבאים א ה, שואין ג, שואים ד, שבאי' ו / שני
 שוואין # ו / 2 ויבך { ויבך ה / קורי'] שקוראים א, קוראים ג ד,
 שקורין ה, קורין ו / שני [ב' ה ו / 3 שוואין] שבאים א ה, שואין ג,
 שואים ד, שבאין ו / והיא [יהיה א / והיא] וה' ד / 4 הקריאה [
 הקריא' ו / הנכונה] הנכונ' ו / הנכונה מן הטעם : ה / מן : א ג ד /
 הטעם [מטעם א ג ו, הטעם ד / המכלל] מכלל א ג ד / 5 שני [ב' ה ו
 / שוואין] שבאי' א, שואין ג, שואים ד, שבאים ה, שבאי' ו / מלה [מל'
 ו / ויהיה + המלה ד / ה'ב [השני ה ו / ה'ב שוא] השבא השני א, השוא
 השני ג, השוא השני ד / שוא : ה / 6 השני [השנית א ג ד ה / ודגשה]
 ודגוש' ו / כמו : ד / בשבתך { בשבתך ד ה / 7 שנים [ב' ה, שני ו / רפין
 [רפים א ג ד ה, רפי' ו / רפין + והם ג / יקתאל { יקדעם }
 יקדעם ד ה / אשר : ה / 8 בסוף [שבסוף ה / ואינה [ואינה ה / אחת]
 א' ו / מהתנועות [מהתנועו' ו / 9 מאותיות [מאותיו' ו / אהוי'] יהוא
 א / בשוא [בשבא א ה ו / בשוא + והוא א ג ד / נע [נח א ג ד ה ו /
 נראה [נרא' ו / 10 שבא [שוא ג ד / דרך : ו / בו + שתקרא האות
 ההיא א / אכל + יאמר א ג ד ה ו, + שמר ה / ילבש + והדומים להם כי
 אין תחת הריש והלמד והשין שוא א ג ד ה ו / ודומיה' ו

ולא הוצרכו לנקוד שבא כי אין דרך לטעות בו, שתקרא
האות ההיא באחת מהתנועות, כי אם היתה אות נחה
אחריה כתובה, אבל כף כנוי הנקבה כמו: **יָדָה, כְּנָלָה, יִנְקְדוּ**
בשוא כי יש דרך לטעות בו, שתקרא האות ההיא קמץ אע"פ
שאין אות נחה כתובה אחריה. לפי ינקדו הכף סימן הנקבה 5
בשוא לעולם. ולפי שהרגילו בנקידת זאת נקדו ג"כ הכף
השרשית באחרית המלה לעולם כמו: **שָׁפַדְךָ, חָשַׁדְךָ, דָּרְךָ**. הנה
הכף בהם כמו ריש **שָׁמַר**, ולמד **אָכַל**, ולא נקדו הריש
והלמד, ונקדו הכף. ולכן כל אות בג"ד כפ"ת הדגושה אשר
בסוף המלה, נקדו ג"כ בשוא בין שתהיה האות ההיא 10
שרשית או משמשת כמו: **וַיִּפְתָּהּ, וַיִּשְׁפָּךְ, וַיִּבְנֶה, וַיִּנְדָּה, וַיִּכְרְתָהּ,**
שִׁמְרָתָהּ.

1 הוצרכו [הוציכו א / שבא] שוא ג ד / שתקרא [שתקר' א / 2 ההיא]
ההי' ו / מהתנועות [התנועות א ג ד / אם + כן א ד / נחה] נחא ד / 3
אחריה [אחרי א, אחרי' ו / כתובה] התבה א / כף [כפי ו / הנקבה]
הנקב' ו / יָדָה { דָּרָה / רגלך [תלך א / 4 בשוא] בשבא א ה ו /
לטעות [לטעו' ו / שתקרא] שיקרא ד, שתקר' ו / האות ההיא : א ג ד /
5 שאין [שאי' א / כתובה] כתוב' ו / כתובה אחריה # ד / לפי [לפיכך
א ג ו / ינקדו] נקדו א ג ד ה ו / 6 בשוא [בשבא א ה / בנקידת]
בנקדת ג / ג"כ [גם כן א ג, ג"כ § ד,] גם ה / 7 השרשית [השרשי' ו /
שפך # ד,] נפך ו / חָשַׁדְךָ { חָשַׁדְךָ / דָּרְךָ } דָּרְךָ ד, : ה / 8 אכל [למד ו /
ולא [לא ו / 9 הכף] בכף ד / דגושה : א / 10 ג"כ [גם כן א ג / בשוא]
שבא א, שוא ג ד, בשבא ה ו / שתהיה [שתהי' ו / ההיא] ההי' ו

וכן זולתי בג"ד כפ"ת כמו: אל יִשְׁטֹ (משלי ז, כה). ועשו כן מפני שהאות אשר לפניו נקודה בשוא והיא נח נראה. ג"כ נקדו האות הזאת שהיא נח נראה כמו: וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ (שמות יח, ט), כי היתה ראויה החית להנקד בשוא לולי כובד הקריאה ומפני זה נקדו הדלת בשוא. אבל כשתהיה האות בג"ד כפ"ת רפה לא ינקדו אותה שוא בין שיהיה שרשית או שמשית לפי שאין לפניו נח נראה כמו: עֲשִׂיתָ, בְּנִיתָ, וְקָרַאתָ, וְחִטָּאתָ, וְעֲשִׂיתָ, זולתי הכף כמו שזכרנו והוא הנחה בסוף המלה, לא ינקדוה בשוא, אבל שמו בתוכה נקדה אחרת שתקרא מפיק, שמוציא אותה מן ההסתר ומראה אותה שתהיה שרשית כמו: גְּבַה לְבוֹ (דה"ב לו, טז) וג"כ נהגו לשים מפיק בהא אשר בסוף כנוי הנקבה כמו: יִדָּהּ, רַגְלָהּ.

1 וכן + גם א ג / 2 אשר לפניו [שלפניה ה / לפניו] לפניו / בשוא [בשבא א ה / ו / ג"כ] גם כן א ג / 3 נקדו + כמו כן א ג ד / והיא [והוא ג ו / 3 נקדו + כמו כי ד / נראה + שבא כמו א, שוא ג ד, שוא אבל ג / וַיִּחַדְּ] וַיִּחַדְּ ה / 4 כי : א ג ד / / ראויה החית # ה / ראויה + גם כן א ג ד / ראויה [ראוי' ו / להנקד : א ג ד, [לינקד ה / בשוא] שבא א ה, שוא ג ד, בשבא ה / כובד [כבד ג ד / 5 בשוא] שבא א, שוא ג, בשוא ד, בשבא ה ו / כשתהיה [כשתהיה' א ו / האות] האו' א, אות ד ה ו / -- בג"ד - שוא : א / בג"ד כפ"ת : ג / 6 שוא [בשבא ה, שבא ו / שיהיה [שתהי' א, שתהיה ג ד ה / שרשית] שרשי' ו / שמשית] משמשת א ג ד ה / שמשית [שמושי' ו / 7 עשיתָ { עשית ד ה / בניתָ { בנית ד ה / וקראתָ { וקראת ה / וחטאתָ { וְחִטָּאתָ ד, וְחִטָּאתָ ה / ועשת + וְעֲשִׂיתָ ד / 8 ועשת : ה ו / הנחה [הנע' א, הנעה ב ג ד / הנחה] הנח' ו / 9 בשוא [בשבא א ה ו, שוא ד / בתוכה [תחתיה א ג ד / בתוכה] בתוכ' ו / אחרת [אחת א ב ג ה ו, : ד / שתקרא [ונקרא א, תקרא ג ד, שתק' ו / 10 מן ההסתר [מההסתר ה / שתהיה [תהיה א ג, שתהי' ו / שרשית [שרשי' ו / לבו] כמה א ג, כְּמֵה ד / 11 גְּבַהּ { גְּבַהּ ה / לשים] לשום ו / -- וג"כ - כמו : א ב ג, וגם כן ד / לבו + או משמשת כמו א ג / 12 הנקבה [הנקב' ו / ידה] ידה ד ה / רַגְלָהּ { רַגְלָהּ ד ה / רגלה [תלה ו

ועוד דע לך כי כל שוא נע בתחלת התיבה וסמוך לו אחת
מאותיות בג"ד כפ"ת, האות ההיא היא מבג"ד כפ"ת תרפא
כמו: בביתך, בבעל, בגדיו, כְּכַרְכְּמִישׁ, ככל כפרעה (בראשית
מד, יח), בתמר. זולתי שְׁתִי, שְׁתִים, לפי היה קורא בן אשר
בראש המלה אלף קודמת כדי שתהיה השין נחה וקור' לה 5
אות גנובה וכן אנשי מזרח: אֶשְׁתִי, אֶשְׁתִים. ואנו נוהגין ג"כ
לקרא אלף אחת בתיבה שיש בסופה אותיות ח'ע כמו: מזבח,
שאנו קורין מזבחת, מקצוע, מקצועע. וזאת האלף תקרא
אות גנובה, אבל מלת מְשִׁתִי עיני מפלשתיים (שפטים טז,
כח), באה על נכון שהתיו רפה. ומלת מְשִׁתִים עשרה רבוא 10
(יונה ד, יא), המם במאריך והשין נחה בעבור דגשות התיי.

1 לך ! ו / כי : ד / שוא [שבא א ה ו / בתחלה] בתחילה ו / בתחלת
התיבה : א ב ג / לו [לה א ב ג ד ה ו / אחת : ד, א' ה ו / 2 מאותיות]
מאות' ו / ההיא + אשר א ב ג ד ו / היא [שהיא ה / מבג"ד] בג"ד א ב
/ תרפא [תרפ' א, תרפה ב ג ד ה / תרפא] § רפה ו / 3 -- כמו - בתמר
: א ב ג / בביתך { קְבִיתְךָ ד, קְבִיתְךָ ה / בבעל { קְבַעַל ד, קְבַעַל ה / בגדיו
{ קְגָדִיו ד, קְגָדִיו ה / ככרכמיש { כְּכַרְכְּמִישׁ ה / ככל כפרעה { כְּכַל
קְפָרְעָה ד, קְכָל קְפָרְעָה ה / 4 בתמר { בְּתִמְרָה ד, בְּתִמְרָה ה / זולתי + מלת
א ב ה ו / זולתי [זולת ו / לפי [לפיכך א ו, ולפי ה / 5 וקור'] וקורא'
א, וקוראין ב, וקוראים ג ד, וקורין ה ו / אלף [א' ו / שתהיה [שתהי ו
/ השין [שין ו / 6 גנובה [גניבה ב / וכן + קוראים א ג, קוראין ב,
קוראין ד, קורין ה ו / מזרח [מזר' א / נוהגין [נוהגים ה, נוהגין ו / --
ואנו - אבל : א ב ג / 7 לקרא [לקרות ד ה ו / אלף [מלה ד / אלף +
בתיב' ו / אחת : ו / בסופה [בסופ' ו / ה'ע [א'ע ה, אחה"ע ו / -- שיש -
אבל : ד / 8 שאנו קורין : ו / קורין [קוראים ה / מזבאח : ה / האלף [
הא' ו / 9/ גנובה [גנוב' ו / 10 -- משתיים - והשין ?? ב / 11 דגשות [דגש
א ב ג ד, דגשת ו

וכן בשתי מלות ומקף ביניהם כמו: **מה שְׁתִּי שְׂבֹלִי הַזֹּתִים**
 (זכריה ד, יב), ונקראו **שתי מלות במלה אחת** בעבור המקף
 שיש ביניהם, ושין שתי נחה בלא דגש. ואם השוא נחה
 באמצע התיבה ואחריה אחת מאותיות בג"ד כב'ת, לא תהיה
 האות נחה רפה אלא דגושה, דגש קל זולתי מלות מעטים, 5
 נהגו בקריאתם רפה כמו: **עֲבָדֶי, עֲבָדֵיהֶם, מַלְכֵיהֶם,**
מַלְכוֹתָם, והדומים להם. שנחגו בקריאתם רפה, ויש מהם
 על פי המסורת רפים ודגשים כמו: **בְּרַפִּי, בְּרַכֵּיהֶם.** כל
 לישנא דגשין במ"ב רפין: **הוא ברוך על ברכוהי** (דניאל ו, יא),
 וכן **רשפיה רשפי אש** (שה"ש ח, ו) דגש, **רשפי קשת** (תהלים 10
 עו, ד) רפה, **לצבא על הר ציון** (ישעיה לא, ד) דגש, וכל שאר
 רפה **לסבוב את ארץ אדום** (במדבר כא, ד), במחזורא רבא
 ברפי ובטבריא בדגש.

1 מלות [מלו' ו / ביניהם] ביניה' ו / כמו : א ג ד / ביניהם כמו : ב / 2
 ונקראו [ונק' ו / אחת] א' ו / בעבור המקף : א ב ג ד / 3 שיש ביניהם :
 א ב ג ד ה ו / -- בלא - התיבה : ג / בלא דגש : א ב ג ד / שוא [שבא א
 ה ו / 4 באמצע התיבה : א ב ג / ואחריה [ואחרי' ו / אחת : ו /
 מאותיות [אותיו' ו / בג"ד [מבג"ד ו / 5 נחה : ג ד ה ו / אלא [ולא ג /
 דגושה [דגוש' ו / זולתי [זולתי ו / 6 מלכיהם : א ב ג ד / 7 והדומים
 להם [ודומיה' ו / בקריאתם [בקריאת' ו / 8 על פי [ע"פ ו / המסורת [
 המסור' א, המסרת ג / רפים [רפ' ו / ודגשים [ודגושים ד, ודגוש' ו /
 9 דגשין [דגשים ו / במ"ב [בר מן שנים א ב ג, בר מן ב' ד / רפין [
 רפים א ג, רפ' ו / רפין + על ברכיהם א ב ג ו, בְּרַכֵּיהֶם ד, בְּרַכֵּיהֶם ה /
 ברוך { בְּרוּךְ ה, בְּרוּךְ ו / ברכוהי { ברכוהי ב, בְּרוּךְ ה / 10 רשפי אש {
 רשפי אש ד ה / רשפי קשת { רשפי קשת ד / 11 רפה [רפ' ו / לצבא {
 לצבוא ד ה, לצבא ו / ציון + לית ב ג, לית כותיה ד / שאר [שארא ג ד /
 12 רפה [רפין א ב, רפ' ו / לסבוב { לקבוב ה, לסבוב ו / רבא [רבה א
 ג ד / 13 ברפי [רפ' א ג, רפה ב ד ה / ובטבריא [ולטבריא א, ולטבריה
 ב, ולטבריא ג, ולטבריא ד / בדגש [דגש א ב ג ד

ועתה אחל בניקוד. שלשה שערים קטנים: פעלים, שמות, מלין. ועתה אחל בפעלים בעזרת המלמד לאדם דעת (תהלים צד, י). פְּעַלְתֶּם העין פתוחה והתיו בסגול במ"א: הלא שאלתם (איוב כא, כט). פְּעַל וכל אשר במשקלו הפא קמוצה והעין פתוחה. ואם בסוף פסוק או באתנח כלו קמץ. 5 ובשלשת הספרים, המקל השלישי לזרקא, שהוא במקום הסגולה בשאר הספרים, לזה יש משפט אתנח וסוף פסוק, והוא אשר בשופר מהופך מלמעלה ובאות השניה מאריך מלמטה כמו: אשרי האיש אשר לא הִלָךְ (תהלים א, א). 10 ופרח לבנון קמל (ישעיה לג, ט), בפתח ואתנח. ובמסרה ישר ג' פתחין: ונתתיה לאשר ישר בעיני (ירמיה כו, ה), כאשר ישר בעיני היוצר לעשות (שם יח, ד), כי ישר הדבר בעיני העם (דה"א יג, ד), וסימניהון: איתיהיבת פחרותא לקהלה.

1 בניקוד [בניקוד א ב ג ד ה / בניקוד + וחלקתי א ב, וחלקתיו ג ד / שלשה [לשלשה א ב ג ד, ג' ה / שערים [חלקים א ב, שערי' ו / פעלים [פעלי' ו / שמות [שמו' ו / 2 מלין [מלים ה, מילי' ו / ועתה : ה / אחל [ואחל ה / בפעלים [בפע' א / בעזרת [בעזר ו / לאדם [לאד' ו / 3 -- פעלתם - שאלתם : א ב ג ד / שאלתם + הא' בסגול ו / העין [העי' ו / במ"א [בר מן חד ה / 4 פעל + עבר ד / אשר + יש לו ד / הפא [הפה א, הפ' ו / 5 פתוחה [בפתח ו / בסוף פסוק [וס"פ ו / -- או - פסוק : ו / כלו [כולו ב / קמץ [קמוץ ב ד / 6 ובשלשת [?? ב, ובשלשה ג ד / הספרים [ספרים ב ג ד / השלישי [הג' ג / במקום : ד / 7 הסגולה [סגלה א ג, סגולה ב ד / הספרים [ספרים ד / לזה יש [יש לו א ב ג ד / אתנח [אתנ' א / פסוק [פסו' ב / 8 -- והוא - הלך : א ב ג ד / מהופך [מהפך ה / 9 הלך + ובשאר ספרים ה / 10 ופרח [ובא החפיר א ב ג ד, בשאר הספרים ופרח ו / קמל { קמל ד / בפתח : א ב / ואתנח [באתנ' א ב / בפתח ואתנח [פתח באתנח ד / 11 ובמסרה [ובמסרה ב ו / ישר [יש ו / פתחין [פתחים ג / 13 וסימניהון [וסיל' א ו, וסימנן ג, וסימן ד ה / איתיהיבת [איתיהיבת א ב ג ד ה ו / 14 לקהלה [לקהלא א ב ג ד ה ו

וכתבתי אותן הנה לפי שידמו שהם תואר. ובאו בלא הפסק
 קמוצים ואלה הם: **ושם שָׁפֵט את ישראל** (ש"א ז, יז), **אריה**
שָׁאָג (עמוס ג, ח), **יֵי מֶלֶךְ יִרְגְּזוּ** (תהלים צט, א), **יֵי מֶלֶךְ תִּגַּל**
(שם צו, א), יֵי מֶלֶךְ גִּאֲוֹת (שם צג, א), **כִּי הוּא טֹרֵף** (הושע ו,
 א), **רֹשַׁע יִרְאֶה וְכָעַס** (תהלים קיב, י), **עֲשֵׂה יֵי אֲשֶׁר זָמַם** 5
(איכה ב, יז), עַל שִׁגְגֹתוֹ אֲשֶׁר שָׁנָג (ויקרא ה, יח), **וְהִשִּׁיב אֶת**
הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל (שם ה, כג), **וַיִּזְזֶם הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּרַח עֶמְדָּה** (יהושע
 י, יג), **כִּי יֵי צַבָאוֹת יַעֲצֵץ** (ישעיה יד, כז), **בְּהֵם דָּבָק שְׁלֵמָה**
(מ"א יא, ב), כֹּל אֱלֹהֵי הֵם נִכְרִים. באו פעלים עוברים ואינם
 10 **בַּהֲפִסֵּק** והם קמוצים ולא כללנו בכללם: **טָרַף בַּפִּיהַ**
(בראשית ח, יא), כִּי הוּא אֲצַלְנוּ שֵׁם תּוֹאֵר ולא פועל עבר.
וּג"כ באו בזקף וקמץ כי גם הזקף במקומות רבים, יש לו
מִשְׁפַּט הַהֲפִסֵּק כְּמוֹ: לַחֲמוֹ לְרַעֵב נָתַן (יחזקאל יח, טז), **חֲבוּל**
לֹא חָבַל (שם), **וְתִרְבִּית לֹא לָקַח** (יחזקאל יח, טז), **חֲבוּל לֹא**

1 וכתבתי [כתבתים א ב ג ד / אותן : א ב ג ד, אותה ה ו / הנה] המה ג
 / תואר [תאר ב ג ד ה ו / 2 קמוצים] קמוצי' א ו, קמוצין ב / ואלה הם
 : א ב ג / הם [ואלו הן ה ו / שָׁפֵט { שָׁפֵט / ישראל + דשמואל ג ד / 3
 מֶלֶךְ } מֶלֶךְ ה / 9 אלו [אלה א ב ג ד ו / הם : א ב ג ד / נכרים] נכרי ג
 / באו [שהם ג ד / פעלים] פעלי' ו / פעלים [שהם א ב / עוברים]
 עוברי' א / ואינם [ואינ' ו / 10 קמוצים] קמוצי' א ו / בכללם + אלו א
 / בכללם [בכלל א ב ג ד, בכלל' ו / בכללם + אלו ג ד / 11 הוא] הו' א
 / תואר [התוא' א, תאר ב ג ד ה ו / תואר + כי / ולא] לא א ג ד ה ו /
 פועל [פעל ב ג ה ו / 12 וג"כ] וגם א ב ג ד, וגם כן ה / וקמץ [בקמץ
 ג, קמץ ד / הזקף] בזקף ו / במקומות רבים : א ב ג ד ה / במקומות
 במקומו' ו / רבים [רבי' ו / 13 ההפסק] הפסק ב / ההפסק + במקומו'
 רבים א ב ד, במקומות רבים ג ה / כמו : א ב ג / 14 חָבַל { חָבַל ד ה /
 לָקַח } לָקַח ד ה

חָבֵל (שם), ותרבית לא לָקַח (שם ית, יג), את בכורתי לָקַח
 (בראשית כז, לו), או את העושק אשר עָשָׂק (ויקרא ה, כג),
 הוא זימות יַעֲצֹץ (ישעיה לב, ז), ותלהטו מסביב ולא יָדַע
 (שם מב, כה), את כל רכושו אשר רָכַש (בראשית לא, יח),
 כרע נָפַל (שפטים ה, כז), קורא דגר ולא יָלַד (ירמיה יז, יא),
 וגם במלך נבוכדנצר מָרַד (דה"ב לו, יג), כי לאלהי אביו דָּרַשׁ
 (שם יז, ד), הצדיק אָבָד (ישעיה נז, א), אם יועצד אָבָד (מיכה
 ד, ט), משקל נומי הזהב אשר שָׁאֵל (שפטים ה, כו), אל
 ההרים לא אָכַל (יחזקאל יח, ו), העיר אשר שָׁאֵל (יהושע יט,
 נ), ומשפט אלהיו לא עָזַב (ישעיה נח, ב), דם יחשב לאיש
 10 ההוא דם שָׁפַךְ (ויקרא יז, ד), ולא כמשלו אשר מָשַׁל (דניאל
 יא, ד), וגם דם הנקי אשר שָׁפַךְ (מ"ב כד, ד), גולות גָּזַל חבול
 לא ישיב (יחזקאל יח, יב), בנפש אחיו אשר הָרַג (ש"ב יד, ז),
 והם ג"כ זרים.

1 חָבֵל ד ה / לָקַח { לָקַח ד ה / לָקַח ד ה / 2 עָשָׂק { עָשָׂק ד
 ה ו / 3 יַעֲצֹץ { יַעֲצֹץ ד ה / יָדַע { יָדַע ד ה / 4 רָכַש { רָכַש ד, רָכַש ה / 5 נָפַל
 { נָפַל ד ה / נפל + תנינא דפסוק א ג ד, תנינא דקסו' ב / יָלַד { יָלַד ד ה
 / ילד : ו / 6 מָרַד { מָרַד ד, מָרַד ה / דָּרַשׁ { דָּרַשׁ ד ה / 7 אָבָד { אָבָד ד,
 אָבָד ה, / «אָבָד { אָבָד ד, אָבָד ה / 8 שָׁאֵל { שָׁאֵל ד, שָׁאֵל ה / אל ההרים
 לא אכל + על ההרים לא אכל א ב ג ד / 9 אָכַל { אָכַל ד, אָכַל ה / שָׁאֵל {
 שָׁאֵל ד, שָׁאֵל ה / 10 עָזַב { עָזַב ד ה / 11 שָׁפַךְ { שָׁפַךְ ד, שָׁפַךְ ה / ולא
 כמשלו אשר משל : ה / 12 שָׁפַךְ { שָׁפַךְ ד, שָׁפַךְ ה / גָּזַל { גָּזַל ד ה / 13
 הָרַג { הָרַג ד / הָרַג { הָרַג ה / 14 והם ג"כ זרים : א ב ג ו, [והם שלשה
 ועשרים ה /

פָּעַל כּלם הפּא קמוצה והעין צרי. פָּעוּל כּלם הפּא קמוצה.
 פָּעֲלָתָּהּ הפּא קמוצה והעין פתוחה בר מן אתנח וסוף פסוק,
 והזרים המנויים במסורת שיהיה העין ג"כ קמוצה. פָּעֲלָתִי
 דינו לכל כדין פעלת פתוחה: בּוֹנֵפְעֲלָתָּהּ, וּנְפֻעֲלָתִי, והפְּעֲלָתָּהּ,
 5 והפְּעֲלָתִי, וּפְעֲלָתִי, וּפְעֲלָתָּהּ, פּוּעֲלָתִי, וּפּוּעֲלָתִי, הַתּפְּעֲלָתָּהּ,
 והתפְּעֲלָתִי. וכשיהיה בהפסק תהיה העין קמוצה כמו:
 לבלתי אכל ממנו אכָּלְתָּ (בראשית ג, יא), פּוּן תּאכּל וּשְׁבָעְתָּ
 ובתים טובים תבנה וְיִשְׁבָּעְתָּ (דברים ח, יב). וכן רובם באתנח
 וס"פ וכבר באו מהם בהפסק בפתח כמו: הנה נא זְקַנְתִּי
 10 (בראשית כז, ב), האף אמנם אלד ואני זְקַנְתִּי (שם יח, יג),
 נאספו עלי נכים ולא יִדְעָתִי (תהלים לה, טו), לחם הפחה
 לא אֶכְלָתִי (נחמיה ה, יד), לפנים הארץ יִסְדָּתָּהּ (תהלים קב,

1 כלם : א ב ג ד / הפא [הפה א / הפא קמוצה # ו / צרי] בצרי א ב ג ד
 ה / צרי [צירי ו / בצרי + וכן ב ג ד ה ו / פְּעוּל { פְּעוּל ד / כלם : א ב ג ד
 ה / הפא [הפה א / קמצה + וכן ו / 2 פְּעֲלָתָּהּ { פְּעֲלָתָּהּ ד / פעלת + וכל
 אשר במשקלו א ב ג ד / הפא [הפה א, הפ' ו / והעין [והע' ו / פתוחה
 + וכן התיו קמוצה א ב ג ד / -- בר - פתוחה : א ב ג / בר מן [במ' ו /
 וסוף פסוק [וס"פ ו / 3 המנויים [המנויין ו / קמוצה + וכן ב ד /
 פְּעֲלָתִי { פְּעֲלָתִי ד / פעלתי + וכל אשר במשקלו הפא קמוצה והעין
 פתוחה וכן העין א ב ג ד / 4 -- דינו - פעלת : א ב ג ד / כדין [כמו ה /
 פעלת { פְּעֲלָתָּהּ ה / פעלת + וכן העין ה ו / והפעלת & א ד / והפְּעֲלָתָּהּ {
 והפְּעֲלָתִי ה / 5 והפעלתי [והפעלתי ב, אפעלתי ו / ופעלתי # ופעלת א ד
 / 6 וכשיהיה [וכשיהיו א ב ג ד / כמו : א ב ג ד / 7 אכָּלְתָּ { אכָּלְתָּ ה / 8
 וכן [לכן א / רובם [רבים ד, כולם ו / רובם + בקמץ ה ו / באתנח
 וס"פ [קמץ א ב ג ד / 9 -- וכבר - בפתח ?? ב / כמו : ב ג

(כו), וכסאו לארץ מגרת (שם פט, מה), ואני אליך ייי שועתי
 (שם פח, יג), וערים נטשת (שם ט, ז), כי אני בתמי הלכתי
 (שם כו, א), ופן יורש וגנבתי (משלי ל, ט), אחת היא על כן
 אמרתי (איוב ט, כב), כי אמר איוב צדקתי (שם לד, ה), על
 כן לא הגדתי (נחמיה ב, טז), כל פקודי כל ישרתי (תהלים
 קיט, קכח), אלהי מערכות ישראל אשר חרפת (ש"א יז, מה),
 בשפתי ספרתי (תהלים קיט, יג), ולא לא הגדתי (שפטים יד,
 טז), מכל מלמדי השכלתי (תהלים קיט, צט), כל אנחתה
 השבתי (ישעיה כא, ב), ותקות אנוש האבדת (איוב יד, יט),
 ואת עמלק החרמתי (ש"א טו, כ), על כן אמאס ונחמתי
 5
 10
 (איוב מב, ו), וכל דרכי הסכנת (תהלים קלט, ג).
 וכל שבנת, ושברתי, ודברתי, והצלתי, והצלתי פתחין כלם.
 ואפיל באתנח וסוף פסוק כך פירש בעל המסורת.

2 נטשת [נתשת א ב ד ה ו / הלכתי + על שדה איש עצל עברתי א ב ג ד
 ה ו / 3 יורש [אור' א, אורש ב ג ה / 4 אמרתי { אמרתי ה / צדקתי
 { צדקתי ה / איוב [יהוה א ב / 5 פקודי כל # א / 6 אלהי [אלקי' ו /
 חרפת { חרפת ה / 7 ולא [לי א ב ה ו / הגדת [הגדתה ב / 9 השבתי +
 פן תדבקני הרעה ומתי הידד השבתי א ב ג / 10 החרמתי { החרמתי ה /
 על כן [ע"כ ו / ונחמתי { ונחמתי ה / 11 הסכנת [הסכנתי א ב ה,
 הסכנתה ג / הסכנת { הסכנתי ה / הסכנת + וכן על פי המסורת א ב ג /
 12 ושברתי { ושברתי ה / ודברתי { ודברתי ה / ודברתי + ודברת א ב ג
 ה ו / ודברתי ה / והצלתי { והצלתי ה / והצלתי א / פתחין [
 פתחים ה, פתחי' ו / פתחין + באתנח וסוף פסוק' א ב ג / כלם : א / כלם
 [כולם ה / 13 ואפיל : א ב / באתנח : ו / בסוף פסוק [בס"פ ו / כך
 פירש בעל המסורת : א ב / פירש [פר' ה

פָּעֵלוּ הַפּא קמוצה והעין בשוא ופתח כמו: וּשְׁחֹטוּ אוֹתוֹ
 (שמות יב, ו), ואם בהפסק כלו קמוץ. פָּעֵלוּ הַפּסַק פּי':
 הפסק טענה, והוא אתנח וס"פ, ולפעמים זקף, ולפעמים כן
 בהעמדת טעם אחד כמו: עַד יַעֲזֹר נִגְעוּ (ישעיה טז, ח). לגזרת
 פָּעַל הרבים בהפסק בצרי כמו: וּמֵאֲרִיּוֹת גָּבְרוּ (ש"ב א, כג). 5
 פִּעְלָתֶם העין פתוחה והתאו בסגול, ויש שעין בסגול: הַלֹּא
 שְׁאַלְתֶּם (איוב כא, כט). פָּעֵלְנוּ הַפּא קמוצה והעין פתוחה,
 ואם בהפסק העין קמוצה. וכן כֹּל הַפְּעֵלְנוּ, וּנְפַעֲלֵנוּ משפט
 אחד להם, ובאו מהם בהפסק בפתח כמו: וּמֵאֲרִיּוֹת גָּבְרוּ
 (ירמיה ז, י), מֵהַשֶּׁלֶל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ (ש"א ל, כב), וְאֵת הַיָּתֵר 10
 הַחֶרְמֵנוּ (שם טו, טו). פָּעֵלָה הַפּא קמוצה והעין בשוא ופתח
 כמו: שְׁאַהֲבָה נִפְשִׁי (שה"ש ג, א). ואם בהפסק כלו קמוץ
 כמו: חֵלֶב נִתְּנָה (שפטים ה, כה). ולגזרת פָּעַל בצרי כמו:
 צִהֲלָה וּשְׂמַחָה (אסתר ח, טו).

1 הפא [הפה א / קמוצה] קמוצ' ו / והעין [והע' ו / -- והעין - כמו :
 א ב ג / בשוא] בשבא ה ו / 2 -- הפסק - זקף : א ב ג / קמוץ [קמץ ו /
 -- פעלו - כמו חלב נתנה : ו / הפסק פי' # ה / 3 הפסק : ה / טענה]
 טעם ה / וס"פ [וסוף פסוק ה / ולפעמים] ולפעמים א ב ג / 4 אחד]
 אחר ה / אחד כמו : א ב ג / נָגְעוּ { נָגְעוּ ה / 5 הרבים [הרבי' א, הרוב ה
 / בהפסק] בהפס' א / בהפסק בצרי # ה / כמו : ב ג / גָּבְרוּ { גָּבְרוּ ה / 6
 והתאו [והתיו א ב ג / שעין [העין א ב ג / בסגול + כמו א / 7 שאלתם
 [שאלת' א / הפא [הפה א / 8 בהפסק + תהיה א ב ג / כל + פעלנו א ב
 ג / ונפעלנו + כלם ב ג / 9 להם [לכלם א / ובאו [ובא א / בפתח]
 פתח ג / כמו : א ב ג / 10 הִצַּלְנוּ { הִצַּלְנוּ ה / 11 הפא [הפה א / בשוא]
 בשבא א ה / ופתח + והלמד קמוצה א ב ג / 12 כמו : ב ג / כלו [כולו א
 13 < כמו : ב ג / בצרי [בצירי ו / < כמו : ב ג / 14 ושמחה [ושמח' א

וכשיבא תיו במקום הא הנקבה תהיה הלמד בפתוחה כמו:
כי אָזַלְת יד (דברים לב, לו), ובנפעל: **ונשכַּחַת צור** (ישעיה כג,
טו), **ואת כל ונוכַּחַת** (בראשית כ, טז), ומפני ההפסק הכף
קמוצה. **פָּעַלְתָּ** הפא קמוצה והעין פתוחה, והלמד והתיו
שוואין, והתיו דגושה. ואם למד הפעל גרונית גם היא בפתח 5
כמו: **ולקַחְתָּ עשרה לחם ונקודים** (מ"א יד, ג), **ברוב זרְכַךְ**
יְנַעַתָּ (ישעיה נז, י), **הלא שְׁמַעְתָּ בתי** (רות ב, ח). **פָּעַלְתָּן** נקודו
כמו פעלתם. **פּוֹעַל** בצרי העין וכן כל אשר במשקלו. ואם
למד הפעל גרונית יולד נח בקריאה בין העין והלמד כמו:
פּוֹתַחַ, זוֹרַעַ, שוֹמַעַ, יוֹדַעַ. עין הפועל בצרי ופתח בין עין 10
הפעל והלמד. ופעמים העין בפתח להקל הקריאה כמו:

1 וכשיבא [וכשב' א, וכשתבא ב ג, וכשיב' ו / במקום] במקו' ו /
הנקבה [הנקב' ו / בפתוחה] פתוחה ב ו, בפתח ג / כמו : ג, [כגון ו / 2
כי אזלת יד : ג / אָזַלְת ה / יד + וכן א ב ג / ובנפעל : ג /
ונשכחת + בפתח ג / ונשכַּחַת { ונשכַּחַת ה / צור : ג / 3 ונוכַּחַת } ונוכַּחַת
ה / ונוכחת + הלמד בפתח אלא א, הלמד בפתח וכף ונשכחת ונוכחת
בקמץ ב ג / ומפני [מפני א / ההפסק + ונשכחת בפתח א / הכף קמוצה
: א ב ג / הכף] הכל ו / 4 הפא [הפה א, הפ' ו / והעין] שין א, והע' ו /
והלמד [והל' ו / והתיו] והת' ו / והתיו שוואין : א / 5 שוואין [שואים
ג, שבאים ה ו / למד] ל' ו / הפעל [הפועל א ב / גרונית] גרוני' ו / 6
כמו : ב ג / ולקחת + עשרה א ב ג / ברוב [ברב א / 7 יְנַעַתָּ { יְנַעַת ה /
שְׁמַעְתָּ } שְׁמַעְתָּ ה / פעלתן + כל א ב / 8 פועל + הע' ו / בצרי [בצירי ו
/ העין וכן : א ב / העין : ג ה ו / במשקלו + העין בצרי ה / 9 למד] ל' ו
/ הפעל [הפועל א ב / בקריאה : ה ו / כמו : ב ג / 10 שומע יודע § ו /
עין [ועין ה ו / בצרי] בצירי ו / הפועל [הפעל ג ה / 11 הפעל] הפועל
א ב / הפעל [ובין למד הפעל ה / והלמד : ה / והלמד] ולמד א ב ג ו /
והלמד + הפועל א ב ג ו / העין [הע' ו / -- הקריאה - אזן ?? א /
הקריאה : ב ג ה, הקראי' ו

הנוטע און (תהלים צד, ט), לרוקע הארץ על המים (שם קלו, ו), ושוטע שטע (ויקרא יא, ז). וג"כ באה מלת אונד עצות (דברים לב, כח), המה בפתח, אע"פ שאין הדלת מאותיות הגרון. פועלים ידוע. ואם בסמוך למד הפעל בצרי כמו: פועלי און (תהלים סד, ג), שומרי משמרת הקדש (במדבר ג, כח). פועלה הלמד בקמץ ואם היא תיו במקום הא פועלת, כלו סגול. ואם בהפסק העין קמוץ כמו: ובחומה היא יושבת (יהושע ב, טו), והארץ לעולם עומדת (קהלת א, ד). וכבר באו מהם בהפסק בסגול והם מנויים במסורת כמו: את סוכת דוד הנופלת (עמוס ט, יא), ותהי לו לאומנת (רות ד, טז), ואחותו המולכת (דה"א ז, יח). ואם למד הפעל גרונית, יהיה פתח כלו כמו: וכל אשה יודעת איש (במדבר לא, יז), שוסעת שטע (ויקרא יא, ג), בורחת (בראשית טז, ח), ושרה שומעת (שם יח, י).

1 הנוטע { הנוטע ה / לרוקע { לרוקע ה / 2 וג"כ : א ב ג / באה [ובאה א ב ג / מלת [מל' א / 3 המה : א ב ג / הדלת [הלמד א ב ג / 4 ידוע + ! ו / למד [ל' ו / -- פועלים - למד : ב / פועלים [פועלי' א / הפעל [הפועל א ה, הפוע' ו / הפעל [פועלי ב / בצרי [בצירי ו / 5 פועלי' { פועלי' ה / שומרי' ה / 6 הלמד [הלמ' א / ואם היא : א ב ג / תיו [ובתיו א ב ג / במקום [במקו' א, מקום ג / הא [ההא ג / 7 כלו [כולו ה / קמוץ [בקמץ ב ג, קמוצה ה, קמוצ' ו / כמו : א ב ג / ובחומה [ובחומ' א / יושבת { יושבת ה / 8 עומדת { עומדת ה / 9 והם מנויים במסורת כמו : א ב ג / והם [והן ו / מנויים [מנויין ו / במסורת [במסו' ו / את [ואת ב / 11 למד [ל' ו / הפעל [הפועל ה, הפעול ו / גרונית [גרוני' ו / יהיה [יהי' ו / 12 פתח [פתוח א ג / כלו [כולו ה ו / כמו : א ב ג / 13 שומעת + ובא אחד מפני שרי אנכי בורחת כלו פתח אע"פ שהוא סוף פסוק א ב

וכשנוספה בו יוד כמו: **אל תשמחי אוֹבְתִי** (מיכה ז, ח), עין
 הפעל בפתח. ובא עם ההא בצרי על דרך היחיד כמו: **ולא**
יראה בּוֹנְדָה יהודה (ירמיה ג, ח), **נוֹטְרָה** (שה"ש א, ו), בצרי
יולדה (הושע יג, יג). **פּוֹעֲלוֹת** ידוע. **פְּעוּל** הפא קמוצה וכל
 אשר במשקלו. **פְּעוּלִים** ידוע. **פְּעוּלָה** הלמד קמוצה ואם 5
 בסמוך תהפך ההא בתיו ויהיה למד הפעל בפתח בסמוך
 כדרך כל הא הנקבה שתהפך בסמיכות כמו: **עצובת רוח**
(ישעיה נד, ו), ושכורת ולא מיין (שם נא, כא). או בא ג"כ בלא
 סמיכות בתיו ופתח למד הפעל כמו שמצינו ג"כ בפעלים
 ושמות. שתבא התאו שלא בסמיכות בפתח כמו: **רַבַּת שכנה** 10
לה נפשי (תהלים קכ, ו), **רַבַּת שבעה לה נפשי**

1 בו [בה ה ו / כמו : א ב ג / אויבתי + אוהבתי לדוש א ב ג ה ו / 2
 הפעל [הפועל ב ו / בפתח [נפתח א / ובא [ובאה ו / בצרי [בצירי ו /
 דרך [מל' א / כמו : ג / על דרך [ע"ד ו / 3 בצרי [בצירי ג, : ו / 4
 יולדה] יולְדָה ה / ידוע + ו / הפא [הפה א, הפ' ו / קמוצה + וכן ב ג
 / וכל [כל ב ג / 5 פעולים [פעולי' א / פעולים ידוע : ב / הלמד [למד
 א ב ג, ל' ו / 6 ההא [הה' ו / בתיו [בת' ו / ויהיה : א ב ג, ויהי' ו / למד
 [ולמד א ב ג, ל' ו / בסמוך : א ב ג ה ו / 7 כדרך [כדר' א / הא [ה' ו /
 שתהפך + תיו א ג / ג"כ [גם כן א / 8 מיין + ויחסר הנסמך ופירוש
 שכורת הצרות ולא מיין חובאכן ג / או בא ג"כ : ג / ג"כ בלא [כן בלתי
 ה, בלתי ו / בלא [בלתי ג / 9 למד [ל' ו / שמצינו [שמצאנו ג / ג"כ [
 גם כן ה / -- בלא - ג"כ : א ב / 10 ופעלים [בפעלי' ו / התאו [התיו א
 ב ג ה ו / בפתח : א ב ג / 11 רַבַּת { רַבַּת ה / רבת שנכה לה נפשי : א ב ג
 / «נפשי [נפשו א ג

(שם קכג, ד), רַבַּת צַרְרוּנִי (שם קכט, א), רַבַּת תַּעֲשֵׂרְנָה (שם
 סה, י), עַל נַגִּינַת לַדּוּד (שם סא, א), עַל מַחֲלַת לַעֲנוּת (שם
 פח, א), מַכַּת בַּלְתֵּי סָרָה (ישעיה יד, ו), חֲכֵמָה וְדַעַת (משלי ל,
 ג), שַׁפְּעַת אֲנִי רֹאֵה (מ"ב ט, יז), אִם אַתָּן שְׁנַת לַעֲיִנִי (תהלים
 קלב, ד), בַּשִּׁמְחַת בַּקִּצִּיר (ישעיה ט, ב), חֲלַת מִצָּה (ויקרא ח,
 כו), קִרְיַת חֲנָה דוּד (ישעיה כט, א), אֵל תַּתֵּן לַחַיִּית (תהלים
 עג, יט), אֵל תַּתְּנִי פּוּגַת לֶךְ (איכה ב, יח), עֲגַלְת שְׁלִישִׁיָּה
 (ישעיה טו, ה), אֶף גִּילַת וּרְנָן (שם לה, ב), וַתּוֹעֵבַת לֶךְ
 (משלי כד, ט), וְעַל טַהֲרַת הַקֹּדֶשׁ (דה"א כג, כח). וּבָאוּ בַקִּמְץ
 עִם הַתִּיּוֹ שֶׁלֹּא כַמִּשְׁפֵּט, כְּמוֹ שִׁמְנוֹ אֹתָם בַּמִּסּוּרָה וְהֵם: מְנַת
 5
 שׁוֹעֲלִים (תהלים סג, יא), מִנַּת הַמֶּלֶךְ מִן נִכּוּשׁוֹ (דה"ב לא, ג),
 10
 וְכֵן כָּל מִנַּת. וְלִמְקַצֵּת הַיָּמִים (דניאל א, ח), וּמְקַצֵּת יָמִים
 עֲשֵׂרָה (שם א, טו), וּמְקַצֵּת כָּלִי בֵּית הָאֱלֹהִים (שם א, יב).

3 מַכַּת { מַכַּת ה' / וְדַעַת { וְדַעַת ה' / 4 שַׁפְּעַת { שַׁפְּעַת ה' / 5 מִצָּה [מִצּוֹת
 א / מִצָּה + חֲמַת לְמוֹ א ב ג ה ו / 6 קִרְיַת { קִרְיַת ה' / לַחַיִּית { לַחַיִּית ה' / 7
 פּוּגַת { פּוּגַת ה' / עֲגַלְת { עֲגַלְת ה' / -- אֵל - לֶךְ § ו / 8 גִּילַת { גִּילַת ה' /
 וַתּוֹעֵבַת { וַתּוֹעֵבַת ה' / וַתּוֹעֵבַת + לְאָדָם א ב ג / 9 טַהֲרַת { טַהֲרַת ה' /
 טַהֲרַת + לְכָל א ב ג / הַקֹּדֶשׁ [קֹדֶשׁ א ב / 10 הַתִּיּוֹ [הַתִּיּוֹ ו / שִׁמְנוֹ [שִׁמְנָה ו /
 אֹתָם + בַּעַל ו / הַתִּיּוֹ + כְּמוֹ א / הַתִּיּוֹ + הַבָּה לָנוּ עֲזַרְתָּ מִצֵּר
 עֲזִי וְזָמְרָה יָהּ אֵיךְ לֹא עֲזָבָה עִיר תַּחֲלָה אֶף נַחֲלַת שִׁפְרָה עָלַי עַל כֵּן יִתְרַת
 עֲשֵׂה וְיִהְיֶה מִמַּחֲרַת וַיִּבְאוּ בַּסְּמִיכוֹת בַּקִּמְץ א ב ג / -- שֶׁלֹּא - וְהֵם : א /
 בַּמִּסּוּרָה [הַמִּסּוּרָה ה' / 11 נִכּוּשׁוֹ [נִכּוּשׁוֹ ג ו / 12 וְכֵן [וְכֵן ב / מִנַּת [מִנַּת
 מִנַּתִּיּוֹ ב / וּמְקַצֵּת [וּמְקַצֵּת ג / וּמְקַצֵּת יָמִים עֲשֵׂרָה : ו / 13 עֲשֵׂרָה [עֲשֵׂרָה
 עֲשֵׂרָה א

פְּעוּלוֹת ידוע. המקור פֶּעוּל הפא קמוצה. פֶּעַל העין פתוחה, ובתוספת הא שיבא מן פֶּעוּל בחולם, פא הפעל בקמץ חטף כמו: **וּלְדַבֵּקָהּ בּוּ** (דברים יא, כב), **לְמַשָּׁחָהּ** (שמות כט, כט), **לְקַרְבָּהּ אֶל הַמִּלְאכָה** (שמות לו, ב). ומן פֶּעַל בפתח, ובא בתוספת הא הפא בחירק כמו: **לִיְרָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד** (דברים כח, נח), **לְרַבְעָה אוֹתָהּ** (ויקרא כ, טז). ואם העין הפעל גרונית, יפתח פא הפעל ועין הפעל בשוא ופתח להרחיב על האות כמו: **לְאַהֲבָהּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ** (דברים יט, ט), **וּשְׁחָטָהּ סִטִּים** (הושע ה, ב), **וְלֹא יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָהּ עוֹד** (ירמיה לא, יב), **גִּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָהּ** (תהלים קיט, כ), **לְדַאֲבָהּ בְּדָ** (יחזקאל כח, יז), ובתוספת נוּן: **בְּאַבְדֹּן מוֹלַדְתִּי** (אסתר ח, ו), האלף בחטף והדלת בפתח. ומהדגוש **מַכַּת חֶרֶב וְהָרַג וְאַבְדֹּן** (שם ט, ה), האלף בפתח והדלת בקמץ.

1 ידוע + ! ו / המקור [והמקור ה ו / הפא [הפה א, הפ' ו / קמוצה [קמוצ' ו / קמוצה + וכל אשר במשקלו פועלי ידוע ו / העין [הע' ו / 2 ובתוספת [ובתוס' ו / בחולם [בחלם א ג / פא [פה א, הפ' ו / הפעל [הפועל ה / בקמץ חטף [בק"ח ו / 3 למשחה + בהס א ב ג ה ו / 4 לקרבה { לקרבה ה / אל + בק"ח 8 / ומן [וכן ב / פעל { פעל ה, פעל ו / ובא [בא ג, יבא ה ו / 5 ובתוספת [ובתוס' ו / הא [ההא ו / בחירק [בחרק א ב ג, בחיר' ו / 6 לרבעה { לרבעה ה / אותה + ואם פא הפעל גרונית יהיה פתח מקום החרק כמו לאשמה בה א ב ג ה ו / העין [עין א ה / עין הפעל [עה"פ ו / 7 הפעל [הפועל ב / גרונית : א, גרוני' ו / פא הפעל [פה"פ ו / «הפעל [הפועל ב / ועין הפעל [ועה"פ ו / בשוא [בשבא א ה ו / 8 כמו : א ב ג / אלהיך [אלקיך ו / 9 סטים [שטים א ב ה ו / 10 לתאבה [לתאוה ו / 11 לדאבה בך : ב / לדאבה [לראוה א ג / 12 האלף + בקמץ א ג, + בפתח ב / ומהדגוש [ומהדגש ה ו / ומהדגוש מכת חרב ?? א / -- ומהדגוש - בקמץ : ב / מכת חרב : ג / 13 חרב : ה

פעלי הצווי כגון פֿעל או פֿעול כשיבא פֿעול במקף תחטף
 העין בקמץ חטף מקום החולם כמו: זָכַר נא (איוב ד, ז), סָעַד
 נא לבבך (שפטים יט, ח), שָׁמַר תם (תהלים לז, לז), הָרַס
 שנימו (שם נח, ו). וכשיבא פֿעל בהפסק יהיה קמץ כמו: לא
 קראתי בני שוב שָׁכַב (ש"א ג, ו), וכן בזקף אם תגאל נָאֵל 5
 (רות ד, ד), חזק ואמץ (דה"א כב, יג), קרב אתה ושמע
 (דברים ה, כז). והמסורת חמשה קמצין זקפין וסימניהון:
 קרב קום הטה, דמלכים (מ"ב יט, טז), הטה, דישיהו
 (ישעיה לז, יז), הטה, דדניאל (דניאל ט, יח), ובכלהון אית
 ושמע. וכן, אתה תקח לך קח (ש"א כא, י), ובזקף גדול ודע כי 10
 על כל אלה יביאך האלים במשפט (קהלת יא, ט) ובא ג"כ
 בסגולה שהוא אחר הזרקא, ויאמר אל שמואל שוב שָׁכַב
 (ש"א ג, ט), וחבירו ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ
 (דברים לא, ז).

1 פעלי [פעל ה / פעלי : א ב ג / כגון : א ב / או : ו / «פעול [פע' א, [
 פעל ה ו / כשיבא [וכשיבא א ב ג / 2 העין [הע' ו / מקום [מקו' ו /
 החולם [החלם א ב ג / זכר [זכור ב ג ו / זָכַר { זָכַר ה / 4 וכשיבא [
 וכשיבוא א / קמץ + שוכב ה / יהיה [יהי' ו / כמו : ו / 5 בני : א ג /
 שכב + לא קראתי בני שוב שכב ב ג / וכן [וגם א ב ג / בזקף + קמץ א
 ב ג / בזקף + כמו ה ו / אם [ואם ו / 6 חזק ואמץ : ה ו / ואמץ [ואמ' א
 / ואמץ + וכן א ב ג / 7 והמסורת [והמסרת ג, והמסו' ו / והמסורת +
 עליו א ב ג / והמסורת + הא ג / חמשה [ה' א ב ג / וסימניהון : ג, וסי' ו
 / 9 ובכלהון אית ושמע : א ב ג / 10 וכן + אם א ב ג ה / אתה [אותה א
 ג ה, אות' ו / 11 יביאך האלים במשפט : א ג / האלים [אלקי' ו / ובא [
 ובאו ה / 12 ג"כ : א ב ג, גם כן ה / בסגול [בסגולתא א / שהוא [שהיא
 ה / שהוא אחר [שאחר ו / הזרקא + קמץ א ב ג, + שהוא מלך באתנח
 וס"פ כמו ה ו / אל [עלי א ב ג ה ו / שמואל [לשמו' א, לשמואל ב ג ה
 ו / שוב [לך א ב ג ה ו / 13 וחבירו [וכן בסגולה א ב ג

אלו שנים קמציין. ובא גם בלא הפסק: **סָעַד לְבַן פֶּת לַחֵם** (שפטים יט, ה), דפלגש בגבעה. **פָּעְלוּ** לפי שעין הפעל גרונית, בשבא ופתח ואלו לא היתה העין גרונית, היתה הפא בחירק או בקמץ חטף שהם תנועות קטנות כמו: **וּשְׁחָטוּ** **הַפֶּסַח** (שמות יב, כא), **כִּחְקוּ מַעַל** ייי (יחזקאל יא, טו), **5** ובהפסק אשר הם מן פֶּעַל ובאו בקמץ כמו: **הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ** (ישעיה מב, יח), וכן בזקף, **הַקְּבָצוּ כֻלְכֶם וּשְׁמָעוּ** (שם מח, יד), **הַתְּמַהְמְהוּ וַתְּמָהוּ** (שם כט, ט); ואחר בא ג"כ בטרחא, **אִם תִּבְעִיּוֹן בְּעִיּוֹ** (שם כא, יב). **פָּעְלִי** הפא בפתח או בסגול **10** הפא: **חֲשַׁפִּי שׁוּבֵל** (שם מז, ב). ובא הפא בסגול והעין בקמץ חטף והיא גרונית כמו: **וְאַחֲזִי בָהּ** (רות ג, טו), וג"כ בקמץ חטף הפא כמו: **לְכִי אֶת מְלַכֵּי עֲלֵינוּ** (שפטים ט, י), ובהעמדה, **גִּילִי וּשְׁמָחִי** (יואל ב, כא) בזקף, **הַאֲוֹמֵר לְצֹלָה חֲרָבִי** (ישעיה מד, כז) באתנח.

1 אלה : א ב ג / שנים [ב' א ב ג ו, הב' ה / קמציין] קמצי' א ב / גם : א ב, גם כן ו / בלא [בלי א ב ג / הפסק + קמץ א ב ג / 2 דפלגש בגבעה : א ב / פעלו + הפא נפתח א ב ג ה / לפי : ו / שעין הפעל] שע"הפ ו / 3 א גרונית [גרוני' ו / גרונית + ונקודה ג / בשבא [בשוא ג / «גרונית [גרוני' ו / היתה] היה א ב ג / -- ואלו - גרונית : ב / 4 בחירק [בחרק א ב ג / שהם [שהן א ב / תנועות] תנועו' א ו / כמו : א ב ג / 6 ובאו [ובואו א, יבאו ו / כמו : א ב / 8 ואחר : א ב ג / בא [ובא א / ג"כ] גם כן א ג / 9 או [וג"כ ה, וגם ו / הפא [הפ' ו / 10 אהפא : ג ה, הפ' ו / אהפא [כמו ו / שובל + וג"כ ה / ובא [בא ה / הפא בסגול # ה / העין [הע' ו / 11 בקמץ חטף [בק"ח ו / חטף : א / כמו : ב ג / ג"כ [או א ב ג, וגם ו / 12 בקמץ חטף [בק"ח ו / הפא [הפ' ו / כמו : ב ג ה / 13 בזקף : ו / 14 חֲרָבִי { חֲרָבִי ו

עלי הלבנון וְצִעֲקִי (ירמיה כב, כ). הפא בקמץ חטף והעין
 בקמץ רחב ונהפך הקמץ החטף בעין הפועל במלת: קָסָמִי
 נא לי (ש"א כת, ח) לתפארת המלה. פְּעֻלָּהּ הפא בשבא
 והעין בפתח, ונון הרבות בקמץ כמו: כי שִׁמְעָנָה נשים זָבַר
 5 יי (ירמיה ט, יט), צִעֲקָנָה בבנות רבה (שם מט, ג). ומבלי
 ההא קראן לי מרה (רות א, כ) האלף בסגול, וכן בתוספת נון
 לבדה, שמען קולי (בראשית ד, כג), וכלו פתח. איתן אפעול
 האלף בסגול והעין בחולם. ובמקף בקמץ חטף כמו: לעולם
 אָשְׁמַר לו חסדי (תהלים פט, כט), הן עבדי אֶתְמַךְ בו (ישעיה
 10 מב, א). אֶפְעַל בפתח וכן, יִפְעֵלוּ, תִּפְעֵל, ובהפסק בקמץ. וכן
 בשלשלת יש לו משפט ההפסק כמו: וישׁחט ויקח משה את
 הדם (ויקרא ח, טו). ובאו מהן בהפסק בפתח כמו שמנה
 אותם אותם במסורת ואלו הן: אלהי תהלתי אל תחרש

1 הפא [הפ' ו / בקמץ חטף [בק"ח ו / והעין [והעיל' ו / 2 החטף [תחטף א, חטף ה / הקמץ החטף [הק"ח ו / החטף + בקמץ רחב בפא ה ו / בעין [והעיל' ו / בעין + קמץ רחב ו / הפועל [הפעל א ב ג, : ו / במלת : ה / הפא [הפ' ו / 3 בשבא [בשוא ב ג / 4 והעין [והעיל' ו / בפתח [פתח ב ג ה ו / ונון [והנון ו / כמו : ב ג / 5 בבנות [בנות א ב ג ה / מרה [ויאכל א / לי [לו ב / 7 לבדה [לבד ו / לבדה + כמו א / וכלו [וכולו א ב ג ה ו / אפעול + בחלם א ב ג / 8 האלף [הא' ו / האלף [והאלף א ב ג / והעין [והעיל' ו / והעין בחולם : א ב ג / בקמץ חטף כמו : ו / חטף [חט' א / כמו : ב ג / לעולם + בק"ח ו / 10 בפתח וכן : ה ו / תפעל + נפעל א ב ג ו / תפעל + כלם בפתח ה ו / 11 בשלשלת + כי ג / לו [לה א ב ג ה ו / לו + הפסק א / משפט [במשפט א / כמו : ב ג / 12 הדם [מדמו א ב ג ו / מהן [מהם א ב ג ה ו / בהפסק : א / -- כמו - הן : א ב ג / שמנה [שמנ' ו / 13 «אותם : ה ו / במסורת [המסורת ה, המסור' ו

(תהלים קט, א), ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה
 ויאכל (בראשית ג, ו); וכן כל ויאמר, ויאכל, וילך, וירד,
 בפתח. וכן ראית ייי אל תחרש (תהלים לה, כב), וירם
 תולעים ויבאש (שמות טז, כ), תחת דוד אביו ויוצלח (דה"א
 כט, כג), אליו תחת האלה ויגש (שפטים ו, יט). וכן באו מהם
 5 קמוצים שלא בהפסק כמו: אם אָצָדֶק פי ירשיעני (איוב ט,
 כ), השומע ישמע (יחזקאל ג, כז), הקשבתני ואשמע (ירמיה ח,
 ו), באזניו ישמע (ישעיה ו, י), שמע ישראל (דברים ה, א), ואם
 לא יגאל (ויקרא כז, כ), כי תאנה לא תפרח (חבקוק ג, יז),
 ותחנף את הארץ (ירמיה ג, ט), נר רשעים ידעך (איוב כא, יז),
 10 בכל קדש לא תגע (ויקרא יב, ד), וישן ויחלום שנית
 (בראשית מא, ה), היצלח הימלט (יחזקאל יז, טו),

2 וילך וירד : א ב ג ד / 3 בפתח + באתנח וסוף פסוק וכן כל וילך וכל
 וירד א ב ג ד, בפתח § ו / בפתח + ואפי' בהפסק ה ו / 4 תולעים [
 תולעי' ו / ויבאש + וכן א ב ג ד / תחת] ותחת ד / 4 ויוצלח + ויוצא א
 ב ג ד / 5 אליו + אל ד ו / וכן [וגם א ב ג ד ה ו / 6 קמוצים] קמוצי' ו
 / שלא [זולתי א ב ג ד / בהפסק] הפסק א ב ד, ההפסק ג / כמו : א ב
 ג ד, כגון ה ו / 7 השומע [השמע א / 8 שמע ישראל] ייי מציון ישאג א
 ב ג ד, שאוג ישאג ד ה ו / 10 רשעים [רשעי' ו / 11 וישן] וישן ד ו /
 ויחלום [ויחלם ו

כתנת בד קדש ילבש (ויקרא טז, ד), שם ירעה עגל ושם
 ירבץ (ישעיה כז, י), ויקרם עליהם עור מלמעלה (יחזקאל לז,
 ח), אי זה יכשר (קהלת יא, ו), ייי מציון ישאג (עמוס א, ב),
 שאג ישאג (ירמיה כה, ל). ויש זקפין קמצין כמו: וישמן
 5 ישורון ויבעט (דברים לב, טו), יראה אפרים ישבע (ישעיה
 נג, יא), ולא ישבע (חבקוק ב, ה), האיש כמוני יבנה (נחמיה ו,
 יא), עד אשר אדע (ש"א כב, ג), נקם אקח (ישעיה מז, ג),
 אפרים יקח (הושע י, ו), ואת בנותיכם יקח (ש"א ח, יג),
 ותרבית יקח (יחזקאל יח, ח), בשקל הקדש תקח (במדבר ג,
 10 מז), ומהם עוד תקח (יחזקאל ה, ד), כי מדי אשר אוזק
 (ירמיה כ, ח), רק כל הממלכה לא אקבע (מ"א יא, יג), עליך
 לא יצלח (ישעיה נד, יז), ומתחתיו יצמח (זכריה ו, יב), לבי
 למואב יזעק (ישעיה טו, ה), או אשר ישחט (ויקרא יז, ג), אל
 אשתו לא תקב (שם יח, יד), שדך לא תזע (שם כה, ד),

1 כתנת [כתונת א / 2 ירבץ { ירבץ ו / 3 -- אי - שאג ישאג] וישחט
 ויקח משה מן הדם א ב ג ד ה ו / 4 זקפין [זקפיל ב / קמצין] קמציל ב,
 קמוצין ה / כמו : ב ג ד / 5 ישורון [ישרון ה / אפרים : א ב ג ד ה ו / 6
 ישבע { ישבע ד / כמוני [כמני ה / יבנה { יבנה ד / 7 אדע { אדע ד /
 אקח + אותך אקח א ב ה ו / אקח { אקח ד / 8 ואת [את א ד ו /
 בנותיכם [בניכם א ב ג ד / יקח ?? ב, אקח ג / 9 ותרבית + לא א ב ג ד
 ה ו / יקח [לקח ג ו / יקח { יקח / תקח { תקח ד / 10 מדי [מידי ו /
 אשר [דברי א, אדבר ג ד ה ו / 11 רק + את ד / אקבע { אקבע ד / 12
 יצלח { יצלח ד / -- לבי - תקרב ב 8 / ו 13 אל [ואל ד

הן לא נזרע (שם כה, כ), בארצם לא תנחל (במדבר יח, כ),
 ובו תדבוק (דברים י, כ), מפחד לבבך אשר תפחד (שם כח,
 סז), במקום אשר יבחר (שם טו, כ), טוב יגאל (רות ג, יג),
 זאב יטרף (בראשית מט, כז), את ראשו לא יפגע (ויקרא כא,
 י), במה ישכב (שמות כב, כו), קרבתי צדקתי לא תרחק 5
 (ישעיה מו, יג), עתה תשמע ובחיקו תשכב (ש"ב יב, ג), גם
 לגמליך אשאב (בראשית כד, יט), כן יקרעו ולא אשמע
 (זכריה ז, יג), ויקשב יי וישמע (מלאכי ג, טז), ואלהים זולתי
 לא תדע (הושע יג, ד), הקונה אל ישמח (יחזקאל ז, יב),
 מקולם לא יחת (ישעיה לא, ד), ובשנת בצורת לא ידאג 10
 (ירמיה יז, ח), כי הוא ישמג (הושע יא, י), זרעו יבוש תיבש
 (זכריה יא, יז), בשופר יתקע (שם ט, יד), וזרעך גויים ייבש
 (ישעיה נד, ג), אל תירא ואל תחת (יהושע ח, א), ומפניהם
 לא תחת (יחזקאל ג, ט), כי השקט לא יוכל (ישעיה נז, כ),

1 נזרע { נזרע ה / 2 תפחד : ד / 3 במקום [במקו' ד ו / 5 ישכב + וגם
 לגמליך אשאב א ב / צדקתי [צעקתי ו / 6 תשמע [תצמח א ג ד ה ו,
 תצמרו ב / גם [וגם ג ד / 7 יקרעו [יקראו א ב ג ד ה ו / אשמע [ישמע
 א / 11 ישמג [ישאג א ב ג ד / זרעו [זרעו א ב ד ה / יבוש [ישב ו /
 ביוש + ובשופר יתקע וזרעו גויים יירש 8 / 12 -- בשופר - ומפניהם ??
 ב / בשופר יתקע וזרעך גויים יירש # ג / גויים [גויים א ד / יירש [ירש
 א ג

תפתה וגם תוכל (מ"א כב, כב), מדזר לדזר תחֲבֵב (ישעיה לד, י), הוא לכל מבצר ישֶׁק (חבקוק א, י), ועל סוס לא נרָב (הושע יד, ד), על קל נרָב (ישעיה ל, טז), ולאום מלאום יאֲמָץ (בראשית כה, כג). וכשיבואו בתוספת הא ובהפסק יהיו בקמץ כמו: נשתחוה ונכַרְעָה (תהלים צה, ו), אזכרה אלהים ואהמִיָּה (שם עז, ד), יחדו למשפט נקֶרְבָּה (ישעיה מא, א). ובא פתח קטן תחת קמץ גדול במלת ואקראָה לך (ש"א כח, טז), ידשִׁנָּה סלה (תהלים כ, ד), ולפי שיצאו על משקל נחי הלמד, שהם בסגול, יצאו אלו כמו כן בסגול. 5

ויפעול: בחולם, כשיבא במקף תחטף העין בקמץ במקום חולם, וכן תפעול, נפעול, כמו: מה תפעל בו (איוב לה, ו), ומלך עז ימשל במ (ישעיה יט, ד), לבו יקבץ און לו (תהלים מא, ז), איש אחד מכס ירדף אלף (יהושע כג, י), יתמד דברי לבך (משלי ד, ד), הן לצדק ימלך מלך (ישעיה לב, א). 10

1 תוכל { תוכל ה / 2 ועל [על א ב ג ד ה / 3 על קל נרכב : ד / ולאום [ולאם א ג / מלאום [מלאם א ג, מלאו' ו / 4 וכשיבואו [וכשיבאו ג ה ו / הא [ה' ו / הא + או ו / ובהפסק [בהפסק א ב ג ד ה ו / 5 יהיו : א ב ג ד / כמו : ב ג, כגון ד / כמו כן [כמובן ג / ואקראָה { ואקראָה ה / 6 יחדו [יחדיו א ו / למשפט [למשפ' א / 7 ובא [ובאו ד / פתח [בפתח ד / קטן [קטון א / קטן : ד ה / 8 ידשִׁנָּה { ידשִׁנָּה ד ה / 10 ויפעול [יפעול א ג / בחולם [בחלם ג / כשיבא [וכשיבא א / בקמץ + חטף ? ד / במקום : ד, במקו' ו / 11 חולם [חלם א ב ג, החלם ד / תפעול [תפעל א ב ג / תפעל { תפעל ה / נפעול [נפעל א ב / בו [בו ו / 12 יקבץ [יקבוץ ד / און : ו / 13 איש : ה ו

ושאר החולם עם המקף כמלת: **כִּי יִגְנוֹב-אִישׁ** (שמות כא, לז), ובא כן מפני המאריך שנשתתף עמו. וכן בא עם המקף בחולם כשהמלה אינה זעירא, ולא מלעיל כמו: **והירדן יגבל אותו** (יהושע יח, כ); אבל **יתמך דברי** (משלי ד, ד) בא בקמץ מועמדת בגעיא. **יִפְעֵלוּ וְתִפְעֵלוּ ידוע**. ואם בהפסק אשר בגזרת **יִפְעֵל**, יהיו בקמץ וג"כ בפסק: **ואם באחת יתקעו** (במדבר י, ד), **ואת הארץ תסחרו** (בראשית מב, לד), **למטה אבותיו תשלחו** (במדבר יג, ב), ובאו זולתי הפסק קמוצין, אבל הם בהעמדת טעם: **כל שולליה לא ישבעו** (ירמיה נ, י), **חרדות ילכשו** (יחזקאל כו, טז), **והיה טרם יקראו** (ישעיה סה, כד), **לא ירעבו** (שם מט, י), **ראשיכם אל תפגעו** (ויקרא י, ו), **המה את ערלים ישכבו** (יחזקאל לב, כט). אבל **ישליו אהלים** (איוב יב, ו) שבא בקמץ בלא העמדת טעם, היא להקל על קריאת היוד וכן: **חסייה נפשי** (תהלים מז, ב), **צור חסיו בו** (דברים לב, לז).

1 -- ושאר - לא ירעבו ?? ב / ושאר [וכאשר ג ד ה ו / החולם] החלם א
 ב ג ד / 2 ובא [ובאה ו / מפני] בשביל ה / שנשתתף [שמשתתף א / בא
 [יבא ו / 3 בחולם] בחלם א ג / אינה [אינינה ג / זעירא] זעיר' ו /
 מלעיל [מלעי' א ו / יגבל יגבול ד / 4 בקמץ + לפי שהיוד א ג ד ה ו /
 מועמדת [מעמד א ד, מעמדת ג ה / 5 בגעיא] בגעי' ו / יפעלו + וכן א
 ג ד / ותפעלו [תפעלו א ג ד ה / אשר + הם א ג ד ה ו / 6 יהיה : א ג ד
 / וג"כ [וכן א ג ד / בפסק] בזקף א ג ד ה ו / 8 אבותיו [אבותיו ג ה ו /
 ובאו [ובא ד / זולתי] זולת ו / קמוצין [קמוצים א ג ד / 9 בהעמדת]
 בהעמד' ו / לא : א ג ד ה ו / 10 חרדות [חמות ד / -- חרדות - ירעבו :
 א / 12 ערלים] ערלי' ו / ישליו [יש ליו א ב / 13 אהלים] אהבים ג,
 אוהלים ה / העמדת [העמד' ו / היא] הוא ו / 14 קריאת [קריא' א ו, :
 ה / חסייה נפשי צור חסיו בו # א ב ג ד / חסייה] חסיל' ו

ובאו מהם בהפסק פתוחים: קוצים כסוחים באש יצתו
 (ישעיה לג, יב), אחד באחד ינשו (איוב מא, ח). תפְּעֵלִי ידוע.
 ובא מפואר בקמץ חטף ותשְׁחָדִי אותם (יחזקאל טז, לג),
 ואם בהפסק אשר הם מגזרת יפעל, יהיו בקמץ כמו: כעזי
 5 תלבְּשִׁי (ישעיה מט, יח), ולתימן אל תכלְּאִי (שם מג, ו), כי
 בשת עלומיך תשְׁכַּחִי (שם נד, ד). תפְּעֵלְנָה העין בפתח ונון
 הרבות בקמץ, ובאו בהפסק בפתח: ואזני שומעים תקשְׁבְּנָה
 (ישעיה לב, ג), ואזניהם תחרְּשְׁנָה (מיכה ז, טז), ועיני גבוהים
 תשפְּלְנָה (ישעיה ג, טו), שלש הנה לא תשבְּעֵנָה (משלי ל,
 10 טו), בדי שאול תְּרַדְּנָה (איוב יז, טז), והנה בשבי תִּלְכְּנָה
 (יחזקאל ל. יז).

הכנויים פקד: פְּקָדוֹ הקוף בקמץ כי הוא מלעיל לעולם, או
 פְּקָדָה, כשיהיה בהפסק יהיה הד' בסגול ואם דלת הפקד
 בקמץ יהיה הכף בשבא.

1 פתוחים [פתוחי' ו / 2 ידוע + הוא ה' ו / 3 בקמץ [בק' ב / חטף +
 כמו א / בקמץ חטף [בק"ח ו / אותם : א ג ד / 4 בהפסק [בהפס' ו /
 יפעל [פעלו א / יהיו : א ב ג ד / כמו : ב / 7 הרבות : ד ה / בקמץ +
 ואם בהפסק בקמץ א ב ג ד ה' ו / בהפסק : א ב / שומעים [חרשים ב,
 שמועי' ו / 8 ואזניהם [ואזניה' ו / 12 הכנויים + הכנוי ה' / פקד [פקדו
 א, : ד / הקוף [העין א ב ג ד / בקמץ [קמוצה א ב ג ד / בקמץ +
 פקדהו וכל קמץ פקדך העין בקמץ א ב ג ד / כי : ו / הוא [והוא ו /
 מלעיל [מלרע ו / 13 פְּקָדָה { פְּקָדָה ד, פְּקָדָה ו / כשיהיה [כשיבא א ב ג
 ד ה' ו / יהיה : א ב ד, יהי' ו / הד' [הדלת ה' ו / הד' [ולמד הפועל א ב
 ג / הד' בסגול ואם : ד / -- בסגול - בשבא ?? ב / ואם [או א / דלת [
 למד א ד / הפקד [הפועל א ג / יהיה : א ג / הכף [והכף א / 14 יהיה :
 ג, יהי' ו / הכף [והכף ג

פְּקֻדָּה, פְּקֻדָּה הקוף בקמץ והדלת בפתח. וזה אינו כמשפט
הניקוד כי אחר הדלת נח נסתר והיה משפטו קמץ אבל,
מצאנום פתח: פעלני, ופעלתנו, הפעלתני, הפעלתם, לפי
שהיה ראוי לומר פעלני. ובהפסק הם קמוצים ואלה הם:
5 מלא כרסו מעדני הדיחני (ירמיה נא, לד), **כי ארץ הנגב**
נתתני (שפטים א, טו), **עקב כי בזיתני** (ש"ב יב, י), **כי נחמתני**
(רות ב, יג), אם יוכל להלחם אתי והכני (ש"א יז, ט), **כי עבדך**
יואב הוא צנני (ש"ב יד, יט), **יני מבטן קראני** (ישעיה מט, א).
ובאו בקמץ מבלי הפסק להורות כי כן המשפט מפני הנח
10 הנסתר: למה רמיתני (ש"א כח, יב), **צרפתני בל תמצא**
(תהלים יז, ג), יני קנני ראשית דרכו (משלי ח, כב), **ענני**
במרחב יה (תהלים קיח, ה), **הורני לחומר** (איוב ל, יט).

1 פקדן : ו / פְּקֻדָּה { פְּקֻדָּה ד, פקדן ה / -- פקדן - רמיתני !! ב / הקוף
[העין א ג ד / בקמץ [קמוצה א ג ד / והדלת [והלמד א ג ד / בפתח [
פתוחה א ג ד / 2 הניקוד [הנקוד א ג ד ה ו / הדלת [הלמד א ג ד /
והיה [יהיה ה, והי' ו / 3 מצאנום [מצאנו ד / הפעלתני [הפעילתנו א ג
/ הפעלתם [הפעילני א ג ד / לפי [וכו א ג ד / 4 שהיה [שהי' ו / --
שהיה - פעלני : א ג ד / לומר [לו ה, לו' ו / פעלני [פעלנני ו / קמוצים
קמוצ' ו / ואלה הם : א ג ד / ואלה [ואלו ו / הם [הן ו / 5 מלא [מלאו
ה / כרסו [כרשו ג, שימו ד / הדיחני + וכן זקף א ג ד / 6 נתתני +
וחברו ג, וחבירו ד / 7 יוכל [יכול ד / 8 יואב [ואבי ד / הוא : ו / יני [
שי ו / 9 מבלי [זולתי א ג ד / הפסק [ההפסק א ג ד, הפס' ו / 10
המשפט [משפט א / המשפט + מפני א / הנסתר + כמו א

וכבר בא למד הפעל בצרי בפעל ויסרני מלכת בדרך העם
 (ישעיה ח, יא). וזה מה שאמרנו כי הצרי נקרא קמץ קטן, וכי
 עלתה כעלת הקמץ, וכי מתחלפים לפעמים זה בשביל זה.
 וג"כ הקמץ מתחלף בצרי, כמו: יי זכרנו יברך (תהלים קטו,
 יב), בקמץ שהיה משפטו בצרי. פְּקָדָם כלו קמוץ. ובא ובצעם
 5 בראש כלם (עמוס ט, א), בפתח הדלת מפני שהמלה מלעיל.
 פְּקָדָם הדלת בפתח לפי שהוא מלרע לרוב התנועות, והכף
 בסגול, וכן כל כס וכן כל כן שהוא במקף לעולם בסגול.
 פְּקָדָנו כלו קמוץ לעולם. פְּקָדָה כלו קמוץ לעולם. פְּקָדָד
 10 הקוף קמוצה, והדלת בצרי וכף הכנוי בשוא: שְׁבָרָךְ בלב
 ימים (יחזקאל כז, כו). פְּקָדָו, וּפְקָדָתָם כלו קמוץ לעולם.

1 למד [ל' ו / הפעל [הפועל א ב, הפע' ו / בצרי [בצירי ו / בפעל [בפועל ו / בפעל + הדגוש כמו א, הדגוש ב ג ד ה, הדגוש ו / 2 וזה [וזהו ו / -- וזה - משפטו בצרי : א ב ג ד / בצרי [בצירי ו / נקרא [נק' ו / 3 עלתה [ועילתה ו / כעלת [כעילת ו / הקמץ [קמץ ו / מתחלפים [מתחלפי' ו / לפעמים [פעמים ו / 4 כמו [כגון ו / 5 שהיה [שהי' ו / בצרי [בצירי ו / כלו [כולו ד / קמוץ [קמץ ג ה ו / ובא : ו / בעצם [בצעם א ב ג ה ו, בטעם ד / 6 הדלת [הלמד א ב ג ד, והעין + והלמד ו / מפני : ד / 7 פְּקָדָם { פְּקָדָם ד / הדלת [העין א ב ג ד, הקוף ה / שהוא [שהו' א / לרוב [לרב ב ג ד / 8 כל כן : א ב ג ד ה / כלכם וכן [כל כם וכן ה / שהוא + כנוי א ג / במקף : א ב ג ד / לעולם בסגול # א ב ג ד / 9 <קמוץ [קמץ א ב / כלו [כולו א ד / «קמוץ [קמץ א ו / לעולם : א ב ג ד / פְּקָדָד { פְּקָדָד ד / 10 הקוף [העין א ב ג ד / והדלת [והלמד א ב ג ד / בצרי [בצירי ו / בשוא + כמו א / 11 ופקדתם : א ב ג ד ה ו / קמוץ א / קמוץ + כמו א ג ד / לעולם : א ב ג ד

פְּקָדָכְם, וּפְקָדְכֶן:

הקוף בפתח, והכף בסגול. פְּקָדְתָּ, פְּקָדְתוּ הקוף פתוחה, וכן בכלם, וג"כ פְּקָדְתֶהוּ, והקוף קמוצה והתיו פתוחה. פְּקָדְתֵנִי התיו פתוחה. פְּקָדְתֶם הקוף פתוחה, והתיו קמוצה, וכן פְּקָדְתֵנוּ. פְּקָדְתָּ התיו קמוצה. פְּקָדְתֶן התיו קמוצה. כנויי פְּקָדוּ: פְּקָדוּהוּ הקוף קמוצה. כנויי פְּקָדְתֶם: פְּקָדְתֵהוּ, הקוף פתוחה. כנויי פְּקָדְתֶהוּ: פְּקָדְתֵהוּ הקוף קמוצה, והדלת פתוחה, ואם בהפסק גם הדלת קמוצה כמו: חִיה רַעה אֶבְלָתֶהוּ (בראשית לז, כ), וצְדָקְתוּ הִיא סִמְכָתֶהוּ (ישעיה נט, טז). ובא בפתח וסוף פסוק: וּמִיכַל בַּת שְׂאוּל אֶהְבַּתֶהוּ (ש"א יח, כח). 5
10 פְּקָדְתוּ הקוף קמוצה והדלת פתוחה והתיו דגושה. נְּגַבְתוּ

פְּקָדְכֶם [פְּקָדְם א ג ד / וּפְקָדְכֶן + כמו פְּקָדְכֶם כנויי פְּקָדְתָּ א ב ג ד / 2
 <הקוף [העין א ב ג ד / 3 בכלם [כלם א, בכולם ב ו / וג"כ [או א ב ג
 ד, וגם כן ה / פְּקָדְתֵהוּ { פְּקָדְתֵהוּ ו / והקוף [והתיו א ב ד / קמוצה [
 קמוצ' ו / והתיו [והדלת ו / פתוחה [פתוח' ו / 4 הקוף פתוחה : א ב ג
 ד / -- וכן - «התיו קמוצה [כנויי פְּקָדְתֵי ד / 5 פְּקָדְתָּ [פְּקָדְתֵהוּ א ב ג ד
 ו / התיו קמוצה : א ב ג / קמוצה [קמוצ' ו / כנויי [כינוי ו / 6 פְּקָדוּ
 פְּקָדְתֵי ו / פְּקָדוּ + פְּקָדְתֵי פְּקָדְתֵי או א ב ג / פְּקָדוּהוּ הקוף קמוצה
 כנויי פְּקָדְתֶם : א ב ג ד ה / הקוף [העין א ב ג ד / 7 פתוחה [פתוח' ו /
 פתוחה + וכן בכלם א ג ד, וכן בכולם ב / פתוחה [קמוצה / פְּקָדְתֵהוּ
 פְּקָדוּ פְּקָדוּהוּ ה / פְּקָדְתֵהוּ [פְּקָדְתֵהוּ א ב / הקוף [העין א
 ב ג / קמוצה + וכן בכולם ב / והדלת [והלמד א ב ג ד / 8 גם : ג /
 הדלת [למד א ב ד / קמוצה [קמוצ' ו / כמו : א ב ג ד ה / 9 ובא [בא
 ב, פא ד / 10 וסוף פסוק [וס"פ ו / פסוק [פסו' ב / פסוק + כמו א /
 אהבתו + או א ב ג ד / 11 פְּקָדְתוּ [פְּקָדְתֵהוּ א / הקוף קמוצה : א ב ג ד
 / והדלת [הלמ' א, הלמד ב ג ד / פתוחה [פתוח' ו / דגושה + כמו א /
 --גנבתו -והדלת פתוחה : ד

סופה (איוב כו, כ), **אשר אהבתך ילדתו** (רות ד, טו). **פקדתך**
 הקוף קמוצה, והדלת פתוחה, **ואת אמך אשר ילדתך** (ירמיה
 כב, כו) אבל, **חבלה ילדתך** (שה"ש ח, ה), הדלת קמוצה מפני
 ההפסק. **פקדתני** הקוף קמוצה והדלת פתוחה. ואם בהפסק
 הדלת קמוצה כמו: **וחמתי היא סמכתיני** (ישעיה סג, ה). 5
פקדתם, ופקדתם הקוף והדלת קמוצין, והתיו פתוחה:
ואכלתם חית השדה (הושע ב, יד), **ובקשתם ולא תמצא** (שם
 ב, ט) לפי שהמלה מלעיל ותחטוף קריאת התיו עם המם.
 אבל כל שאר **תם** כנוי הפעלים, התיו קמוצה לפי שתעמוד,
 קריאת התיו עם המם ולא תחטף. **פקדתכם, פקדתני** הקוף 10
 קמוצה, והדלת פתוחה. **פקדתה** אשר הוא מלרע כלו קמוץ,
 וההא במפיק.

1 -- אשר - ילדתו : א ב ג / 2 הקוף [העין א ב ג / קמוצה] קמוצ' ו /
 והדלת [והלמד א ב ג / פתוחה + כמו א / ילדתך + גם א / ילדתך]
 ארתך ב / 3 -- אבל - ילדתך : א ב / חבלה [חבלי ו / הדלת] הלמד א
 ב ד / קמוצה [בקמץ ב, קמוצ' ו / מפני [מפיל' ב / 4 ההפסק] ההפס' ו
 / פקדתי [פקדני א / הקוף] העין א ב ג ד / קמוצה [קמוצ' ו / והדלת
 [והלמד א ב ג ד / פתוחה [פתוח' ו / 5 הדלת : א ב ג ד / קמוצה]
 קמוצ' א / כמו : ב ג ד / כמו [כגון ה / 6 פקדתם] פקדתן ה ו /
 ופקדתם : א ב ג ד / הקוף [העין א ב ג ד / והדלת] והלמד א ב ג ד /
 קמוצין [קמוצות א, קמוצים ג ד ה, קמוצה ו / פתוחה + כמו א / 8 לפי
 [אע"פ ד / מלעיל [מלעי' ו / ותחטוף] ותחטף א ב ג ד ו, יתחטף ה /
 קריאת [קריאתו א, קריא' ו / -- עם - התיו : א / 9 -- אבל - תחטף : ה
 ו / שאר תם [שארתם ב / קמוצה [קמוצ' א / שתעמוד] שתעמד א ב ג
 ד / 10 פקדתנו : א ב ג / הקוף [העין א ב ג / והדלת] והלמד א ב ג /
 11 קמוצה [קמוצ' ו / פתוחה [פתוח' ו / פתוחה + והתיו דגשה ד, § ו /
 הוא [היא ה / -- אשר - מלרע : א ב ג / קמוץ [קמץ א ו / -- פקדתה -
 קמוץ : ד / 12 במפיק [רפה ד / במפיק + או א ב ג

פְּקֻדָּתָהּ קוף קמוצה והדלת פתוחה, כי היא מלעיל, והתנו
 דגושה, וההא רפה. **פְּקֻדָּתָךְ** כלו קמוץ, והתנו בצרי, והכף
 סימן הפעולה בשוא. ואם המלה מלעיל תהיה התנו בסגול:
אשר אֶהְבֶּתְךָ (רות ד, טו), **חַכְמַתְךָ וְדַעְתְּךָ היא שׁוֹבְבַתְךָ**
 5 (ישעיה מז, י). **הַכְּנוּיִים כְּנוֹי פּוֹקֵד**. פוקדו או פוקדהו, הדלת
 בצרי. **פּוֹקֵדֶךָ**. ואם דלת הפקד גרונית תהיה בצרי: **אשר אני**
שׁוֹלְחֶךָ (ש"א כא, ג), או בפתח **בוֹרְאֶךָ יַעֲקֹב** (ישעיה מג, א).
 וכן אם דלת הפקד גרונית **עַד שׁוֹלְחֶךָ** (בראשית לח, יז), יי
שׁוֹמְרֶךָ (תהלים קכא, ה), **וְזָכֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ** (קהלת יב, א),
 10 הדלת בסגול והכף קמוצה רפה. וכן, **אשר לא תשמע את**
עַבְדְּךָ מִקְּלַלְךָ (שם ז, כא). ויש בדגש יי **אלהיך מִיִּסְדְּךָ**
 (דברים ח, ה).

1 פקדתה [ואשר הוא מלעיל ה / קוף קמוצה : א ב ג ד / קמוצה]
 קמוצ'ו / והדלת [הלמ' א, הלמד ב ג ד / פתוחה] פתוח'ו / -- כי -
 מלעיל : א ב ג ד ה, מלעיל'ו / והתנו דגוש' § / 2 דגושה [דגוש' א /
 רפה [רפי א / כלו קמוץ] העין והלמד קמוצים א ב ג ד / קמוץ [קמץ ו
 / 3 סימן [סימ' א, ס'ו / הפעולה] הפעו' א, הפעלה ג, הפועלה ה,
 הפעול'ו / בשוא [לשוא ב, בשבא ה ו / מלעיל [מלעיל'ו / 4 אהבתך]
 אהבת' א / שׁוֹבְבַתְךָ + פקדתם כמו פקדתן הכינויים א ב / שׁוֹבְבַתְךָ +
 פקדתן כמו פקדתם פקדתכן כמו פקדתכם הבינוניים ג ד / 5 הכנויים
 כנויים ג, הבנויים ה ו / הדלת [הלמד א ב ד / בצרי] בצירי'ו / פוקדך
 + עין הפעל בסגול כמו חותנך יתרו וכן א ג ד ה ו / כנוי פוקד : ג /
 פוקדך { פוקדך ד / פוקדך + עין הפעל בסגול / 6 -- ואם - שולחך ??
 ב / דלת [למד א ג ד, קוף ו / הפקד [הפועל א ד / גרונית] גרוני'ו /
 תהיה : א ג ד, תהי'ו / בצרי + כמו א / אני [אנכי ג ד ה, עד ו / 7 דלת
 [עין א ב ג ד, הקוף ה / 8 הפקד [הפועל א ב, הפעל ד / גרונית +
 בפתח לזרע אברהם אוהבך ובהפסק א ב ג ד ה / גרונית] גרוני'ו / עד
 שולחך : א / שולחך [שלחך ה / 9 בוראך] בוראך ג, בראך ה / 10
 הדלת [הלמד א ב ג ד / 11 בדגש] דגש א ב ג ד

פוקדי או פוקדני דלת הפקד בצרי: **כמעט ישאני עושני**
 (איוב לב, כב), ובא במקום צרי פתח, שלא כמשפט: **אמרתי**
אין רואני (ישעיה מז, י). **פוקדם** דלת הפקד בקמץ. **פוקדהם**
 בסגול קוף הפקד או בפתח וכן **פוקדכם** כמו **גואלקם**
 5 (ישעיה מג, יד). **פוקדנו** דלת הפקד בצרי. **פוקדיה** דלת
 הפקד בסגול, **הנה אנכי מפתיה** (הושע ב, טז). **פוקדך** דלת
 הפקד בצרי. **פוקדון** כמו **פוקדם**, **פוקדהם** כמו **פוקדהן**. **כנוי**
פוקדים **פוקדיו** דלת הפקד קמוצה. **פוקדיך** דלת הפקד
 בסגול, וכן כל **איך**, **ביך**, **גיך**, וכו' בפעלים, ובשמות, ובמלין.
 10 **פוקדי** דלת הפקד פתוחה. וזה המשפט בשמות, בפעלים

1 פוקדי או : ה / או : ו / דלת [למד א ב ג ד / הפקד] הפועל א ד,
 הפעל ב ג / בצרי [בצירי ו / בצרי + כמו א ב ג ד / כמעל] כמע' א / 2
 ובא [וכן + בפתח א ב ג ד / במקום] במקו' א / צרי [צירי ו / פתח : א
 ב ג ד / שלא] של ו / שלא כמשפט : א ב ג ד / כמשפט [כמשפ' ו /
 אמרתי] אמרת ה / 3 רואני { רואני ד / דלת [למד א ב ג ד / הפקד]
 הפוע' א, הפעל ב ג, הפועל ד / בקמץ או א ב ג / פוקדהם [פוקדיהם א
 ב ג / פוקדיהם] פוקדיהם ד / פוקדהם [פוקדכם ה / 4 קוף [עין א ב
 ג ד / הפקד] הפועל א ד, הפעל ב ג / וכן פוקדכם : ה / פוקדכם [
 פוקד' א, [פוקדתם ג / כמו : ב ג / 5 <דלת [למד א ב ג ד / הפקד]
 הפועל א ד, הפעל ב ג / <דלת [למד א ג ד, למ' ב / 6 הפקד] הפעל ב
 ג, הפועל ד / הפקד] הפועל + או פקדיה למד הפועל א ב ג ד / בסגול
 + כמו א ב ג ד ה / דלת [למד א ב ג ד / 7 הפקד] הפועל א ד, הפעל ב
 ג / בצרי [בצירי ו / פוקדם [פוקד' א / פוקדהם [פוקדיהם א / כמו
 פוקדהן : א / פוקדהן + הכנויים ו / כנויים [כנויים ג / 8 <דלת [למד א
 ב ג ד / <הפקד] הפועל א ד, הפעל ב ג / קמוכה [בקמץ ה / <דלת [
 למ' א, למד ב ג ד / <הפקד] הפו' א, הפעל ב ג, הפועל ד / 9 כל : ג /
 גיך + דיך ד / וכו' : א ב ג ד / בפעלים [בפעלי' א ו / ובמלין [ובמלים
 א ב ד ה ו / 10 פוקדי] פוקדי ד / דלת [למד א ב ג ד / הפקד] הפועל
 א ד, הפעל ב ג / בפעלים [בפעלי' א, ובפעלים ג ה, ובפעלי' ו

ובמלים. כי כל אָיו, בָיו, דָיו, גָיו, וכו' קמץ. וכל אֵי, בֵי, גֵי, דֵי, וכו' פתח; חוץ מן אֲדָנִי, ברוב המקומות ואם באתנח וס"פ קמוצין. וכן באו מהם בזקף בקמץ כמו: **לא אוכל לעבור את פי יי אלהי (במדבר כב, יח), ויקרא אל יי ויאמר יי אלהי (מ"א יז, כ), דאליהו, יי אלהי השב נא את נפש הילד (שם שם כא), שופטני כצדקך יי אלהי (תה' לה, כד), וזהו ברביע בתלים כי בשלשת הספרים, משפט הרביע כמשפט הזקף. שמעתי בקול יי אלהי (דברים כו, יד), ועתה יי אלהי אתה המלכת את עבדך (מ"א ג, ז), אשיב נקם לצָרִי (דברים לב, מא), במנחה ההולכת לפני (בראשית לב, כא), הגמול אתם משלמים עלי (יואל ד, ד), צמתו בבור חָרִי (איכה ג, נג), ויגרס בחצץ שָנִי (שם, טז), אל תגעו במשיחִי (דה"א טז, כב), דדברי הימים, וקרע לו חלוני (ירמיה כב, יד).**

1 ובמלים [ובמילים ו / דיו גיו # א ב ג / וכו' : א ב ד , [וה' ו / די : א / -- וכל - קמוצין : ג / 2 וכו' : א ב ד ו / המקומות המקומו' ו / -- חוץ - המקומות : א ב ד / באתנח + או ו / וס"פ [וסוף פסוק א ב ד ה / 3 קמוצין [קמץ א ב ד , קמוצים ה / -- וכן - כמו : א / מהם [מהן ג / בזקף [בסוף ג / בקמץ [קמץ ב ג ד , : ו / כמו : ב ג ד ו / לעבור [לעבר א ב ה / 4 אלהי [אלקי ו / -- ויקרא - [לא אוסיף לשמע את קול יהוה אלהי הנה אנכי בנה בית לשם יהוה אלהי א ב ג ד ה ו / «אלהי [אלקי ו / 5 דאליהו : א ב ג ד / השב [תשב א ב ג ד / את : א ב ג ד / 6 -- וזהו - הזקף : ד / -- וזהו - בתלים : ו / שופטני [שופטני א ב ד ו / ברביע [רבי' א , רביע ב ג / 7 -- בתלים - הזקף : א , [אבל נחשב עם הזקפין ב ג / הספרים [הספרי' ו / הרביע [הרביעי ו / 8 אלהי [אלקי ו / «אלהי [אלקי ו / 10 ההולכת [ההלכת ו / 11 משלמים [משלמי' ו / 12 דדברי הימים : א ב ג ד , [דד"ה ו

ואחרים באו בקמץ בלתי אתנח וס"פ וזקף קטן: באזני את
 ייי צבאות אם לא בתים (ישעיה ה, ט), ונגלה באזני ייי
 צבאות אם יכופר (שם כב, יד), אחלי יכונן דרכי (תהלים
 קיט, ה). וגם באו מהם בפתח באתנח וס"פ: ריבה ייי את
 5 יריבי (שם לה, א), שבתי בבית ייי כל ימי חיי (שם כז, ד),
 אליך נשאתי את עיני (שם קכג, א), בהוסדס יחד עלי (שם
 לא, יד), כלו עיני (שם סט, ג), ראש מסיבי (שם קמ, ט),
 הסתופף בבית אלהי (שם פד, י), הושע עבדך אתה אלהי
 (שם פו, ב), רבת צררוני מנעורי (שם קכט, ב) הראשון, ייי
 10 שמעה תפלתי האזינה אל תחנוני (שם קמג, א), אכן שמעת
 קול תחנוני (שם לא, כג), הקשיבה לקול תחנונתי (שם פו, ו),
 הצילני מרודפי (שם קמב, ו), זה סיני (שפטים ה, ה).

1 ואחרים [וכבר א ב ג ד / ואחרים [ואחרי' ו / בלתי [זולתי א ב ג ד /
 אתנח וס"פ [אס"פ ו / וס"פ [וסוף פסוק א ג ד ה, וסו' פסו' ב / וזקף +
 כמו א / וזקף קטן : ה / קטן : א ב ג ד ו / את : א ב ג ד ה ו / 2 צבאות :
 ב, צבאו' ו / וכגלה [וכגל' ו / 3 צבאות [צבאו' א / יכופר [יכפר ו /
 דרכי { דרכי ה / 4 וס"פ [וסוף פסוק א ג ד ה, וסו' פסו' ב / 5 בבית [
 בב' ו / 6 אליך + ה' ה ו / את : ו / יחד עלי # ד / 7 -- ראש - «אלהי : ו
 / מסיבי [מסבי ה / 8 אלהי [אלקי ו / 9 הראשון [הא' ו / 10 שמעה ??
 ה / האזינה [האזינ' א ו / 11 -- קול - מרודפי ?? ב / -- הקשיבה -
 תחנוני : ד / הקשיבה [הקשובה ו / לקול [קול ו / 12 מרודפי + וכן בא
 א ב ג ד / סיני { סיני ד / סיני + באתנח א, פתח באתנח ב ג ד / זה סיני
 ו :

פוקדיהם, פוקדיכם, פוקדיהן, פוקדיכן הד' בצרי והשאר
 בסגול. פוקדינו הד' בצרי. פוקדיה הד' בסגול, וכן כל הא
 הנקבה קמוצה. ומה שלפניה נקוד בסגול. פוקדיך הד'
 פתוחה. וכן כל איך, ביך, גיך, דיך, וכ' הדלת פתוחה. ואם
 בהפסק קמוצה. כנויי פוקדת, פוקדתו קוף הפקד בפתח וכן
 כלם. כנויי פוקדות פוקדתי התיו קמוצה וכן כלם והשאר
 ידוע. כנוי פקוד, פקודו וכל אשר במשקלם ידוע הוא. כנוי
 פקודים נקודם ידוע. כנויי פקודה, פקודתך, פקודתי,
 פקודתכם, פקודתם, פקודתנו, פקודתה, פקודתך, פקודתו,
 פקודתכן, בכלם דלת הפקד בקמץ, בר מן פקודתכם
 5
 10
 ופקודתכן שהדלת בפתח.

1 פוקדיהן פוקדיכן : א ב ג ד / פוקדיכם : ה, [פוקדכים ו / הד']
 הלמד א ב ג ד, הדלת ה ו / בצרי [בצירי ו / והשאר] וההא והכפ א ב ג
 ד / 2 בסגול + הוא ו / פוקדינו [פוקדנו ג ה / <הד'] הלמד א ב ג ד,
 הדלת ה ו / פוקדיה [פוקדה ב / <הד'] הלמד א ב ג ד, הדלת ה / וכן [
 וכל ו / 3 הנקבה [הנקיב' ו / קמוצה] הקמוצה א, הקמוצ' ו / ומה [
 מה א ב ג ד ה ו / שלפניה [שלפני' א ו / הד'] הלמד א ב ג ד, הדלת ה
 ו / 4 פתוחה [פתו' א ו / כל : ב / דיך : א ב ג ד ה ו / וכ' : א ב ג ד /
 הדלת [הלמ' א, הלמד ב ג ד, הד' ו / פתוחה [פתוח' ו / 5 כנויי [כנוי
 ב, כינוי ג / פוקדת [פוקדתה א / קוף [עין א ב ג ד / הפקד [הפעל א
 ג, הפועל ב ד / 6 כלם [כולם ד ו / כנויי [כנוי א ב, כינוי ג / פוקדתי
 ו / -- כנויי - נקודם ידוע : ד / 7 כנויי [כינוי ג / פקודו + וכ' א /
 וכל [וכלו ב / -- וכל - נקודם : א ב ג / 8 נקודם [נקודים ה, נקודו ו /
 ידוע [ידועו + הוא ו / ידוע + הוא ה / כנויי : א, כינוי ג / פוקדתן
 פקודתכן : א ב ג / 10 בכלם [וכלם א, בכלם ד ו / דלת : ד / דלת [
 למד א ב ג, קוף ו / הפקד [הפעל א ג, הפועל ב ד / בקמץ + פקודתן
 כולו קמץ פקודתכן למד הפעל בפתח א ב ג / -- בר - בפתח : א ב ג ד /
 11 שהדלת בפתח : ה ו

כנוי פֶקֶד, פּוֹקְדָהוּ, פּוֹקְדֵי, כלם בצרי והפא בחטף. פּוֹקְדָנָה ופּוֹקְדָנוּ ופּוֹקְדָה וכל אָנוּ, בָּנוּ, גָּנוּ, דָּנוּ, וכו' כלם בסגול, מפני דגשות הנון. כנוי אֶפְקָדָהוּ וכל אָהוּ, בָּהוּ, גָּהוּ, דָּהוּ, וכו' בצרי. ואם אפּוֹקְדָנוּ בסגול מפני דגשות הנון. אֶפְקָדָךְ וכל אשר במשקלו בחטף, זולתי בהפסק שיחזור אפּוֹקְדָךְ דלת הפקד בסגול, ופעמם הכף דגושה כמו: ויחנך (במדבר ו, כה), אל הארץ אשר אראך (בראשית יב, א), וממערב אקבך (ישעיה מג, ה). אֶפְקָדִים דלת הפקד בצרי, וכן יפּוֹקְדִים, נפּוֹקְדִים ובא פתח במקום צרי מפני הפסק: כי אמילם (תהלים קיח, י). אֶפְקָדָנָה דלת הפקד בסגול והנון דגושה, וכל נון קמוצה עם הא הנקבה, מה שלפניה בסגול כמו: ואם יראָנָה הכהן

1 כנוי [כנוי ד ה ו / פּוֹקְדָהוּ { פּוֹקְדָהוּ ד / פּוֹקְדָהוּ [פּוֹקְדָהוּ ג ו / פּוֹקְדָנִי כלם [הלמד א ב ג ד / בצרי [בצירי ו / בצרי + וכן פּוֹקְדָנִי פּוֹקְדָהוּ פּוֹקְדָנָה הלמד בסגול א ב ג ד / -- והפא - הנון : א ב ג ד / והפא [והפ' ו / 2 דנו : ה ו / כלם : ה / 3 דגושה [דגוש' ו / כנוי [כנוי ה / כנוי + אפּוֹקְדָהוּ א ב ג, אֶפְקָדָךְ ד / אפּוֹקְדָהוּ + הלמד בצרי או אפּוֹקְדָנִי הלמד בסגול עבור כי הנון בדגש וכן כל נון מנון ואו כנוי הנסתר ונון זו כנוי המדברים היא רפה לפי שכל שלפניה בצרי זולתי אם תהיה דגוש לחסרון אות ואו שלפניה בסגול א ב ג ד / -- וכל - הנון : א ב ג ד / 4 אפּוֹקְדָךְ + ובהפסק אפּוֹקְדָךְ למד הפעל בסגול א ב ג ד / -- וכל - בסגול : א ב ג ד / אשר : ה / 6 דגושה [דגוש' ו / כמו [כגון א, : ג ד / ויחנך { ויחנך ה / 7 וממערב [ממערב א / 8 דלת [למד א ב ג ד / הפקד [הפעל א ג, הפועל ב ד / בצרי [בצירי ו / נפּוֹקְדִים + תפּוֹקְדִים א ד ו / נפּוֹקְדִים [תפּוֹקְדִים ג / -- ובא - אמילם : ד / 9 במקום [במקו' א ו / צרי [הצרי ג, צירי ו / הפסק [ההפסק ה ו / 10 דלת [למד א ג, ולמד ב ד / הפקד [הפועל א ד, הפעל ב ג / דגושה [דגוש' א ו / דגושה + וכן א ב ג ד ה ו / קמוצה [קמוצ' ו / 11 הא [ה' ו / הנקבה [הנקב' ו / שלפניה [שלפני' ו / בסגול [סגול ה / ואם [אם א ב

(ויקרא יג, כא), ואם גאל יגאלנה (שם כז, יג), ישפילנה
 (ישעיה כו, ה), תשמיענה, ימנענה, יכחידנה (איוב כ, יב),
 וקראנה באזנינו (ירמיה לו, טו), ויסגר בשר תחתנה (ברא' ב,
 כא) אבל, ליחמנה במקלות (שם ל, מא), המם בצרי לפי
 5 שהנון לרבות, וההא נוספת. כנויי יפקוד יפקדהו הדלת
 בצרי, ואם יפקדנו הדלת בסגול, וכן עם ההא והדלת בסגול
 כמו: יסובבנהו (דבר' לב, י), כל היום יברכנהו (תה' עב, טו).
 יפקדני דלת הפקד בצרי, ובא פתח גדול תחת קמץ קטון
 במלת: יאהבני אישי (ברא' כט, לב), וכן באו כמוהו: פן
 10 תדבקני הרעה (שם יט, יט), הבדל יבדילני (ישעיה נו, ג), כי
 ישיבני ממרורים (איוב ט, יח), הכיני וישיבני (מ"א ב,

1 ואם [אם א ב ג ד / גאל] גאול ד / ישפילנה + יגיענה א ב ג ד ה ו /
 2 תשמיענה [תשמענה א ב ג ו / ימנענה] ימנענה ו / 3 וקראנה
 וקראנה ו / ויסגר [ויסגור ב ד ו / 4 בצרי] בצירי ו / וההא [והה' ו /
 נוספת + כי משפטו ליחס אותן ה ו / כנויי [כנוי ב / יפקוד] יפקד א ג
 ה, { יפקוד ד / הדלת [הלמד א ב ג ד / 6 בצרי] בצירי ו / ואם [או א
 ב ג ד / הדלת [הלמד א ב ג ד / -- וכן - «בסגול : א ד / ההא [והה' ו /
 והדלת [הלמד ב ג ו / 7 -- כל - יברכנהו : ב / 8 דלת] למד א ב ג ד /
 הפקד [הפעל א ב ג, הפועל ד, הפק' ו / בצרי] בצירי ו / קמץ קטון [ק"ק ו /
 קטון [קטן ב ג ד ה / 9 אישי] אישי ה / כמוהו [כמהו ה /
 כמוהו + כמו א / 11 ממרורים] ממרים ב, ממרורי' ד, במרומי' ו /
 וישיבני [והושיבני א ג

כד), ותראני האתון (במדבר כב, לג), כי לא יראני האדם
 (שמות לג, כ), אל תבעתני (איוב ט, לד), ובזה הנון דגושה
 שלא כמשפט. וכן ומי כמוני ומי ידיעני (ירמיה מט, יט; נ,
 מד), בשני מקומות הד' בסגול ובדגש הנון, שלא כמשפט.
 5 יפקדם כלם בצרי, בר מן שבעת ימים ילבשם הכהן (שמות
 כט, ל), על דרך העבר וכן, לא ישימם בך (דברים ז, טו),
 בקמץ תחת הצרי, והוא בשביל הטעם שאמרנו במלת
 פוקדני. ומלת ויחלקם דוד (דה"א כג, ו) בסגול, החית בקמץ.
 10 יפקדכם ידוע הוא. יפקדנו בצרי, דלת הפקד, ובא בקמץ
 באתנח: וישראל לא יכירונו (ישעיה סג, טז). יפקדן בצרי, ובא
 בפתח באתנח יחיתן (חבקוק ב, יז). כנויי יפקדו ידוע הוא.
 יפקדהו, יפקדוהו, ידוע הוא. יפקדונך: ואילי נביות ישרתונך

1 האדם + וכן ג ד / 2 ובזה : א ב ג ד / הנון [והנון א ג / -- אל -ידיעני
 : ב / 3 -- שלא - וכן : א ג / וכן : ו / ידיעני [יועידני ו / 4 בשני [
 בשנים א ג, בב' ה / מקומות [מקומ' ו / הד' [הדלת א ב ג ד ה ו /
 ובדגש ובדגו' ו / כמשפט [כמנהג א ב ג, כמנה ד / 5 יפקדס : ו / כלם :
 א ב ג ד / בצרי [בצירי ו / בר מן [ובא מלת א ב ג, ובאה ד / הכהן +
 בקמץ א ב ג / ילבשם { לקבשם ד / 6 על דרך [ע"ד ו / העבר [העוברים
 א / 7 -- והוא - פוקדני : א ב ג ד / הצרי [הצירי ו / הטעם [הטע' ו / 8
 פוקדני [פוקדני ו / בסגול + הקוף א, היוד ב ג ד / החית [והחית א ב ג
 ד ה / 9 -- יפקדכם - יפקדו ידוע הוא : ו / הוא : א ב ג ד / דלת [למד
 א ב ג ד / הפקד [הפעל א ב ג, : ד / בקמץ [קמץ א / 10 יפקדן [
 יפקדס ד / 11 יחיתן + תפקוד ונפקוד א ב ג, { תפקוד ונפקוד ד / כנויי
 [כנוי א ב / הוא : א ב ג ד / 12 הוא : א ב ג ד / ואילי [אילי א ב ה,
 אלי ג ד

(ישעיה ס, ז), ומלכיהם ישרתונך (שם שם, י), שניהם בסגול
 לפי שהם מלעיל. כי האתנח בשניהם בתי. 5

הכנויים הבנוניים מן אפעל, יפעל, בפתח. עם הכנויים קוף
 הפקד בקמץ: **אם לא יסחבום** (ירמיה מט, כ), **וימינד**
תסעזני (תהלים יח, לו), **שמע בקולי איעצך** (שמות יח, יט),
ישמעני אלהי (מיכה ז, ז), **ויתקעה בבטנו** (שפטים ג, כא),
וימצאהו איש (בראשית לו, טו), **וימצאה מלאך יי** (שם טז,
 ז), **וישלח יי בדרך** (ש"א טו, יח), **ואשלחך אל פרעה** (שמות
 ג, י), **מה יקחך לבך** (איוב טו, יב), **ויסחך מאהל** (תהלים נב,
 ז), **אם אשכחך ירושלם** (שם קלז, ה), **ויקחוהו וישליכו אותו** 10
 (ש"ב יח, יז), **ותזבחם להם לאכול** (יחזקאל טז, כ), **איככה**
אלבשנה (שה"ש ה, ג), **צדק לבשתי וילבשני כמעיל** (איוב
 כט, יד), **אליו לאמר לא יירשך זה** (בראשית טו, ד).

1 ומלכיהם ישרתונך : ה / שניהם [שניה' ו / שניהם] ושניהם הנון א ב
 ג ד / 2 מלעיל [מלעי' ו / אתנח [אתנחתא א ב ג / בשניהם] בשני' א,
 בשניה' ו / 3 <הכנויים [הכנוים א / הבנוניים [הבינוניים א, הבנים ב, ;
 ג ד ה, הבינוניים ו / <הכנויים [הבינוניים א, ; ו / קוף [עין א ב ג ד / 4
 הפקד [הפעל א ב ג ד / לא : ד / יסחבום [יסחבום ד / 5 בקולי [בקלי
 ג / 6 ויתקעה [ויתקעה ד / בבטנו [בבגדו ה / 7 וימצאה [וימצא א,
 וימצאהו ו / 8 -- וישלחך - בדרך : ו / 10 ויקחוהו [ויקחוהו א / וישליכו
 [וישליכוהו ו / אותו [אתו ב / 11 ותזבחם [ותזבחים ד, ותזבח ה /
 לאכול [לאכל א ב ג ד / 13 יירשך [ירשך ד / זה [זהו ב

ואיפש' שיהיה מזה הגזרה **כי יפגשך** (שם לב, יח). אע"פ שמצאנו **פגוש** בחולם, וכן עם הכנויים בשוא: **אפגשם**, ו**יפגשהו** וכן, **קחנו ובאה** (ש"א כ, כא), **שאוני ואני אדבר** (איוב כא, ג), **בכל זרכיך דעהו** (משלי ג, ו), **שאהו בחיקך** (במדבר יא, יב). וכאשר יהיה פא הפעל גרונית תנקד האות הנוספת בפתח, זולתי האלף שתנקד בסגול כמו: **אעמוד**, **יעמוד**, **נעמוד**, **תעמוד**. והרבים בפתח גם פא הפעל: **תעמדו**, **יארבו**, **יארגו**, **ויחלמו**, **ויעברו**. וכן הכנויים **לא תעזבונו** (דברים יד, כז). כל כנוי שמסיר תיבה אחרת כי היה לו לומר **לא תעזבונו אותו**, ובשביל כובד הקריאה אמרו אותו בלשון כנוי **לא תעזבונו, כרות לנו ברית ונעבדך** (ש"א יא, א), **ביום השבת יערכנו** (ויקרא כד, ח), **לכו ונהרגהו** (בראשית לו, כ). וכן בתוספת הא: **ונעבדה את מצרים** (שמות יד, יב).

1 ואיפש' [ואיפשו א, איפשר ב ד, ואפשר ה, ואפש' ו / שיהיה] שיהי' ו / מזה [מזו ב ג ד ה ו / אע"פ [ואע"פ ב ג ד / 2 פגוש] ותפגש אותם א ב ג ד ה ו / בחולם [בחלם א ד / הכנויים [הכנוים א ד, הכנוי' ו / בשוא [בשבא ה ו / 3 ובאה] ובא א, ובואה ד ו / ובאה + קמץ א ב ג ד / ואני [ואנכי א ב ג ד ו / 5 וכאשר [כאשר א ב / יהיה [יהי' ו / פא] פ' ו / הפעל [הפועל א ב ד, הפקד ה / גרונית [גרוני' ו / 6 הנוספת הנוספ' ו / זולתי [זולת ו / אעמוד [אעמד א ג ה / יעמוד [יעמד א ג ד ה / תעמוד [תעמד א ג / נעמוד תעמוד # א ב ג ד ה ו / 7 והרבים [והרפי' ו / פא [פה ד, פ' ו / הפעל [הפועל ד, הפקד ה / הפעל + פתח ד / הפעל + יעמדו א ב ג ה / 8 יארבו] יאריבו א ב ג / וכן + אם א ב ג ד ה / הכנויים [הכנוים א, הכנוי' ו / 9 -- כל - תעזבונו : א ב ג ד / כל] ר"ל ה ו / שמסיר [שהסיר ו / אחרת [אחת ו / כי היה [כיהיה ה / היה [הי' ו / לומר [לומ' ה / 10 תעזבונו [תעזבו ה ו / כובד [כבד ו / 11 כרות [כרת ד / 13 בתוספת [בתוס' ו

ובאו מפוארים בקמץ חטף: **ולא תעבדם** (שמות כ, ה), **אשר**
לא ידעתם ונעבדם (דברים יג, ג). ולפי שבא פא הפעל
 בחטף, באה האות הנוספת בקמץ רחב. ויבאו ג"כ בסגול,
ולא יערבו (הושע ט, ד), **ויארבו, למען תחזקו** (דברים יא, ח),
 5 **יחרדו כצפור** (הושע יא, יא), **יהלמני צדיק** (תהלים קמא, ה),
נאֶרְבֵּה לְדָם (משלי א, יא).

בנין נפעל

העבר פתח. **מה נכבד היום** (ש"ב ו, כ), וכן נפעל, נפעלתי
 וכו', ואם בהפסק קמץ. וכן בא בזקף קמץ: **עד אחד לא נעזר**
 10 (שם יז, כב). ובאו מעטים גם בלא הפסק קמוצים כמו שבא
 ג"כ פעל קמץ במקומות כמו שכתבנו: **והוא לבדו נשאֶר**
 (בראשית מב, לח), **נכתב ונחתם בטבעת המלך** (אסתר ג,
 יב), **וחבר הקיני נפךד מקין** (שפטים ד, יא),

1 מפוארים [מפוארים ה, מפואר' ו / בקמץ & ד / חטף + כמו א /
 בקמץ חטף [בק"ח ו / -- ואל - בחטף : ב / 2 הפעל + הקמץ א ג, בקמץ
 ד / פא [פ' ו / הפעל [הפועל ד, הפע' ו / 3 בחטף [חטף א, : ד / באה [
 בא א ד, ? ה / הנוספת [הנוספ' ו / ויבאו [ויבואו א / ג"כ [גם כן א /
 בסגול [בסגול' ו / בסגול + כמו א / 4 ולא [לא א, לו ג / ולא יערבו # ג
 / ויארבו : ו / תחזקו [תחזיקו ד / 5 כצפור [כאפור ד / יהלמני [
 יאללמני ה / צדיק [צדי' א / 7 בנין [בניין ד / נפעל [נפעל ד / נפעל &
 ג ו / 8 פתח : ד / היום + פתח ד / נפעל : א ב ג ד ה / נפעלתי + נפעלת
 א ב ג ד ה / נפעלתי [נפעלת ב / 9 וכו' [וכול א, וכל ב, : ד / בהפסק [
 בסוף פסוק ה, בס"פ ו / וכן [וגם כן ה, וג"כ ו / 10 מעטים [מעט' ו /
 גם : ג / קמוצים [קמוצי' ג ד ו / 11 ג"כ [גם כן א ג / קמץ [בקמץ ג /
 במקומות [במקומו' ו / כמו : א ו / שכתבנו + כמו א / 13 הקיני [הקני
 ג ד ו

כי כתב אשר נכתב בשם המלך (אסתר ה, ח), ונקדש בכבודי
 (שמות כט, מג), חיו יחיה כי נזקר (יחזקאל ג, כא), ולא נזהר
 (שם לג, ד), והעם לא נזקר (שם שם, ו), נצב ימינו כצר
 (איכה ב, ד), אל מקדשי כי נחל (יחזקאל כה, ג). ואיפשר
 5 שיהיו אלו בינוניים, אבל קרוב הוא עניינם הוא לעבר,
 והבינוני בקמץ זולתי הוא נסמך כמו: נאמן בית (משלי יא,
 יג), נלעג לשון (ישעיה לג, יט), נעות המרדות (ש"א כ, ל). וכן
 עם הכנויים בקמץ: אקבץ עליו לנקבציו (ישעיה נו, ח), כל
 נמצאיך (שם כב, ג), יגורו בך נדחי (שם טז, ד); ונכנס הקמץ
 10 בדגש. באין מעינות נכבדי מים (משלי ח, כד), להקל כל
 נכבדי ארץ (ישעיה כג, ט). ואיפש' שיהיה מזה אם יהיה
 נדחך (דברים ל, ד), לפי הן בפתח.

1 נכתב [נכת' ו / 2 יחיה [יחיל' ו / 3 נזהר + והוא נזהר א ב ג ד / נצב]
 ניצב ד / -- והעם - נזהר : ו / 4 נחל [ניחל ד / -- אל - נחל : א /
 ואיפשר [ואפשר ה ו / 5 אלו [אלה ג ו, אליו ד / בינוניים [הבינונים א
 ג ד, בינוני' ו / קרוב הוא ס א / <הוא : ב ד ו / עניינם [ענינם א ג ו /
 «הוא : ג ד / 6 והבינוני [והבינונים ג, והבינוניים ד, והבינוני' ו /
 והבינוני + הוא ג / זולתי + אם א ה ו / כמו : ה / בית [רוח א ב ג ד ו /
 7 לשון [לש' א / 8 הכנויים [הכנוים א, הכנויי' ו / 9 ונכנס [ויכנס ו /
 הקמץ [הקמ' א, הקבוץ ד / 10 כל [על א / 11 ואיפש' [ואיפשר א ב ד,
 ואפשר ה ו / שיהיה [שיהי' ו / מזה + הדגוש א ג ד ה, הדגש ב ו / יהיה
 [יהי' ו / 12 לפי [לפיכך ו / הן [הוא א ב ג ד, הם ו

ונתן ארבעה קמציין: תבן אין נתן לעבדיך (שמות ה, טז),
 בתוך חללים נתן (יחזקאל לב, כה), לחמו לרעב נתן (שם יח,
 טז), ויתנהו ייי אלהים (דה"ב כח, ה) דאחו; וסימניהון בלשו'
 ארמי: עבדיה דישראל קטילין. נקרע ב' זקפין קמציין: והנה
 המזבח נקרע (מ"א יג, ג), והמזבח נקרע (שם יג, ה). נעלם ב'
 קמוצין וחד פתח: לא היה דבר נעלם מן המלך (שם י, ג),
 יבא במשפט על כל נעלם (קהלת יב, יד), ולא נעלם דבר
 (דה"ב ט, ב). נלחם קמציין ה': נלחם להם במשפט (שמות יד,
 כה), כי ייי אלהי ישראל נלחם לישראל (יהושע י, מב), כי
 מלחמות ייי אדני נלחם (ש"א כה, כח), ואשר נלחם (מ"א כב,
 מו) דיהושפט, ומלך ארם נלחם בישראל (מ"ב ו, ח), ומצאתי
 עוד נלחם על לבנה (שם יט, ח) קמץ דמלכים, ודישעיה
 (ישעיה לז, ח) פתח.

1 ארבעה [ד' א ב ג ה ו, : ד / קמציין [קמצי' ד / 2 נתן { נתן ד / נתן /
 ניתן ו / לרעב : א ב ג ה / 3 אלהים [אלהיו ד / דאחו [לאחו א /
 וסימניהון [וסימן ד, וסי' ו / -- וסימניהון - ארמי : א ב ג / בלשו'
 ארמי : ד / בלשו' [בלשוון ה ו / 4 עבדיה [עבדיא א ב ג ד ו, עבדייא ה /
 דישראל + האמנון א ב, המנין ג, סימנין ד / נקרע : א / זקפים [זפקי'
 ב ג / זקפים + ג' ב / קמציין [קמצי' ב, קמץ ג, : ה ו / והנה [הנה ב /
 נקרע [נעלם ד / 5 נעלם + ג' א ג / ב' [שנים ג, : ד / נעלם + זקפים ד /
 והמזבח נקרע § ו / 6 קמוצין [קמצי' ב, קמ' ג, קמציין ד ה ו / וחד [וא'
 ה / היה [ה' ו / 7 -- יבא - נעלם : א ב ג / דבר + מציעאה פתח יביא
 במשפט על כל נעלם א, על כל נעלם מציעאה פתח ב ג ד / דבר + פתח
 ה ו / 8 קמוצין ה' # א ב ג ד ה ו / במשפט [במצרים ג ד ה, במצרי' ו /
 10 מלחמות [מלחמו' ו / ייי אדני ם א / 11 ארם + היה א ב ג ד ה / 12
 ומצאתי [ומצאת ה / קמץ דמלכים # א ב ג ד ו / קמץ [קמ' ג / 13
 ודישעיה [ודישעי' ו

נשמע ד' קמוצין: קול שפים נשמע (ירמיה ג, כא), קול ברמה
 נשמע (שם לא, טו), נשמע קולם (תהלים יט, ד), בגוים נשמע
 (נחמיה ו, ו).

איתן אפקד, האלף בסגול ועין הפעל בצרי וכן, אַפְּעֵל, יפקד,
 תפקד בצרי, ומלעיל בסגול: אולד בו (איוב ג, ג), ותשבר כד
 על המבוע (קהלת יב, ו), ויאסף אל עמיו (בראשית כה, ח).
 ובא פתח גדול תחת קמץ קטן במלת הלמענן תעזב (איוב
 יח, ד). ובא בפתח ומלרע: ויועץ המלך ירבעם (מ"א יב, ו),
 וכל מקנך תזכר (שמות לד, יט), ותעצר המגפה (במדבר כה,
 ח), ויאמר למלך יריחו (יהושע ב, ב). ובא בהפסק בפתח,
 והם מאשר בלא הפסק בצרי: ויגדל הילד ויגמל (בראשית
 כא, ח), שבת וינפש (שמות לא, יז), ויצו אל ביתו ויחנק (ש"ב
 יז, כג), בכנף מעילו ויקרע (ש"א טו, כז), וישכב וירדס (יונה
 א, ה).

1 קמוצין [קמצינ א ב ה ו, קמץ ד / קול + על א ב ג ד ה / שפים]
 שפיים א ב ג ד ה ו / «נשמע { נשמע ו / 2 אנשמע [נשמ' א / בגוים]
 בגויים ה / «אנשמע [נשמ' א / «אנשמע + והעתידים הפקד בצרי ואם
 מלעיל בסגול השמר לך השמר מעבוד את המקום הזה א ב ג ד / 4 איתן
 : א / אפקד : א ג / אפקד [אפקוד ב / אפקד { אַפְּקֵד ד ו, אַפְּקֵד ה /
 האלף : ב / ועין [והעין ג / הפעל [הפועל ד / ועין הפעל [ועה"פ ו /
 בצרי [בצירי ו / אפעל : ה ו / יפקד { יַפְּקֵד ו / 5 תפקד { תַּפְּקֵד ו /
 תפקד + נפקד א ב ד, { נַפְּקֵד ו / בצרי [בצירי ו / ומלעיל [מלעיל א /
 6 ויאסף [ויאס' א / 7 קמץ [פתח א ב ג ד / קטן [קטון א / במלת : ו /
 תעזב + וכן א ב ג ד / 8 ובא [בא א ב ג ד / ומלרע [מלרע א / ירבעם
 ?? א / ירבעם [רחבעם ב ג ד ה / 9 ותעצר [ותעצ' א / 10 למלך [למל'
 א ג / יריחו + תשבר ותשכב א ב ג ד ה ו / ובא [ובאו א ג ד ה ו / ובא +
 מהם ה / 11 בצרי [בצירי ו / 12 וינפש [וינפ' א / 13 ויקרע + אשר
 ילדה אשת אוריה לדוד ויאנש א ב ג ד

ואם למד הפעל גרונית בצרי כמו: **ביום השבת יפתח**
 (יחזקאל מו, א), או בפתח **יפתח**, או כשאינו בהפסק **ותבקע**
 העיר (מ"ב כה, ד), ולרבות **תפקודנה** בפתח עין הפעל, ובאין
 בהפסק בפתח והם מאשר בלא הפסק בצרי: **ואזני חרשים**
 5 **תפתחנה** (ישעיה לה, ה), **ברגלים תרמסנה** (שם כה, ג),
בחרב תהרגנה (יחזקאל כו, ו), **ונשיהם תשכבנה** (ישעיה יג,
 טז), **והנשים תשכבנה** (זכריה יד, ב), **וקשותום תשברנה**
 (תהלים לז, טו), **רק ביאור תשארנה** (שמות ח, ז), **וידי עם**
הארץ תבהלנה (יחזקאל ז, כז). ואם פא הפעל גרונית
 10 בעוברים נון נפעל בסגול כמו: **נאָחו בסבך** (בראשית כב, יג),
ונאָכל גדיש (שמות כב, ה). וכן הרבים, **בקש נהפכו לו אבני**
קלע (איוב מא, כ), **וזה אהבתי נהפכו לי** (שם יט, יט), **נחמסו**
עקביך (ירמיה יג, כב).

1 למד [ל' ו / הפעל] הפע' א, הפועל ד / גרונית [גרוני' ו / בצרי]
 בצירי ו / כמו : א ב ג ד ו / בצרי + עם הולד א, עם הולד נח ב ג ה, +
 עם הלמד נח ד, + עם הולד נח בקריאה ו / יפתח { יפתח ו / 2 בפתח
 בפת' א / יפתח : א ב ג ד ה / «או : א ב ג ד ה ו / בהפסק + כמו בטרם
 אלקח מאתך א ב ג ד ה / 3 ולרבות : א / תפקודנה [תפקדנ' א,
 תפקדנה ב ד / הפעל [הפועל ד / עין הפעל [ע"הפ ו / ובאין] ובאו א
 ב ג, ובאים ה / 4 בהפסק [בהפס' א / בצרי] בצירי ו / 5 תפתחנה [
 תפקחנה א ג / 6 תהרגנה [תהרגנ' א / 7 והנשים תשכבנה : א ב ו /
 וקשותום [וקשותם ד / 8 תשארנה + על צר תאמנה ובגדיו לא
 תשרפנה כי זרועות רשעים תשברנה ב ג ד / 9 הפעל [הפע' א, הפועל ד
 / פא הפעל [פ"פ ו / גרונית [גרוני' ו / 10 בעוברים] בעברים ד,
 בעוברי' ו / בסגול [בסגו' א / כמו : א / 11 גדיש [גדש ג / הרבים +
 כמו ג / 12 קלע קל' א / 13 עקביך [עקבוך ו

ופעמים גם פא הפעל בסגול: **כי נהפכו עליה ציריה** (ש"א ד,
 יט), **נחרבו המלכים** (מ"ב ג, כג), **נערמו מים** (שמות טו, ח).
 ופעמים נון נפעל בפתח כמו: **ונחבתם שמה** (יהושע ב, טז),
למה נחבת (בראשית לא, כז). **והעתידים** כאשר בא פא
 הפעל גרונית או ריש תהיה האות הנוספת בצרי: **והאסף אל** 5
עמך (דברים לב, נ), **האספו ונבואה** (ירמיה ד, ה), **יאסף**
אהרן (במדבר כ, כד), **וישכב וירדם** (יונה א, ה), **בתוך**
רחובות ארצח (משלי כב, יג). ואם תבוא אות משמשת על
 המקור, ותפקוד ההא יהיה נקודה על המשמשת המורה
 עליה כמו: **בעטף עולל ויונק** (איכה ב, יא), **בהרג הרג** 10
(יחזקאל כו, טו), הבית בצרי כמו שהיתה ההא הנפקדת.
נפקדו כשיבואו בהפסק יהיה קמץ כמו: **נבהלו נחפזו**
(תהלים מח, ו), והשאר עם השוא, **כי הנה המלכים נועזו**

1 ופעמים [ופעמי' ו / גם] ג"כ ו / פא [בא א / פא הפעל] פה"פ ו /
 בסגול + כמו א ב ג ד / עליה [עליו' ו / ציריה [צירי' א / 2 המלכים]
 המלכי' ו / 3 ופעמים [ופעמי' ד ו / ונחבתם [ונחבאתם ב ד ו / שמה]
 שם ג / 4 נחבת [נחבאת א ב ג ד ו / כאשר [מאשר ב / בא : א ב ג ד /
 פא הפעל [פה"פ ו / 5 הפעל [הפועל ד / ריש : ה / ריש תהיה [יש א /
 תהיה : ב ג ד, תהי' ו / האות + ריש אז תהיה האות הנוספת בצרי
 כלומר הראשונה ה' ו / בצרי + כמו א / הנוספת [תוספת ד / 6 עמך]
 עמיד ו / 7 אהרן [אהר' א / 8 ארצח [ארצם א / תבוא [יבוא א ב, יבא
 ג ד, תבא ה, תבו' ו / אות + גרונית א / 9 ותפקוד [והפקד א, ותפקד ב
 ג ד ה / יהיה [יהי' ו / נקודה : ד, נקוד' ו / המורה [סמוכה ג / 10
 עליה [עליו' ו / בעטף [בעטוף ו / בהרג [בהרוג א / הרג [הורג א ו /
 הרג + בצרי ה / 11 הבית בצרי # ו / בצרי : ה, בצירי ו / שהיתה [
 שהית' ו / ההא [האות ה / הנפקדת [נפקדת א / 12 נפקדו { נפקדו ד /
 כשיבואו [כשיבוא א ו, כשיבא ב ג ד ה / בהפסק [הפסק ה' ו / יהיה
 קמץ : א / יהיה [יהי' ו / קמץ [בקמץ ב ג ד ה' ו / כמו : ג / 13 והאשר]
 ונשאר ג ד ה' ו / עם [על ו / השוא [השבא ה' ו / המלכים [המלכי' ו

(שם שם, ה), והנקבה בתיו. אם למד הפעל גרונית פתח כלו
 כמו: **ונשכחת צור** (ישעיה כג, טו), **ואת כל ונוכחת** (בראשית
 כ, טז), והכף בקמץ מפני ההפסק, **משובה נצחת** (ירמיה ח,
 ה), הצדי בפתח וגם בהפסק. **והעתידים** הרבים בהפסק
 בצרי: **איש מרעהו השמרו** (שם ט, ג), **ואתם כהני ייי תקראו** 5
(ישעיה סא, ו), תשלח רוחך יבראון (תהלים קד, ל), **ישברון**
(שם שם, כז), ויגון תמלאי (יחזקאל כג, לג). ונשארו עם
 השוא: **ובדעת חדרים ימלאו** (משלי כד, ד), **לעד בצור**
ימצבון (איוב יט, כד).

10 בנין פעל

בפתח **אבד ושבר** (איכה ב, ט), וגם בצרי **אזן וחקר** (קהלת
 יב, ט), **בקש קהלת** (שם שם, י). ואם במקף, וסמוך, למלה
 זעירא או למלה שהיא מלעיל, יהיה בסגול כמו:

1 למד [ל' ו / הפעל] הפועל א ד / גרונית [גרוני' ו / פתח] יפתח א ב
 ג ה ו, ופתח ד / כלו [כולה א, כולו ד, : ה ו / 2 כמו : ד / ונשכחת [ונשכח'
 א / צור] צר ה / 3 בקמץ [בקמ' א / נצחת] נצחת ד / 4 וגם [גס
 א ב ד ה ו / והעתידים] והעתי' א, והעתידי' ו / הרבים [הרב' + גס
 ו / בהפסק] בהפס' ו / 5 בצרי [בצירי ו / 6 ישברון] שכרון ו / 7 ויגון
 [ויגו' א / תמלאי] תמלאין א / 8 השוא [השבא ה, השב' ו / ימלאו]
 ימלאוך א / 9 ימצבון [יחצבון א ג ד ה ו, ?? ב / 10 בנין] בניין ד / פעל
 { פעל ב ד ה / פעל [פעול + הדגש ו / 11 בפתח] בפת' ג / ושבר +
 למד דעת ו / וגם [או א ב ג ד, וג"כ ה ו / בצרי] בצירי ו / 12 קהלת +
 וסמוך ו / במקף [בקמץ ג, מקף ה / 13 מלעיל] מלעי' ו / יהיה : א ב ג
 ד, יהי' ו / בסגול [בסגו' א / בסגול + זולתי מקף ג / כמו : א ב ג ד

בקש לץ (משלי יד, ו), ובאו מהם בלתי מקף כמו: דָּבָר, כָּפָר, כָּבֵס. ובא כבס בצרי בשני מקומות: כָּבֵס בֵּין לְבוּשׁוֹ (בראשית מט, יא), ואת בגדיו לא כָּבֵס (ש"ב יט, כה). וכאשר יבא דָּבָר באתנח וסוף פסוק, הוא בצרי וג"כ בסגולה כמו: ועתה הנה החיה ייי אותי כאשר דָּבָר (יהושע יד, ז). 5

והמסורת עליו לית כותיה בצרי. ואם עין הפעל גרונית או ריש תנקד בצרי כמו: בָּאָר את התורה הזאת (דברים א, ה), נהלת בעוזך (שמות טו, יג), ואלף אַחֲרוֹ פעמי מרכבותיו (שפטים ה, כח) בסגול מפני שהחית בחטף סגול וכן יוד, יַחַמְתַּנִּי אָמִי (תהלים נא, ז). 10

הבנוניים: מדבר, משבר בצרי ואם במקף בסגול כמו: מאמץ כח (משלי כד, ה). ואם עין הפעל אלף או ריש תנקד פא

1 -- בקש - מהם : ג / בקש [בקץ א ו / מהם + סגו' א, בסגול ב ד ה ו / בלתי [זולת' א, זולתי ב ד / מקף [מקיף ו / כמו : א ב ג / דָּבָר { דָּבָר ב / דבר + שבר ה / כבס [בכש ה / 2 ובא : ב / «כבס : ו / בצרי [צרי ג / בצרי [בצירי ו / בשני [בב' ו / מקמומות [מקומו' א ו / לבושו [ללשו ד / 3 וכאשר [וכאש' א / 4 יבא [יבוא א, יהיה ד / באתנח [האתנח ג, : ו / וסוף פסוק [וסו' פסו' ב, בס"פ ו / הוא [הא ב / בצרי [בצירי ו / וג"כ [וכן א ב ג ד / בסגולה [בסגול ו / בסגולה + שהיא אחד זרקא בצרי א ב ג ד / 5 החיה [החי' ו / ייי אותי # ו / דָּבָר { דָּבָר ב / 6 והמסורת [והמסרה ה, והמסור' ו / כותיה [כותי' א, דכותי' ו / בצרי : ו / בצרי [צרי + וכל אתנח וסוף פסוק כותיה א ב ג ד ה / עין הפעל [עה"פ ו / הפעל [הפועל ד / גרונית [גרוני' ו / 7 תנקד : ד / בצרי [בצירי ו / כמו : ג ד / התורה [התור' ו / 8 נהלת בעוזך : ד / בעוזך [בעוזך א ב ג ה ו / ואלף [וא' א / ואלף : ה ו / אחרו [אחריו ד / מרכבותיו [מרכבו' ו / 9 שהחית [החית ה, שהחי' ו / בחטף סגול [בח"ס ו / 11 הבנוניים [והבינוניים א ב ג ד ו, הבינוניים ה / בצרי [בצירי ו / ואם [ואף ג / במקף [במק' א / כמו : א ב ג ד / 12 עין הפעל [עה"פ ו / הפעל [הפועל ד / תנקד : ג ד / פא הפעל [פה"פ ו

הפעל בקמץ. ואם הח'ע בפתח זולתי אחד בקמץ: **למתעב גוי**
 (ישעיה מט, ז). **הפעול: מזוּבֵר בְךְ** (תהלים פז, ג), בקמץ.
 והמקור והצווי: **זָבַר, שָׁבַר, בצרי**. ואם במקף בסגול: **זָבַר**
שקר (ירמיה ט, ד), **דָּבַר נא** (שמות יא, ב), **לדבר לך** (מ"ב ד,
 יג), וכן עם הכנויים: **מאז דָּבַרְךְ** (שמות ד, י), **יען דָּבַרְכֶם** 5
 (ירמיה ה, יד). **יזָבַר בצרי**. ואם במקף בסגול: **יזָבַר נא עבדך**
דבר (בראשית מד, יח), וכן בלא מקף כשהמלה מלעיל:
ויגרש את האדם (שם ג, כד), ובפתח, **אל תאחר** (תהלים מ,
 יח), והוא ס"פ. ואם עין הפעל אלף או ריש, תנקד פא הפעל
 בקמץ: **אָבַרְךְ את יי** (תהלים טז, ז), **אם מָאן ימָאן** (שמות 10
 כב, טז), **כה תבָרְכוּ** (במדבר ו, כג), **ואם תמָאָנו** (ישעיה א, כ),
שאלו ישאלו (ש"ב כ, יח), **ובית תפארתי אפאר** (ישעיה ס, ז).

1 הפעל [הפועל ג / הח'ע] אה'ע א ה, חה'ע ג, חע"ה ו / אבקמץ + כמו
 א ד / זולתי [זולת ו / «בקמץ [קמץ ו / 2 הפעול [מפעול א / הפעול {
 הפועל ד / מדובר [מדבר א ו / מדוּבֵר { מְדוּבֵר ד / 3 בצרי : א ו / במקף
 + הוא ד / בסגול [בסגול' א / 4 לדבר [לדב' א / לך [אליך א / 5
 הכנויים [הכינוי' ו / הכנויים + כמו א / דברכם + שאו א, שוא ב ג ד +
 במכס לעמי בצדקתך אחיותך איתן אדבר א ב ג ד / 6 יזָבַר { יזָבַר ו /
 בצרי [בצירי ו / בסגול [בסגול ו / -- ידבר - בסגול : א / 7 וכן + אם א
 / מלעיל [מלעי' ו / מלעיל + כמו א ב ג / 8 ובפתח [ופת' א / ובתפח +
 דלת אחר א / אל תאחר : א / 9 ס"פ [סוף פסו' א, סוף פסוק ב ג ד ה /
 עין הפעל [עה"פ ו / אהפעל [הפועל ד / אלף [א' ו / או ריש : ה /
 תנקד : א ב ג ד / פא הפעל [פה"פ ו / 10 בקמץ [בצירי + וגם ריש כמו
 ו / בקמץ + כמו א / 11 ואם [אם א ב ג ד / ואם + מאן ו

ובאו עם האלף בפתח: לא תפאר אחריך (דברים כד, כ),
 ינאץ אויב שמך לנצח (תהלים עד, י), עד אנה ינאצוני
 (במדבר יד, יא), וינאפו את נשי ריעיהם (ירמיה כט, כג),
 ליאש את לבי (קהלת ב, כ).

5 ועל ההא ועל החית בפתח: ותנהג את בנותי (בראשית לא,
 כו), ועל מבועי מים תנהלם (ישעיה מט, י), מהרו את המן
 (אסתר ה, ה), עד מתי אתה לא תכחם (זכריה א, יב), כי
 יכחם יי (ישעיה יד, א), וכן על העין בפתח: ואתה תבער
 (דברים כא, ט), כאשר יבער הגלל (מ"א יד, י), ובא ג"כ עם
 10 העין בקמץ: איש דמים ומרמה יתעב יי (תהלים ה, ז),
 ויתעב את נחלתו (שם קו, מ), ודובר תמים יתעבו (עמוס ה,
 י), והשאר פתחין. ולרבות: אם תדברנה שפתי עולה (איוב
 כז, ד), הלהן תשברנה (רות א, יג), בצרי.

1 תפאר [תפא' א / 3 ריעיהם] רעיהם א ב ג ד / 4 -- ליאש - לבי : ו /
 5 בפתח + כמו א / 6 מים [מ' ו / תנהלם] ינהלם א ב ג ד ה, ינהלם ו
 / מהרו [ומהרו ד / 7 אתה : א ב ג / 8 בפתח + כמו א / 9 כאשר [כאשר'
 א / הגלל [הגלגל ב, הבלל ד / ובא] ובאו א ב ג ד / ג"כ : א ב ג / 10
 בקמץ + כמו א / דמים [דמ' ו / ומרמה] ומרמ' ו / 11 ויתעב { ויתעב
 ג / ודובר [וידבר א, בדבר ב, ודבר ג ד / תמים [דמים א, תמ' ו / 12
 תדברנה [תדבר' א / 13 בצרי] בצירי ו

וכן כשתחסר למד הפעל הכפולה ג"כ בצרי: **תרננה שפתי**
 (תהלים עא, כג), ובהפסק בפתח: **תעכסנה** (ישעיה ג, טז),
ילדיהן תפלחנה חבליהן תשלחנה (איוב לט, ג), וכן כלם.
 ועם הכנויים העבר: **שחתך ישראל** (הושע יג, ט), בסגול כמו:
ורחמך והרבך (דברים יג, יח), והמקור **מאז דברך** (שמות ד,
 5 י), בסגול, **יען דברכם** (ירמיה ה, יד), **לרחמכם** (ישעיה ל, יח).
והאיתן עם הכנויים בהחטף בסגול ואברכך, אמגנך, ואם לא
יחטף, יהיה בצרי: תכבדך כי תחבקנה (משלי ד, ח), כי
 הטעם בבית וכן, **שאל אביך ויגדך** (דברים לב, ז).

בנין פעל 10

העבר בפתח: **כי ילד יולד** (ישעיה ט, ה), בסגול כמו **ואברכך**
אמגנך ואם לא יחטף יהיה בצרי כמו תכבדך כי תחבקנה כי
הטעם בבית וכן שאל אביך ויגדך בנין פעל העבר בפתח
כמו ילד יולד כי לוקח עמי חנם (ישעיה נב, ה), וליוסף יולד

1 למד [ל' ו / הפעל] הפועל ד, הפ' ו / ג"כ [גס כן א / בצרי + כמו א
 / בצרי [בצירי ו / תרננה [תדברנה ה / 2 בפתח + כמו א / תעכסנה [
 תכעסנה ו / 3 תפלחנה [תפלחנ' א / תפלחנה { תפלחנה ו / חבליהן [
 חבליה' א, חבליהם ב ג ד / כלם [כולם א ב / 4 ועם הכנויים : ד /
 שחתך [שיחתך ד / כמו : א ב ג ד ה ו / 5 והרבך + בפתח א ב ג ד / 6
 בסגול [בסגול' א / דברכם + שוא א ב ג ד / לרחמכם [לראמכם ה / 7
 הכנויים [הכנויי' ו / בהחטף [בחטף ה / בהחטף בסגול [בח"ס ו /
 ואברכך [ואברכך ו / 8 יהיה [יהי' ו / בצרי [בצירי ו / בצרי + כמו ב
 ג ד / 10 פעל [פועל ג ה / פעל { פעל ד, פעל ו / 11 -- העבר - יולד : א
 / יולד [ילד ד, ילד ו / 14 לוקח [לקח א ב ג ד ו / יולד { ילד ד / יולד
 + פליגין ביה קמציין א ג, פליגין ביה קמצים יש אומ' שהוא קמץ ויש
 אומ' שהוא פתח ב

(בראשית מא, נ), ואם בהפסק בקמץ ובה פליגי אם הם קמוצין או בפתח, ובאו בזקף בקמץ וציר בגוים שולח (עבדיה א, א). והבינוני בקמץ אם תראה אותי לוקח מאתך (מ"ב ב, י), לנער היולד (שפטים יג, ח). ואיתן: אפקד, יפקד, תפקד, נפקד, בפתח ובא לא ירנן (ישעיה טז, י) בקמץ אע"פ שאינו בהפסק.

בנין הפעיל

אם פא הפעל גרונית, ההא בסגול כמו: העמיד, האריך, והפא הפעל בחטף סגול: העמדת, הארכת, ובא למה העברת העביר (יהושע ז, ז), בצרי לפי שהעין בשוא ופתח. וכשנוספה ו' על העוברים, ההא בפתח ופא הפעל בחטף פתח: והעברת, והעברתם, החדלתי את מתקי (שפטים ט, יא), ההא בסגול והחית בקמץ חטף.

1 בהפסק [בהפס' א / ובה [ובה' + מקומות ה' ו / 2 בקמץ [קמץ ד / בקמץ [בקמ' + כמו א / שולח { שלח ו / שולח [שלח + כי ארמון נוטש מעוצר וממשפט לקח א ב ג, כי ארמון שש מעצר וממשפט לקח ד, ארמון נוטש וממשפט לוקח ה, כי ארמון נטש מעוצר וממשפט לקח ו / בפתח [לא ה' ו / 3 אותי [אתי ב ד / לוקח { לקח ו / לוקח [לקח א ב ג ד / 4 היולד { היולד ד / ואיתן [איתן א / אפקד { אפקד ד, אפקד ו / אפקד [אופקד ה / יפקד { יפקד ד, יפקד ו / יפקד ה / 5 תפקד { תפקד ו / תפקד נפקד : ב ג ד / תפקד [תופקד ה / נפקד [נופקד ה / ובא ?? ד / לא [לו ב / 7 הפעיל { הפעיל ד / 8 פא [פ' ו / גרונית [גרוני' ו / ההא בסגול : א ב ג ד / כמו : ב ג ד / 9 והפא [ופא א ב ג ד ה / הפא הפעל [ופ"פ ו / בחטף סגול [בח"ס ו / סגול + וכן ג ד ה' ו / הארכת + וכו' א ב ד / 10 העביר [העבר ו / העביר + ההא ב ג ד / בצרי [בפתח ו / בצרי : ה / שהעין [שהם א / בשוא [בשבא א ו / בפתח + לפי שהעין בשו' ופתח א / 11 וכשנוספה [וכשנוספ' ו / ו' [ואו ה / ו' [ואו + השירות א ב ג ד / העוברים [העוברי' ו / ופא הפעל [ופ"פ ו / בחטף פתח [בח"פ + והעברתי ו / 12 והעברת : א / 13 ההא [הה' ו / בסגול [הסגול א, בסגל ו / בקמץ חטף [בח"ק ו

הבינוניים: מאריך, מעמיד בפתח המם. והפעול בקמץ עין
 הפעל מושלך, מושכב, ואף בסמוך מודבק מלקוחי (תהלים
 כב, טז). והמם לפעמים בחטף: משחת, משור. ואם פא הפעל
 גרונית, המם בקמץ רחב, ופא הפעל בחטף קמץ כמו: מעמד,
 בתוך ערים מקרבות (יחזקאל כט, יב). והצווי והמקור בצרי:
 העמק שאלה (ישעיה ז, יא), ואם במקף בסגול: העבר נא
 (ש"ב כד, י), ויבא בפתח, הנחת יי (יואל ד, יא), הישר לפני
 (תהלים ה, ט), וכן באו אף בהפסק בפתח: כפך מעלי הרחק
 (איוב יג, כא), ומתניהם תמיד המעד (תהלים סט, כד),
 ותרפים הפצר (ש"א טו, כג).

5

10

בנין הפעל

ההא בקמץ חטף והעין בפתח. והמקור בצרי: והמלח לא
 המלחת והחתל לא חתלת (יחזקאל טז, ד). איתן אפעל, עין
 הפעל בפתח. ואם עין הפעל גרונית אות איתן בקמץ רחב,
 ופא הפעל בחטף כמו: יעמד חי (ויקרא טז, י).

1 הבינוניים [הבינוני א ג ו, ?? ב, הבינוני ד / מאריך { מאריך ד /
 והפעול [והפע' ו / עין הפעל [ע"ה פ' ו / 2 הפעל [הפועל א ד / מושלך
 [משלך ב ג / מושלך { משלך ד, משלך ו / מושכב + וכן בא א / מושכב
 [משכב + וכן בא ב ג ד / מושכב { מושכב ו / מושכב [מופעל ה /
 מודבק [מדבק א ב ג ד / 3 לפעמים [פעמים + בקמץ א ב ג ד / בחטף :
 ד / בחטף [חטף + כמו א ב ג ה, בק"ח + כמו ו / משור : ה / פא הפעל [
 פ"פ ו / 4 בקמץ [בקמ' א / הפעל + בקמץ א ב ג ד / קמץ : א ב ג ה /
 בחטף [חט' א, חטף ב ד / כמו : ד / 5 בצרי [בצירי ו / בצרי + כמו א /
 6 -- העמק - בנין פעל ?? ב / נא + בסגול א / 7 ויבא [ובאו ה / 8 וכן [
 וגם ה / אף : ה / בפתח + כמו א / 9 המעד [המע' א / 11 הפעל { הפעל
 ד / 12 בקמץ [בקמ' א / בצרי + כמו א / -- והמקור - בפתח : ה ו / 13
 אפעל { אפעל ד / 14 הפעל [הפע' א / הפעל [הפע' א / 14 בקמץ [
 בקמ' א, בקמץ ב ג / 15 ופא [ופא ד / הפעל + בקמ' א, בקמץ ב ג ד

בנין פועל מלרע, העין בפתח: אשר עולל לי (איכה א, יב), או
 בצרי: בל שורש בארץ גזעם (ישעיה מ, כד). הבנוני: משופט
 בצרי. הפעול: משופט בקמץ. המקור: שופט בצרי. איתן'
 אשופט, ישופט.

5 בנין התפעל

אם עין הפעל גרונית או ריש, תנקד פ'א הפעל בקמץ:
 והתברך בלבבו (דברים כט, יח), פן יתפאר עלי (שפטים ז,
 ב), ויתגעשו ולא יוכלו (ירמיה ה, כב), יתגעשו מימיו (שם מו,
 ז). ועל ההא ועל החית בפתח: והטהרו והחליפו (בראשית

10 לה, ב), וימאן להתנחם (שם לו, לה), ולקח למטהר (ויקרא
 יד, ד). ואם תבא המלה בהפסק שתהיה עין הפעל בקמץ,
 תהיה פא הפעל בסגול: וכבסו בגדיהם והטהרו (במד' ח, ז),

1 פועל { פועל ד, פועל ה / מלרע : א ב ג / בפתח [בפ' + כמו א / לי]
 לו ב / 2 בצרי [בצירי ו / בצרי + כמו א ג ד / שורש [שור' א ו / הבנוני
 [והבינוני א ב ג ד ה ו / משופט { משופט ד, משופט ה / 3 < בצרי [
 בצירי ו / הפעול { הפעול ד / המקור [המקור' א / «בצרי [בצירי ו /
 «בצרי : ד / 4 אשופט { אשופט ד / ישופט { ישופט ד / ישופט + בצרי ג
 / 5 התפעל { התפעל ד / 6 עין הפעל [עה"פ ו / הפעל [הפועל ד /
 גרונית [גרוני' ו / תנקד : א ב ג ד / פא הפעל [פ"פ ו / «הפעל [הפועל
 א ד / בקמץ + כמו א ד / 7 והתברך { והתברך ד / 8 יתגעשו [ויתגעשו
 א / 9 ההא [הה' א / בפתח [פתח ד / בפתח + כמו א / 11 תבא [תבוא
 א ו / המלה [המל' א / שתהיה [תהיה ה, שתהי' ו / -- עין - תהיה : ו /
 הפעל [הפועל ד / בקמץ [בסגול ה ו / 12 -- תהיה - בסגול : ה / פא
 הפעל [פ"פ ו

ובן אדם ויתנחם (שם כג, יט), מעולם ייי ואתנחם (תהלים
 קיט, נב), למטות אבתיכם תתנחלו (במדבר לג, נד),
 והנחמתי (יחזקאל ה, יג). וכשאינן פא הפעל גרונית ויפול
 הדגש יהיה בפתח: ויתנלדו על משפחותם (במדבר א, יח),
 הודשנה מחלב (ישעיה לד, ו), אבל כל לשון פקדה כלם 5
 בקמץ לא התפקדו (במדבר א, מז), ויתפקד, ויתפקדו,
 יתפקד, תתפקד בפתח מפני דגשות הקוף. ואם בהפסק
 העין בקמץ: ועם ישראל יתוכח (מיכה ו, ב), וכן באו בזקף:
 ותכס בצעיף ותתעלף (בראשית לח, יד), והוא במלכים
 יתקלס (חבקוק א, י), במראה אליו אתונדע (במדבר יב, ו). 10
 חסרי הפא: המקור גשת בסגול כלו. לגשת בד
 (ירמיה ל, כא). ואם למד הפעל גרונית, פתח כלו
 ואות השמוש קמוצה: לגעת בד (ש"ב יד, י),

1 ויתנחם + ועל עבדיו יתנחם א ב ג ד / 2 אבתיכם [אבותי' א,
 אבותיכם ב ה ו, אבותכם ד / 3 פא הפעל [פ"ו / הפעל] הפועל ב ד /
 גרונית [גרוני' א / ויפול] ויפל ג ד ה / 4 יהיה [יהי' ו / יהיה + גס כן
 א ג, ג"כ ב ד / בפתח + כמו א / 5 הודשנה [הדשנה ב ג ו, { הדשנה ד /
 פקדה [פקד א ב ג ד ה ו / כלם] הקל א ב ג ד, הכל ה ו / בקמץ + כמו
 ב ג / לשון [לשו ד / 6 ויתפקד : ה ו / 7 תתפקד [תפקד ד / -- מפני -
 הקוף : א ב ג ד / דגשות [דגשו' ו / בהפסק [בהפס' א / העין : א ב ג ד
 / 8 בקמץ [קמץ ג ד / בקמץ [בקמ' + כמו א / 11 גשת { גשת ד /
 בסגול כלו # ב / כלו [כולו א / פתח [בפתח א ב ג ד / 12 למד [ל' ו /
 הפעל [הפע' ו / גרונית [גרוני' ו / פתח [בפתח א ב ג ד ה ו / כלו]
 כולו א ה

ולקחת גם את זודאי (בראשית ל, טו), ולקחת רצון מידכם
 (מלאכי ב, יג), קחת מוסר (ירמיה ה, ג), לבלתי קחת כסף
 (מ"ב יב, ט), הקוף בשוא. ואם בהפסק עין הפעל בקמץ כמו
 בנחי הפא: יישר לכת (משלי טו, כא), המגביהי לשבת
 (תהלים קיג, ה), הם שבים ללכת (קהלת א, ז). ונשאר עס 5
 הסגול: ויסוב שמואל ללכת (ש"א טו, כז), שמה הרוח ללכת
 (יחזקאל י, יב), ואם ירא אתה לרדת (שפטים ז, י), וימלאו
 ימיה ללדת (בראשית כה, כד); ותלך לקחת (מ"א יז, יא),
 בפתח באתנח. הצווי גם בצרי ובמקף בסגול כמו: גש-הלאה
 (בראשית יט, ט), ובפתח גש פגע בו (ש"ב א, טו), של נעלך 10
 (יהושע ה, טו). קח. נתן, המקור תת בצרי. ובמקף, וסמוד,
 למלה זעירא, ולמלה מלעיל, בסגול: לתת לה (אסתר ב, ט),
 לתת לך (בראשית טו, ז), לתת לנו (דברים ו, כג).

1 -- לקחת - דודאי [לטעת א / רצון [צאן ו / מידכם [בידכם ו / 2
 קחת [חקחת ב / 3 בשוא [בשבא ה ו / עין הפעל [ע"הפ ו / הפעל [
 הפועל ד / 4 הפא [הפ' ו / הפא + כמו א / יישר [יאשר א / שבים [
 שבי' ו / 6 הסגול + כמו א / ויסוב [ויסב א ב ד ו / שמואל [שמוא' א /
 -- שמה - ללכת : א ב / 9 גם [גש א ג, גאל ו / גם : ה / -- גם - כמו : ד
 / גש { גש ד / בצרי [בצירי ו / בסגול [סגול א / כמו : ב ג / כמו [כגון
 ו / 10 של נעלך : ד / 11 קח : ה / נתן [נתון א / בצרי [בצירי ו / במקף
 + בסגול תן לי הנפש אבל אם אינו ב / במקף : ד / בסמוד [בסמו' ו /
 12 ולמלה [והמלה ה / זעירא [זעיר' ו / מלעיל [מלעי' + הוא בצירי ו
 / מלעיל + היא בצרי כמו תן להם ב / בסגול + כמו א / לה [להם ד /
 לתת לה לתת לך # ה / 13 לך [לה א

הצווי: תן בצרי, ובמקף בסגול: תן-לי הנפש (בראשית יד, כא), אבל אם אינו סמוך, למלה זעירא הוא בצרי כמו: תן להם יי מה תתן תן להם רחם משכיל (הושע ט, יד), אבל תן להם כפעלם (תהלים כח, ד), בסגול. והמסרה עליו בסגול ואחר: ותן עליה אש (במדבר יז, יא). איתן אתן, יתן, תתן, נתן, בצרי. ואם במקף או סמוך, למלה זעירא או למלה מלעיל, בסגול תתן לו (דברים טו, יד), תתן לנו (תהלים פה, ז), ובא אחד בפתח: ואנחנו נתן לך (שפטים טז, ה). לקח, ובחסרון קח על מים רבים (יחזקאל יז, ה), והוא קמוץ להפריש בינו ובין הצווי שהוא בפתח: קח את הלויים (במדבר ג, מה), ובא הצווי בקמץ ובזקף: אם אתה תקח לך קח (ש"א כא, י). ואם אינם בחסרון האלף בסגול כמו: נקח, אקח.

2 בצרי [בצירי ו / למלה [למילה ד / זעירא [זעיר' ו / זעירא + ומלה מלעיל א ב ג ד ה ו / הוא [הוא ד / הוא : ה ו / בצרי [בצירי ו / 3 אבל + נמצא אחר בסגול כמו א ג ד / 4 בסגול : א ב ג ד / בסגול [סגול ו / והמסרה [והמסור' א, והמסרת ב ג ד, והמסור' ו / עליו + ל' א, לית ב ג / עליו + ל' כותיה ד / 5 בסגול [סגול א ג ה ו / אתן : ו / אתן { אַתְּן ד / יתן : ג / יתן { יתן ד / 6 תתן : ג / תתן { תתן ד / נתן [נתון ו / נתן { נתן ד / תתן נתן # ב / בצרי : ה ו / ואם : א ב / במקף [ובמקף א ב / או : א ב ג ד / סמוך [וסמוך ג / זעירא [זעירה ב, זעיר' ו / 7 מלעיל [מלעיל' ו / תתן לו : א / לו [לי ג / 8 בפתח + כמו א / 9 ובחסרון [ובחסרונו א / רבים [רבי' ו / והוא : ה / קמוץ [קמ' א, קמץ ו / 10 שהוא : ו / בפתח [פתח ב / קח את הלויים : א ב ג ד / 11 בקמץ [מקף ד / בקמץ ובזקף # א ה / זקף : ד / אתה [אותה א ג / -- ואם - אקח : א ב / 12 קח + ומאשר פאיהם אלף א ב ג ד / אינם [אינ' ו / האלף [אה' ו / -- ואם - אקח : א ב ג

אהל, לא יהל שם ערבי (ישעיה יג, כ) היוד בפתח, אע"פ
 שהוא חסר האלף כי משפטו יאהל. ארב, וירב בנחל (ש"א
 טו, ה), היוד קמוצה כי הוא מן הדגוש, ר"ל הדגוש שהוסר
 אות אחת שלו שהיה משפטו ויארב.

נחי הפא 5

ירד, ישב. הצווי רד, שב בצרי. ואם במקף או סמוך, למלה
 זעירא או למלה מלעיל, בסגול: לך נא אל הצאן (בראשית
 כז, ט), ושב נא (בראש' לה, א), החל רש (דברים ב, לא) קמץ
 בזקף. ובתוספת הא רדה, שבה. ובהפסק האות הראשונה
 בצרי: מהרה רדה (מ"ב א, יא), רבה צבאך וצאה (שפטים ט,
 כט). רדו, שבו בשוא. ואם בהפסק או בזקף, בצרי: ההרה
 לכו (יהושע ב, טז), השפילו שבו (ירמיה יג, יח), ולנקבה ג"כ
 בצרי בהפסק, לכי, ולרבות לכנה שובנה (רות א, ח).

1 אהל { אהל ד / יהל + כמו שהיתה אם שלם יאהל א ב ג ד / בפתח [פתוחה ב ג ד / -- אע"פ - משפטו : א ב ג ד / 2 אלף [הא' ו / ארב { ארב ד / 3 קמוצה [קמוצ' ו / הוא : ד / מן הדגוש [מדגוש ה / הדגוש + והיה בתשלומו יארב ובנפול האלף הוטלה תנועתה שהוא קמץ על היוד א ב ג ד / הדגוש [הדגש ו / -- ר"ל - ויארב : א ב ג ד / 4 שהוסר [שחסר ה, שהוא חסר ו / שלו [כלומ' ה / שלו : ו / 6 ירד { ירד ד / ישב { ישב ד / בצרי [בצירי ו / במקף או סמוך # א ב ג ד / 7 זעירא [זעיר' ו / או למלה מלעיל : א ב ג ד / מלעיל [מלעי' ו / 8 נא [צא א, שם ג ד ה / ו / קמץ [קמ' א, בקמץ ג / 9 ובתוספת [ובתוס' ו / האות הראשונה : א ב ג ד / ראשונה [ראשוני' ו / 10 בצרי [בצירי ו / רדה [ולכה ו / 11 בשוא ואם : א ב ג ד / בהפסק [ובהפסק א ד / או : ד / בצרי [בצירי ו / 12 ולנקבה [ולנקיבה ו / ג"כ [גם כן א ב ג / בצרי בהפסק # ג ה / בצרי [בצירי ו / 13 בהפסק : א / ולרבות [ולהרבות א

יש ספרים בסגול הלמד לפי שהיה בתשלומו הלמד בפתח
 כמו: **שמען נשים** (ירמיה ט, יט), ויש ספרים מדוייקים הלמד
 בצרי והוא על העקר כמו: **לך, אלך, שב, אשב**, בצרי וכן כלם.
 ואם במקף, עין הפעל בסגול: **וילך לו** (שמות יח, כז), ו**ישב**
 5 **במערה** (בראשית יט, ל). ואם למד הפעל גרונית, הצווי
 בפתח: **רע, דע**. וכן בלא אות גרונית, **צא לעם ויאכלו** (מ"ב ד,
 מא).

נחי הפא והלמד אלף

יצא. הצווי **צא** בצרי לעולם, בין במקף בין בסמיכות וכן,
 10 **אצא, תצא, יצא, נצא**, בצרי לעולם. **צאנה וראנה** (שה"ש ג,
 יא), אלף **צָאָנה** בסגול, ואלף וראנה בצרי. אבל **תצאנה**,
 בסגול וכן **תעשנה, תראנה** בסגול, בכל נחי הלמד, וכן מבנין
 הפעיל: **אוציא, יוציא** לעולם עין הפעל בצרי. וכן כל אשר

1 ספרים [ספרי' ו / שהיה [שהי' ו / בפתח : א / 2 שמען [שמענה א ב
 ג ד ה ו / ספרים [ספרי' ו / מדוייקים [מדוייקים א ד, מדוייקי ו /
 מדוייקים + לכנה ב ג ד / 3 בצרי [בצירי ו / העקר [העיקר ד ו / שב :
 א ב ג ד / בצרי [בצירי ו / כלם [כולם א / 4 במקף + או האיתן מלעיל
 ב / עין הפעל [עה"פ ו / הפעל [הפע' א, הפועל ד / 5 למד הפעל [ל'
 הפ' ו / הפעל [הפועל ד / 6 רע : א ב ג ד, דעו ו / דע { דע ד / וכן + גם
 ד / גרונית + צרי + א / -- צא - ויאכלו : א / צא [צק ב ג ד ה ו / 8
 והלמד [ולמד ה / 9 יצא : ה / יצא { יצָא ד / הצווי + הוא ו / צא : ה /
 בצרי [בצירי ו / לעולם : ב / בין + בלא מקף א ב ג ד / בסמיכות : א ב
 ג ד / 10 תצא : א ב ג ד / נצא : א ב ג ד / בצרי [בצירי ו / לעולם [
 לעול' א, : ה / -- צאנה - בצרי : ה ו / צאנה [צאינה ב ג ד / וראנה [
 וראינה ב ג ד / 11 אלף + מן ד / צאנה [צאינה ב ג ד / ואלף [אלף א ב
 ג ד / וראנה [וראינה ב ג ד / אבל : א ב ג ד / 12 <בסגול + הצרי א,
 הצווי ד / -- וכן - אשר : ה ו / -- <בסגול - הלמד : ד / 13 אוציא [
 אוצא א ב ג ד / יוציא [יוצא א ב ג ד / הפעל [הפועל ד

במשקלם.

הנפעל: עם נושע ביי (דברים לג, כט), ישראל נושע ביי
(ישעיה מה, יז), פתחין, אין המלך נושע (תהלים לג, טז),
קמץ. נולד, ג' קמציין וסימניהון: בר עמא מסכנא, ואלו הם:
5 הנה בן נולד (מ"א יג, ב), לעם נולד (תהלים כב, לב), נולד רש
(קהלת ד, יד). את מי נועץ (ישעיה מ, יד) קמץ. נודע, ג'
קמציין וסימ': יהודה שער אדם, ואלו הם: נודע ביהודה
(תהלים עו, ב), נודע בשערים (משלי לא, כג), נודע אשר הוא
אדם (קהלת ו, י). ונוסף, ג' פתוחין וסימנ': עליו נחלתו
10 שנאה, ואלו הם: ונוסף עליהם דברים (ירמיה לו, לב), ונוסף
על נחלת המטה (במדבר לו, ג), ונוסף גם הוא על ושנאינו
(שמות א, י). הופעל: והורד המשכן (במדבר י, יז), וכן נחי
העין. העתידים: איובל שי (ישעיה יח, ז), אך אל שאול תורד
(שם יד, טו), והאש על המזבח תוקד בו (ויקרא ו, ה).

1 במשקלם : ה ו / 3 פתחין [פתחים ב / פתחין + אבל ה ו / 4 קמץ]
 קמ' א / קמציין [קמצים ב, קמצי' ד / וסימניהון] וסימ' א / וסימניהון
 : ג, וסימן ד ה, וסיל' ו / -- בר - הם : א ב ג ד / מסכנא [משכנא ה / הם
 [הן ה ו / 5 בן [נא א ב / 7 קמציין [קמצים ב / וסימ'] וסימניהון ב ה,
 וסימן ד, וסיל' ו / וסימ' : ג / -- יהודה - הם : א ב ג ד / ואלו הם : ו /
 הם [הן ה / 8 בשערים [בשערי' ו / 9 ג'] ב' א ב ג ד / פתחין [פתחים
 ג / וסימני'] וסימ' א, וסימניהון ב ה, וסיל' ו / וסימני' : ג ד / -- עליו -
 הם : א ב ג ד / 10 הם [הן ה ו / אונוסף [ועוד נוסף א ד, וחד ועד נוסף
 ג / עלינו [עליו ו / דברים] דברי' ו / 12 הופעל [הפעל ב ג / הופעל {
 הקצל ד / המשכן + פתח ד / 13 העין : א ב / העתידים [העתידין ב,
 העתיד' ד ו

אבל, האומר לירושלם תושב (ישעיה מד, כו), קמץ, וג"כ גם אותו לאשר איובל (הושע י, ו).

נחי העין

קם, שָׁב בקמץ. ושבֵּת לנשיא (יחזקאל מו, יז), הבית בפתח
 מפני התיו שהוא נח נראה. קמו, שָׁבו בקמץ, אבל קמתִי, 5
 קמתִי, שְׁבַתִי, שְׁבַת, קמנו, שבנו, קמתם, שבתם, בפתח.
 ולגזרת פעל בצרי: מֵת, מָתוּ, מָתָה, וקמה, שבא בעוברים
 מלעיל. ובאו מעטים מלרע בקמץ, ובאו בבנוניים פתחין: סר
 וזעף (מ"א כ, מג), כל עץ לח (יחזקאל כא, ג), לחים ויבשים
 (במדבר ו, ג). אבל הובשתי עץ לח (יחזקאל יז, כד), קמץ 10
 וזקף. ודע כי ט' פתחין וסימניהון: כתוב בשער השמות.
 אקום, יקום, תקום, נקום, וכ"ו האותיות הנוספות קמץ,
 והרבות בסגול: תְּשׁוּבָנָה, תְּבוּאָנָה, תְּעוּפָנָה, וכן ידיו תְּבִיאָנָה
 (ויקרא ז, ל),

1 אבל : א ב ג ד / האומר [האומ' א ג, האמר ד / לירושלם] לירושלים
 ו / קמץ [בקמץ ה ו / וג"כ] ברביע א ב ג ד / וג"כ [וגם כן ו / 2 אותו]
 אתו ד / לאשר [לאשור א ב ג ד ה ו / איובל + קמץ בזקף א ב ג ד / 4
 בקמץ [קמץ + וכן קמה שבה כולם קמצינ א ב ג ד / הבית : א / 5
 בקמץ : א ב ג ד / 7 בצרי [בצירי ו / שבא] שבה א ב ג ד ה ו /
 בעוברים [לעוברי' א ו, בעברים ג ד / 8 מלעיל [מלעי' ג ו / מעטים]
 מעטי' ג ו, מועטים ד / בקמץ : א ב ג ד / ובאו + ג"כ ד / בבנוניים
 בבנוניים א ב ג ד ה, בבנוני' ו / פתחין [פתחים ב ג, פתח ד / 9 לח +
 מקל לבנה לח א ב ג ד / 10 קמץ [קמ' א, בקמץ ג, קמוץ ה / 11 וזקף]
 בזקף א ב ג ד / כי : א ב ג ד / פתחין [פתחים ג, פתח ד / וסימניהון]
 וסימניה' א, וסימניהון ב, : ג, וסימן ד, וסימנס ה, וסל' ו / כתוב [
 כתובים א, כבותין ב, וכתובים ג, כתו' ד / שמות + אית"ן ו / 12 תקום :
 ב ה / נקום : א ג ד ה / וכ"ו : א ו / הנוספות [הנוספו' א, הנוספת ו /
 קמץ [בקמץ א ב ג ד / 13 בסגול : א ב ג ד / בסגול + נשובנה ו /
 תשובנה [תשובינה ב ד / תבואנה [תבואינה ב ג ד / תעופנה [תעופינה
 ב ד, תטופנה ו / וכן + כלם בסגול למד הפעל וכן מן הפעיל א ב ג ד

וכשיהיה האיתן מלעיל **תשוב** פא הפעל לקמץ חטף: **תשב**
נא נפש הילד (מ"א יז, כא), וכן עם ואו הפתוחה פא הפעל
 בחטף כמו: **וימת**, **ויקם** מלעיל. ואם פא הפעל או למד
 הפעל גרונית, או ריש, יכבד על הלשון לקמץ ויחזירוה
 לפתח: **וינע לבבו** (ישעיה ז, ב), **ותנח התיבה** (בראשית ח, ד),
אל תצר את מואב (דברים ב, ט), **ויצר עליה** (מ"ב יז, ה), **ויסר**
אליה (שפטים ד, יח), **והוא נרדם ויעף וימת** (שם ד, כא),
ויעף העם (ש"א יד, כח), **ויעף דוד** (ש"ב כא, טו). אבל **ויעף**
אלי אחד מן השרפים (ישעיה ו, ו) הוא קמוץ, וכן עם החית
 בקמץ: **ותחס עיני** (יחזקאל כ, יז), וכן עם הריש בחטף: **ויגר**
אברהם (בראשית כא, לד). כל לישנא כותיה וכל האותיות
 הנוספות קמוצות בר מן: **ותחש על מרמה רגלי** (איוב לא, ה)
 כלו פתח.

1 וכשיהיה [וכשיהי' ו / מלעיל [מלעי' ו / פא הפעל [פה"פ ו / לקמץ :
 ה ו / טחף [לטחף ה / 2 ואו [הוא א, הוּו ב ג, הואו ד, ויו ו / פא הפעל
 [פה"פ ו / הפעל [הפועל ד / הפעל + בקמץ א ב ג ד / 3 בחטף [חטף
 א ב ג ד / בחטף [בפתח ו / כמו : א ב ג ד / כמו [כגון ה ו / וימת : א ב
 ג ד / מלעיל : א ב ג ד, מלעי' ו / ואם [לא ד / הפעל [פה"פ ו / למד [
 ל' ו / 4 הפעל + אות ב ג ד / גרונית [גרוני' ו / יכבד [יכבוד ו / לקמץ
 [לקמץ א ב ד ה, : ג / ויחזירוה [והשיבוה א ב ג ד / 5 לפתח [פתח +
 כמו ויעט בהם א ב ג ד ה ו / התיבה [התבה א / 8 ויעף [ויעט ו /
 «ויעף ו / 9 הוא : ה / קמוץ [קמץ ד ו / 10 בקמץ + כמו א / בקמץ +
 תחס עליך ג / הריש + נקמץ א ב, בקמץ ג ד / בחטף : א ב ג / 11 כל [
 וכל א ב ג ד ה / לישנא [לישנ' א, ליש' ד ו / כותיה [כותי' א, כוותיה ג
 ו / וכל [וכול א, וכלם ב ג ד / האותיות [האותיו' ו / 12 הנוספות [
 הנוספו' ו / קמוצות [קמץ ד / בר מן [אבל א ב ג ד / 13 כלו פתח [
 פתח כולו א, כלו ב / כלו פתח [כתוב כלו ג / כלו פתח # ד

הנפעל: נבון, נכון, וכו' הנון בקמץ. אבל כי נעור (זכריה ב, ז),
 בצרי. איתן: אבון, האלף בסגול, ויתן בחירק. ואם פא הפעל
 גרונית או ריש, האותיות הנוספות בצרי כמו: ויאור להם
 בחברון (ש"ב ב, לב), יעורו, בתפשמ בך בכף תרוץ (יחזקאל
 כט, ז), וכן המקור, לאור באור החיים (איוב לג, ל). הפעיל:
 5 הבין, הכין, הקים בצרי, ואם למד הפעל גרונית או ריש,
 פעמים פא הפעל בפתח כמו: הרע לעם הזה והצר לך
 (שמות ה, כג), את בריתי הפר (בראשית יז, יד), אע"פ שהוא
 בהפסק, ולרבים הרעו, הפרו, וכן הנקבה הקרה בעתה
 10 (ירמיה ו, ז). ועם הכנויים ההא בשוא וסגול כמו: והביאך,
 והשיבך, ויש בשוא ופתח והשיבך על כנך (בראשית מ, יג),
 והמיתך ייי (ישעיה סה, טו), הסיתך בי (ש"א כו, יט). ויש
 בשוא ופתח: ואף הסיתך מפי צר (איוב לו, טז),

1 נכון [נכונו ו / וכו : ה ו / אבל : א ב ג ד / 2 בצרי [בצירי ו / אבון]
 אכול א, אדון ו, : ג / ויתן [ויתכן א ב, ויכון ד, ויבין ו / בחירק] בחרק
 א ב ג ד / פא הפעל [פה"פ ו / הפעל] הפועל ב ד / 3 גרונית [גרוני' ו
 / ריש [ראש א / האותיות] האורבות ג, האותיו ו / הנוספות [הנוספת
 ו / בצרי [בצירי ו / כמו : ב ג ד / 4 יעורו] יאורו ג / תרוץ [תירוץ א /
 5 הפעיל [הפעל ד, הפעול ו / 6 בצרי [בצירי ו / בצרי + ההא א ב ג ד
 / למד : א / למד הפעל [לה"פ ו / הפעל + אות א ב ג ד / 7 פעמים]
 פעמי' ד ו / פא הפעל [פה"פ ו / לך + וכן א ב ג ד / 8 -- אע"פ -
 בהפסק : א ב ג ד / 9 ולרבים [והרבים א ב ג ד ה ו / הפרו] הפכו +
 בצרי א ב ג ד / וכן : ו / וכן הנקבה : ה / הנקבה [הנק' א / בעתה]
 רעתה א ב ג ד ה ו / 10 ועם : ה / הכנויים [הכנויי' ו / ההא : ג / בשוא
 [בשבא א ה ו / כמו : ב / כמו] כגון ה ו / 11 ויש [ואם א / בשוא]
 בשבא א ה ו / -- והשיבך - ופתח : ה ו / 12 -- ויש - ופתח : א

וכן המקור ועם הכנויים **כי אם הסירך** (ש"ב ה, ו), בשוא
 וסגול, וכן **אם לפני הביאך** (שם ג, יג). ובשוא ופתח ועד
הקימו (ירמיה כג, כ). ועם בשוא ופתח לעולם: **בהכינו שמים**
 (משלי ח, כז), **בהביאך, כהרימי, להפרכם**. הוסג פתח בהא
 והלמד בשוא להקל הקריאה. אבל עם חית ועם עין תהיה 5
 הלמד בפתח כמשפטו: **לעשות, לחשוב**. ועם האלף תהיה
 הלמד בסגול: **לאסור שריו בנפשו** (תהלים קה, כב), **לאסור**
מלכיהם בזיקים (שם קמט, ח). ובמשקל אחר פא הפעל
 בשוא ופתח או בשוא וסגול: **הטיבות כי היה עם לבבך**
 (דה"ב ו, ח), **אשר הכינותי** (דה"א כט, יט), **הקיצותי ועודי** 10
עמד (תהלים קלט, יח), **השיבוננו אליך** (בראשית מד, ח),
אבל אם הניפותי על יתום (איוב לא, כא), **הלא הבינותם**
ישעיה מ, כא). ואם פא הפעל גרונית תפתח הא הבנין:
העידותי, העירותי מצפון (שם מא, כה), **העירותיהו בצדק**
 (שם מה, יג).

1 א : א / הכנויים [הכנויי' ו / הסירך [הסיתך ו / בשוא [בשבא א ה
 ו / בשוא וסגול # ב / 2 אס [כ"א ו / בשוא [בשבא א ה ו / ופתח [
 ובפתח ד / ועד [ועוד ד / 3 ועם + בכלס א, בכל ב ג ה ו / בשוא [
 בשבא א ה ו / 4 כהרימי [בהרימי ו / הוסג [הוסב א ג, הושב ב, : ד,
 היצא ו / בהא והלמד # א ב ג ד / 5 בשוא [בשבא א ה ו / להקל + על
 א / הקריאה [הקריא' ו / -- אבל - בזיקים : א ב ג ד / ואם : ה ו /
 תהיה [תהי' ו / 6 תהיה [תהי' ו / 8 אחר [האחד א ב, האחר ד / פא
 הפעל : ב / פא הפעל [פה"פ ו / 9 <בשוא [בשבא א ה ו / «בשוא [
 בשבא א ה ו / היה [הי' ו / -- הטיבות - אליך : ג / 10 ועודי [ועוד א ד
 / 11 השיבוננו [השבוני ו / אליך + בשבא וסגול א ב ד / 12 אבל : א ב ג
 ד / הניפותי [הניפתי ידי ו / 13 ואם [ועם ו / פא הפעל [פה"פ ו /
 השיבותם + בשבא ופתח א ב ג ד / גרונית [גרוני' א ו

- הבנוניים: מקים, מבין, מכין בצרי המם. מוכן, מוכנים
 בקמץ. ואם למד הפעל ריש, פעמים פא הפעל ועין הפעל
 בצרי: מפר אותות בדים (ישעיה מד, כה), והנקבה כלב אשה
 מצרה (ירמיה מח, מא). ואם למד הפעל גרונית פעמים
 בפתח: כי כלו חנף ומרע (ישעיה ט, טז), כי מרעים יכרתון
 5 (תהלים לז, ט). העתידים, הצווי: הבין או הבן בצרי וההא
 בקמץ, ופא הפעל פעמים בפתח: השב אל תערה (יחזקאל
 כא, לה), השע ממני (תהלים לט, יד), וכן באתנח וס"פ:
 ועיניו השע (ישעיה ו, י), ואין אומר השב (שם מב, כב).
- 10 איתן: אקים, יקים האותיות הנוספות בקמץ, ופא הפעל
 פעמים בצרי: יגל יעקב (תהלים יד, ז), ופעמים בסגול
 כשהוא מלעיל: מה יגל מאד (שם כא, א), ובא מלרע בפתח:
 ובהמרותם תלן עיני (איוב יז, ב), וכן בס"פ: רק ברחוב אל
 תלן (שפטים יט, כ). ועם אות גרונית פעמים בפתח:

1 הבנוניים [הבינוניים א ב ג ד ה ו / מכין : א ב ג ד ה ו / בצרי] בצירי
 ו / בצרי המם # ב / מוכן + מוקם ה / מוכנים + מובאים א ב ג ד /
 מוכנים + מובא מובאים ו / 2 -- ואם - מצרה : א / למד הפעל [לה"פ ו
 / פעמים] פעמי' ו / פא הפעל : ד, פ"פ ו / ועין הפעל : ב ג, וע"פ ו / 3
 בצרי [בצירי ו / והנקבה] הנקבה ב / 4 מצרה [מצירה ו / למד הפעל]
 לה"פ ו / הפעל [הפועל ד / פעמים] פעמי' ו / 5 בפתח + כמו ד /
 יכרתון + בצרי א ב ג / 7 בפתח + כמו א / תערה [הערה ג / 8 באתנח
 וס"פ [באס"פ ו / וס"פ : א ב ג ד / וס"פ [וסוף פסוק ה / 9 השע + וכן
 בסוף פסוק א ב ג ד / הפעל [הפועל ד / 10 יקים + תקים נקים ו / ופא
 הפעל [ופ"פ ו / 11 פעמים : א ב ה / פעמים] פעמי' ד ו / בצרי [בצירי
 ו / בצרי + כמו א ב ג ד / יגל { יגל ו / יעקב + ומלעיל א ב ג ד ה ו /
 ופעמים : א ב ג ד ו / בסגול + כמו א / 12 כשהוא מלעיל : א ב ג ד ה ו
 / יגל { יגל ו / ובא [ויבא א ב ג ד ו / בפתח + כמו א / 13 בס"פ [בסוף
 פסוק א ג ד ה, בסוף פסוק ב / בפתח + כמו א / 14 פעמים] פעמי' ד ו

- עתה נרע לך (בראשית יט, ט), לא ארע לך עוד (ש"א כו, כא),
 אל ירע עצמותיו (מ"ב כג, יח), ילע קדש (משלי כ, כה) מלרע;
 וכשהמלה מלעיל פא הפעל בסגול: וישב את כל הרכוש
 (בראשית יד, טז), ויקם ייי שטן (מ"א יא, יד), ויטל שאול
 (ש"א יח, יא), ובא בחירק: ותירץ את גלגלתו (שפטים ט, נג). 5
 ואם פא או למד גרונית או ריש, תנקד פא הפעל בפתח: ויעד
 ייי (מ"ב יז, יג), וינח ייי להם (יהושע כא, מד), ותסר בגדי
 אלמנותה (בראשית לח, יד). והנקבות תשבנה אינו (איוב כ,
 י). והמשקל האחר למד הפעל בסגול: תהמנה מאדם (מיכה
 ב, יב). 10
 הופעל: הוקם את דברי יהונדב (ירמיה לה, יד), הושב כספי
 (בראשית מב, כח), והוכן בחסד (ישעיה טז, ה), בפתח.
 והבינוניים בקמץ: וגם היא למלך הוכן (שם ל, לג).

2 ירע [ינע א ב ג ד ה ו / מלרע : א ב ג ד / 3 וכשהמלה [וכשהמל' ו /
 פא הפעל [בא המלה א / פא הפעל [פ"פ ו / בסגול + כמו א / -- פא -
 גרונית או ?? ג / 5 בחירק [בחרק א ב / ותירץ [ותירץ ב ה ו, ותירץ ד /
 6 <פא [פ' + פעול ו / <פא + הפעל א ב ד / למד + הפעל א ב ד / או +
 למד הפעל א ב ד, לה"פ ו / גרונית [גרוני' ו / פא הפעל [פ"פ ו / 7 ייי
 + ותנח בנהרותיך א ב ג ד, + ותנח בארמנותיה ה / ייי + ותנח
 בארמנותיה ויער ה' ו / 8 אינו [אותו ו / אינו [אותו בצרי א / אינו [
 אונו + בצרי ב ג ד / 9 למד [ל' ו / הפעל [הפועל ד / תהמנה [תהימנה
 א ב ג ד ה ו / 11 הופעל [הפעל ב ג, { קפצל ד / יהונדב [יונדב ד ו /
 הושב כספי : ה / 12 בפתח [בפת' א / 13 והבינוניים [והבינונים ב ג,
 והבינוני' ד ו / בקמץ [בקמ' א, קמץ ו / וגם [גם א ב ג ד ה ו / היא [
 הוא ו

איתן: אושב, יושב בפתח. יומת ארבעה קמציין וסימנ': ונוקב
 נבא חלול רבית, וסימנ': ונוקב שם ייי מות יומת (ויקרא כד,
 טז), והנביא ההוא או חולם החלום ההוא יומת (דברים יג,
 ו), ומחלליה מות יומת (שמות לא, יד), בנשך נתן ותרבית
 לקח וחי לא יחיה את כל התועבות האלה עשה מות יומת
 דמיו בו יהיה (יחזקאל יח, יג). וכל אתנח וסוף פסוק כוותיה
 קמץ.

פועל מרובע: בונן, כונן צרי. הפועל בצרי: משובב נתיבות
 (ישעיה נח, יב). והפעול בקמץ: מחולל מפשעינו (שם נג, ה),
 וילך שובב (שם נו, יז), והוא תואר קמץ. איתן: בצרי
 וחרבותיה אקומם (שם מד, כו), יקומם, תקומם, נקומם.
 התפעל: התבונן בצרי, וגם בפתח, התבונן, התבוננת.
 איתן: אתבונן, יתבונן, בצרי. ובהתבלע התיו ותכונן (במדבר
 כא, כז), ובהפסק בקמץ: עדותיך אתבונן (תהלים קיט צה),

1 יושב + תושב נושב ו / יומת + בפת' ו / בפתח [בפת' א / ארבעה] ד'
 א ב ג ד ה ו / וסימנ': ה / ונוקב [בוקב ה / -- וסימנ' - וסימנ': א ב ג ד
 / וסימנ'] ואלה הן ה, וסיל' ו / 6 וסוף פסוק [וסו' פסו' ב / כוותיה]
 כות' א, כותיה ב, ה, כוות' ו / יהיה + וסיל' נוקב נבא חלל רבית ו / אתנח
 וסוף פסוק [אס"פ ו / 7 קמץ : א ב ג ד / 8 פועל [פיעל ב / פועל]
 פועל ד / צרי [צירי ו / הפועל] הפועל ד / בצרי [בצירי ו / 9 והפעול]
 הפועל ה, והפעו' ו / בקמץ + כמו א / מפשעינו + והוא שובב ו / 10
 וילך [והוא ו / והוא תואר : א ב / תואר] תאר ג ד ה ו / קמץ [קמ' +
 הוא * א / קמץ + והוא תאר ב / קמץ [בקמץ ג / בצרי : ו / 11
 וחרבותיה [וחרבותיהם ב, וחרבותיו ג, וחרבותה ה, וחרבות' ו / --
 יקומם - נקומם : ב ג ד / 12 התפעל] התפעל ד / בצרי [בצירי ו / וגם
 [או ב ג ד / התבוננת + בפתח ב ג ד ו / 13 בצרי : ד / בצרי [בצירי ו /
 ובהתבלע] ובהבלע ב ג ד ה ו / ותכונן [והתכונן ובסוף פסוק ב ג ד /
 14 ובהפסק : ב ג ד

עמי לא התבונן (ישעיה א, ג), וכל הגבעות תתמוגגנה (עמוס ט, יג). והכנויים: על דרך השלמים. והבנוניי: ארץ צפתך (יחזקאל לב, ו) קמוץ, על דרך השמות. והכנויים וכן צדקתך, רעתך, ברכתך.

נחי ההא 5

שלא מפיק, בנה, קנה, עשה כלם קמוצים. ולנקבה, עשתה, ונגרעה, ההא ואמרו, ועשת את התבואה (ויקרא כה, כא), והשין קמוצה כי תנועת השין במקום תנועת תיו: ועשתה שתהיה קמוצה. הבנוניים: בונה, עושה רובם בסגול. והמסורה עושה ח' קמוצין וסימניהון: עושה פלא (שמות טו, יא), מלא אותם חכמת לב עושה כל מלאכה (שם לה, לה), כל עושי שכר (ישעיה יט, י), ועושה צדק בדרכיך יזכרך (שם סד, ד), עושה ארץ בכחו (ירמיה נא, טו), ועושה אמונה רצונו (משלי יב, כב), עושה כלם ייי (שם כב, ב), דעשיר ורש.

1 עמי [ועמי ב ד / תתמוגגנה + בהפסק בקמץ ג ד / 2 והכנויים [הכנויים ה, הכנויים ו / על דרך [ע"ד ו / והבנוניי' [ובינתים ב, ובבנונים ג ד, והבינוניים ה / צדקתך : ד / 3 קמוץ [קמץ ד ו / על דרך [ע"ד ו / שמות + עם ה ו / והכנויים [הכנויים ה / והכנויים וכן : ב ג ד / 4 ברכתך [ברכתך ה / 5 ההא [הלמד ב ג ד / 6 שלא [בלא ו / שלא מפיק : ב ג ד / כלם [כולם ד / עשה + וג"כ אם יהיו במפיק יהיו בקמץ וכל האותיות שהם אחרונות הנקודות בר מן ההא יהיו בסוף פתחין עין הפעל ה ו / קמוצים [קמוצין ג / כלם קמוצים : ה / 7 ואמרו [ואמר ה / ועשת [ועשתה ד / 8 קמוצה [קמוצ' ו / ועשתה [עשתה ד / תיו [התיו ו / 9 שתהיה [שהיתה ב ג ד, שתהיה ה, שהיא ו / הבנוניים [הבינונים ב ג ד / רובם [כלם ב, רבם ג, רבים ה, רבי' ו / 10 והמסורה [והמסרת ב ג ד, והמסרה ה, והמסור' ו / עושה : ב ו / קמוצין [קמצין ב ד ו / וסימניהון [וסימנהון ב, וסימ' ג, וסימן ד, : ה, וסיל' ו / 13 רצונו + וחברו ב ג / 14 דעשיר [דעשיל' ו / דעשיר ורש [עשיר ורש נפגשו ב ג ד

וכל אלה הדברים, ומלכים, ותהילים, וקהלת, ותרי עשר,
 ועזרא, ודברי הימים דכותהון קמוצין, וסימן: אמ"ת קתע"ד
 בר מן כ"ב פתחין וסימן: **ועושה חסד לאלפים** (דברים ה, י),
כי ידעתי את יצרו (שם לא, כא), **ויען השליש** (מ"ב ז, יט),
למען יירשו את שארית (עמוס ט, יב), **מה תחשבון אל יי** 5
(נחום א, ט), הנני עושה את כל מעריך (צפניה ג, יט), **יי**
עושה חזיזים (זכריה י, א), **ליום אשר אני עושה** (מלאכי ג,
 יז), **ועושה חסד למשיחו** (תהלים יח, נא), **ויהי דוד עושה**
משפט (ש"ב ח, טו), **באיש עושה מזימות** (תהלים לז, ז),
עושה גדולות במצרים (שם קו, כא), **עושה מלאכיו רוחות** 10
(שם קד, ד), עושה משפט לעשוקים (שם קמו, ז), **עושה**
שמים וארץ (שם קמו, ו), **אשר חוטא אחר עושה** (קהלת ח,
 יב), **והסג לא ידעו אנה הלכתי** (נחמיה ב, טז), **הבונים**
בחומה (שם ד, יא), **ואשלחה אליהם מלאכים** (שם ו, ג).

1 וכל + אמ"ת דתק"ע ג / וכל + אמ"ת דתק"ע פ"ב ד / הדברים [
 הדברי' ו / ומלכים] מלכים ב ג ד, מלכי' ו / ותהלים [תרי עשר ב ג ד,
 תילי' ו / וקהלת] דברי הימים ג ד / וקהלת] דברי הימים ישעיה ב /
 ותרי עשר] תהלים ב ג, תלים ד / 2 ועזרא] עזרא ג, קהלת ד, ועזר' ו /
 ודברי] עזרא ד / ודברי הימים [ד"ה ו / דכותהון] דכותהין ב,
 דכוותהון ג / קמוצין] קמוצין ג ד ו / וסימן] וסי' ו / -- וסימן - קתע"ד
 : ב ג ד / 3 וסימן] וסימנהון ב ג, וסימנס ה, וסי' ו / ועושה] ועוש' ו
 /לאלפים] לאלפי' ו / לאלפים + עושה משפט יתום ב ג ד ה ו / יצרו +
 ארבות ב ג ד / 4 השליש + וחברו ג ד / 7 חזיזים + ועסותם ג ד / ליום
 § ו / 8 ויהי דוד] עושה משפט ג ד / 12 אחר : ג ד / אחר] אחד ב ו /
 13 הלכתי] הלכת ה ו / 14 ואשלחה] ואשלח' ו / מלאכים] מלאכי' ו /
 מלאכים + וימלך ד

וכל העושה בהא פתח, במ"א קמץ: וימרד בו לשלוח מלאכיו
 (יחזקאל יז, טו), וכוליהון חסרים במ"ב: עושה בעברת זדון
 (משלי כא, כד), מה יתרון העושה (קהלת ג, ט), וכן בצרי,
 יתנוודדו כל רואה במ (תהלים סד, ט), בונה ירושלם ייי (שם
 קמז, ב), קונה שמים וארץ (בראשית יד, יט), במצות זוד וגד 5
 חוזה (דה"ב כט, כה), רועה ישראל (תהלים פ, ב), ויהי הבל
 רועה צאן (בראשית ד, ב), רועה צאן עבדיך (שם מז, ג), כל
 רועה צאן (שם מו, לד), מקול פרש ורומה קשת (ירמיה ד,
 כט). ולנקבה בונה, עושה ובתיו תמורת הא: בן פורת יוסף
 בן פורת (בראשית מט, כב), בקמץ. 10
 העתידיים, הצווי עשה, בנה בצרי. ובא אחד בסגול:
 שמור מצותי וחיה (משלי ד, ד). ואם פא הפעל גרונית
 יהיה בשוא ופתח: עלה, עלו, עשי, עשה, עשו;

1 העושה + דכותיה ב ה, דכותהון ג, דכות' ד, דכוות' ו / בהא : ב ה /
 במ"א [בר מן חד ג ד / מלאכיו [מלאכ' ו / 2 וכוליהון [כלהון ב ג ד
 ה ו / חסרים [חסרי' ב ד, חסרים ג, חסרי' ה / במ"ב [בר מן ב' +
 מלאים וסימנהון ב / במ"ב [בר מן שני ג / במ"ב [בר מן ב' ד ו / שושה
 [עשה ו / בצרי [בצירי ו / 4 יתנוודדו [תנוודדו ו / בונה [בנה ו /
 ירושלים [ירושלם ג ד ה / 5 קונה [קנה ו / חוזה [חזה ו / רועה [רעה
 ו / 7 ויהי : ב / ארועה [רעה ו / ארועה [רעה ו / עבדיך + כי תועבת
 מצרים כל רועה ג / 8 רועה [רעה ו / ורומה [ורמה ו / 9 ולנקבה [
 ולנקב' ו / בונה [בונה ה / עושה [עשה ו / תמורת [תמור' ו / הא [ה' ו
 / 10 פורת [פור' ו / פורת + והוא ג ד / פורת [פור' ו / 11 עשה
 בנה # ה ו / בצרי [בצירי ו / בסגול [בסגול' ו / 12 וחיה [וחיל' ו / פא
 הפעל [פ"פ ו / גרונית [גרוני' + הנון ו / 13 יהיה ו יהי' ו / יהיה [פא
 הפעל ב ג ד / בשוא [בשבא ה ו / ופתח [ופת' ו / ופתח + כמו ב ג ד /
 עלו [עלי ה / עשי : ה / --עלה - עשו [עלה עשי עלי בדמיד חיי ב ג ד /
 עשה עשו # ו

בדמיון חיי (יחזקאל טז, ו), את היי (בראשית כד, ס). וגם
 בשוא וסגול הָוה ארץ (איוב לז, ו) והיה שם (שמות כד יב)
 היו לפני יי (במדבר טז, טז), ענו ליי בתודה (תהלים קמו,
 ז) אלי כבתולה (יואל א, ח). ופעמים עם האלף בצרי: את
 אשר תאפו אָפו (שמות טז, כג), שובו אתנו (ישעיה כא, יב).
 5
 נפעל

נבנה בקמץ. ואם פא הפעל גרונית, נעלה הענן (במדבר י,
 יא), הנון בפתח, ולנקבה הנמצאת נלאית ברוב עצתך
 (ישעיה מז, יג), עוד אבנך ונבנית (ירמיה לא, ד), בצרי.
 10
 הבנוניים בסגול, לזכר הנראה אליך (בראשית לה, א).
 ולנקבה בקמץ אין אבן נראה (מ"א ו, יח). ואם פא הפעל
 גרונית הנון בפתח, וכל נעשה במרחשת (ויקרא ז, ט), מכה
 נחלה (ירמיה יד, יז), הנעשות בתוכה (יחזקאל ט, ד),

1 וגם [או ב ד, ג / -- את - בשוא : ה / 2 בשוא [בשבא ו / וסגול [
 ובסגול ה / הוה [הוא ב, הוי ו / 4 כבתולה [ציון ו / ופעמים [ופעמי' ג
 ו / בצרי [בצירי ו / 6 נפעל [נפעל ד / 7 נבנה + הפ ב / פה הפעל [
 פ"פ ו / הפעל [הפועל ב ד / גרונית [גרוני' ו / 8 ברוב [ברב ב ד /
 עצתך [עצתך ב ג ד ה / 9 בצרי : ג / בצרי [בצירי ו / 10 הבנוניים [
 הבינונים ב ג ד ו, הבינוניים ה / 11 ולנקבה [ולנקיב' ו / אבן ו / פה
 הפעל [פ"פ ו / הפעל [הפועל ב ד / 12 גרונית [גרוני' ו / 13 הנעשות [
 הנעשית ד

ואת הנחלות לא חזקתם (שם לד, ד). הצווי הגלה בצרי. ואם
 פא הפעל גרונית או ריש, גם ההא בצרי הראה אל אחאב
 (מ"א יח, א), העלו מסביב (במדבר טז, כד). איתן: אבנה,
 יבנה בסגול. ובא בצרי תבנה, ותכונן, וכן והנשאר בדם
 ימצה (ויקרא ה, ט), ולנקבה בסגול חמץ תאפינה (שם כג,
 יז), אשר לא תעשינה (איוב ה, יב). וכשחסר ההא, למד
 הפעל מן האיתן, פא הפעל בקמץ: ויקר אלהים אל בלעם
 (במדבר כג, ד), פתיתני ייי ואפת (ירמיה כ, ז), תיגל ערותך
 (ישעיה מז, ג). אבל ויגל, הוא פתוח כמשפט מפני שהוא
 מפעלי הכפל, ר"ל שהיה ראוי לומר ויגלל או וינגל. ואם פא
 הפעל גרונית או ריש האות הנוספת בצרי, לא תאפה חמץ
 (ויקרא ו, י), לא יראה (שמות יג, ז), לא יעשה (בראשית כט,
 כו), עד חצי המלכות ותעש (אסתר ה, ו), העלו, ויעלו אבל,
 ותעלו על שפת לשון (יחזקאל לו, ג), העין בשוא ופתח.

1 הנחלות [הנחלת ב / בצרי] בצירי ו / 2 פא הפעל [פ"פ ו / גרונית]
 גרוני' ו / בצרי [בצירי ו / 3 אבנה] אבנה ב / 4 יבנה + תבנה נבנה ו /
 וכן : ד ה / בצרי [בצירי ו / 5 ולנקבה] ולנקבות ג ד, ולנקיב ו / בסגול
 § ב / תאפינה [תאפנה ג ה, תאפינ' ו / 6 תעשינה] תעשנה ג ו / כשחסר
 [כשחסרו ב ג ד / ההא : ד / למד הפעל [לה"פ ו / 7 האתין + יהיה ה /
 פא הפעל [פ"פ ו / אלהים] ייי ד, אלקים ה / 8 תיגל [תגל ג ד ה ו / 9
 ויגל + כמים במשפט ב, כמים משפט ג ה ו, כמם משפט ד / פתוח]
 בפתח ב ג ד / הוא : ה / כמשפט : ב ג ד ה ו / 10 -- ר"ל - וינגל : ב ג ד
 / שהיה [שהי' ו / לומר'] לומר ו / וינגל [ויגל ו / פא הפעל [פ"פ ו /
 11 הפעל [הפועל ד / גרונית] גרוני' ו / האות : ד / הנוספת [הנוספ' ו /
 12 לא [ולא ב / יראה] ירצה ב ג ד / 13 המלכות [המלכו' ו / העלו :
 ב ג ד / אבל [ובא ג / בשוא] בשבא ו

ובא ג"כ החית בפתח, ידחו ונפלו בה (ירמיה כג, יב), בזור
אחר ימח שמם (תהלים קט, יג).

הפעל: אשר הגלה נבכדנצר (ירמיה כט, א), ההא בסגול או
בחירק הקשית לשאול (מ"ב ב, י), הראית עמך קשה (תהלים

ס, ה), כה הראני יי (עמוס ז, ד), והראני יי אותו נוהו (ש"ב
טו, כה); דברי יי אשר הראני (יחזקאל יא, כה) בסגול.

והמסורת עליו בסגול הראיתך בעיניך (דברים לד, ד)
בסגול והאלף בחריק. ומה הלאיתך (מיכה ו, ג). העלה,

העלת, העליתי עין הפעל בשוא ופתח והפא בסגול. ופעמים
בפתח בהתחבר עליה ו'ו החיבור: והעלית את נרותיה (שמות

מ, ד), והעליתי עליהם קהל (יחזקאל כג, מו), הטעם מלרע
בשניהם וג"כ ואפ' וג"כ, וככה תאכלו אותו (שמות יב, יא),

אבל כי אם החרש תחרישי (אסתר ד, יד) הטעם מלעיל כי
יש בו שני זרקאות, אבל כלו בחכה העלה (חבקוק א,

1 ובא ג"כ [ובאו עם שהעין שלהם בג ד / ג"כ + עם ה / חית] החית ב
/ בה [רבו / 3 הפעל] הפעיל ב ה ו / הפעל { הפעיל ד / נבכדנצר] נ"נ
ו / נבכדנצר [מירושלם בג ד / 4 בחירק] בחרק + כי הקרה ה' העלית
עין הפעל בצרי או בחרק כי שחת עמיד אשר העלית בכחך בג ד ה ו / 5
נוהו + אבל בג / 6 הראני + ההא בג ד / 7 והמסורת] והמסורת ג ד,
והמסרה ה, והמסו' ו / עליו + לית ג, ל' כותיה ד / בסגול] סגול + וקמץ
ב, קמץ ג ד / בעיניך + ההא בג ד / 8 בחריק] בחרק ג / הלאיתך +
ההא בסגול ופא הפעל בשוא וסגול בג ד / 9 -- עין - בסגול : בג ד /
בשוא] בשבא ו / והפה הפעל] והפ"פ ו / ופעמים] ופעמ' ד ו / 10
עליה] עליהם בג, אלקים ה, אלהים ו / ו'] ואו ב ד ה, ויו ו / החיבור
[החבור ב ד ה / נרותיה + והוא מלרע ג / 11 עליהם] עליהן ג, אליהם
ו / הטעם] הטע' ו / -- הטעם - זרקאות : בג ד / 12 בשניהם] בשניה'
ו / כ"כ ואפ' : ה / «וג"כ [וכן ה ו / 13 כי אם] כ"א ו / הטעם] הטע'
ו / 14 שני] ב' ה, : ו / זרקאות] זרקאו / כלו] כולו ו

טו), ההא בצרי שלא כמשפט והעין בשוא ופתח. הבנוניים
 בסגול גם, אשר אני מראה אותך (שמות כה, ט), ואין מפנה
 (נחום ב, ט). ובסמוך בצרי: מרבה, משקה, מלוה יי (משלי
 יט, יז), ומזה מי הנדה (במדבר יט, כא), למרבה המשרה
 (ישעיה ט, ז), כל בעל משה יזו (דברים טו, ב), מעלה מנחה
 5 (ישעיה סו, ג). מכה הא בסגול, וסימניהון: יי נסה העברים
 בעמים בהמות. וסימניהון: כי יי מכה (יחזקאל ז, ט), מכה
 במטה (שמות ז, יז), מכה איש עברי (שם ב, יא), מכה עמים
 בעברה (ישעיה יד, ו), ומכה נפש בהמה (ויקרא כד, יח).
 10 והשאר בצרי אבל המכה בסגול. איתן: אבנה, אקנה, יבנה,
 יקנה, תבנה, תקנה, נבנה כלם בסגול עין הפעל; ובאו מהם
 בצרי: יעשה למחכה לו (ישעיה סד, ג), ומה תעשה לשמך
 הגדול (יהושע ז, ט), אם תעשה עמנו רעה (בראשית כו, כט),
 אל תעשה את הדבר הזה כי שקר אתה דובר (ירמיה מ, טז),

1 שלא כמשפט : ב ג ד / בשוא [בשבא ו / הבנוניים] הבנוניים ב ג ד ו
 / 2 גם : ב ג ד ה ו / 3 בצרי [בצירי ו / מרבה { מרבה ב / משקה +
 משקה רעהו ב ג ד / המשרה [המשר' ו / 6 מכה : ג / הא] מהם ב ג ד,
 ה' ה / וסימניהון [וסימניהון ה, וסי' ו / -- וסימניהון - בהמות : ב ג ד /
 העברים [העברי' ו / 7 וסימניהון [וסימניהון + מכה ב, וסימ' + מכה ג,
 וסימן + מכה ד / וסימניהון [ואלו הן ה / וסימניהון] וסי' ו / כי יי
 מכה : ד / מכה [מכ' ו / 8 עמים [עמי' ו / 9 ומכה נפש בהמה] האשר
 שבת בחרבך ובקשתך מכה ב, כי אני יי מכה ג ד / בהמה [בהמ' ו / 10
 והשאר] והשאר ב / בצרי [בצירי ו / אבל : ב ג ד / -- איתן - דובר : ב
 ג / 11 תקנה + נקנה ו / עין הפעל [עה"פ ו / 12 בצרי [בצירי ו / 14
 את : ו / הדבר [הדב' ו

אל תעשה את הנבלה הזאת (ש"ב יג, יב), ונירא מאד
 לנפשותינו ונעשה (יהושע ט, כד), אל תהיה לי למחתה
 (ירמיה יז, יז). וכאשר תראה עשה (דניאל א, יג). ועם אות
 גרונית האות הנוספת בפתח או בסגול בפתח: אם תחנה עלי
 מחנך (תהלים כז, ג), ובסגול ואתה תחזה (שמות יח, כא),
 הגא נהגה (ישעיה נט, יא), נהגה כדובים (שם). אבל עם העין
 בפתח: יעלה, יעשה, תעשה, נעשה. אבל האלף בסגול ככלם
 במ"ב: אַעֲלֶה אַכְסֶה אֶת הָאָרֶץ (ירמיה מו, ח), אַעֲנֶה אֶף אֲנִי
 חֲלֹקִי (איוב לב, יז). וכן עם הכנויים מן הקל בסגול האלף
 אַעֲנֶךָ בַּסֵּתֶר רַעַם (תהלים פא, ז), וּמִן הַכְּבֹד אַעֲלֶךָ גַם עֲלֵה
 (בראשית מו, ד). אבל יתן שוים הקל והכבד, וכשחסרו ההא,
 הלמד הפעל מן האיתן בסגול פא הפעל: ויקן את חלקת
 השדה (בראשית לג, יט), ויקש דבר איש יהודה (ש"ב יט,
 מג), ויפן וירד משה (שמות לב, טו); והאלף בצרי ואפן וארד

1 -- אל - הזאת : ב ג ד / 2 לנפשותינו [לנפשותינו ה / תהיה] תהי' ו /
 3 ועם [וגם ה' ו / 4 גרונית [גרוני' ו / הנוספת] הנוספ' ו / 5 אם תחנה
 עלי מחנך ובסגול ? ו / מחנך [נחנה ה' / 6 הגא [הגה ה' ו / נהגה]
 נהמה ה' ו / 7 יעשה [נעלה ו / ככלם] בכולם ו / 8 במ"ב [בר מן שנים
 ה' / אעלה [תעלה ו / את : ה' ו / 9 הכנויים [הכנויי' ו / מן] עם ו / 11
 שוים [שווי' ו / 12 למד הפעל [לה"פ ו / פא הפעל] פה"פ ו / 14 בצרי
 [בצרי ו

(דברים ט, טו). ויתן וחירק או בצרי כמו: **אל תפן אל מנחתם**
 (במדבר טז, טו). ואם פא הפעל או העין אות גרונית תפתח
 פא הפעל מקום הסגול, והאות הנוספת בחירק או בצרי
 כמו: **ויחר למשה מאד (שם), ויחן שם ישראל (שמות יט, ב),**
וישע ייי (בראשית ד, ד), וימח את כל היקום (שם ז, כג), 5
בחירק. תחת גערה במבין (משלי יז, י), ותלך ותתע (בראשית
כא, יד), ותכה מכעס עיני (איוב יז, ז), ותלה ארץ מצרים
(בראשית מז, יג). ובא עם החית פעמים האות הנוספת
בפתח: ויחץ את העם (בראשית לב, ח), ותחזו בציון עינינו
(מיכה ד, יא), ברזל בברזל יחד ואיש יחד (משלי כז, יז), 10
ונקמצה יוד הראשון מפני ההפסק וכן, שמאל בעשותו ולא
אחזו (איוב כג, ט), נקמצה האלף מפני ההפסק, וכן בעליתו
אשר בשומרון ויחל (מ"ב א, ב), נקמצה היוד מפני ההפסק
אבל, ויבא אל הגר ותהר (בראשית טז, ד), פתח באתנח

1 -- ויתן - באתנח : ב ג ד / וחירק או בצרי # ה / בצרי [בצירי ו / כמו
 : ה / 2 פא הפעל [פה"פ ו / עין [עה"פ ו / אות : ו / גרונית [גרוני' ו /
 3 פא הפעל [פה"פ ו / מקום [מקו' ו / הנוספת [הנוספ' ו / בצרי [
 בצירי ו / 6 בחירק + ובצרי ה / 8 עם : ה ו / פעמים [פעמ' ו / 9 ויחץ [
 ויחן ו / 11 יוד + יחד ה ו / בעשותו [בחזותו ו / 13 בשומרון [בשמורן
 ו / ההפסק [ההפס' ו

ובמ"א האות הנוספת בחירק או בצרי ופא הפעל ועין הפעל בשוא ועין הפעל דגושה בחירק: **וישב ישמעאל** (ירמיה מא, י), **ויפת בסתר לבי** (איוב לא, כז). בצרי **וירד מיעקב** (במדבר כד, יט), **אל ישט אל דרכיה לבך** (משלי ז, כה), **ויבך, וישת,** **אל תשת** (ויקרא י, ט).

5

הפעל

בסגול, **אשר אתה מראה** (שמות כה, מ), **מפנה**. **והצווי** בצרי, **הראה, העלה;** **הזנה הזנו** (הושע ד, יח), **והחיה אותם** (יהושע ט, כ), **והרבה המכשולים** (שמות כא, כ). ובחסרון למד הפעל **כלו סגול, הרף ממני ואשמידם** (דברים ט, יד), **הרב** **כבסני** (תהלים נא, ב). ואם פא הפעל גרונית **כלו פתח, והעל** **את הצפרדעים** (שמות ח, א). **איתן:** האותיות הנוספות בפתח, ועין הפעל בסגול, **ארבה, אעלה** ובחסרון למד הפעל **כלו בסגול, ויפן זנב אל זנב** (שפטים טו, ד), **ויפר את עמו**

10

1 -- ובמ"א - תשת : ב ג ד / האות [האו' ו / הנוספת] הנוספ' ו / ופא הפעל [ופ"פ ו / ועין הפעל] וע"פ ו / 2 בשוא [בשבא ה ו / ועין הפעל] וע"פ ו / 3 בצרי [ובצרי ה, בצירי ו / 4 וישת : ה / 6 הפעל] הפעול ב ג ד ה ו / הפעל { הפעול ד / 7 בסגול : ג / מראה } מראה ב / בצרי [בצירי ו / בצרי הראה # ב ג / 8 העלה] העלו + בצרי וכן המקור ב ג ד / הזנה { הזנה ב / הזנו [הזנה ו / והחיה] והחי' ו / 9 למד הפעל] לה"פ ו / 10 הרב [גרף ו / 11 פא] שם ד / פא הפעל [פ"פ ו / גרונית] גרוני' ו / כלו [בלא ו / פתח + כמו ד / 12 האותיות] האותיו' ו / הנוספות [הנוספ' ו / 13 ועין הפעל] וע"פ ו / הפעל [הפועל ב ד / למד הפעל] לה"פ ו / הפעל [הפועל ב ד / 14 כלו] כולו ד

מאד (תהלים קה, כד). ואם פא הפעל גרונית כלו פתח כמו:
ויעל עולות (ש"ב כד, כה), **ויחר עלי אפו** (איוב יט, יא). ואם
 עין הפעל גרונית, פא הפעל בפתח, והמשקל האחר, **יפת**
אלהים (בראשית ט, כז), **וישק את צאן לבן** (שם כט, י),
ומלכים ירד (ישעיה מא, ב).

5

הפעל

אשר הגלה מירושלם (אסתר ב, ו), ובא הועלה על המזבח
הבנוי (שפטים ו, כח), ההא בחולם מקום חטף להרחיב
 העין, וכלו' להאריך הקריאה ההא ולהעמידה. **והוצב גולתה**
הועלתה (נחום ב, ח), **כי החליתי** (מ"א כב, לד), הושב הקמץ
 החטף על החית להקל הקריאה וההא, נקראת בקמץ רחב,
 ולנקבה הועלתה, ובתיו תמורת הא הנקבה וכפול למד
 הפעל. **הגלת יהודה כלה הגלת שלומים** (ירמיה יג, יט), והם
 קמוצים כי תנועת התיו בהגלתה (אסתר ב, ו) נשארה בלמד.

10

1 פא הפעל [פה"פ ו / הפעל [הפועל ד / גרונית [גרוני' ד ו / כלו [בלי ב / כמו : ב ג ד / 2 עולות [עלות ב / 3 עין הפעל [עה"פ ו / <הפעל [הפועל ד / גרונית [גרוני' ו / פא הפעל [פה"פ ו / «הפעל [הפועל ד / «הפעל & ב / בפתח + ויתע מנשה ב ג ד ה, ויתנו מנשה ו / 4 אלהים [אלקים ו / יפת [יפרד ה / 6 הפעל { הָפַעַל ד / 7 הגלה { הָגַלָה ב / מירושלם [מירושלים ו / הועלה { הֶעֱלָה ב / הועלה [העלה ג ו / 8 הבנוי [הכנוי ו / בחולם [בחלם ג ד / מקום [מקו' ו / חטף [הקמץ ב ג ד / להרחיב + על ב ג ד ה ו / 9 העין + וכן ב ג ד / וכלו' [וכלומ' ה, : ו / -- וכלו - ולהעמידה : ב ג ד / הקריאה [קריאה ה / והוצב [והוצב ו והצב ג ד ו / גולתה [גלתה ב ג ד ו / 10 הועלתה [העלתת ב, העלתה ו / החליתי [החלתי ג ד / הושב [הוסב ב ג ד ה ו / הקמץ החטף [ק"ח ו / 11 על [אל ד / וההא [והחית ד / 12 הועלתה [הגלתה ב ג ה ו, הגלת ד / ובתיו [ובתו ד, תיו ו / תמורת [תמור' ו / וכפול [ונפל ב, ונפול ג, וכפל ו / למד [לו ו / 13 הפעל [הפועל ד / יהודה [יהוד' ו / כלה [כלו ו / 14 קמוצים [קמוצי' ג ו / התיו [התו ד / נשארה [נשאר ד, נשאר' ו

והמקור והפדה לא נפדתה (ויקרא יט, כ).

פעל הדגוש

גלה בקמץ, גלית, גליתי בחירק או בצרי. בחירק: אתה צוית
 פקודיך (תהלים קיט, ד), וצויתי את ברכתני (ויקרא כה, כא),
 כסיתי כאדם פשעי (איוב לא, לג), וחכיתי ליי (ישעיה ח, יז). 5
 וגם בצרי: וקיויתי ליי (שם), אני צויתי למקודשי (שם יג, ג),
 מדוע קנייתי לעשות (שם ה, ד), גליתי את מסתריו (ירמיה
 מט, י), כסיתי עליו את תהום (יחזקאל לא, טו). הבנונים:
 מגלה בסגול. אשר אנכי מצוה אתכם (דברים ד, ב), מצוך
 של ההפסק במ"א, נגיז ומצוה לאומים (ישעיה נה, ד) אבל, 10
 מזרה ישראל (ירמיה לא, י), יעשה למחכה לו (ישעיה סד, ג),
 בצרי. המקור: אם ענה תענה (שמות כב, כב). וכן לשו' הצווי
 בסגול, רבה צבאך (שפטים ט, כט). איתן: אגלה, יגלה
 בסגול, אבל לא תגלה (ויקרא ית, ז), בהפסק

1 והמקור [המקור ב ג ד ה ו / נפדתה + בצרי ג / 2 פעל { פעל ד / 3
 <בחירק [בחרק ב ג / בחירק או בצרי # ד / «בחירק [בחרק ב ג /
 בחירק [בחירק ? ו / «בחירק : ד / צוית [צויתה ד / 6 וגם [או ב ג,
 וג"כ ה / וגם : ד / בצרי [בצירי ו / ליי [לו ב ג ד ה ו / 7 קנייתי [
 קויתי ב ג ד ה ו / קנייתי { קנייתי ב / גליתי [גלתי ג / 8 כסיתי [כסתי ג
 / הבנונים [הבנוני' ב, הבנוני ג ד ו, הבנוניים ה / אתכם + וכן כלם
 ובאו בצרי ב ג ד / 9 מצוך : ו / מצוך של ההפסק במ"א : ב ג ד / 10
 במ"א [בר מן חד ה / ומצוה { ומצוה ה / לאומים [לאמים ג ה, לאומי'
 ו / אבל : ב ג ד / 11 למחכה [למחכי ו / לו + שניהם ה, בצירי ו / 12
 בצרי : ב ג ד / תענה + בצרי ב ג ד / לשו' : ב ג ד / לשו' [לשון ה ו /
 בסגול [בצרי ובא אחד בסגול ב ג ד / 13 רבה { רבה ב / 14 אבל [וכן
 ב ג ד / תגלה + שבא ב ד, שוא ג

הוא בצרי. ואם הוא באלף ובדגש תהיה האלף בשוא ופתח, והלמד בסגול כמו: **אגלה את נבלותה** (הושע ב, יב), ואחרי באו בשוא וסגול, **ואתכם אזרה גויים** (ויקרא כו, לג). ובחסרון הצווי גל עיני ואביטה (תהלים קיט, יח), **חל נא את פני ייי** (מ"א יג, ו), **ויגל את מסך יהודה** (ישעיה כב, ח), **ויחל משה** (שמות לב, יא) אבל, **ויתו את דלתי השער** (ש"א כא, יד) בקמץ. **פעל: גלה.** והבינוני: **בסגול אשר זורה ברכת** (ישעיה ל, כד). **והאיתן בקמץ לא תענה** (ויקרא כג, כט).

התפעל

10 **התגלה.** הבינוני: **בסבול מתגלה** אבל, **והאיש משתאה לה** (בראשית כד, כא) בצרי, אבל הצווי: **התגלי בצרי.** ובחסר' **התגל בפתח,** ובהפסק בקמץ, **שכב על מטתך והתחל** (ש"ב יג, ה). **איתן: אתגלה, יתגלה** בסגול.

1 -- ואם - תהיה : **ב ג ד** / תהיה [תהי' ו / האלף] והאלף ג / האלף [והאלף + בסגול ד / בשוא] בשבא ה ו / 2 -- והלמד - ואחרי : **ב ג ד** / בסגול [בסגל ו / כמו] כגון ה ו / ואחרי [ואחריס ה, ואחרי' ו / 3 באו [ובא **ב ג ד** / בשוא] בשבא ה ו / וסגול [ובסגול ו / גויס + אזרה לכל רוח לכל רוח אזרה **ב ג ד** ה ו / גויס [גוייס ה / גויס] בגויס ו / 5 ייי + בפתח וכן האיתן **ב ג ד** / יהודה [יהוד' ו / 6 משה + וכן כולם **ב ג ד** ה ו / ויתו [נתן ו / את] על **ב ג ד** ה ו / דלתי [דלתות **ב ג ד** ה / 7 בקמץ [קמוץ **ב ג**, הוא קמוץ ד / פעל גלה : ה / פעל] בנין פועל **ב**, פועל ג / פעל { פעל ד ו / גלה [גולה **ב** / ברכת [בורחת **ב** / 8 בקמץ] בסגול **ב ג** / בקמץ : ד / 9 התפעל : ג / התפעל { התפעל ד / 10 התגלה : ג / הבינוני [והבינוני ג / בסגול : **ב** / אבל [ובא **ב ג ד** / 11 בצרי] בצירי ו / בצרי אבל : **ב ד** / אבל : ג ה / התגלי [התגלה ה / «בצרי [בצירי ו / ובחסר'] ובחסרון **ב ג ד** ה ו / 12 מטתך [משכבך ד / 13 -- איתן - בסגול : ו

ובחסר ויתגל בפתח, ובהפסק בקמץ, וישכב ויתחל ובאו
 (ש"ב יג, ה), מהם בלא הפסק בקמץ: ויתאו המלך יפך
 (תהלים מה, יב), ואל תתאו למטעמותיו (משלי כג, ו), אל
 תתגר במ (דברים ב, ט), והתגר (שם ב, כד), אל תשתע
 (ישעיה מא, י), וכבר פרשנו טעם אלו בספר המכלל, בחלק
 5 הדקדוק. השתחויתי, השתחוה, וכלם פתוחים בתיו, וכן
 וישתחוו אבל, וישתחו אם בהפסק קמץ ושנים זקפים
 קמצין ואלו הם: ויפל יהושע (יהושע ה, יד), אך אלה יפעל
 אל וישתחו (ישעיה מד, טו). אתה עדיך תאתה (מיכה ד, ח),
 10 בנוח האלף והתוין בסגול. ובנוח האלף, זהב יאתה (איוב לו,
 כב), כסופה יאתה (משלי א, כז), אבל ויאתה ראשי עם
 (דברים לג, כא) צרי, ובחסרון האלף, העירותי מצפון ויאת
 (ישעיה מא, כה) בפתח. אתנו בצרי האלף וכן התיו לאכלה
 (ירמיה יב, ט). היה, וחיה: העתידיים בחסרון: אהי, יחי,

1 -- ובחסר - ויתחל : ו / ובחסר [ובחסרון ב ג, : ד / בפתח + ואם ב ג
 ד / 2 מהם [ובא ד / בקמץ [קמוצה ב, קמוצים ג ד ה ו / 4 אל [ואל ב
 ג ו / 5 בספר [בס' ו / המכלל [מכלול ד, המכלול ה ו / הדקדוק +
 ממנו ב ג ד / 6 השתחויתי השתחוה # ב ד / השתחוה : ג / השתחוה [
 אשתחוה ו / וכלם [וכולם ב ד ו, כלם ג, כולן ה / פתוחים [פתחין ב,
 פתוחי' ו / בתיו [התיו ה / 7 וישתחוו [וישתחו ב ג / אבל : ב ד /
 וישתחו + פתח אלא אם כן באו ב ג ד / קמץ : ב / קמץ [קמוץ ה /
 ושנים [ושניה' ו / ושנים + הם ב ג / 8 קמצין [קמצים + וסימנהון ב,
 וסימ' ג, וסימן ד / ואלו הם : ב ג ד / הם [הן ה ו / 9 אתה [יאתה ו /
 עדין & ו / 10 ובנוח [ובנוע ב ג ד ה / והתוין [והתאוין ה, והתוין ו /
 11 אבל : ב ג ד / ויאתה [ויתא ב ג ד ה ו / עם + כלו בצרי ב ג ד ה,
 כולו בצירי ו / 12 ובחסרון + למד הפעל ובנוע ב ג, למד הפעל בנוח ד /
 האלף : ה / 13 בצרי [בצירי ו / לאכלה + בצרי ההא ב ג ד / 14 היה {
 הָיָה ד / היה + וכן ב ג ד / וחיה [חיה ד ה / 15 העתידיים [העתידיל' ו /
 בחסרון : ב / אהי + יהי אחי ב ג ד ה ו

ובהפסק אהי, יהי, יחי והאותיות הנוספות בסגול כמו יהיה
 מחה: ואת חטאתם מלפניך אל תמחה (ירמיה יח, כג), אל
 תמח (תהלים קט, יד), חסר התיו בסגול. ראה: העתידיים
 בחסרון: ארא, ירא, תרא, נרא מלעיל ואף והאותיות
 הנוספות בצרי והריש בסגול וכן כשבאו מלרע ג"כ בזה
 הנקוד, ועתה ירא פרעה (בראשית מא, לג), ותרא אויבתי
 (מיכה ז, י), וכשנשתנה המשקל וירא, היוד בפתח.

חסרי הפא ונחי הלמד

נזה: העתידיים בחסרון בחירק ויו מדמה (מ"ב ט, לג), וג"כ
 בצרי ויו נצחם (ישעיה סג, ג), ומבנין הפעיל ויו ממנו (ויקרא
 ח, יא). נטה: אט, יט בצרי ומן הכבד אט, יט בפתח. דרכו
 שמרתי ולא אט (איוב כג, יא), בקמץ מפני ההפסק. נכה: מן
 הכבר אך, יך, וכו' פתחין וכן בהפסק כי לא פתח ויך (מ"ב
 טו, טז). נשה: צור ילדך תשי (דברים לב, יח) בסגול התיו.

1 אהי [אחי ב ג ד ו / אהי : ה / יהי [יחי ב ג ד / יהי [אהי ג ד ו / יהי :
 ה / והאותיות [האותיות ב ג ד / בסגול : ג / כמו יהיה : ב ג ד ה / 2
 מחה { מָחָה / חטאתם [וחטאתם ב ג ד, וחטאתי ו / תמחה [תמחי ב
 ג ד ה, תמחו / 3 אל תמח : ד / תמח [מח ג / בסגול : ו / ראה { רָאָה ד
 / בחסרון : ב ד / בחסרון + ההא בסגול ו / ואף : ב ג ד ה / ג"כ [גס
 כן ג / 5 בצרי [בצירי ו / בזה [בא ו / 6 אויבתי + שחה השתחוה וכן
 כולם התיו בפתח וכן משתחוה וכו' אשתחוה וכו' בכולם התיו בפתח
 וכן וישתחו ואם בהפסק בקמץ ובאו בזקף קמץ והם שנים וסימנהון
 ויפל יהושע אף יפעל אל ב ג ד / 7 -- וכשנשתנה - בפתח : ב / וירא +
 וירא אותה ג / 8 חסרי [חסר ד / 9 נזה { נָּזָה ד / נזה [נצה ב / נזה [נחי ו / בחירק [חרק ב, בחרק ג ד / וג"כ [או ב ג ד / 10 -- בצרי -
 ממנו : ה ו / הפעיל + העתידיים בפתח ג / ממנו + פתח ג / נטה { נָּטָה ד
 / 11 בצרי [בצירי ו / 12 מפני ההפסק [וסוף פסוק ב ג ד / נכה { נָּכָה
 ד / 13 בהפסק [באתנח בפתח ב ג / בהפסק [באתנח וסוף פסוק ד /
 14 נשה { נָּשָׂה ד / ילדך [ילדתך ג / בסגול התיו # ו / התיו [הריש ג

נחי הלמד שלמדיהם אלף

חבה: החבאת, האלף בפתח כי כן היה בלא הא הנוספת,
 החבאת מפני הנח הנראה. חטא: הבינונים מפעלי האלף
 בצרי: בורא, קורא, חוטא וכן כלם ומעצי' ומעטים נמצאו
 מפעלי האלף בסגול, ומוצא אני מר ממות (קהלת ז, כו),
 ולחוטא נתן ענין (שם ב, כו), אשר חוטא עושה רע (שם ה,
 יב), וחוטא אחד (שם ט, יח), והחוטא בן מאה שנה (ישעיה
 סה, כ). פלא: היא נפלאות (תהלים קיח, כג) קמץ הלמד,
 נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים (ש"ב א, כו), האלף בפתח
 כמו שכתבנו בהחבאתה. 5 10

פעלי הכפל

העוברים בפתח, תם עונך (איכה ד, כב), עד אשר דק (דברים
 ט, כא), ורב שלום בניך (ישעיה מד, יג), וכן כלם תמה, תמו
 בפתח, פא הפעל וכן לא תמנו (איכה ג, כב), האם תמנו

1 הלמד [ה' ו / שלמדיהם [שלמדיהן ב / 2 חבה [חבא ד ה ו /
 החבאת [החבאתה ב ג ד / היה [ה' ו / בלא + אות ו / הא : ו / הא [
 ההא ד / הנוספת [הנוספ' ו / 3 החבאת [החבאתי ו / חטא { קטא ד /
 הבינונים [הבינוניים ה / מפעלי [מבעל ה / מפעלי + הכפל ד / 4 בצרי
 [בצירי ו / כלם [כולם ב ו / כלם ה / ומעצי' : ב ג ד ה ו / ומעטים [
 ומעטי' ג ו / 5 מפעלי [מבעלי ה / 6 נתן ענין # ד / עושה [עשה ו / 7
 שנה [שנה ד / 8 פלא { פלא ד / קמץ [בקמץ ה / הלמד + וכן ד / -- לי
 - בהחבאתה : ה ו / 12 העוברים [העוברי' ו / עונך + חת מרודך ב ג ד
 ה ו / דק [צץ ו / 13 כלם [כולם ב ד ו / תמה [קמה ו / תמה תמו # ה
 / תמו [קמו ו / תמו בפתח # ג / 14 פא הפעל [פ"ו ו / הפעל [הפועל
 ד / לא תמנו : ג

(במדבר יז, כח). והבינונים בקמץ, תם וישר (איוב א, א), ועוד
 יתבארו בשער השמות. איתן: את אשר אחון (שמות לג, יט),
 ותרון לשו' אלם (ישעיה לה, ו), האותיות הנוספות קמוצות,
 והנקבות והנה תסובנה (בראשית לז, ז) בסגול.

5 הנפעל

ונקל זאת (מ"ב ג, יח), נחר מפוח (ירמיה ו, כט), ונסב געתה
 (שם לא, לט), נון נפעל בקמץ, ופא הפעל בפתח, ואם
 בהפסק בקמץ, וחם השמש ונמס (שמות טז, כא) אבל, אל
 מקדשי כי נחל (יחזקאל כה, ג) בקמץ בלא הפסק ואיפש'
 10 שהוא תואר כי התוארים קמוצים. עם נבר תתברר (תהלים
 יח, כו), ולרבים ונמקו ההרים (ישעיה לד, ג), הנון קמוצה
 והמם פתוחה. והדרך השנית פא הפעל בצרי, ונמס בתוך
 מעי (תהלים כב, טו), הנקל לכתו (מ"א טז, לא), ולא נמסס
 (נחום ב, יא), נקל מהיותך לי (ישעיה מט, ו), וכך הנקבה,

1 והבינונים [והבינוני ב ו, הבינונים ג, הבינוניים ה / 2 יתבארו]
 יתבאר ב / בשער [בשערי ה / אחון] אחון ו / אחון + יסוב אותו ג ד ה,
 ישוב אותו ו / 3 לשו' [לשון ב ג ד ה ו / הנוספות] הנוספו' ו / קמוצות
 [קמוצה ד / 4 והנקבות : ו / והנה] הנה ד / תסובנה [תסבינה ב ג ד ה
 / 5 הנפעל { הנקצעל ד / 7 נון] מן ו / נפעל [הנפעל ב ג ד ה / פא הפעל
 [פ"פ ו / 8 ונמס { וְנָמַס ד / אבל : ד / 9 מקדשי [מקדשו ו / נחל] ניקל
 ד / בקמץ [קמץ ב ג ד / ואיפש'] ואפשר ב ה ו, ואיפשר ג ד / 10 תואר
 [תאר ב ג ד ה ו / התוארים [התארים ב ג ד ה, התארי' ו / קמוצים]
 קמוצין ב / קמוצים + כמו ד / נבר { נָבַר ד / תתברר [תתבר ג ו, תתבר'
 ה / 11 ונמקו { וְנָמְקוּ ד / ההרים [ההר' ו / קמוצה] קמוצ' ו / 12
 השנית [השני' ו / פא הפעל [פ"פ ו / בצרי [בצירי ו / נמס { נָמַס ד /
 13 ולא [ולב ב ג ד ה ו / נמסס [נמס ב ג ד ה ו / נמסס { נָמַס ד / 14
 הנקבה [הנקב' ו

נסבה אלי (יחזקאל כו, ב). העתידיים: הברו נושאי כלי ייי
 (ישעיה נב, יא), בקמץ הבית לתשלום הקמץ והוא מלעיל.
 איתן: בפתח ידל כבוד יעקב (ישעיה יז, ד), ולשונו תמק
 בפיהם (זכריה יד, יב), ויגל כמים משפט (עמוס ה, כד),
 5 תמקנה בחוריהם (זכריה יד, יב), תצלנה אזניו (ירמיה יט, ג),
 ובהפסק וכל לבב אנוש ימח (ישעיה יג, ז). אל תערוץ ואל
 תחת (יהושע א, ט) דיהושע, אל תירא ואל תחת (שם ה, א),
 ומדבריהם לא תחת (יחזקאל ב, ו), שלשתם זקפים
 וקמוצים. ועם אות גרונית האות הנוספת בצרי, יחת אפרים
 10 (ישעיה ז, ח), ואל יאחתה אני (ירמיה יז, יח), והעצמות יחרו
 (יחזקאל כד, י). הפעל

החל הנגף (במדבר יז, יא), בצרי כלו, או בפתח פא הפעל,
 הקל ארכה זבולון (ישעיה ח, כג), המר שדי (רות א, כ), הדק
 לעפר (מ"ב כג, טו), הסיר התז (ישעיה יח, ה) בפתח אפלי

1 נסבה { נְסִבָּה ד / הברו { הִבְרִי ד / 2 לתשלום [לתשלו' ו / הקמץ [
 הדגש ב ג ד ו, הריש ה / 3 ידל { ידל ד / תמק { תמק ד / 4 ויגל { ויגל ד
 / 5 תמקנה { תמקנה ד / בחוריהם [בחוריהן ב ג ו / תצלנה { תצלנה ד
 / תצלנה [תצלינה ו / תצלנה + שתי ב ג / 6 לבב [לב ד / ימח [ימס ב
 ג ד ה ו / ימח { ימס ד / 7 <תחת + ובאו בזקף קמצין ב ג ד / דיהושע :
 ב ג ד / <תחת + דיהושע + דין ב ג ד / 8 תחת { תחת ד / שלשתם [והם
 שנים ב ג / שלשתם [שלשתן ה ו / זקפים וקמוצים # ב ג / זקפים [
 זקפין ב ג ה ו / 9 קמצים [קמצין ה ו / גרונית [גרוני' ו / הנוספת [
 הנוספ' ו / בצרי [בצירי ו / 10 והעצמות יחרו : ו / 11 הפעל [הפעיל ב
 ג ד ה / הפעל { הפעיל ד / 12 החל { החל ד / בצרי [בצירי ו / פא
 הפעל [פ"ו / 13 הקל { הקל ד / ארכה [ארצה ב ג ד ה, ארצ' ו / הדק
 { הדק ד / 14 התז { התז ד / בפתח [פתחין ב, פתח ג ד, : ו / אפלי : ב ג
 ד

בהפסק. והנקבה והמשאת החלה (שפטים כ, מ) בצרי,
 העזה פניה ותאמר לו (משלי ז, יג), והוא קל, והרבים החלו
 להכות (ש"א ג, ב). בצרי ובפתח פא הפעל, אחרי הסבו
 אותו (שם ה, ט), ואת נוהו השמו (תהלים עט, ז), וכן התמו
 (ש"ב כ, יח) בפתח אפ"ל בהפסק. הבינונים: בצרי מסב את 5
 כלי המלחמה (ירמיה כא, ד), החל להרע (שם כה, כט)
 ובפתח, חורש מצל (יחזקאל לא, ג), מסב קלע (מ"א ו, כט).
 המקור: התם הבשר (יחזקאל כד, י), החל וכלה (ש"א ג, יב)
 בצרי. וכן הצווי: החל רש (דברים ב, כד). לנקבה הסבי עיניך
 (שה"ש ו, ה). איתן: אחל תת פחדך (דברים ב, כה), אחל 10
 גודלך (יהושע ג, ז), אם אראה אור כי יאהל (איוב לא, כו),
 יקל ידו (ש"א ו, ה), אשר יחל (שפטים י, יח), ונסב חומה
 (דה"ב יד, ו). האות הנוספת קמוצה ופא הפעל בצרי אבל,
 לא יחל דברו (במדבר ל, ג) בפתח, וכן ולא אחל את שם

1 בהפסק : ב ג ד / והמשאת [וחמש אתו / החלה { הַחֲלָה ד / בצרי [בצירי ו / 2 העזה { הַעֲזָה ד / העיזה [והרבים [והאורבים ה, והאורבי' ו / החלו { הַחֲלוּ ד / 3 בצרי [בצירי ו / -- פא - ובפתח : ה / פא הפעל [פ"פ ו / הסבו { הַסְּבוּ ד / 4 אותו [אתו ו / נוהו [נויהו ו / השמו { הַשְּׁמוּ ד / 5 אפ"ל [וכן באו ב ג ד / הבינונים [הבינוני' ו / בצרי [בצירי ו / מסב { מְסַב ד / 6 החל [מחל ב ג ד / מחל { מַחֵל ד / 7 חורש [חרש ב ג ד ה / מצל [מְצַל ד / מסב { מְסַב ד / 9 בצרי [בצירי ו / החל { הַחֵל ד / רש + וכן ב ג / לנקבה [ולנקבה ה / הסבי [הסיבי ו / 11 גודלך [גדלך ו / יאהל [יהל ב ג ד ה ו / יאהל { יְהַל ד / 13 הנוספת [הנסופ' ו / ופא הפעל [ופ"פ ו / בצרי [בצירי ו / אבל [ובא ב ג ד / 14 דברו + היוד ב ג ד / בפתח [פתוחה ב ג ד / ולא [לא ב ג ד ו / אחל { אַחֵל ד

קדשי עוד (יחזקאל לט, ז), **כתת להדק** (דה"ב לד, ז), ההא
 בצרי והדלת בפתח אע"פ שהוא בהפסק כי הפתח מקום
 צרי, כי היה ראוי להדק ההא בקמץ והדלת בצרי. והרבות
 תצלנה שתי אזניו (מ"ב כא, יב) בסגול, וכשנוספה ו'ו
 השימוש פתוחה על האתי'ן, שוב פא הפעל בסגול לפי
 5 שהמלה מלעיל, ויסך בדלתים ים (איוב לח, ח), ויגל את
 האבן (בראשית כט, י), וידק לעפר (מ"ב כג, ו).
 הפעל איתן: יודש קצת, לחם יודק (ישעיה כח, כז-כח),
 בפתח, ובהפסק רפה בקמץ על כמון יוסב (שם כח, כז),
 10 ופליגי עליה יש קורין רפה ויש קורין דגש.

פועל

על דרך המרובע פועל בפתח, ורומם תחת לשוני (תהלים סו,
 יז), אשר עולל לי (איכה א, יב). הפעול: בצרי מקושש קש
 (שמות ה, יב), מעונן ומנחש (דברים יח, י), במחוקק

1 עוד + אלף פתוחה ב ג ד / כתת [כתב ב / להדק { להדק ד / 2 בצרי [בצירי ו / אע"פ [ואע"פ ב ג ד, אעפ"י ו / 3 צרי [צירי ו / היה [ה'ו / להדק { להדק ד / והדלת : ד / -- ההא - בצרי : ה ו / 4 תצלנה [תצלנה ב ג, תצלנה ו / בסגול [בסגול ו / וכשנוספה [וכשנוספה ו / ו'ו : ב / ו'ו [ואו ה / 5 השימוש [השימוש ב ג ד ה / שוב [ישוב ב ג ד, תשוב ה ו / פא הפעל [פ"פ ו / 6 מלעיל [מלעיל ו / ויסך { ויסך ד / וידק { וידק ד / 8 הפעל { הפעל ד / 9 רפה : ב ג ד ה ו / 10 פליגי [פליגין ב ג ד / עליה [עלי' ו / קורין [קוראין ג, שקורין ד / קורין + אותו ה / רפה [רפי ב ג ד ה / «קורין : ג / «קורין [שקורין ד / «קורין + אותו ה / דגש [דגוש ו / 11 פועל { פועל ד / פועל + אשר ב ג ד ה / 12 מרובע [מרבע ב ג / ברומם { ברומם ד / 13 הפעול [הפעיל ב, הפועל ג ד ה ו / בצרי [בצירי ו / מקושש [לקושש ו

במשענותם (במדבר כא, יח).

הפעול בקמץ והוא מחולל מפשעינו (ישעיה נג, ה), ואיפש'
שהוא מנחי העין.

5 שער השמות

פעל: דבר, זכר, אבק וכל אשר במשקלם קמוץ. ונמצא בזה
המשקל עין הפעל פתוחה, מקול פרש וגלגל (יחזקאל כו, י),
פרס כוש ופוט (שם לת, ה). ויש ספרים כל פרס חציו קמוץ,
וחציו פתח. וכן נמצאו בסוף פסוק כאשר חקוקים בששר
10 (שם כג, יד). ובסמוך בפתח, ופא הפעל בשוא, דָּבַר יִי
(בראשית טו, א), עשן העיר (יהושע ה, כ-כא).

2 הפעול [הפועל ב / בקמץ : ה ו / מחולל { מחולל ד / ואיפש' [ואיפשר ב ג ד, ואפשר ה ו / 6 פעל { פֶּעַל ד ה / דָּבַר ב ד / במשקלם + כלו ב ג ה ו, כולו ד / קמוץ [קמץ ה / ונמצא [ונמצאו ו / 7 עין הפעל [עה"פ ו / הפעל [הפועל ב / פתוחה [פתחין ב, פתוח' ו / פרש { פָּרַש ד / 8 פרס { פָּרַס ד / ספרים [ספרי' ד ו / כל [שכל ד / קמץ [קמוץ ב / 9 בסוף פסוק [בס"פ ה ו / פסוק [פסו' ב / פסוק : ג / כאשר [פתוחין ב, ומשוא בששר ג, פתוחים ד / כאשר : ה ו / חקוקים [משוח ב ד, חקוק' ו / בששר { בִּשְׁשַׁר ד / 10 בפתח [פתוח ד / ופא הפעל [ופ"ו / בשוא [בשבא ה ו / דָּבַר { דָּבַר ד / 11 עשן { עשן ד

פָּעַל: כתב, שלו, יקר, שרר, ספר, שאט, איל, כבר, סתו כלם
 קמוצים. וְשֹׁאֵר קמוץ וכן כתב זולתי כתב הדת (אסתר ד, ח),
 ויקר קמוץ אף בסמוך, ואת יקר תפארת גדולתו (שם א, ד).
 ויש פעל בפתח, והוא אחד בסמוך ובמוכרת, דבש ובאתנח
 5 ובס"פ קמץ. זקני גבל (יחזקאל כז, ט) פתוח, גבל ועמון
 (תהלים פג, ח) קמוץ. כל פרת בקמץ. כל דדן פתוח. נאחו
 בסבך (בראשית כב, יג) פתוח. על ערש דזי (תהלים מא, ד)
 קמוץ. גבר, חתת, חשש, אגם פתוחים, וכן והיה השרב לאגם
 (ישעיה לה, ז), ואע"פ שהוא זקוף. תחת הסרפד יעלה הדס
 10 (שם נה, יג) פתוח, אע"פ שהוא באתנח. מעט בפתח, ואף
 בהפסק. כל אגג דסמוך למס פתוח ושאר קמוצין. קנו, הדד
 פתוח, ובהפסק קמוצין. ארם קמוץ ובסמוך פתח. וימת הדד
 (בראשית לו, לו) פתוח, צפת פתח, ואף בהפסק, ואף
 בתוספת הא. קנת, קהת קמוצים.

1 כתב { כְּתָב ד / ספר [שפר + שפט ו / איל { אָיִל ד / סתו : ו / כלם [כולם ו / 2 קמוץ [קמוצים אף בסמוך ב ג ד ה ו / ושאר [שאר ה / זולתי [זולתו / 4 פעל { פָּעַל ד ה / 5 ובס"פ [וסוף פסוק ב ג ד, וס"פ ה, ואס"פ ו / קמץ + זבת חלב ודבש ב ג ד / פתוח [פתח ב ג ד / 6 קמוץ : ב ג ד / בקמץ [קמץ ב ג ד / כל : ב ג ד / פתוח [פתח ב ג ד / 7 פתוח [פתח ב ג ד ה / 8 קמוץ [קמץ + באתנח ב ג ד / חתת : ה / חשש [חשס ד / חשש + פתחין ג / אגס : ב / פתוחים [פתח ג ד / 9 זקוף [זקף ב ג ד ה / 10 פתוח [פתח ב ג ד / אע"פ שהוא : ב ג ד / בפתח [פתח + וכל אתנח וסוף פסוק כותיה ב ג ד / ואף [ואפ' ה / ואף בהפסק : ב ג / 11 כל : ג / פתוח [פתח ב ג / -- ושאר - פתוח : ב / ושאר [ושאר ג ד ה ו / קמוצין [קמצא ג / 12 פתוח [פתוחים ד, פתח ה / קמוצים [קמץ ב / קמוץ [קמץ ב ג ד / פתח + ארם נהרים ארם בית רחוב ב ג ד / 13 פתוח [פתח ב ג ד, : ו / אואף [אף ב ג ד / בהפסק [באתנח יושב צפת ב ג ד / אואף [וכן ב ד, אף ג / 14 הא + בגיא צפתה ב ג ד ה ו / קמת + חמת ב / קמוצים : ב / קמוצים [קמצין ג ה, קמץ ד

חמת שם קריה, סמוך פתח וזולתו קמצין, וילך שלמה חמת
צובה (דה"ב ח, ג) קמץ כי הם ב' מקומות.

פֶּעַל: בצרי כאב, זאב, שאר, פאר, וכל אשר במשקלם. ויש
סגול והוא שכס. וכן בתוספת הא שכמה. וכן עדן, עדנה.

5 פֶּעַל: שער, נכר, לבב, היכל, חמר, ענב, צלע כל אשר בזה
המשקל בצרי, פא הפעל ועין הפעל בקמץ והם מלרע. נכר
הארץ (דברים לא, טז) בפתח כי הוא סמוך והוא מלעיל.
ובסמוך לבב, שער בפתח.

10 פֶּעַל: כלו צרי ומלרע. הילל בן שחר (ישעיה יד, יב), ויחן
בתבץ (שפטים ט, נ), ומי שם תבל (איוב לד, יג), וכן אשר
במשקלו. פֶּעַל: בדגש ובצרי. עור, פסת, אלם, עקש, עלג,
וכשוכב בראש חבל (משלי כג, לד), לי נקם ושלם (דברים
לב, לה), הלא את הקטר (ירמיה מד, כא), והדבר אין בהם
(שם ה, יג). אבל חרש, החית בצרי מפני הריש שלא תדגש.

1 שם & ג / סמוך + שם ו / פתח + כמו חמת רבה ב ג / וזולתו [וזולתי
ב ג ד / וזולתו + סמוך ב ג ד / קמצין] קמוץ + ועם חמת תגבל בה
מלבא חמת מחת ברותה קמץ מפני הפסק ב ג / 2 צובה [צובא ה ו /
קמץ : ב ג ד / כי : ב ג ד / ב'] שני ב ג ד, : ו / מקומות + לפי הוא קמוץ
ב ג ד / 3 פֶּעַל { פֶּעַל ד / בצרי [בצירי ו / כאב { קאב ד / שאר : ג / פאר
: ב / 4 סגול [בסגול ד / בתוספת הא : ב ג ד / עדן [עד ב / 5 היכל [
העל ב / ענב [עצב ד / כל [כלם ב ג ד / 6 בצרי : ב ג ד ה ו / פא הפעל
[פ"ו / <הפעל + בצרי ב ג ד ה, בצירי ו / ועין הפעל [וע"פ ו / בקמץ
[בסגול ו / והם [ואם ד / והם [ואם הוא ה ו / כי : ד / הוא [שהוא ד,
: ה ו / 8 בפתח : ג / 9 כלו [כולו ב, כל ה / צרי [בצרי ב, צירי ו / הילל
[הילל ב, הילל ג, הלל ד / 10 וכן + כל ב ד ה / וכן [וכל ג ו / אשר +
פעל ב / 11 בצרי : ד / בצרי [בצירי ו / 12 חבל [חיבל ד / 14 אבל : ב
ג ד / בצרי [בצירי ו / מפני + הדגש ד / -- הריש - תדגש : ד

פָּעַל: בדגש ובקמץ **אכר**, **ככר**, **אסר**, ובהסמכם פתוחים. **הנני**
יסד בציון (ישעיה כח, טז) **קמוץ**, במקצת ספרים מדוייקים,
 ובמקצתם פתוח.

פָּעַל: הפא פתוחה מפני דגש העין והעין בקמץ. **סבל**, **שבת**,
 5 **גנב**, **סלח**; **ישנא דכיו** (משלי כו, כח), ובסמוך בפתח, **שבת**
שבתון (שמות לא, טו), **שבת קדש** (שם טז, כג), **שבת קדשך**
 (נחמיה ט, יד), **שבת הארץ** (ויקרא כה, ו), **שבת בשבתו**
 (במדבר כח, י), **להכין שבת שבת** (דה"א ט, לב), הראשון
 פתוח ואע"פ שלא ידמה סמוך. **ודיין אלמנות** (תהלים סח, ו)
 10 **פתח מפני הסמיכות**, **פדן ארם** (בראשית כה, כ) פתוח מפני
 הסמיכות, ובתוספת הא, **פדנה ארם** (בראשית כח, ז),
 בסגול. **חרש עצים** (ישעיה מד, יג), **חרש אבן** (שמות כח, יא),
חרש ברזל (ישעיה מד, יב), עין הפעל פתוחה מפני הסמיכות
 ופא הפעל קמוצה לתשלום הדגש. ומזו הגזרה **פחס**,

1 בדגש ובקמץ # ה / אכר [איכר ב / אכר { אָכַר ד / ככר [נכר ו / אסר
 + קמוצים ג ד / ובהסמכם [ובהסמיכין ב, ובסמוך ו / פתוחים [
 פתוחין ה, פתוחי' ו / פתוחים [פתוחין + וככר לחם אחת וככר כסף
 תשקול ב ג ד / 2 -- קמוץ - פתוח : ה' ו / מדוייקים [מדוייקים ד / 3
 ובמקצתם [ובמקצתן ב / פתוח [פתוחין ב / 4 בקמץ [קמוצה ב ג ד /
 סבל { סָבַל ד / 5 ישנא דכיו : ה' / דכיו [דכו ג / בפתח [פתחין ב ג, : ד
 / -- שבת - בשבתו : ה' ו / אראשון [הא' ו / 9 פתוח [פתח ג, פתוחה ו
 / ואע"פ [אע"פ ו / ידמה [ידמ' ו / -- ודיין - פתוח מפני הסמיכות : ג /
 10 פתח [פתוח ב ד / פתוח [פתח ב ד / סמוך [בסמוך ו / מפני
 הסמיכות [כי הוא סמוך ב ד, הסמיכו' ו / ודיין [ודין ו / 11 הסמיכות
 [הסמיכו' ו / ובתוספת [ובתוספ' ו / הא : ג / 12 בסגול : ו / בסגול +
 ודיין אלמנות פתוח מפני הסמיכות ג / אחרש { חָרַש ד / עצים [עצי' ו /
 13 עין הפעל [עה"פ ו / פתוחה [פתח ב, פתוח ג, פתוח' ו / הגזרה +
 פָּעַל ה' / 14 ופא הפעל [ופ"פ ו / קמוצה [קמוצ' ו / פחס { פָּחַס ד

כחשים, גחלים, ופא הפעל בסגול מקום הפתח. ויש פעל:
כלו פתח וחיטי מנית ופנג (יחזקאל כז, יז), אכד וכלנה
(בראשית י, י). שדי, ובס"פ קמץ.

פֶּעַל: פא הפעל קמוצה ועין הפעל בצרי. שכן, שמן, חצר, זקן
5 וכל אשר במשקלם. ובסמוך פתוחים ופא הפעל בשוא. שכן
שמרון (הושע י, ה), חצר המשכן (שמות כז, ט), זקן ביתו
(בראשית כד, ב). ויש אשר יבואו הסמוכים בצרי: בעקב עשו
(בראשית כה, כו), חמש מאות (שם יא, יא), ביון מצולה
(תהלים סט, ג), אבל כאבל אם (שם לה, יד) בסגול, בעבור
10 הסמכו אל מלה זעירא במקף. ואיפש' שיהיה שתי גזרות:
ה'א, יהיה מזה המשקל הקל והקבוץ ממנו, אחרות, אחרים.
ואחר, המשקל הדגושים, והנקבה ממנו בשנה האחרת
(בראשית יז, כא), אם אחרת יקח לו (שמות כא, י) בפתח
האלף במשקל עורת, יבשת. ויש בזה המשקל שם עיר שהוא

1 כחשים { כחשים ד / ופא הפעל [ופ"פ ו / מקום] מקו' ו / הפתח [
פתח ב / פעל כול # ב ג ד / פעל { פעל ד ה / 2 כלו [כולו ו / פתח [
פתוח ה / וחיטי [וחצי ב, וחיטי ג ה ו / ופנג [פנג ב / ופנג [ופנג ד / 3
שדי { שדי ד / ובס"פ [בהפסק ב ג ד / קמץ [קמוץ ג, בקמץ ו / קמץ +
באל שדי ב ג ד / 4 פא הפעל [פ"פ ו / ועין הפעל [וע"פ ו / בצרי [
בצירי ו / שכן { שכן ד / זקן : ב / 5 וכל [וכן ב / במשקלם [במשקלו ב
/ פתוחים [פתוחין ב ה / ופא הפעל [ופ"פ ו / בשוא [בשבא ה ו / 7
אשר יבואו [שיצאו ב, שיבאו ג ד, : ה / הסמוכים [הסמוכין ב, סמוכים
ה / 9 אבל : ב ג ד / בסגול : ב / בצרי [בצירי ו / 10 הסמכו [הסמיכות
ב ג ד ו / אל [ישו / זעירא [זעירה ג / במקף [במקום ד, ובמקף ה ו /
ואיפש' [ואיפשר ב ג ד, ואפשר ה ו / שיהיה [שיהי' ו / שיהיה + אחר ב
ג ו, אחר ד, אחר ה / 11 ה'א [אחד ב ג ד / יהיה : ב ג ד ה ו / הקל : ד /
אחרות אחרים # ב ג ד ה ו / 12 ואחר [הב' ה / 14 עורת { עֲנַת ד ו /
יבשת { יבשת ד ו / בזה : ה / עיר [העירו / שהוא : ב

בסגול, בָּבֶל, בְּבִלָּה.

פִּעַל: בדגש הפא פתוחה, והעין בצרי. ובמקל יד (יחזקאל לט, ט), ושבח אני (קהלת ד, ב), קרוב ומהר (צפניה א, יד). ואם מאן ימאן (שמות כב, טז), כלי השרת (במדבר ד, יב), פאיהם בקמץ לתשלום הדגש אבל, ההא לא ישתלם עמה 5 הדגש לפי מהר פתח. מקל לבנה (בראשית ל, לז), שהוא כלו פתח הוא ממשקל אחר.

פִּעַל: מלעיל, הפא קמוצה והעין בסגול. אָוֹן, תִּיךְ, עוֹל, מוֹת, ושוא מגזרה זו אלא שהוא קל כמו חטא, שהוא מגזרה פלא, 10 כלא.

פִּועֵל: מלעיל ובסגול קִדַּשׁ, חִדַּשׁ, שוֹרַשׁ. וכן כל אשר במשקלם.

פִּועֵל: מלרע בקמץ, גוּזַל, תוּלַע, שוֹשֵׁן, גוּרַל, עוֹלַם. וכל אשר במשקלם קמוצים, ובהסמכם פתוחים: אוֹצַר יי (יהושע ו,

2 פתוחה [פתוח' ו / בצרי [בצירי ו / 3 קרוב ומהר [קרב מהר ו / קרוב { קרב ו / ומהר { מהר ו / 4 השרת + ומאן ושרת ב ג, { ומאן ושרת ד / 5 פאיהם [פאיהן ב ה ו, הס ג / לא & ד / עמה [עמהם ד / 6 לפי [לפיכך ו / מהר { מהר ו / פתח [פתוח ה ו / שהוא : ה ו / שהוא [והוא ה ו / 7 ממשקל [במשקל ה ו / 8 מלעיל : ב ה / קמוצה [קמוצ' ו / מות + וכן כל אשר במשקלם ב ג ד ה ו / 9 ושוא [ושלא ו / ושוא { ושןא ד ה / מגזרה [מגזירה ו / שהוא קל [שהוקל ו / חטא { חטא ד ה / שהוא : ד / «מגזרה [מגזירה ו / 10 פלא { פלא ד / כלא { כלא ד / כלא : ה ו / 11 פועל { פועל ה / פועל [פעל ו / מלעיל [מלעיל' ו / שורש { שרש ד / שורש [שרש ה ו / וכן : ב ג ד ו / כל [וכל ב ג ד ו / 13 פועל { פועל ה / מלרע : ב ג ד / בקמץ : ד / תולע [קולע ו / עולם + וכן ב ג ד ו / וכל [כל ב ג ד ו / 14 קמוצים [קמוצין ה, קמוצ' ו / פתוחים [פתוחין ב ה, פתוח' ד ו / אוצר { אוצר ד

- 5 (יט), כוכב אלהיכם (עמוס ה, כו). ובאו בזה המשקל פתוחין:
 כדוֹנִג מַפְנֵי הָאֵשׁ (מיכה א, ד), מִגֵּן וְכוּבֵעַ (יחזקאל כז, י),
 אֹפֶן אֶחָד (שם א, טו), לְמוֹרֵג חֲרוֹץ (ישעיה מא, טו). ור'
 יהודה כתב כוּבֵעַ וְקוּבֵעַ קְמוּצִין. ויש ספרים כֹּאשֶׁר יִהְיֶה
 הָאֹפֶן (יחזקאל י, י) פתח, ויש בשורק.
- פועל: עוֹגֵב, אֹלֶם, ויש פתח לֵב הוֹתֵל (ישעיה מד, כ), ויתנוהו
 בְּסוּגֵר (יחזקאל יט, ט). ובן נפתלי קורא אותו בתרין קדמים
 בְּסוּגֵר. מַעֲשֵׂה שׁוֹשֵׁן (מ"א ז, יט), וְעַל אִיּוֹבֵל (ירמיה יז, ח).
 וְאֹלֶם, לעולם קמוץ ואפ"ל בסמיכות אֹלֶם הַעֲמוּדִים (מ"א ז,
 ו), וְאֹלֶם הַכֶּסֶא (שם שם, ז).
- 10 פֶּעַל: בִּשְׁשׁ נְקוּדוֹת וּמְלַעִיל, אֶבֶן, אֶרֶץ, אֶמֶשׁ, אֶפֶס, אֶרֶג, אֶרֶז,
 אֶדֶר, אֶלֶף, אֶשֶׁל, אֶשֶׁר, בֶּדֶק, בֶּצֵר, בֹּזֵק, בֶּטֶן, בֶּרֶךְ, גֶּבֶר, גֶּזֶר,
 גֶּפֶן, גֶּרֶשׁ, גֶּשֶׁם, זֶרֶךְ, דֶּבֶק, דֶּבֶר, דֶּגֶל, דֶּלֶף, דֶּלֶת, דֶּשֶׁן, הֶדֶר,
 הֶבֶל, הֶפֶךְ, הֶרֶג, הֶלֶךְ, זֶבֶד.

1 ובאו [ובא ב / פתוחין] פתוחים ג ד, פתוחי' ו / 2 וכוּבֵעַ + קְמוּצִין ו / 3 -- אֹפֶן אֶחָד - קְמוּצִין : ו / אֹפֶן אֶחָד : ד / אֶחָד + צִנָּה מִגֵּן וְכוּבֵעַ
 ב, צִנָּה מִגֵּן וְקוּבֵעַ ג / 4 יְהוּדָה + ז"ל ב / קְמוּצִין] קְמוּצִים ד / ויש
 סִפְרִים [וי"ס ו / 5 ויש בְּשׁוֹרֵק : ה / בְּשׁוֹרֵק] בְּשֶׁרֶק ב / 6 פועל +
 בְּקִמָּץ ה / עוֹגֵב : ו / פתח [פתחין ב ג, פתחים ד / 7 קורא [קור' ו /
 אותו + בְּסוּגוֹל ב, בְּסוּגֵר מְלַעִיל ג ד / בתרין [בשני ב ג ד ו / קדמים]
 פֶּשֶׁטִין ב ג ד, קדמין ה ו / 8 בְּסוּגֵר : ב ג / 9 קְמוּץ [קמץ ב ג ד, קמציין
 ה ו / -- אֹלֶם - הַכֶּסֶא : ה ו / 11 נְקוּדוֹת [נְקוּדוֹת' ו / ומלעיל : ב ג ד,
 ומלעיל' ו / אֶבֶן אֶרֶץ # ב ג ד ה ו / אֶמֶשׁ אֶפֶס : ו / אֶפֶס אֶרֶג : ב / אֶרֶג +
 אֶרֶךְ ג / 12 אֶלֶף : ג / אֶשֶׁל + אֶצֶל צֶדֶק ב / אֶשֶׁל אֶשֶׁר # ד ה ו / בְּדֶק : ב
 / בֹּזֵק : ו / 13 גֶּרֶשׁ { גֶּרֶשׁ + גֶּרֶשׁ ג ד / דֶּרֶךְ דֶּבֶק # ב / דֶּגֶל : ה ו / דֶּלֶת +
 דֶּלֶף ב / הֶדֶר : ו / הֶדֶר הֶבֶל # ג / 14 הֶלֶךְ : ג / הֶלֶךְ + זֶבֶל חֶבֶל ב / זֶבֶר :
 ב ג

ויש ספרים בחמש נקודות: זָפֹת, זָרָם, זָרֶת, חָבֵל, חָבֵר, חָלָד,
 חָדָר, חָלָף, חָמָד, חָמַת. ויש ספרים בה' נקודות: חָסָד, חָסֵר,
 חָרַב, חָרַשׁ, חָרַט, חָטָף, חָתָף, טָרַם, טָרַף, יָלַד, יָלַק, יָקַב, יָרַךְ,
 יָרַק, יָתַר, כָּבַשׁ, כָּבַד, כָּשַׁב, כָּלַב, כָּסַל, כָּסַף, כָּפַל, כָּרַם, כָּתַם,
 5 כָּתָף, כָּתַר, לָחַס, לָקַט, לָקַשׁ, מָגַד, מָכַר, מָלַט, מָלַךְ, מָסַךְ,
 מָכַר, מָשַׁךְ, מָתַג, מָתַק, נָבַל. ויש ספרים בה' נקודות בכלי
 נָבַל (תהלים עא, כב), והמסורת עליו סגול וחד, והיה כְּנוֹר
 וְנִבֵּל (ישעיה ה, יב), נָגַף, נָגַד, נָגַב, נֹס, נֹזֵק, נָדַר, נָסַךְ, ומהם
 בצרי והם שנים: וְנִסַּךְ רְבִיעִית הַהֵינן (שמות כט, מ), וְנִסַּךְ לֹא
 10 תִּסְכּוּ עֲלֵיו (שם ל, ט); נִפְשׁ, נִפְּץ, נִשְׁךְ, נִשְׁף, נִשַׁר, נִתַּק, נִתַּר,
 סָכַל, סָכַר, סָלַף, עָבַר, עָדַם, עָצַם, עָלַם, עָצַב, עָרַב, והמסורות
 אומא ורמשא בשש נקודות, עָרַב וּמְטוּהַּ בה' נקודות. עָרַל,
 עָשׂוּן, עָרַשׁ, עָשַׂת, פָּגַר, פָּטַר, פָּלַג, פָּלַךְ, פָּלַס, פָּסַל, פָּרַד,
 פָּטַר, פָּרַךְ, פָּרַס, פָּרַק, פָּרַשׁ, פָּתַן, צָדַק, צָלַם, צָמַר, צָפַת,

1 ויש ספרים [וי"ס ו / בחמש] בה' ב ג / נקודות [נקודות ו / חבר : ד /
 חלד] חלם ב / חלד : ג / 2 חדר : ד / חמד + חמר ד ה ו / ויש ספרים
 [וי"ס ו / בה'] בחמש ד / 3 חרט + חרס ב, חרס חרש ד ה ו / חטף : ג ד /
 חתף : ה ו / ילק יקב # ג / 4 ירק יתר # ד / יתר : ו / כבש : ו / כבש
 כבד # ד / כלב : ג / כסף : ו / 5 כתף כתר : ו / לקש + לפת ב / 6 מכר :
 ד ו / מכר] מרט ב, מרד ג ד / נבל + יין ב ג / ויש ספרים [וי"ס ו / בה'
 [בחמש ב ג ד, בשש ה ו / נקודות : ב / 7 נבל { נָבַל ד / נבל + בסגול ב
 ג / -- והמסורה - כנור : ה ו / עליו + לית ב ג / 8 נגף : ב ו / נגד נגב #
 ב ג ד ה ו / נדר] נכר ג / 9 בצרי [בצירי ו / שנים] ב' ה ו / וְנִסַּךְ {
 וְנִסַּךְ ד / רביעית [רביע' ב, רביעית ד / 10 עליו + וחד והנסך בחגים
 ובחדשים ב ג ד / נפש נפץ # ב ג ד / נפץ { נָפַץ ד / נתק] נתן ו / סכר :
 ד / 11 סכר] שכר ב ג, סכך ו / עדם [עדן ה ו / והמסורת] והמסרת ג
 / 12 אומא [אומיא ב ג ד / -- ערב - נקודות : ו / ערב] ערוב ב ג / בה'
 [בשש ד, בחמש ב ג ה / 13 עשן ערש # ב ד / פטר] פרט ג ה / 14 פרס
 [פרץ ב ג ד ה ו / פרק + שרש ב / צלם + צמד ד ה ו

קבר, קדש, קטב, קלס, קסס, קצב, קרב, קרו, קרץ, קרש,
 קשב, קשר, קשת, רגל, רגס, רחס, רטש, רכב, רמש, רסן,
 רפש, רשף, שבת, שגר, שכל, וחמשה מהם בסגול: יועץ
 בשכל (דה"א כו, יד), איש שכל מבני מחלי (עזרא ח, יח),
 ושום שכל (נחמיה ח, ח), איך יתן ייי לך שכל (דה"א כב, יב),
 5 והאשה טובת שכל (ש"א כה, ג), וסימניהו' בלשון ארמית:
 אתתא יועצת יהבת לגברא ספרא. ומסורת אחר מצאתי נתן
 הסכל (קהלת י, ו) אבל, יתן ייי לך שכל ובינה (דה"א כב, יב),
 בחמש נקודות. שבר, שלג, שלם, שמן, שמר, שמש, שפך,
 10 שצף, שקט, שקל, שקץ, שקר, שרד, שרט, שרץ. ואשר הם
 ב'ה נקודות: אָבֵר, אֶלֶם, אַצֵר, אַפֵר, עַפֵר, חֶלֶם, זֶכֶר, גֹזֶל, הֶלֶךְ,
 חֶלֶק, הַפֵךְ; מִן הַנְשִׁים וְתֵהִי לַהֲפֵךְ (יחזקאל טז, לד), יש
 ספרים ששניהם בשש נקודות: חֶדֶק, חֶלֶף, חֶפֶץ, חֶפֶשׁ, חֶקֶר,
 חֶרֶם, חֶשֶב, חֶשֶק, יֶתֶר, נֶבֶל, נֶדֶר, ה'א מהם בצרי והשאר

1 קטב [קשב ד / קלם + קסת קצר קצף ב ג ד ה ו / קצב : ב ג / קרב +
 קרב ב / קרץ [קרט ב / קשת : ו / רגס רחס # ב / 3 שגר] שגל ב /
 וחמשה [ה' ג, : ב ד / מהם] הם ב / בסגול + וס' ב / 4 בשכל [בסכל ד
 / 5 ושום] ושם ד / איך [איך ג ד ו / ייי לך # ג / 6 -- וסימניהו' -
 ספרא : ב ג ד / 7 אתתא [איתתא ד / וסימניהו'] וסימנס ג, וסיל' ו,
 וסימן ה / ארמית [ארמיל' ו / יועצת] יעצת ב ג ד ו / יהבת [ויהבת ג ד,
 יתבת ו / ספרא [שפראי ב / אחר] אחרת ב ג ה / 8 הסכל [השכל ג /
 ובינה + הוא ב ג / 9 בחמש [בשש ו / נקודות] נקודו' ו / נקודות + --
 וסימניהו' - ספרא : ב ג ד / שלם : ב / שמן : ג / 10 שקט שקל # ב /
 שקץ [שקק ד / שרד : ב / שרץ + תבן תלם ג / 11 בה'] בחמש ב ג ד ה
 / אָבֵר { אֶבֶל ו / 12 חלק + חפר ג / -- מן - נקודות : ה ו / להפך }
 לַהֲפֵךְ ד / 13 שניהם [שניהם ב ג / חדק] חֶדֶק ד, הֶדֶק ו / חדק + חלב
 ב ג ה, { חֶלֶב ד / חֶלֶף : ב / חֶפֶץ חֶפֶשׁ : ד / 14 נבל : ב / יתר + וכל ב /
 נדר } נֶדֶר ד / ה'א [ה' ב ה ו, חמשה ג ד / מהם] הם ד / בצרי [בצירי ו

בסגול, ולנדר לא ירצה (ויקרא כב, כג), ונדר אלמנה (במדבר
 ל, י), כל נדר וכל שבועת איסור (שם ל, יד), כי נדר נדר עבדך
 (ש"ב טו, ח), ונדרו נדר לייני ושלמו (ישעיה יט, כא), נזר, נטל,
 נפל, נצר, נשק, ומצאתי מסורת אחר כל נשק בשש נקודות
 5 במ'ג וסימ': יברח מנשק ברזל (איוב כ, כד), והמה מביאים
 איש מנחתו (מ"א, י, כה), וחברו סמל, סבל, ספל, ספר, סתר,
 עבר, עגל, עדן, ויש מהם ד' בסגול, והם שם עיר, וכן היא
 המסורת ד' וסימנהון: ורצף ובני עדן (ישעיה לו, יב) אבל,
 עדן בן יואח (דה"ב כט, יב), הוא בצרי לפי שהוא שם אדם.
 10 עדר, עזר, עמק, עקב, עקד, עקר, ערך, עשב, עשק, פשר, רבץ,
 שבט, שמץ, שפל; שבר ברור (ישעיה סה, יד), על שבר יוסף
 (עמוס ו, ו), ושבר נבל (ישעיה ל, יד), אלה שלשה בה' נקודות
 והשאר בשש.
 ומאשר למדיהם גרונית: פא הפעל בסגול, בלע, בצע, בקע,

1 בסגול + וסימניהון ב, וסימן ד / ירצה + וסימנם בלשון תרגום נדרא
 דדמלתא שלם עברא ולא אתקבל ג / ונדר { ונדר ד / 2 כל [כול ג /
 איסר [אסר ג ד ה / 4 נשק + בית העיר ב ג ד / מסורת [מסרה ב,
 מסרת ג, בסמרה ד, מסו' ו / אחר [אחרת ב ד, א' ה ו / בשש [בשל' ו /
 5 במ'ג [בר מן ג' ד ה / וסימ' [וסימנהון ב, : ג ד ה ו / יברח [ברק ד /
 6 וחברו [וחבירו ו / סבל [שבל ב / סבל { סבל ד / סבל סמל # ג ד ה /
 סמל [סמר ו / ספל : ו / 7 ד' [ארבעה ג / 8 המסורת [המסו' ג ו,
 המסרת ד / אבל [וחברו חרן וכנה ותומך שבט ב ג ד ה ו / וסימנהון [
 וסימ' ג, : ד, וסי' ה ו / 9 עדן בן יואח : ב ג ד ה ו / לפי שהוא [אבל
 אשר היא ב ג ד ה ו / אדם + וצרי ועל ידו עדן עדן בן יואח ב ג ד ה ו /
 10 עדר { עדר ד / עקד : ב ג ד ו / עשב : ו / רבץ + שמש ו / 11 שבר +
 וכל שבר רוח ב ג ד ה / שמץ [שמן ג / ברור [רוח ב ג ד ה ו / 12 ושבר
 נבל : ב ג / שלשה [ג' ה / בה' [בחמש ב ד, חמש ג, : ה ו / 13 בשש +
 נק' ב / 14 למדיהם : ו / גרונית [גרוני' ו / פא [הפא ה ו / הפעל : ב ג
 ד ה ו / בלע { בלע ד

גבע, גזע, זבח, זרע, טפה, ירח; בגבורות ישע (תהלים כ, ז),
 אשית בישע (שם יב, ו), יצאת לישע עמך לישע את משיחך
 (חבקוק ג, יג), אראנו בישע אלהים (תהלים נ, כג), אלה בצרי
 והשאר בסגול; כלח, מלח, סרת, נגע, נתח, פגע, פלח, פצם,
 פקח, פרח, פשע, פתח, צבע, צלע, צמת, קלע, קמח, קצח, 5
 רגע, רצח, רשע, שבע, שלח, שסע, שפע, תרח, מוח, מצח,
 נצח, והמסרה ארבעה בצרי וסימניהו' וגם נצח ישראל (ש"א
 טו, כט), לנצח נצחים (ישע' לד, י), והנצח וההוד (דה"א כט,
 יא) עד נצח לא יראו אור (תהלים מט, כ). שמע, ח' הם בצרי:
 את שמע יעקב (בראשית כט, יג), שמע שוא (שמות כג, א), 10
 את שמע שלמה (מ"א י, א) וחברו דדברי הימים; כאשר שמע
 למצרים (ישעיה כג, ה) וכן, כשמע צור (שם), כשמע לעזתם
 (הושע ז, יב), לשמע און ישמעו לי (תהלים יח, מה); תקע,
 תשע.

1 זרע [זרת ו / ירח + ישע ב ג ד ה ו / בגבורות [בגבורו' ו / 3 אלה
 בצרי : ב ג ד / בצרי [בצירי ו / 4 נגע [רגע ב / פצם [בצע ב ג ד ה ו /
 5 פרח : ה / פרח + פרע ב / פשע [פרע ב / פשע { פשע + פשע ג / פתח
 + פתע ב ג ד ה / צמח [קלח ו / 6 רגע [נגע ב / שסע [שמע ד ו / שלח
 + שבע ב / תרח + ומאשר הם בחמש נקודות ב ג ד ה ו / 7 והמסרה [
 והמסרת ג, והמסורת ד, והמסורת + נצח ה, והמסו' ו / ארבעה [ד' ב ד
 ה ו / בצרי [בצירי ו / וסימניהו' [וסימ' ב, : ג ה ו, וסימן ד / נצח { נצח
 ד / 8 נצח { נצח ד / נצחים [נחים ד, נצחי' ו / 9 יראו [ראו ג / שמע {
 שמע ב, שמע ד / ח' [ה' ב ה ו, חמשה ג ד / הם [מהם ב ג ד, : ה / 10
 בצרי [צרי + וסימ' ב, בצרי וסימן ד, בצירי ו / 11 וחברו [וחבירו ו /
 דדברי הימים [בד"ה ו / 12 כשמע [בשמע ו / צור [צר ג, ה' ו / 14
 תקע { תקע ד

ומאשר עין שלהם גרונית: בחן, בעל, בער, געל, זעם, טעם,
יען, נעם, כחש, להב, להט, נחל, נחש, נער, נעל, פחד, פחת,
שחת, רהב, שער, רחם והדומים להם כלם פתוחים ומלעיל
ולא ישתנו בסמיכות. ולחם אע"פ שעין שלו גרונית לא
נפתח בפתח גדול, אבל הוא כלו סגול וכן רחם, במקצת 5
מקומות, פטר רחם (שמות יג, יב), מרחם משחר (תהלים קי,
ג), ובהפסק זורו רשעים מרחם (שם נח, ג), ונפתח רחם
רחמנים (שפטים ה, ל), וכן כשבא בהפסק כל פטר רחם
(יחזקאל כ, כו), אבל הריש קמוצה מפני ההפסק.
פעלה: הפא בחירק או בסגול כמו ערוה, חלקה; בצע אמרתו 10
(איכה ב, יז), או ג"כ בפתח: כבשה, וכשבה, שלמה, שמלה,
אהבה, שארה, נערה, רחצה; שעליו מן הרחצה (שה"ש ד, ב),
גאווה. וכן כל אשר במשקלם ובסמוך בתיו ובפתח למד
הפעל חלקת השדה (רות ד, ג), כל אמרת אלוה (משלי ל, ה).

1 עין [ע' ו / גרונית [גרוני' ו / בחן { בחן ד / בער : ב / בער [פער ג /
2 נעם [כעס ג / נעל + נחת ב / פחד : ב ג ד / פחת : ב / 3 שער : ד /
רחם + רחב ב ג ד ה ו / והדומים [והדומי' ד ו / כלם [כולם ב ד ה /
פתחים [פתחין ב ו, פתוחי' ד / 4 בסמיכות [בסמיכו' ו / ולחם { ולחם
ד ה / אע"פ [ואע"פ ב / שעין [שעניי ב, שעינו ג ד, שהעין ה / שלו : ב
ג / גרונית [גרוני' ו / לא [ולא ב / 5 כלו [כולו ד ה / במקצת [במקצ'
ו / 6 מקומות [קמומו' ו / 7 זורו [זרו ב ג / רחם { רחם ד / 8 כשבא [
כשיבא ג / 9 קמוצה [קמוצין ב, קמוצ' ו / 10 פעלה { פעלה ד, פעלה ו
/ בחירק [בחרק ב ג ד / כמו : ב ג ד ה / ערוה חלקה # ג ד / חלקה [
חלק ב / חלקה { חלקה ד / אמרתו { אמרתו ד / 11 או ג"כ בפתח : ה ו /
ג"כ : ג ד / כבשה : ב ג ד, + כבשה או בפתח ה ו / וכבשה { וכבשה ד /
«שלמה : ב ג ד / 12 אהבה { אהבה ד / שארה + שעה ב / שארה [
שעה ד / רחצה [רחבה ג / -- שעליו - הרחצה : ב ג ד / 13 וכן : ה ו /
כל [וכל ה ו / ובפתח [פתח § ד / למד [ל' ו / 14 הפעל [הפע' ו

פְּעֵלָה: הפא בקמץ חטף, חִקְמָה, עֲצָמָה.

פְּעֵלָה: הפא בסגול, **זאת נְחַמְתִּי בעני** (תהלים קיט, נ), **ולא ילדו לבהלה** (ישעיה סה, כג), **בהרות, להבה;** **עיר ובהלות** (ירמיה טו, ח), **נאצות אבל, את כל נאצותיך** (יחזקאל לה, יב), **הוא ממשק' אחר.** 5

פְּעֵלָה: בדגש העין **כְּפָרָה, יבשה,** ובסמוך **כבקרת רועה** (יחזקאל לד, יב), **ופרשת גדולת מרדכי** (אסתר י, ב), **בלהות** (יחזקאל כו, כא), **ונתתי יאורים חרבה** (שם ל, יב) **פא הפעל** בקמץ לתשלום הדגש כי אין הריש מקבלת דגש.

פְּעֵלָה: מקל לבְּנָה (בראשית ל, לז), **וכן על זה המשק' עליו** 10 **עלתה, תפתה,** **וכן מזה המשקל אשה ליי** (שמות כט, יח), **הראוי בתשלומו אֲשֶׁשָׁה.** **וכן צחה** הראוי בתשלומו **צחחה** ובסמוך **בצרי אֲשֶׁה ריח ניחוח** (ויקרא ב, ט), **צחה צמא** (ישעיה ה, יג).

1 פְּעֵלָה { פְּעֵלָה ד / בקמץ [קמץ ב / בקמץ חטף [בק"ח ו / חִקְמָה { חִקְמָה ד / חכמה עצמה # ג / 2 פְּעֵלָה { פְּעֵלָה ד, פְּעֵלָה ה / 3 ילדו [ילדו ב / 4 אבל : ב / 5 הוא ?? ב / ממשק' [ממש' ב, ממשקל ג ד / 6 פְּעֵלָה { פְּעֵלָה ה / בדגש [בדגשו ו / בדגש : ד / העין : ג ד / כבקרת [בבקרת ו / 7 ופרשת [פרשת ב ג / גדולת [גדולה ב / 8 חרבה { חרבה ד / פא הפעל [פ"פ ו / 9 הדגש [הדגשו ו / מקבלת [מקבל' ו / דגש [דגשו ו / דגש + וכן פרשת ב ג ד / 10 פְּעֵלָה { פְּעֵלָה ד / פעלה + בסגול ב ג ד ה ו / על זה [ע"ז ו / המשק' [המשקל ב ג ד ה / עליו : ב ג ד / 11 עלתה [עלפה ב ג ד ה ו / עלתה { עֲלָפָה ד ו / וכן + על ה / מזה [זה ה / סשה [אשר ו / אשה { אֲשֶׁה ד / ליי : ב ג ד ה ו / 12 צחה { צָחָה ד / צחחה + אשה ליי ב ג ד ה ו / צחחה { צָחָה ד / 13 בצרי [בצירי ו / ניחוח [ניחחו ו

פְּעֻלָּת: כּלוּ סגול דבלת, עטרת, עקרת, עשרת, פחתת. יש מהם בצרי תְּכַלֵּת, חמשת; נטף ושחלת (שמות ל, לד), וכן אשת, שֵׁשֶׁת, פא הפעל בצרי.

פְּעֻלָּת: בסגול ופא הפעל בפתח אֶדְרָת, צמרת, דלקת. ואם עין הפעל חית או הא ג"כ פא הפעל בפתח כי לא ישתלם בהם הדגש: שחפת, בהרת, להבת, גחלת; וכבו את גחלתי (ש"ב יד, ז), כּלוּ פתח אבל, עם הריש ישתלם הדגש ויהיה פא הפעל בקמץ קַרְחַת, ואם למד הפעל גרונית כּלוּ פתח ספחת, קדחת, צלחת, גבחת, ואם עין הפעל ריש תהיה פא הפעל בקמץ, בקרחת, בקרחתו. 5 10

פעלן: כבשן, אלמן, נַעֲנָן קמוצים. וְנַעֲנָן בהכלי (דניאל ד, א) פתוח. שאנן ארבעה פתוחין: שאנן מואב (ירמיה מח, יא), ושקט וְשֹׁאֲנָן (שם ל, י), ושאנן מפחד רעה (משלי א, לג), ושארא קמצין הנון, אבל השיין פתוחה וכן, שלאנן ושלו

1 עטרת + נערת ב, גברת ג ה ו / עקרת עשרת : ד / עשרת + עצרת ב ג ו / יש [ויש ב ג ד ה ו / 2 מהם [מהן ו / בצרי [בצירי ו / בצרי + עין ב ג, העין ה ו / -- נטף - בסגול : ב / פא [ופא ב / 3 פא הפעל [פ"פ ו / / בצרי [בצירי ו / 4 בסגול : ד / ופא הפעל [ופ"פ ו / 5 עין הפעל [עה"פ ו / ג"כ [גם כן ג / כי + אם ב / פא הפעל [פ"פ ו / 6 שחפת { שחַפַּת ד / שחפת + כהלת ב / 7 ויהיה [ויהי' ו / 8 פא הפעל [פ"פ ו / למד הפעל [לה"פ ו / כּלוּ [כּלוּ ה / 9 ספחת [תפתח ו / צלחת : ה / צלחת גבחת # ב ג ו, : ד / עין [למד ד / עין הפעל [עה"פ ו / תהיה : ב ג ד / פא הפעל [פ"פ ו / 10 בקרחת { בקַרְחַת ד / בקרחתו : ב ד / בקרחת בקרחתו # ה / בקרחתו { קַרְחַתו ד / 11 פעלן { פְּעֻלָּת ד / כבשן { כְּבִשָּׁן ד / קמוצים [קמוצין ה / בהכלי [בהיכלי ה ו / 12 פתוח [בפתח ב, פתח ג ד / ארבעה [ד' ב ג ד ו, : ה / פתוחין [פתוחים ג, פתוחי' ד / פתוחין + וסימנהי' ב, וסימן ד / 14 ושארא [ושאוּנה ד / קמצין [קמץ ג ד / פתוחה + בכולם ב, לכלם ג, בכולן ד / שלאנן [ושאננך ג

(איוב כא, כג) קמץ, ושאננן פתח הנון, אתנן קמץ הנון
ובסמוך פתח, ובלי סמיכות ואתנן לא נתן לך (יחזקאל טז,
לד) וגם, אתנן לא תתני עוד (שם טז, מא).

פעלן: קרבו, שלחן קמוצים ובסמוך קרבן מנחה (ויקרא ב, ד
5 מפעל: משקל, מקטר, משכן קמוצים, ובהסמכם פתוחים,
ובאו מהם בקמץ בסמיכות ומשקל הכסף והזהב (עזרא ח,
ל), מתן אדם (משלי יח, טז), מבטח כל קצוי ארץ (תהלים
סה, ו), מבטח בוגד (משלי כה, יט) אבל, ביראת ייי מבטח
עוז (שם יד, כו) פתוח. וג"כ באו מזה המשקל פתוח בלי
10 סמיכות: משפט אחד יהיה לכם (ויקרא כד, כב), מזרק אחד
(במדבר ז, יג), ומקסם חלק (יחזקאל יב, כד), ולשימו מרמס
(ישעיה י, ו), ויהי המלצר (דניאל א, טז), ואף בהפסק ובא
מחבת פתח ואף באתנח וכל נעשה במרחשת ועל מחבת
(ויקרא ז, ט). ובספר ירושלמי מזרק אחד (במדבר ז, יג),

1 קמץ [קמוצין הנון ה / קמץ + הנון ב ג ד / -- ושאננן - <הנון : ה /
אתנן { אַתְּנָן ד / «הנון : ב ג ד ה ו / 2 ובלי [ובלא ב ג ד, וכולהו ו /
סמיכות [סמוך ב ג ד, סמיכו ו / ואתנן { וְאַתְּנָן ד / 4 פעלן { פִּעְלָן ד /
קרבו { קרבו ד / שלחן [שולחן ה / קמוצים [קמוצין ה, קמוצ' ו /
ובסמוך + פתח ב, פתוחים ג, פתוח' + ולקרבו העינים ד, פתחין ה,
פתוח' ו / מנחה + קרבן ראשית ב ג ד / 5 מפעל { מְפַעֵל ד / משקל {
משקל ד / קמוצים [קמוצ' ו / ובהסמכם [ובהסמכת ב, ובהסמכ' ו /
פתוחים [פתוחין ב ה, פתוח' ד ו / 6 מהם [מהן ב / בסמיכות [
בסמיכו' ו / 7 מבטח { מְבַטֵחַ ד / 9 עוז [עז + הוא ג <פתוח [פתח ב ג
ד / וג"כ [וגם ג / «פתוח [פתוחין ב, פתוחים ג, פתוח' ד / בלי [מבלי
ב ג ד ה ו / 12 ויהי [ויהיה ד / המלצר + וכן ב ג ד / ואף [אף ב ג ד /
בהפסק [באתנח + ויאמר דניאל אל המלצר ב ג ד / 13 פתח [בפתח ו /
ואף [אף ב ג / 14 ובספר [ובס' ו / ירושלמי [ירושלם ב ד

קמוץ. ואשר למדיהם אלף: יהיו ג"כ קמוצים בסמיכות מפני
הנח השוכן, מקרא קדש (ויקרא כג, ז), מדברה דמשק (מ"א
יט, טו), מדברה בית און (יהושע יח, יב), הבית בפתח ואע"פ
שאחרי הנח באו כן לפי שהם סמוכים, והמסורת: דמשק
5 שקרתא. ונשתנה מְזַרְחָה שמש (דברים ד, מא) לשבא מפני
הסמיכות. ובסמיכות הכנויים ישארו בקמצותם מקדשך
השמש (דניאל ט, יז), וכן בקבוץ משכנות לאביר יעקב
(תהלים קלב, ה). ונשתנה את מקדשו ממנו (במדבר יח, כט),
להפריש בינו ובין מקדשי תיראו (ויקרא כו, ב), כי הוא
10 למקום המקודש, וזה שם לקדש. וסמיכות הקיבוץ ישתנה
משכני עליון (תהלים מו, ה), מבצרי בת יהודה (איכה ב, ב),
אבל עם הכנוי יעמוד על תנועתו: כל מבצריך (נחום ג, יב),
שחת מבצרי (איכה ב, ה), כי מאס יי במבטחך (ירמיה ב,
לז). ויש מפעל: כי בחיבורו ידגש, משמנים, מרבדים,

1 קמוץ [קמץ ב ג ד / ג"כ [גס כן ג / קמוצים [קמוצין ב, קמוצ'ו ו / 2
קדש + ובאו ג ד / 3 הבית [הב' ו / 4 שהם [שהן ב ד ה / סמוכים [
סמוכין ב ד ה, סמוכ'ו / והמסורת [והמסרת ה, והמסו' ו / 5 שקרתא
[סקרתא ה / מזרחה [מזרח'ו / לשבא [בשוא ב, לשוא ג ד, בשבא ו /
6 הסמיכות [הסמיכו'ו / הכנויים [הכנויי'ו / מקדשך { מקדשך ד / 7
בקבוץ [בקיבוץ ו / 9 להפריש [להפרי'ו / מקדשי [מקודשי ג / הוא +
שם ב ג ד ה ו / 10 לקדש [לקודש ו / וסמיכות [וסמיכו'ו / הקיבוץ [
הקבוץ ב ג ה / 12 עם : ג / הכנוי [הכינוי ג / יעמד [יעמד ה / כל
תנועותו : ו / 13 מבצריך { מְבַצְרִיךָ ד / 14 ויש [ושו' / מפעל : ו / מפעל
{ מְפַעֵל ד / כי : ה / בחיבורו [בחבורו ב ג ד, שבחבורו ה, בחיבורו ו /
משמנים { מְשַׁמְנִים ד / מרבדים { מרבדים ד

משאבים, משגבים. וכן עם החית והיה ייי מבטחו (שם יז, ז)
 מבטחי מנעורי (תהלים עא, ה), לפי שהם פתוחים ידענו כי
 הם מן הדגושים. ובאו בסגול, ויורד עוז מבטחה (משלי כא,
 כב), מבית אל מבטחם (ירמיה מח, יג). ובאו פתח מבלי
 סמיכות אלא שהם סמוכים על אות השימוש: משגב לעתות 5
 בצרה (תהלים ט, י), מחמד לכספם (הושע ט, ו).
 מפעל: בצרי, ממזר, מרבץ, מעשר, משען. ואיפש' כי מקל מזו
 הגזרה מזבח, מפתח, ובסמוך פתוחי חותם כל משען לחם
 (ישעיה ג, א), מזבח אדמה (שמות כ, כד), מרוח סרוחים
 (עמוס ו, ז), למרבץ צאן (יחזקאל כה, ה), מעשר בקר וצאן 10
 (ויקרא כז, לב), ומפתח שפתי (משלי ח, ו); ולא נשתנה
 מפתח בית דוד (ישעיה כב, כב), מקל שקד (ירמיה א, יא),
 ובמקל יד (יחזק' לט, ט). ובקבוץ ובכנוי עין הפעל בשוא, היו
 לו מזבחות לחטוא (הושע ח, יא), ערי מסכנות (שמות א, יא)

1 משאבים : ד / משגבים [משגב' ג ד ה ו / והיה [והי' ו / 2 שהם [שהן ב / פתוחים [פתוחות ב, פתוחי' ד ו / ידענו + שהן פתוחין ב / כי הם : ב ג ד / 3 הם [שהם ג ד / דגושים [דגושי' ו / עוז [עז ב ג ה / מבטחה { מְבַטְחָה ד / 4 פתח [פתחין ב ג, פתחים ד, בפתח ו / 5 סמיכות [סמיכו' ו / שהם [שהן ב / סמוכים [סמוכין ב, סמוכי' ד ו / השימוש [השימוש ו / משגב { מְשַׁגֵּב ד / 7 מפעל + במשקל ו / בצרי [בצירי ו / בצרי [כינוי ב / מזמר { מְזַמֵּר ד / ואיפש' [ואפשר ב ה ו, ואיפשר ג ד / כי : ו / מקל [שמקל ו / מזו [זו ג, מזאת ה ו / 8 הגזרה [הגזירה ד / מזבח [מְזַבְּחַת ד / מפתח [מבטח ג, מפטח ד / מפתח { מְפַתְּחַת ד / פתוחי [פתוח ב, פתוחים ג ד, פתוחין ה / חותם : ב ג ד ה ו / 9 מרוח [מְרֻזַח ד / 10 למרבץ { לְמַרְבֵּץ ד / 12 מפתח [מבטח ג / מפתח { מְפַתְּחַת ד / 13 ובמקל [במקל ו / ובקבוץ [ובקיבוץ ב / ובכנוי [ובכינוי ב / עין הפעל [עה"פ ו / בשוא [בשבא ה ו / מסכנות [מזכנות ה

עד המעבדות (יהושע ב, ז), מעם מזבחי (שמות כא, יד), זנח
 ייי מזבחו (איכה ב, ז), וכליל על מזבֶּחַךְ (דברים לג, י). אבל
 אלה לפני מזבֶּחַךְ (מ"א ח, לא), הבית בפתח מפני שוא של
 הזין שלא יפגשו בו ב' שואין נעין כאחד.

5 **מְפַעֵלָה:** בקמץ ובתיו בסגול, מְלַחֶמָה, מְלַחֶמֶת, מְשַׁמְרָה,
 מְשַׁמְרֶת. וכל זה המשקל כן והמם הנוספת ינקדה בחירק או
 בסגול או בפתח. והמסרה כל לשון מְרַכֶּבֶה ביחיד בסגול
 המם, חוץ מן אחד בחירק, בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה (בראשית מא,
 מג), וכל לשו' רבים, ארבע מְרַכָּבוֹת (זכריה ו, א), מרכבות
 10 **פְּרָעָה** (שמות טו, ד). והממשלה, והממשלת, כלם בסגול
 המם בין יחיד בין רבים, חוץ מאחד בפתח, **ישראל**
ממשלותיו (תהלים קיד, ב).

מְפַעֵלָה: כלו סגול. **מַגְעֶרֶת**, **מְשַׁמְרֶת**, ואם פא הפעל גרונית
 המם הנוספת בפתח, **מַחְמַצַּת**, **מַחְבֵּרֶת**. ואם למד הפעל

1 עד [על ב ד / 2 ייי מזבחו # ד / מזבֶּחַךְ { מזבֶּחַךְ ד / אבל + ובא ב ג
 ד / 3 אלה [כאלה ד / מזבֶּחַךְ { מְזַבְּחֶךָ ד / שוא [שבא ה ו / של : ג ד ה
 ו / 4 הזין [וחית ב, החית ג ד ה ו / בו : ב ג ד ה ו / ב' [שני ב ג ד ה /
 שואין [שבאים ה ו / נעין [נעים ג ד ה ו / כאחד [לעולם ו / 5 מלחמה
 [מלחמ' ו / 6 הנוספת [נוספת ה / ינקדה [ינקדוה ב ג ד ה, תנקד ו /
 בחירק [בחרק ב ג ד / בחירק או בסגול # ה ו / 7 והמסרה [והמסורת
 ב ד, והמסו' ו / מרכבה [מרכב' ו / 8 המם + בסגול ב / מן אחד [
 מאחד ה ו / בחירק [בחרק ב ג ד / 9 לש' [לשון ב ג ד ה ו / רבים [
 רבי' ו / רבים + בפתח המם ג ד ה ו / ארבע [ארבעה ד / מרכבות : ד /
 10 והממשלה [וממשלה ג ה ו / והממשלת : ב, וממשלת ג ה, וממשלות
 ו / כלם [כולם ב / רבים [רבי' ו / 13 סגול [בסגול ו / מגערת [מגרת
 ג / פא הפעל [פ"פ ו / גרונית [גרוני' ו / מחמצת מחברת # ו / למד
 הפעל [לה"פ ו

- גרונית תפתח מקום הסגול, מַרְקַחַת, מַשְׁלַחַת.
 מְפַעֵלֶת: בחולם ובסגול, מְשַׁקֵּלֶת, מַכְמוֹרֶת. ואם פא הפעל
 גרונית תהיה בפתח המם מְחַגֹּרֶת, מְאָכֹלֶת.
 תְּפַעֵלֶת: כלו סגול, תְּפַלְצֶת, מְפַלְצֶת, תְּפַאֲרֶת.
 תְּפַעֵל: תְּשַׁבֵּץ בצרי. 5
 תְּפַעֵל: תִּדְחֶר; תִּדְעַל מֶלֶךְ גוים (בראשית יד, ט), ואת
 התחמס (ויקרא יא, טז), פתוח.
 תְּפַעֵל: אֲשֶׁר בַּתְּלַשֵּׁר (ישעיה לז, יב) פתוח.
 נְפַעֵל: מִי נִפְתּוּחַ (יהושע טו, ט), בסגול.
 יְפַעֵל: קִמוּץ, יְצַחֵק, יְפַתֵּחַ, יִדְלֵף, יִצְהַר, יִגָּאֵל, יִשְׁבֵּק. 10
 יְפַעֵל: בצרי, יְעֹזֵר.
 אֲפַעֵל: אֲשַׁכֵּר, אֲשַׁנֵּב, אֲצַבֵּעַ קְמוּצִים, ובסמוך בפתח.
 אֲפַעֵל: אֲבַנֵּט בצרי.
 אֲפַעֵלָה: אֲצַעֲדָה, קִמֵּץ וּבִסְגוּל הָאֵלֶף. תפתח האלף אֲזַכְּרָה,

1 גרונית [גרוני' ב ו / תפתח [בפתח ב ג ד, הפתח ה / מקום [מקו' ו /
 2 בחולם [בחלם ג / ובסגול [ובסג' ו / משקולת [משקלת ג / מכמורת
 [מכמרת ג / פא הפעל [פה"פ ו / 3 גרונית [גרוני' ב ו / תהיה : ב ג ד,
 תהי' ו / בתפח המם # ה / מחגורת [מחגרת ג / מאכולת [מאכלת ג / 4
 כלו [כל ג / תפלצת מפלצת : ב ג ד / מפלצת : ה / 5 בצרי [בצירי ו / 7
 פתוח : ב ג ד, בפתח ה / 8 תפעל { תפעל ד ה / 9 נפעול נפעול ד /
 נפתוח בסגול # ב ג ד / נפתוח { נפתוח ד / בסגול הנון ב ג ד / 10 קמוץ
 [בקמץ ב ג ד, : ה / יפתח ידלף # ו / ישבק [ישבח ב / ישבק { ישבק ד
 / ישבק + כלם קמוצים ה, + קמץ ו / 11 בצרי יעזר # ב ג ד ה ו / בצרי [
 בצירי ו / 12 אשכר : ב / אצבע + אפשר ד / בפתח + אצבע אלהים היא
 ג ד / קמוצים [קמוצי' ו / 13 בצרי [בצירי ו / 14 קמץ קמוץ ה ו /
 תפתח [ונפתח ב, ובפתח ג ד ו / ובסגול [ובסג' ו / ובסגול האלף # ה

אזכרתה.

אַפְעוּלָהּ: וְאַשְׁמוּרָה בלילה (תהלים צ, ד).

הַפְעָלָהּ: הַצָּלָה; הַפְּרַת פְּנִיָּהּ (ישעיה ג, ט), ראויים
בתשלומם, הַנְּצָלָה, הַנְּכָרָה.

5 עוֹד מַחְסְרֵי הַפֶּא. מְפָל: פתח וקמץ. מְצַב, מְפָץ, מְתָן
קמוצים. ובהסמכם פתוחים, וּמְפַל בר (עמוס ח, ו), מְטַע;
מְפַח נֶפֶשׁ (איוב יא, כ). ועם הכנויים ישארו בקמצותם. וְאִישׁ
כְּלֵי מְפָצוֹ (יחזקאל ט, ב), נֶצַר מְטַעֵי (ישעיה ס, כא), תְּרוֹמַת
מִתְנַס (במדבר יח, יא), וּבָאוּ בַקִּמְץ בְּסַמִּיכוֹת מִתָּן אָדָם
10 (משלי יח, טז), מְצַב פְּלִשְׁתִּים (ש"א יג, כג), וּבָאוּ בַפֶּתַח בְּלֵי
סַמִּיכוֹת לֶךְ לְמַטֵּעַ (דברים י, יא), וּלְמַטֵּעַ אֶת הַמַּחֲנוֹת
(במדבר י, ב).

וּמוֹעֵל: בְּשׁוֹרֵק אוּ בְחֹלֶם וְעֵין הַפֶּעַל בַּקִּמְץ, מוֹשֵׁב, מוֹלֵד,
מוֹדָע, מוֹרֵד, וּבְשׁוֹרֵק מוֹסֵד מוֹסֵד (ישעיה כח, טז), וּבְסַמֵּךְ

1 אזכרתה: ב ה ו / אזכרתה [אלף בתפח ה / 3 הצלה] והצלה ד /
הַפְּרַת { הַפְּרַת ד / ראויים [ראויים ג ה, ראוי' ו / 4 בתשלומם]
לתשלומם ב, בתשלימים ג, בתשלומין ו / 5 מפל: ב ג ד ה / מפל [מעל
ו / פתח: ב ג ד ה / וקמץ: ב ג ד ה / וקמץ [קמץ ו / מצב מפץ # ב ג ד
ה ו / 6 קמוצים [קמוצה ב, קמוצין ה, קמוצין ו / ובהסמכם]
ובהסמיכות ב / פתוחים [פתוחי' ב ד, : ה ו / ומפל [מפל ב ד / 7
ישארו [ישתוו ד, שארו ו / 8 מְפָצוֹ { מְפָצוֹ ד / 9 ובאו [ובא ב / בקמץ
בסמיכות # ב ג ד ה ו / 10 בלי [בלתי ב ג ד ה ו / 11 סמיכות [סמיכו'
ו / למטע [למטע ב ג ד ה ו / המחנות [המחנו' ג / המחנות + ומסר עד
הטפחות ובצרי מפץ אתה לי ומנחי הפא ב ג ד ה ו / 13 ומועל [מועל +
המס בסגול או ב ד, המס בחלם או ג / בשורק: ב, בשרק ג / בשורק +
מועל בחולם ה / בחולם [בשרק ב ג ד / ועין הפעל [ועה"פ ו / מולד [
מלד ד / 14 מודע מורד # ו / מורד [מורה + וכן ב / ובשורק [בשרק ב
ד / «מוסד: ד / «מוסד { מוסד ו

בפתח: **לְמוֹרֵשׁ קְפוּד** (שם יד, כג), **מוֹסֵר יִי** (משלי ג, יא).
 אבל שלמדיהם אלף ישארו בקמצותם מפני הנח אל **מוֹצֵא**
המים (מ"ב ב, כא), ובא בלי סמיכות פתח במקצת ספרים:
 והיית **מוֹצֵק** (איוב יא, טו), ויש מסרה אומ' כי אין פתח כי
 אם **מוֹצֵק נחושה** (מ"א ז, טז). ועם הכנויים ישארו בקמצותם
 על **מוֹשְׁבו** (ש"א כ, כה), ויהי **מוֹשְׁבִים** (בראשית י, ל), וכן
 בקמץ **מוֹרְשֵׁי לבבי** (איוב יז, יא), **מוֹצְאֵי בקר ואת מוֹרְאֵי**
 (תהלים סה, ט), אבל ברבים הוא פתוח: **מוֹרְאֵכֶם**, כמו שהיה
 בשלמים **מִדְּבָרְכֶם**, **מִשְׁמַרְכֶם**, כי התנועה שפלה.
מוֹעֵלָה: בצרי **מוסרה**, **מוֹעֵצָה**; **וילכו במוֹעֵצוֹת** (ירמיה ז, כד),
מוֹסְרוֹת.

מִיעָל: **מִיטָב**, **מִישָׁר**. ובחירק המם, **מִיכָל** קמוצים, ובהסמכם
 פתוחים **מִיטָב שדהו** (שמות כב, ד), **מִיכָל המים** (ש"ב יז, כ).
תוֹעֵל: **כשכיר כתושב** (ויקרא כה, מ) בקמץ, ובסמוך פתח

1 קפוד [קשר ב, קיפוד ו / קפוד + אל מושב הקיר למורש קפוד ג / 2
 שלמדיהם [שלמדיה' ו / אלף : ב ג / בקמצותם [בקמצות' ו / הנח +
 אבל ב / 3 המים [מס ד / בלי [בלתי ה / פתח [פתוח ה / סרפים [
 ספרי' ו / 4 מוצק { מוצק ד / מסרה [מסו' ו / אומ' [או' ה, אומרים ו /
 כי אם [כ"א ו / 5 אם : ב / נחושה [נחשת ב ג ד ה ו / הכנויים [הכנויי'
 ו / בקמצותם [בקמצות' ו / 6 מושבו { מושבו ד / מושבם { מושבם ד /
 7 בקמץ [בקבוץ ב ג ד ה ו / מוראי [מראו ג ד ו / מוראי { מוראו ד ה /
 8 ברבים : ב, ברבי' ו / הוא פתוח # ב ג ד / פתוח [פתח ב ג ד / שהיה
 שהי' ו / 9 בשלמים [בשלימי' ו / מדברכם [מרבכם ו / מדברכם {
 מִדְּבָרְכֶם ד / משמרכם { משמרכם ד / 10 בצרי [בצירי ו / מוסרה [
 מוסד ו / במועצות [במועצו' ד / 11 מוסרות { מוסרות ד / מוסרות [
 מוסדות ו / 12 ובחירק [ובחרק ב ג ד / קמוצים [קמוצי' ו / 13
 פתוחים [פתוחי' ב, פתוחין ג, : ד / 14 בקמץ [קמץ ב ג ד ו, קמוץ ה /
 פתח [פתוח ה

תושב כהן (שם כב, י).

ומנחי העין: פֶּלוֹן בקמץ. זָדוֹן, שָׁשׁוֹן. ובצרי אֶלוֹן מצב
(שפטים ט, ו), באלני ממרא (בראשית יח, א).

פֶּיל: בֵּית, זֵית, עֵין, זֵין, וכל אשר במשקלם פתוחין, ובהפסק
5 קמוצי'. וחיל באו ד' קמצים וסימ': ולמשלמיהו (דה"א כו,
ט), ויקהל דוד (שם כח, א), וישכר מישראל (דה"ב כה, ו),
מספר (שם כו, יב), וכל אתנח וס"פ כותיה. כל גבורי הַחִיל ב'
זקפין פתוחין שלשים אלף גבורי הַחִיל (יהושע ח, ג). בית,
הבית, לבית, ד' קמצים וסימ': ליסד חלוני (מ"א ו, ד), ובן
10 שמלת (בראשית יז, יב), וכל אתנח וס"פ כותיה. קומו ונעלה
בלילה (ירמיה ו, ה) זקף קמץ, הביאני אל בית היין (שה"ש
ב, ד). פֶּל: זָד, זָר, עָד, נָר, רַק וכל אשר במשקלם צרי וכן
בקבץ ובכנוי.

פֶּל: זָר, רָשׁ, אָב, עָב קמוצים. ובסמוך פתח בעב הענן (שמות

2 בקמץ: ה / ובצרי [ובצירי ו / מצב [מוצב ב ה ו / 3 ממרא [מורה ג,
מזרח ד / 4 עין + הם ג / זין [יין ב ד ה ו, : ג / וכל ? ב / פתוחין [
פתחין ב ד, פתח ה ו / 5 קמוצי' [קמוצים ב ג ד ה / וחיל { וקיל ד /
וחיל [חיל ה / ד' [ארבעה ד / קמצים [קמוצין ב ג, קמוצים ד ה /
וסימ' [וסימניהון ב, וסימן ד, : ה, וסיל' ו / 6 וישכר [וישכר ד, וישבר
ה / 7 אתנח וס"פ [אס"פ ו / וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד / כותיה [כותיה
ג, כותיה ה, כותיל' ו / החיל: ד / 8 זקפים + וסימנהו' ב / פתוחין: ב,
פתחי' + וסימן ד / הַחִיל { הַחִיל ד / 9 לבית: ד / קמצים [קמוצים ב,
קמצי' ג ו, קמצי' ד / וסימ' [וסימנהון ב, וסימן ד ה, וסיל' ו / חלוני [
אלוני ב / 10 שמלת [שמונת + וכל אנשי ביתו ג, שמנת ד ה ו / אתנח
וס"פ [אס"פ ו / וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד / כותיה [כותיה ג, כותיל' ו /
11 זקף [זקפין ב / קמץ [קמצי' ב / היין + בזקף קמץ ב, קמץ בזקף ג
ד ה, זקף קטן וקמץ ו / 12 רק: ב / צרי [צירי ו / וכן: ד / 13 בקבץ [
בקבוץ ב ג ד ה ו / 14 פל: ו / רש אב [שב שר ב ג ד ו / קמוצים [
קמוצי' ד ו, קמוצין ה / פתח [בתפח ב ג ד / -- פתח - הענן: ה

יט, ט), ובאו קמוצים בסמוך **כָּעַב טל** (ישעיה יח, ד), **כָּעַב**
מלקוש (משלי טז, טו), **ועָב עץ** (יחזקאל מא, כה). ובאו מהם
 פתחים **כל עץ לַח** (שם כא, ג), **מקל לבנה לַח** (בראשית ל,
 לו) **לַחִים ויבשים** (במדבר ו, ג) אבל, **הובשתי עץ לָח**
 (יחזקאל יז, כד) **קמץ בזקף**, **מפיקים מזון אל זון** (תהלים 5
 קמד, יג) **פתח, סר וזעף** (מ"א כ, מג) וחברו **פתח. רע ט'**
פתח' וסימ': טוב ורע (בראשית ב, יז), **ומראיהן רע** (שם מא,
 כא), **ויהי העם** (במדבר יא, א), **רע ומר** (ירמיה ב, יט), **אשא**
(נחמיה ב, א), וכנוח (שם ט, כח), **יגמר נא רע** (תהלים ז, י),
 10 **יחליפנו** (ויקרא כז, י), וכל אמריה ויצר ולשון וע'נ ועין
 ועשייה פתח'. וח' הם קמצים וסימ': **שוב** (ש"א כט, ז), **משה**
(במדבר יא, י), הוגעתם (מלאכי ב יז), **ויתע** (דה"ב לג, ט),
ויתעם (מ"ב כא, ט), **ויניעם** (במדבר לב, יג), **חוטא** (קהלת ח,
 יב), **משניהם** (שם ד, ג); וכן **בשחין רע** (דברים כח, לה);

1 ובאו קמוצים : ה / קמוצים [קמוצין ב, קמוצ' ו / 2 מהם] מהן ב ג
 / 3 פתחים [פתוחין ב ג ה, פתוחים ד, פתחין ו / 3 -- מקל - לח : ב / 4
 לחים] לחי' ו / 5 קמץ : ד / קמץ בזקף [בז"ק ו / מפיקים] מפיקי' ו /
 6 פתח [פתחין ב, פתוחי' ד / וחברו] וחבריו ג, וחבירו + כאן נמצא
 חסר ו / «פתח [פתחין ג ד / רע [ורע ג ד / רע { ןרע ד / 7 פתחי']
 פתחין ג ד ה / וסימ' [וסימנהו' ב, וסימנ' ג, וסימן ד, : ה / ומראיהן]
 ומראהן ד ה / 8 אשא [ואשא ג ד ה / 9 רע + איבי ג ד, אויבי רע ה /
 10 אמריה [אמירה ב ג ד / אמריה] אשר ה / וע'נ : ב ג ד ה / 11
 ועשייה [ועשיה ג ד / פתחי'] פתח ב, פתחין ג ד ה / וח' הם # ג / הם :
 ב ה / קמצים [קמצי' ב, קמצין ג ד ה / וסימ' [וסימנהון ב, וסימן ד,
 וסי' ה / 12 ויתע [ויגע ג / 14 וכן : ג

ולא מנה אותו בעל המסורת כל הַרְע בר מן ב' פתחי' וסימן:
 על הַרְע כפים (מיכה ז, ג), ישיב הַרְע לשוררי (תהלים נד, ג).
 וכל לשו' עשייה דכותיה פתח במ'ב קמוצים וסימן: ויתעם
 מנשה (דה"ב לג, ט), את המעשה הרע (קהלת ד, ג) דקהלת.
 5 שר, צר נזכרים בפעלים. בַּפֶּש מאד (איוב לה, טו) פתח. פח,
 פחי, פחים פתחים.

פֶּלֶה: צָרָה, עָזָה, וכל אשר במשקלם, צרי וקמוצים.

פִּלּוֹת: עֲדוּת, גְּרוּת; בגרות כמהם (ירמיה מא, יז).

פֶּלֶה: קמה, במה, צרה, וכל אשר במשקלם קמוצים; ובסמוך
 10 מס הפעל בפתח, בקַמַת רַעַךְ (דברים כג, כו), בַּנְּפֹת שוא
 (יעשה ל, כח), והוא מלעיל מפני מלה זעירא אשר בצדה.
 פֶּלֶת: בסגול וּבְשֵׁת פִּנִּים (דה"ב לב, כא), וּנְפֹת צוּפִים (תהלים
 יט, יא).

ומנחי הלמד: מַפְעָה: והמם בחירק או בפתח ועין הפעל

1 מנה [מנא ה / אותו] אותם ד / המסורת] המסרת ג / כל : ה / הרע
 + קמצינ ב ד, קמץ ג / -- בר - דכותיה : ה / בר מן ב' [במ"ב ב / ב']
 שנים ד / פתחי' [פתחים ג, פתחין ד ה / וסימן] וסימ' ב ג / 2 -- ישיב
 - לשוררי : ד / 3 לשו' [לשון ב ג ד / עשייה] עשייה ב / דכותיה [
 דכוותיה ג, כותיה ד / קמוצים] קמוצי' ב, קמצינ ג ד ה / וסימן [
 וסימנהו' ב, וסימ' ג ה / 5 שר צר # ב ג ד / -- פח - פתחים : ג / פח {
 פח ד / פתח [פתחי' ב / 6 פחי : ה / פתחים] פתחין ב ה, : ג, פתוח ד ה
 / 7 פֶּלֶה { פֶּלֶה ד / -- זרי - במשקלם : ב / במשקלם] במשקלו + וכן
 זה ד / צרי + וכן ג / צרי : ד / צרי [בצרי ה / וקמוצים : ג ד ה / 8 גרות
 : ג ה / כמהם] כמהם ד / 9 קמוצים [קמוצי' ד / 10 מס] למד ג ד /
 11 מלה [המלה ה / זעירא] זעירה ג / אשר בצדה [שבצדו ה / 12 פלת
 [פולת ב / פֶּלֶת { פֶּלֶת ד, פֶּלֶת ה / וּבְשֵׁת } וּבְשֵׁת ד / פִּנִּים] פני' ג ד ה
 / וּנְפֹת] וּנּוּפֹת ג ד / 14 ומנחי הלמד : ה / והמם [המם ה / בחירק]
 בחרק ב ג ד / הפעל [הפועל ב

מְקַנָּה, מְשַׁנָּה, מְבַנֵּה, מְרַעֵה, מְקַרֵּה, מְרַעֵה מְרַאֵה, מְשַׁקֵּה,
 מְחַנֵּה, מְעַשֵּׂה, כֹּלֵם בְּמוֹכֵרֵת עֵינַי הַפְעַל בְּסִגּוּל, עַד שֶׁלֵּל
 מְרַבֵּה (ישעיה ל, כג), וּבְסִמּוּךְ בְּצִרִי, מְחַנֵּה דָן (במדבר ב,
 כה), וּמְשַׁקֵּה צִמָּא (ישעיה לב, ו), מְרַעֵה עֲזָרִים (שם לב, יד),
 5 מְחַסֵּה כֹזֵב (שם כח, יז), מְרַאֵה כְבוֹד יְיָ (שמות כד, יז),
 כְּמְקַרֵּה הַכְּסִיל (קהלת ב, טו) אֲבָל, כִּי מְקַרֵּה בְנֵי הָאָדָם
 וּמְקַרֵּה הַבְּהֵמָה וּמְקַרֵּה אֶחָד לָהֶם (שם ג, יט), שְׁלֹשֶׁתָם
 בְּסִגּוּל כִּי אֵינָם סְמוּכִים, וְכֵן וּמְשַׁנָּה כֶּסֶף (בראשית מג, טו),
 וּמְשַׁנָּה שְׁבִרוֹן (ירמיה יז, יח), מְשַׁנָּה שֶׁכָּר שֶׁכִּיר (דברים טו,
 10 יח), הֵם בְּסִגּוּל כִּי אֵינָם סְמוּכִים וּבֵא, יִקְחוּ מְקַנָּה (מ"א י,
 כח), בְּצִרִי בְּלֹא סְמִיכוֹת, וּבְדַבְרֵי הַיָּמִים הוּא בְּאֵלֶף וְכֵן
 הַיּוֹצֵאִים עַל מִשְׁקַל זֶה אֶע"פ שֶׁאֵינָם מִן הַשּׁוֹרֵשׁ הַזֶּה; בְּסִגּוּל
 כִּי עֵרוֹךְ מֵאֲתֻמּוֹל תְּפַתֵּה (ישעיה ל, לג), אֲשֶׁה לִיַּי (ויקרא ב,
 טז), וּדְדָנָה בְּחֵרֵב יִפּוּלוּ (יחזקאל כה, יג), וַיִּבֵּא זֶזוֹד נְבִיָּה (ש"א

1 משנה מבנה # ד / «מרעה : ב ג ד ה / משקה [משחה ב / 2 -- כלם -
 בסגול : ב ג ד / 3 מרבה + כלם במכרת עין הפעל בסגול ב ג ג / 6
 מקרה [מקרא ה / 7 שלשתם [שלשתן ג ה / 8 כי אינם & ג / סמוכים
 סמוכי' ב / 10 סמוכים [סמוכי' ב / יקחו [קחו ב / מקנה [מקוה ג ד ה
 / 11 בלא [שלא ב ג ד ה / סמיכות [בסמיכות ב ג ד ה / 12 היוצאים
 היוצאי' ד / זה [הזה ה / מן : ב / מן [מזה ה / השורש [השרש ג ד ה /
 הזה + הם ג / הזה [הם ד / 13 מאתמול [מאתמל ג / 14 ודדנה {
 וְדָנָה ד

כא, ב). ואָרְיָהּ לעולם בצרי על העקר לפי שלא יבא כן
בסמיכות כי אם בחסרון ההא ארי אע"פ שיאמר ג"כ ארי
במוכרת.

הַפְּעָה: אש ועצים הַרְבֵּה (ישעיה ל, לג), כי הַרְבֵּה יהיו
5 (קהלת יא, ח), כלם בצרי. והמסורת כל הרבה בשתי נקודות,
וכל אַרְבֵּה בג' נקודות.

מַפְּע: כְּמַעַר איש (מ"א ז, לו), מַמְעַל לרגליו (ויקרא יא, כא)
כלו פתח, וג"כ בתוספת הא.

מַפְּעָה: מלעיל והמם בפתח, לַמְעָלָה, מַלְמַעְלָה; מַעְלָה מַעְלָה
10 (דברים כח, מג), וכן מַלְמַטָּה; מַטָּה מַטָּה (שם), כי בתשלומו
זה מנת מַנְטָה והמם פתוחה, ואם בהפסק המם קמוצה;
מַעְלָה השני ומַטָּה השני קמוצים.

מַפְּעָה: בסגול, ולמכֶּסֶה העתיק (ישעיה כג, יח), ימך המקרה
(קהלת י, יח).

1 לעולם + הוא ה / לפי : ב / 2 ארי { אַרְיָהּ / שיאמר [שיאמ' ד / ג"כ]
גם כן ג, § ד, : ה / 4 הפעה [תפעה ב / אש [עש ד / <הרבה + ראה
הרבה ג ה / 5 כלם [כולם ד / והמסורת [והמס' ג, והמסרת ה / הרבה
[המרבה ג / 6 בג' [בשלש ב ד / 7 מפע { קמער / קמער ד /
ממעל { ממעל ד / 8 פתח [פתוח ד / וג"כ : ב ג ד / בתוספת [ובתוספת
ג ד / 9 מפעה { מפעה ד / למעלה : ד / מלמעלה { מלמעלה ד / מעלה {
מעלה ד / מעלה : ה / מעלה { מעלה ד / 10 מלמטה { מלמטה ד /
מטה { מטה ד / מטה : ב / בתשלומו + במשקל ג / 11 מנת : ב
ג ד ה / מנטה { מנטה ד / פתוחה [פתוח' ד / 12 השני : ה / ומטה [
מטה ב ג ד / ומטה { מטה ד / השני [שניהם ה / קמוצים : ב ג ד

מְפַעָה: בַּמְרָאָה אֵלֶיךָ אֲתוּדַע (במדבר יב, ו), הַמָּס בַּפֶּתַח וְעַיִן
הַפֶּעַל בַּקֶּמֶץ, אֲתַנְּנָה הַמָּה (הושע ב, יד), וְאַחֲוֹתַי (איוב יג, יז),
מִזֶּה הַמִּשְׁקָה וּנְפִתְחָה הָאֵלֶיךָ מִפְּנֵי הַחַיִּת.

אֲפַעָן: הָאֵלֶיךָ בַּסְּגוּל וְהַעַיִן בַּקֶּמֶץ, וּבַתְּתִיךְ אֲתַנְּנָן (יחזקאל טז,
לד), וּבַסְּמוּךְ הַנּוֹן פִּתּוּחָה, אֲתַנְּנָן זֹנָה (דברים כג, יט), כִּי
מֵאֲתַנְּנָן זֹנָה וְעַד אֲתַנְּנָן זֹנָה (מִיכָה א, ז), וְאַתַּנְּנָן לֹא נִתַּן לְךָ
(יחזקאל טז, לד), וְגַם אֲתַנְּנָן לֹא תִתְּנִי עוֹד (שם טז, מא).

פְּעוּ: קֶמֶץ וּמִלְעִיל. יִשְׁגֹּא אָחוּ בְּלִי מַיִם (איוב ח, יא), מִי שָׁחוּ
(יחזקאל מז, ה), וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוֹ (דה"א א, נ).

פְּעִי: מִלְרַע וּקֶמֶץ, קָלִי, צָלִי, עָנִי. וּמִלְעִיל, קָזִי לִי קָזִי לִי
(ישעיה כד, טז).

פְּעִי שְׁבִי, צְבִי, כְּלִי בְצָרִי, וּבַהֲפִסֵּק וּבִזְקָף פֶּא הַפֶּעַל בַּסְּגוּל,
וְאִבָּא עַד לְחַי (שִׁפְטִים טו, יד), עֵינִי נְדִי (ש"ש א, יד), וְאֵל
הַמְּזֹרַח וְאֵל צְבִי (דְּנִיאל ח, ט), וְיִאֲסוּף כַּחֲוֹל שְׁבִי (חֲבַקּוֹק א,

1 אליו [אליו ב / 2 הפעל : ה / בקמץ + או המם בסגול ותהי המחצה
אפעה האלף בסגול ועין הפעל בקמץ ב ג ד ה / ואחותי { ואחותי ד / 3
המשקל [המשקל ב ג ד ה / 4 אפפון { אפפון ד / העין [והנון ב ג / בקמץ
[קמץ ג / אַתַּנְּנָן { אַתַּנְּנָן ד / 5 ובסמוך : ב ג ד / הנון פתוחה # ב ג ד /
פתוחה [ובפתח ב ג ד / 9 ושם עירו פעו : ב ג ד / פעו + כלם קמוצים
ומלעיל ה / 10 מלרע וקמץ # ב ג ד, : ה / מלרע [ומלרע ב ג ד / וקמץ [
בקמץ ב ג ד, וקמוץ ה / קלי צלי # ב ג ד / 12 פעי { פעי ד ה / שבי {
שבי ד / צבי [צלי ב / צבי ד { צבי ד / צבי : ה / קלי { קלי ד / בצרי : ב ג
ד ה / 13 ואבא [הוא בא ב ג ד, בא ה / שבי { שבי ד / ואל [אל ד ה /
14 צבי [הצבי ב ד

ט), אל תהי מרי כבית המרי (יחזקאל ב, ח), מים חיים אל
 כלי (במדבר יט, יז). וכן בפשט ואמרת אל בית המרי
 (יחזקאל כד, ג), ולא נשתנה בזקף יכו על הלחי (מיכה ד, יד),
 ובא בארץ הצבי (דניאל יא, מא), וישסעהו כשסע הגדי
 (שפטים יד, ו). וחצי כשיבא בהפסק או בהעמדת טעם 5
 נשתנה מזה המשקל כי הוא בצרי, אז יחלק העם לחצי (מ"א
 טז, כא), אמתים וחצי (שמות כה, י). ועם הכנוי בחירק או
 בסגול כמו פריד נמצא (הושע יד, ט), ושב שגיד (שפטים
 ה, יב), תלגד וקשתד (בראשית כז, ג), עדי, עדיד; ופריכם
 תשא (יחזקאל לו, ח). והקבוץ פעמים באלף והחירק באלף 10
 כמו חלאים (שה"ש ז, ב), ובאו בנחות האלף והחירק תחת
 היוד, וכצבאים על ההרים (דה"א יב, ט), מבין עפאים
 (תהלים קד, יב), אשימד כצבאים (הושע יא, ח), ומברום
 לשבאים (יואל ד, ח). וכן כל פתאים האלף נחה והיוד נעה.

1 המרי { הקרי ד / מים [מיכס ב / 2 כלי { כלי ד / כלי + ובא ג"כ
 בטרחא מפני שיש לו עמדה אל תהי מרי ב ג ד / ואמרת [ואמרתם ב /
 בית : ב ג ד ה / המרי [מרי ב ג ד ה / 3 בזקף + ובא ב / וחצי { וחצי ד
 / 5 וחצי [חצי ה / 6 בצרי [צרי ג / העם + ישראל ג ד / 7 וחצי וחצי ד
 / בחירק [בחרק ב ג ד / 8 כמו [כגון ה / שגיד { שגיד ד / 9 תלגד {
 תלגד ד / עדי [עדיו ג ד ה / עדי { עדיו ד / 10 והחירק [והחרק ב ג ד /
 -- באלף - והחירק : ה / 11 חלאים { חלאים ד / בנחות [בנחות ב /
 והחירק [והחרק ב ג ד / 12 עפאים { עפאים ד / 14 לשבאים { לשבאים
 ד / וכן : ד ה / כל [וכל ד / פתאים + כן ד

- יהודאין (דניאל ג, יב) דגש, כשדאין (שם ג, ח), מפיק אלף,
 דניאל דגש יוד. ומן כלי, כלים, כליה, בצרי הכף.
 פעות: הפא בקמץ, ונלות ירושלם (ירמיה מ, א), והחסות
 בצל מצרים (ישעיה ל, ב), חזות קשה (שם כא, ב).
 5 פעות: הפא בצרי את הנזר ואת העדות (מ"ב יא, יב), גאות
 לבש (תהלים צג, א).
 פעה: מלעיל כלו סגול הרבה בכיה (עזרא י, א), והנה מפני
 יצא (איוב לו, ב), יתנו נדה (יחזקאל טז, לג), בכסא ליום
 חגנו (תהלים פא, ד), ואין קצה למרכבותיו (ישעיה ב, ז).
 10 פעה: מלרע, פא הפעל בצרי ועין הפעל בסגול. על כל גאה
 ורם (ישעיה ב, יב), רעה זוד (ש"ב טו, לו), אניות אבה (איוב
 ט, כו). אבל, רעה זוד (ש"ב טו, לו) היה ראוי העין בצרי מפני
 הסמיכות אלא שנמצא כן, וכן רעה המלך (מ"א ד, ה).
 פעה: בקמץ, והעין בסגול ומלרע קנה, שרה, עלה. מזה

1 יהודאין { יהודאין ד / דגש } מפיק יוד ב ג ד / דגש + יוד ה / כשדאין
 { כשדאין ד / 2 -- דניאל - יוד : ב ג / כלי { כלי ד / כליה { כליה ד /
 כליה : ב / 3 הפא בקמץ : ה / והחסות { והחסות ד / 5 הפא בצרי : ב /
 את [ואת ג / 7 פעה { פעה ד / כלו [וכלו ב ד / בכיה [בכיה ב ג ד, בכא
 ה / בכיה { בכיה ד / והגה [והגה ג ה / 8 נדה { נדה ד / 9 קצה { קצה ד
 / 10 פעה { פעה ד / 12 רעה { רעה ד / 13 רעה { רעה ד / 14 בקמץ [
 הפא קמוצה ד / ועין בסגול : ד

ובסמוך בצרי **בְּקִנָּה** (בחזקאל מב, טז), **עֲלָה** זית
 (בראשית ח, יא), **קִצָּה** גבולך (במדבר כ, טז), ו**שָׂדֵה** מגרש
 עריהם (ויקרא כה, לד).

פָּעָה: כלו קמץ **שָׁפָה**, **שָׁנָה**, **אלה**, **הרה**. וכן כשהפא בצרי
 5 **מָאָה**, **פָּאָה**; ובסמוך בפתח; **שִׁפְת** כנען (ישעיה יט, יח), **שִׁנְת**
השמטה (דברים טו, ט), **קֶשֶׁת** רוח (ש"א א, טו), **מָאָת** ככר
הכסף (שמות לח, כז), **הָרַת** עולם (ירמיה כ, יז). ויש עם התיו
 בלא סמיכות, יש פתחין ויש קמצים; וכבר כתבנו אותם
 בשער הפעלים במלת פעולה.

10 **פָּעָה**: הפא בסגול. **לחם הַפֶּחָה** (נחמיה ה, יד), **הקריבהו נא**
לפְּחֹתֶךָ (מלאכי א, ח). ובסמוך כלו פתח, **פְּחַת** יהודה (חגי א,
 א), **פְּחַת מואב** (נחמיה ז, יא), וכן בקיבוץ הפא בפתח, **פְּחוֹת**
וסגנים (יחזקאל כג, ו), ו**פְּחוֹת הארץ** (מ"א י, טו), **את**
פְּחוֹתֶיהָ (ירמיה נא, כח), **על פְּחוֹת עבר הנהר** (נחמיה ב, ז).

1 ובסמוך : ב / בצרי : ה / בְּקִנָּה { בְּקִנָּה ד / בקנה [קנה ה / עֲלָה { עֲלָה ד / 2 גבולך [גבולך ב / 4 כלו [וכלו ב ד / קמץ [קמוץ ד ה / הרה [זרה ג / כשהפא [שהפא ב ג ד / הכסף [הזהב ד / הָרַת { הָרַת ד / התיו [תיו ד / 8 בלא [בלי ב ג / 9 פעולה + ויש ב ג / 10 בסגול ~ ו / הַפֶּחָה { הפְּחָה ד / 11 לפְּחֹתֶךָ { לפחתיך ד / לפחתיך ו / כלו ה / 12 פחת [ופחת ב / בקיבוץ [הקבוץ ב ג ד ה / פחות [פחת ו / 13 וסגנים [וסגני' ו / 14 פְּחוֹתֶיהָ { פְּחוֹתֶיךָ ד / פְּחוֹתֶיהָ [פְּחוֹתֶי' ו / פחות [פחות ד / פְּחוֹת { פְּחוֹת ד / על [ועל ו

פועת: מלעיל ובסגול. אל השקת (בראשית כד, כ).

פועת: מלעיל וכלו סגול. והצפת על ראשו (דה"ב ג, טו).

פועות: אחות לנו קטנה (שה"ש ח, ח), האלף בקמץ, ואחד עם הכנוי נפתח לאחיו ולאחותו (במדבר ו, ז), והוא מן הדגושים ולפי' הוא פתוח כי אשר הוא מן הרפים האלף בשוא ופתח 5 כמו: ולאחותו הבתולה (ויקרא כא, ג), וכבר הרחבנו בזה בספר מכלל. הטעם האחותו הבתולה, מן הרפים ויהיה לאחיו ולאחותו (במדבר ו, ז), ר"ל ולאחותו מן הדגוש ולפי לא נשתנה תנועותה, ולפי האלף פתוחה כמשפטה, על החית הראויה להדגש. ואלף אחות קמוצה לפי שהוא רפה בעקרו, 10 וזאת היא עלת פתח אלף ואחיהם יבואו למלחמה (במדבר לב, ו), ובאחיהם בני ישראל (ויקרא כה, מו), נפתח אחי, אחיך הרבים. וסגול האלף אחי, אחיו, כי הם מן הדגושים. וזה הטעם עד נאמן למבין לפי הכללים שהקדמנו והטעמים

1 -- פועל - השקת : ה / פועת [פעת ב ג ו, פועל ד / מלעיל [מלעי' ו / השקת [השוקת ב ד ו / השקת { השוקת ד / 2 פעת [פעל ה ו / פעת { פועל ה / מלעיל [מלעי' ו / והצפת + אשר ב ג ד / 3 פעות + הפא בקמץ ב ג ד / קטנות + ובא ב ג ד / האלף בקמץ : ב ג ד ה ו / ואחד [אחד ב ג ד, וא' ה / 4 הכנוי [הכינוי ו / הכנוי + האלף ב ג ד / נפתח [בפתח ב ג ד ה ו / ולאחותו [ולאחתו ו / מן : ה / הדגושים [הדגושי' ו / 5 ולפי' [לפי' ב ג ד, לפיכך ו / פתוח [בפתח ב ג ד / אשר : ו / הרפים [הדגושים ג, הרפי' ו / מן הרפים [מהרפים ה / האלף [הוא ד / בשוא [בשבא ה, בשב' ו / 6 כמו : ה ו / ולאחותו { ולאחותו ד / -- וכבר - שהקדמנו והטעמים : ה ו / הרחבנו [החברנו ד / 7 -- הטעם - שהקדמנו והטעמים : ב ג ד

אשר כתבנו. ונאמ' כי הו'ו באחות, ובחמות למד הפעל והתיו
 לנקבה ובתשלומו אחיות, חמיות. בפלס מאשפות ירים
 אביון (תהלים קיג, ז), שהוא שם ליחידה, לפי דעתי והיה
 ראוי הקבוץ אשפותות (איכה ד, ה) אלא שקל עליהם להמיר
 הנח בדגש ואמרו הקבוץ אשפותות. והמקבץ מן אחות, 5
 חמות, אחיות, חמיות היוד למד הפעל והו'ו והתיו סימן
 הרבות ועם הכינוי את אחי ואת אחיותי (יהושע ב, יג). ובא
 בסימן רבוי הנקבה לבד בצדקתך אחיותך (יחזקאל טז, נב),
 ובסימן רבוי הזכרים לבד ואחיותך סדום ובנותיה (יחזקאל
 טז, מו), ולאחותיכם רחמה (הושע ב, ג). 10

פע: בפתח איובילו שי (תהלים עו, יב), והגי בינו ובין העי
 (יהושע ח, יא), בינו ובין העי, וכן באלף בסוף ונשב בגא
 (דברים ג, כט) פתח, איובילו מלכים שי (תהלים סח, ל) קמץ
 מפני ההפסק. ויכהו שם האלהים על השל (ש"ב ו, ז) בפתח

1 -- אשר כתבנו - ולאחותיכם רחמה : בג ד ה ו / 11 איובילו [איובל
 ה / 12 בינו ובין העי : בג ד ה ו / בגא [בגיא ג ד ה ו / 13 פתח [
 פתוחה ב, פתוח ד, בפתח ה / מלכים [מלכ'ו / שי { שי ד / קמץ [
 בקמץ ה / קמץ + בסוף פסוק בג ד / 14 מפני ההפסק : בג ד /
 האלהים [האלים ג, האלה'ו / השל { השל ד / בפתח [פתח בג ד

אע"פ שהוא באתנת. ויש בקמץ בלי הפסק והתיות תו
 (יחזקאל ט, ד), אל יאמן בשו נתעה (איוב טו, לא), קו המדה
 (ירמיה לא, לט), הוקס על (ש"ב, כג, א), צו לצו קו לקו
 (ישעיה כח, י), הראשונים פתוחים והשנים קמוצים. כי
 הוּאִיל הַלֵךְ אַחֲרֵי צֵו (הושע ה, יא) בַעֲב הַעֲנֵן (שמות יט, ט) 5
 פתח. ומזה המשקל אָב, אָח והם קמוצים, ואב בסמוך
 בפתח, אָב הַמִּוֹן גוֹיִם (בראשית יז, ה), וכן יָד, קמץ ובסמוך
 פתח. דָּג, מִן קמצים. וּמִנֵּךְ לֹא מִנְעַת מִפִּיהֶם (נחמיה ט, כ)
 פתח. ואח עם כנוי היחיד ג"כ קמץ, אָחִיו, אַחִי, אַחִיד. אבל
 הקבוץ פתוח וכן הכנוי עם היחיד, אַחִיד, אַחִי, אַחִינוּ, ואַחִי. 10
 בהפסק האלף בסגול כמו אַסְפְּרָה שֶׁמֶךְ לֶאֱחִי (תהלים כב,
 כג), וכן אַחִיו לעולם האלף בסגול מפני קמץ החית. ועם כנוי
 הרבים אַחִיכֶם, אַחִיהֶם האלף בשוא ופתח, ובאו בפחת לבדו
 וּבְאַחִיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ויקרא כה, מו), הַאֲחִיכֶם יְבוֹאוּ

1 אע"פ שהוא : ב ג ד / בקמץ [קמציִן ב ג ד / בלי הספק : ב ג ד /
 והתיות] והתאיות ב / תו [תיו ב ג ד ו / תו { תיו ד / 2 יאמן] יאמין ו
 / בשו [בשוא ג ו / בשו { בָּשׂוּ ד / קו { קו ד / 3 על + קמצים ב ג ד /
 לקו + קו ומבוטה ג ד / 4 הראשונים [הראשונים' ו / פתוחים] פתוח'
 ד ו / והשנים [והשניים ד ה, והשניים' ו / 5 הלך [הולך ב / צו { צו ד /
 צו + קמץ בסוף פסוק ב ג ד / בעב { בעב ד / 6 אב אח # ו / קמוצים]
 קמוציִן ג, קמוצי' ו / ואב [אב ה, ואך ו / 7 בפתח [פתח ד / וכן : ה /
 קמץ : ג / קמץ [בקמץ ה / 8 פתח + יד ייי ג ד / דג { דג ד / מן { מן ד /
 קמצים [קמציִן ג ה ו, קמוצי' ד / 9 ואח [אח ו / פתח [פתוח ד / ג"כ [
 גם כן ג, : ה / קמץ [בקמץ ה / 10 הקבוץ + אח שהוא אחים האלף ב ג
 ד / פתוח [בפתח ב ג / הכנוי [הכינוי ג / -- וכן - ואחי : ב / 11 -- כמו
 - האלף : ג ה / 12 האלף : ד / כנוי [כינוי ג / בסגול : ב / 13 הרבים [
 הרבי' ו / אחיכם אחיהם # ו / בשוא [בשבא ה ו / 14 יבואו] יבאו ב ג
 ה ו

למלחמה (במדבר לב, ו).

פֵּעַ: בֶּן חָכָם (משלי י, א) בצרי. ובסמוך בסגול בין שיהיה
 מוקף בין שלא יהיה מוקף כמו בֶּן אַבְרָהָם (בראשית כה,
 יט), בֶּן אָדָם (יחזקאל יא, ד) ושחט את בֶּן הַבְּקָר (ויקרא א,
 ה), בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית (שם כד, י), ואת זכריהו בֶּן יִבְרָכְיָהוּ
 (ישעיה ח, ב), זכריה בֶּן מִשְׁלֵמְיָה (דה"א ט, כא), בֶּן יֵאִיר
 (אסתר ב, ה), הַלְּבָן מֵאֵה שָׁנָה (בראשית יז, יז). ואם אינו
 סמוך סמיכות ענין אע"פ שהוא מוקף הוא בצרי כמו, ותלד
 בֶּן שָׁשִׁי (שם ל, יט), וימלט בֶּן אַחָד (ש"א כב, כ), ולמפיבשת
 בֶּן קֶטָן (ש"ב ט, יב), והוליד בֶּן פְּרִיץ (יחזקאל יח, י). עץ
 בצרי, וכן זָר וכן בכנוי עמי בעצו ישאל (הושע ד, יב), מתחת
 לָזָר (שמות לז, כז). וכן שָׁם בצרי. ובמקף, וסמוך, למלה
 זעירא או למלה מלעיל, הוא בסגול את שָׁם בנו (בראשית
 כא, ג), על שָׁם שָׁמַי (מ"א טז, כד), אבל אם המלה

1 למלחמה + וטעם פתחותם כתבנו בספר מכלל ב ג ד / 2 בצרי [בצרי
 ו / ובסמוך + סמיכות ענין ב ג ד / שיהיה [שיהי' ו / 3 מוקף [במקף ב
 ג ד / שלא [אינו ו / יהיה : ו / כמו : ו / -- בין - «מוקף : ב ג ד / 4 אדם
 + והם הרוב בין בלא יהיה במקף כמו ב ג ד / 5 זכריהו [זכרי' ו / 6
 זכריה [זכרי' ו / משלמיה [שלמיה ד, ישלמיהו ו / 8 סמיכות [סמיכ' ו
 / ענין [עניין ד / מוקף [במקף ב ג ד / הוא : ו / בצרי [בצירי ו / כמו :
 ה / 9 אחד [אחז ג / ולמפיבשת [ולמפיב' ו / 11 בצרי [בצירי ו / בצרי
 + לעולם ב ג ד ה ו / בכנוי [בכינוי ו / 12 בצרי [בצירי ו / וסמוך [
 בסמוך ב / 13 זעירא [זעיר' ו / מלעיל [מלעי' ו / -- את שם - אם
 המלה : ד ה / 14 שמי [אמו ב, שמר ג ו

אינה זריעא, ואינה מלעיל, אע"פ שהוא במקף הוא בצרי, את
 ישם המקום (בראשית כח, יט). יש בצרי ואם במקף וסמוד,
 למלה זעירא או למלה מלעיל, הוא בסגול ומה יש לי עוד
 (ש"ב יט, כט), יש לאל ידי (בראשית לא, כט), כי יש שבר
 (שם מב, א), אבל אם אינה זעירא, ואינה מלעיל, אע"פ שהוא
 במקף הוא בצרי כי יש דברים הרבה (קהלת ו, יא), יש אחד
 ואין שני (שם ד, ח), וכן לב בזה הדרך.
 פּעָא: כלו בסגול ומלעיל. ולחשוף מים מגבא (ישעיה ל, יד),
 מבית כלא (שם מב, ז), דשא, טנא; עושה פלא (שמות טו,
 יא) אבל ויקרא שמו פלא (ישעיה ט, ה), הפא בצרי וכל שאר
 פלא בסגול וכן התבאר עם יוד היחש והוא פלאי (שפטים
 יג, יח) בסגול. וכן כל גיא נשא (ישעיה מ, ד) בסגול. והוא
 מזה המשקל כי היה ראוי גיא בשקל פלא וכל שאר גיא
 בצרי.

1 אינה [איננה ב, אינו ו / -- אינה - ואם במקף : ד ה / -- ואינה -
 וסמוד למלה : ב / ואינה [ואינו ו / זעירא [זעיר' ו / מלעיל [מלעי' ו /
 שהוא [שהו' ו / בצרי [בצירי ו / 2 בצרי [בצירי ו / 3 זעירא [זעיר' ו /
 מלעיל [מלעי' ו / 4 כי [בן ב / 5 אינה [איננה ב ד, אינו ו / זעירא [
 זעיר' ו / ואינה [ואיננה ב ד, ואינו ו / מלעיל [מלעי' ג ו / 6 שהוא [
 שהו' ג / בצרי [בצירי ו / במקף [מוקף ד / דברים [דבר' ו / 8 פּעָא {
 פּעָא ד / בסגול [סגול ב ג ה / ומלעיל : ב / ומלעיל [ומלעי' ו / מגבא {
 מַגְבָּא ד / 9 מבית כלא § ו / טנא [טנה ג, בטנא ד, : ו / עושה [עשה ג
 ד ו / 10 אבל : ג / -- אבל - פלא : ד / בצרי [בצירי ו / 11 פלא + הפא
 ה / התבאר [התאר ב ג ד, : ה / עם : ו / יוד [ביוד ו / היחש [היחס ב
 ה ו, תיחש ד / פלאי [פלא ד, פליא ו / 12 נשא [ינשא ד ה ו / 13 היה [
 ה' ו / גיא [ג' ב / בשקל [במשקל ג / 14 בצרי [בצירי ו / בצרי + פעה
 בסגול ומלעיל ובכלי גמא ב ג ד

פְּעָא: עין הפעל בדגש ובצרי.

פּוֹעָא: בסגול ומלעיל, ובכלי גמא (ישעיה יח, ב).

פְּעָת: לקראת האלהים (שמות יט, יז), לא נמצא כי אם בסמוך ובכנוי לפי הוא פתח בסמוך, ובכנוי בקמץ מפני הנח השוכן וגם הנה הוא יוצא לקְרָאתָךְ (שם ד, יד), והנה אשה לקְרָאתו (משלי ז, י).

פְּעָת: העין בדגש ובקמץ. כחֲטָאת כאשם (ויקרא ז, ז) ובסמוך, פתח חֲטָאת יהודה (ירמיה יז, א), ובא בפתח שלא בסמיכות לחטאת ולנדה (זכריה יג, א).

פְּעָאת: בצרי ובדגש. אם נשאת נשא לנו (ש"ב יט, מג), יושבות על מְלָאת (שה"ש ה, יב).

ומפעלי הכפל. מְפּוֹל: מעון קמץ המם.

מְפַל: מגן המם קמץ וצרי הגימל.

מְפַל: כלו קמוץ שער המָסָד (שמות לט, מ), ובסמוך פתח פא

1 פְּעָא { פְּעָא ד / עין הפעל [עה"פ ו / בדגש [בדגוש ו / ובצרי [ובצירי ו / ובצרי + כסא ב ד / 2 פועא [פעא ו / ומלעיל [ומלעי' ו / גמא [גומא ו / -- פועא - גמא : ב ג ד / 3 פעת [פעאת ב ג, : ד / האלהים [האלהי' ו / נמצא [נמצ' ו / כי אם [כ"א ו / 4 לפי [לפי' ה, לפיכך ו / פתח [פתוח ה / בקמץ [קמץ ד / 5 יוצא [יוצ' ו / -- והנה - לקראתו : ג / 7 פעת [פעאת ב ג / 8 פתח : ה / 9 בסמיכות [בסמיכו' ו / לחטאת ולנדה [ולמת ב / 10 פעאת [פעת ד / בצרי [בצירי ו / אם [ואם ב ג / 12 מְפּוֹל { מְפּוֹל ד / מפול + מחול ב ד, מחול מעוז ג / מעון : ג / -- ומפעלי - פתח פא : ה ו / 13 מגן § ד / 14 קמוץ [קמץ ב

עט סופר

- הפעל, את מסך (שם מ, כח) הפתח.
מַפֵּל: המם בצרי ופא הפעל בפתח. **מַסֵּב קִלְעַ** (מ"א ו, כט),
מצר; **מִן הַמִּצַר קִרְאֲתִי יֵה** (תהלים קיח, ה).
מָפֵל: כלו סגול. **וַיְהִי הַמָּכֶסֶ** (במדבר לא, לו), **וּמִמֶּר לִיּוֹלְדָתוֹ**
 5 (משלי יז, כה), **וּבֶן מִשְׁק בֵּיתִי** (בראשית טו, ב).
מָפֵל: בקמץ הפא ובחולם המם. **מַעֲשֵׂה מוֹכֵד** (מ"א ז, כט),
 וכן במשקלו **מוֹסֵד הַשַּׁבָּת** (מ"ב טז, יח), המם בשורק
 והסמך פתוחה מפני הסמיכות.
מַפֵּל כַּמֶּשֶׁק גְּבִים (ישעיה לג, ד), פתח מפני הסמיכות.
 10 **תָּפֵל**: כלו סגול **תָּבֵל עֲשׂו** (ויק' כ, יב) **תַּמַּס יֵהְלוֹךְ** (תה' נח, ט)
פֵּל זַל, קַל, עִז, חַס, תַּם והדומים להם מן התוארים או אינם
 תוארים היה מן הדין להיות קמוצים כלם, כמו **חַכַּם, רִשְׁע,**
דָּבָר, שַׁלַּל, אלא שמצאנום מקצתם פתוחים והט' כתבנו
 בספר מכלל.

2 מַפֵּל { מָפֵל ד / המם [ממם ד / המם { מַמֵּס ד / 3 מצר [חרש מצל ב
 ג, חוש מצל ד / 4 סגול [בסגול ד / המכס [המסך ב / ויהי [ויהיה ג /
 ליולדתו + וכן ד / 5 ביתי + מפל בסגול והבאתי מורך במעל ידיהם
 בפתח מפני העין ב ג ד / 6 מפל [מופל ג / בקמץ [בחלם ג ד / הפא [
 המם ג ד / ובחולם [וקמץ ג ד / המם [הפא ג ד / 7 וכן [ובין ב /
 מוסך { מוֹסֵד ד / המם [והמם ד / בשורק [בשרק ב ג / 8 והסמך [היא
 ב, הוא ג ד / פתוחה [פתוח ג ד / 9 מַפֵּל { מָפֵל ד / כמשק { קְמֶשֶׁק ד /
 -- מפל - מפני הסמיכות : ב / 10 תָּפֵל { תָּפֵל ד / כלו [וכלו ב ג ד /
 יהלוך [יהפך ב, יהלך ג / 11 תַּם : ב / התוארים [התוארים ב ג ד / 12
 תוארים [תארים ב ג ד / להיות [להיותם ג / קמוצים [קמוצין ג,
 קמוצי' ד / 13 והט' [והטעם ב ג ד

הט' כי כאשר הם בפתח הם בשלומם ממשקל ארץ, גפן
 שהם פתוחים ואשר הם קמוצים הם ממשקל חכם או
 ממשקל ספר, סתר שהפא שלהם קמץ קטן. דל במסורת
 יב פתוחין בלישנא, העשיר לא ירבה והדל (שמות ל, טו),
 ואם דל הוא (ויקרא יד, כא), הנה אלפי הדל (שפטים ו, טו), 5
 ידל בכוד יעקב (ישעיה יז, ד), וידל ישראל עד מאד (שפטים
 ו, ו), על דל שפתי (תהלים קמא, ג), ותהי לדל תקוה (איוב ה,
 טז), דלו מאנוש נעו (שם כח, ד), אל תגזול דל כי דל הוא
 (משלי כב, כב), תניינא דפסוק ודל מבין יחקרנו (שם כח,
 יא), אם דל ואם עשיר (רות ג, י), וכל דל ואביון כותיה. 10
 חם, זה לחמנו חם (יהושע ט, יב), קמץ ולית כותיה. וכל שם,
 בר, נש כותיה. זך, שמן זית זך (ויקרא כד, ב), ב' קמצין וכל
 שאר זך פתח. זק, בְּזַק פתח. הַר פתח הַהַר, בהר, לְהַר קמץ.
 חי החי פתח, אם לא יהיה באתנח וס"פ.

1 -- הט' כי - קמץ קטן : ב ג ד / 3 במסורת [בסמרת ג / 4 פתוחין [פתוח' ב ד, פתוחין ג / 6 ידל [ודל ב / 9 תניינא [תניינא ג ד / דפסוק [דפסו' ב / יחקרנו [אחרקחי ב / 11 כותיה [כוותיה ג / קמץ : ד / 12 כותיה [כוותיה ג / שם [שום ב ג ד / «כותיה [כוותיה ג / «זך + זך ד / 13 קמצין [קמצ' ב / בְּזַק { בְּזַק ד / 14 קמץ [קמצין ג / החי { חמי ד / וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד

קל, הקל פתח. גל, הגל פתח, אם לא יהיה באתנח וס"פ. גן
 פתח, הגן, בגן קמוצים. טל, הטל פתח ותעל שכבת הטל
 (שמות טז, יד) קמץ באתנח וכן בס"פ, ועל כל הארץ יהיה
 טל (שפטים ו, לט), יערפו טל (דברים לג, כח), ובזקף וממגר
 שמים מטל (שם לג, יג), שראשי נמלא טל (שה"ש ה, ב). טף, 5
 הטף פתחין מן הדם אשר בקף (שמות יב, כב) קמץ באתנח,
 וידיה על הסף (שפטים יט, כז) פתח בס"פ, וכן שמרי הסף
 (ירמיה לה, ד). סל, הסל, בסל פתחין. כף פתח, ובהפסק
 קמץ ובא בזקף קמץ ויכו קף ויאמרו יחי המלך (מ"ב יא, יב).
 חג פתח, החג, בחג קמוצים. כך וטוב (בראשית יח, ז) קמץ, 10
 כך ויחיד (משלי ד, ג), כך ומשוח (ש"ב ג, לט), פתח וכן הכד,
 ברך. צח ואזום (שה"ש ה, י) פתח, ושח עינים (איוב כב, כט)
 פתח. צר פתח הצר ב' קמוצים והסימני: כי לפני הימים (זכר'
 ח, י), כי נמכרו (אסת' ז, ד), בצר הרחבת לי (תה' ד, ב) קמץ.

1 באתנח וס"פ [בהפסק ב ג ד / 2 קמוצים] קמץ ב ד / 3 בס"פ [בסוף
 פסוק ב ג ד / 6 פתחין] פתח + ובסוף פסוק ג ד / פתחין + ובסוף
 פסוק ב / -- מן - בסף : ב ג ד / קמץ + לחם לפי הטף סף הסף בסף
 פתחין מן הדם אשר בסף קמץ באתנח ב ג ד / 7 בס"פ [בסוף פסוק ב ג
 ד / שמרי] שומרי ג ד / 8 פתחין [פתחים ב, פתח ג, פתח' ד / 9 «קמץ
 + וכן ד / 10 פתח [פתוח ד / בחג : ב / קמוצין] קמוצים ב, קמץ + רך
 ג ד / 12 ברך [בד ג ד / פתח + שח ד / 13 הצר] קצר ד / ב' [שני ג ד /
 קמוצים] קמוצין ג / והסימני : ג ד / 14 נמכרו [נמכרו ד

שר פתח וב' קמוצין זקפין וסימני: אין מלך ואין שָׁר (הושה
 ג, ד), ונגיד וְשָׁר (דה"ב לב, כא), וכל שר דכותיה במ'ב
 וסימני: סר וזעף (מ"א כ, מג), וחב' הָשָׁר ד' פתחין וסימני:
 הָשָׁר שואל (מיכה ז, ג), מיכאל הָשָׁר (דניאל יב, א), הָשָׁר
 5 שמהות היזרח (דה"א כז, ח), והכנניה הָשָׁר (שם טו, כז). דָּם
 בקמץ ובסמוך בפתח לָדָם נקי (מ"ב כד, ד) קמץ, דָּם הנקי
 (שם) פתח. פר פתח, ופר דבלק קמצין וכל הָפָר, לָפָר
 קמצין. בַּר, מונע בַּר (משלי יא, כו) קמץ, והמסורת לית קמץ,
 וכל ברוי דיוסף קמץ. בז, הבז פתח יתר הָבֹז (במדבר לא,
 10 לב), קמץ בזקף והמסורת לית קמץ, וכל בזוי דמשלי כותיה
 קמץ. פַּח, הפַּח, פַּחִים פתוחים. דָּךְ, משגב לָדָךְ (תהלים ט, י),
 יתום וָדָךְ (שם י, יח), דָּךְ נכלם (שם עד, כא) פתח. שָׁק ד'
 קמצים וסימניהון: חגרי שָׁק (ירמיה ו, כו), או עור או שָׁק
 (ויקרא יא, לב), והעליתי עליך שָׁק (עמוס ח, י), לבשי שָׁק
 15 (תהלים לה, יג), וכל אתנח וס"פ כותיה. וכל הָשָׁק, בָּשָׁק

1 וב' [ושני ד' / קמוצין זקפין # ב ב ג / קמוצין ב ג ד / זקפין [זקפי' ב / וסימני' [וסימנו' ב, : ג ד / שר [צר + שר ב / 2 דכותיה [צבאות ג / במ'ב [במ'ח ד / 3 וסימני' : ג ד / וחב' [וחבר' ב, וחברו ג, : ד / פתחין [פתחי' ד / וסימני' [וסימניהון ב, : ג ד / 4 מיכאל [מיכל ג / 5 והכנניה [וכונניה ב, וכנניה ד / 6 בקמץ [קמץ ג ד / ובסמוך [ובסמיכות ב ד / בפתח [פתח ב ג ד / לדס [דס ד / לדס נקי : ב ג / קמץ : ב ג / הנקי [נקי ב ג / 7 פתח [פתחי' ד / פתח [קמץ + דס נקי קמץ ב ג / קמץין [קמץ ג ד / 8 קמצין [קמץ ג ד / והמסורת [והמסורת ג, והמסורת + עליו ד / 9 ברוי [ברויי ג ד / קמץ [קמצין ג / פתח [פתחין ג / 10 -- והמסורת - «קמץ : ג / לית + כותיה ד / 11 פתוחים [פתחין ב, פתח ג ד / 12 ודך + קמץ ב ג ד / 13 קמצים [קמצי' ד / וסימניהון : ג ד / 14 לבשי שק : ב / 15 וס"פ [וסוף פסוק ב

כותיה קמץ. **קש**, **הלכו קש** (ישעיה לג, יא), פתח באתנח,
יאכלמו בקש (שמות טו, ז) פתח בסוף פסוק **להב אש אכלה**
קש (יואל ב, ה) קמץ באתנח. **נת**, כל **נת**, **בנת**, **מנת** פתח
 באתנח וס"פ וכן בתוספת הא **וילך נתה** (מ"א ב, מ). **גב** קמץ
 ובסמוך פתח, **וזה גב המזבח** (יחזקאל מג, יג), ויש ספרים 5
ותבנה לך גת (שם טז, כד), פתח באתנח. **זת**, כל **זת**, **בזת**,
הזת קמץ ואף בסמוך. **פז**, **ומפז רב** (תהלים יט, יא) פתח,
 וכל שאר **פז** קמץ. **לאט**, פתח באתנח וס"פ **זרכו שמרתי ולא**
אט (איוב כג, יא) בסוף פסוק שהוא ענין אחר. **גג**, **הגג** קמץ,
 על **גג המלך** (שפטים ט, נא) קמץ בסמוך. **גד**, **לגד** קמץ **כורע** 10
גד (שמות טז, לא), **אשר בתוך הנחל הגד** (ש"ב כד, ה) פתח,
 ויש סוף פסוק **הגד** קמץ. **מס**, **המס**, **למס** פתח באתנח וס"פ
למס מרעהו חסד (איוב ו, יד) קמץ, שהוא ענין אחר. **גד**
 פתח **ועשה להם מכנסי גד** (שמות כח, מב), קמץ בזקף.
 והמסורת לית כותיה קמץ. **בד**, **בבד** פתח **לבד** המסורת כל 15

1 כותיה [כוותיה ג / הלכו] תלדו ב ג ד / קש + פתח ג ד / פתח : ד /
 2 אכלה [אוכלה ב ג ד / 4 וס"פ] וסוף פסוק ב ג ד / ספרים [ספרי' ד
 / 6 ותבנה] ותבני ב ג ד / לך [לו ד / גת] גב ב ג ד / 7 קמץ [קמצי' ד
 / 8 קמץ] קמצי' ד / קמץ + אט ב ג ד / וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד / 9
 אט + קמץ ב ג ד / ענין] עניין ד / 10 המלך [המגדל ד / בסמוך + עד
 ב, על ג, אל ד + גג המגדל אל גג השער פתח בסמוך ב ג ד / לגד & ד /
 12 המס : ד / המס למס # ג / -- פתח - חסד : ד / וס"פ [וסוף פסוק ב
 ג / 14 קמץ : ד / 15 והמסורת] והמסרת ג / כותיה [כוותיה ג / קמץ +
 וכל הבד כותיה קמץ ב ג / המסורת] המסרת ג / המסורת + עליו ד

ואלה שמות, ותרי עשר לְבָד קמץ. וכל שאר קריה פתח במ'א
 כל אשר ילוק בלשונו מן המים (שפטים ז, ה), וכל אתנח
 וס"פ כותיה. אָף, הָאָף פתח לעולם. בַּת, הַבַּת פתח לעולם.
 כל בחולם בלא מקף, ובמקף חטוף ובקמץ ולא נקרא ממנו
 קמץ רחב אלא שנים כָּל עצמותי תאמרנה (תהלים לה, י),
 5 כָּל אחי רש שנאוהו (משלי יט, ז). קָל, הַקָּל פתח. יָם כל יָם
 קמץ ואף בסמיכות ענין זולתי יָם סוף שהוא פתח לפי שהוא
 סמוך למלה זעירא. עָם פתח וי'ח הם וסימניהו: הַן עָם
 לבדד ישכון (במד' כג, ט), הַן עָם כלביא יקום (שם כג, כד),
 10 השמע עם (דברי' ד, לג), הנה עם יורד (שפט' ט, לז), הנה עם
 יורדים (שם ט, לו), כי לא השאיר ליואחז עם (מ"ב יג, ז),
 ויכהו הכל עם (שם טו, י), לברית עם לאור גוים (ישעיה מב,
 ו), ויבא אליך כמבא עם (יחזקאל לג, לא), אספך עם (יואל
 ב, טז), לפדות לו עם (דה"א יז, כא) דדברי הימים, תפלטני
 15 מריבני עם (תהלים יח, מד), בטחו בו בכל עת עם (שם סב,

1 קריה [קריאה ג / פתח [בפתח ג / 2 ילוק [ילק ג / בלשונו [בלשון
 ב / וכל + אשר הוא ד / אתנח [באתנח ד / 3 וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד /
 לעולם + עד לעד פתח לעולם ב ג ד / 4 כל [כל ד / כל + היא ב, הוא ג
 ד / בחולם [בחלם ב ג ד / חטוף [חטף ד / 5 רחב : ג / כל [כָּל ד / 6
 קָל [פתח [פתחין ג, פתוחי' ד / 7 ואף [ואפיל' ב ד, ואפילו ג /
 ענין [עניין ד / ענין + ובקמף ב ג ד / 8 פתח : ד / וי'ח + קמציין ג / הם
 : ג / הם + קמצים ב, קמצי' ד / וסימניהו' [וסימניהון ב, וסימנם ג,
 וסימן ד / עָם { עָם ד / 11 יורדים [יורד ד / ליואחז [ליהואחז ב ג ד /
 12 הכל [קבל ב ד, הדל ג / עם [עולם ד / 13 ויבא [ויבאו ג ד / כמבא
 [כמבוא ג / אספך [אספו ג ד / 14 עם [לעם ד

ט), ישפוט עניי עם (שם עב, ד), יגועשו עם ויעבורו (איוב לד,
 כ), ברב עם הררת מלך (משלי יד, כח), ודתייהם שונות מכל
 עם (אסתר ג, ח), ומשכילי עם (דניאל יא, לג). וכל הקָּעם,
 בָּעָם, לָעָם כותיה, וכל אתנח וס"פ כותיה. בעם ב' פתחין
 5 וסימניהון: ויאמר לא תעבר (במדבר כ, כ), אוּדך בקהל רב
 (תהלים לה, יח). ועם ג' קמוצין וסימ': ועָם כחול (ש"א יג, ה),
 ועָם לא יבין (הושע ד, יד), ועָם לא יחרדו (עמוס ג, ו). להיות
 לעָם אחד (בראשית לד, כב). יהיה לעָם (שם מח, יט),
 קמוצ'י. לעָם נכרי (שמות כא, ח), לעָם אחד (בראשית לד,
 10 טז), פתוחין. והיו לי לעָם (יחזקאל יא, כ) קמץ בזקף. כָּב ל'ו
 קמצין וסימניהון: ולא נשא אותם הארץ כי היה רכושם כָּב
 (בראשית יג, ו), וזאת ליהודה ויאמר (דברים לג, ז), ויצאו הם
 וכל מחניהם רב (יהושע יא, ד), וידברו בני יוסף (שם יז, יד),
 ויאמר השם אל גדעון (שפטים ז, ד), ועתה הטוב טוב אתה
 15 (שם יא, כה), וישמע דוד כי מת נבל (ש"א כה, לט),

1 ישפוט [ישפט ב / יגועשו [יגעשו ב ג ד / ויעבורו [ויעברו ב ג / 2
 עם : ב ד / 3 וכל [בכל ב / 4 אתנח : ב / וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד / ב' [ד'
 ב, שני ד' / פתחין [פתחי' ב ד, פתחים ג / 5 וסימניהון [וסימניהון
 ב, : ג ד / תעבר [תעבור ב ג / 6 קמוצין [קמצי' ב, קמצין ג ד / וסימ'
 וסימניהו' ב, : ג ד / 9 קמוצ'י [קמוצין ג / 10 פתוחין [פתוחה ב,
 פתוחים ג, פתחי' ד / ל'ו [ל'ג ג / 11 קמצין [קמוצים ב, קמצי' ד /
 וסימניהון : ד / רב + וישלח ייי בעם ב ג ד / 13 רב [עמס ד / 14 השם
 ייי ב ג ד

והנה עבדי דוד ויואב (ש"ב ג, כב), ועבדך בתוך עמך (מ"א ג,
 ח), הוי היורדים מצרים (ישעיה לא, א), והיה על כל הר
 גבוה (שם ל, כה), הוי קב את יוצרו (שם מה, ט), לכן כה
 אמר יי (ירמיה נא, לו), אלהים התצלח (יחזקאל יז, ט),
 ושובבתיך ונתתי החיים (שם לח, ד), ויבואו ויגידו ליהושפט 5
 (דה"ב כ, ב), ועתה אתם אומרים (שם יג, ח), וישבו בני
 ישראל מאחיהם (שם כח, ח), ויקבצו עם קב ויסתמו (שם
 לב, ד), ויאספו ירושלם עם קב (שם ל, יג), וישלח חצים
 (תהלים יח, טו) דתהלים, בשרתי צדק בקהלת רב (שם מ, י),
 לאוה כי תורתך (שם קיט, קסה), קב אוכל (משלי יג, כג) 10
 והוא חטוף, טוב מעט ביראת יי (שם טו, טז), רב אדם (שם
 כ, ו) והוא חטוף, כי בקב חכמה קב כעס (קהלת א, יח) והוא
 חטוף, יש זהב (משלי כ, טו) והוא חטוף, באין אלפים (שם
 יד, ד) והוא חטוף, כי חמה פן יסיתך (איוב לו, יח) והוא
 חטוף, ויתמרמר מלך הנגב (דניאל יא, יא), אבל העם קב 15

1 ויואב [ויאב ב / 4 יי + ולא בחיל גדול אמור כה אמר יי ב ג ד /
 אלהים [אלים ג / התצלח [תצלח ג / 5 החיים [החים ב ג ד / ויבואו [
 ויבאו ב ג ד / ליהושפט [להושפט ד / 6 אומרים [אומרי' ד / וישבו [
 וישבו ד / 7 מאחיהם [מאתים ד / 8 -- ויאספו - רב : ד / 9 דתהלים [
 דתהלות ב ג ד / 9 בקהלת [בקהל ד / 10 רב [כל ב / אוכל [אכל ב ג /
 11 -- טוב מעט - והוא חטוף : ב / 12 חטוף [חטף ג / 13 -- והוא חטוף
 - והוא חטוף : ב / -- באין אלפים - והוא חטוף : ג / 14 חטוף + יש זהב
 ד

- והעת גשמים (עזרא י, יג), והשקות בכלי זהב (אסתר א, ז),
 וכל אתנח וס"פ כותיה.
- וכל וְקָב קמץ. וְקָב ז' פתוחי וסימני: יעבוד (בראשית כה, כג),
 העתירו (שמות ט, כח), עם גזול (דברים ב, י), וכל בניך
 (ישעיה נד, יג), חסדי ייי אזכיר (שם סג, ז), גזול העצה 5
 (ירמיה לב, יט), שיהיו ימי שניו (קהלת ו, ג). וכל חסר כותיה.
 הרב, לרב ב' פתחין וסימני: מאת הָרַב (במדבר לה, ח), לָרַב
 תרבה (שם לג, נד). פֶּל בצרי קו, חו, שו, מץ, נס, לב, עת, קץ,
 תל, חץ; ובמקף בסגול: על שן סלע (איוב לט, כח), ושן
 בהמות (דברים לב, כד), בלא עַת נדתה (ויקרא טו, כח), לא 10
 עַת בא עת בית ייי (חגי א, ב), אבל לב לא ישוב סגול כי אם
 בהיות וסמוך למלה זעירא או למלה מלעיל. כל עולם ועד
 (תהלים י, טז), סגול להפריד בינו ובין היודע ועד (ירמיה כט,
 כג), שהוא ענין עזות. ומשקל זה בתוספת הא סָלָה והוא
 נקוד סגול וכן הָרָה נסו (בראשית יד, י). 15

2 וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד / כותיה [כוותיה ג / כותיה [קמץ ד / 3 ז' :
 ד / פתוחי' [פתחין ב ג ד / וסימני' [וסימנהו' ב, וסימנהון ג, : ד /
 יעבוד [יעבד ב ג / 6 חסר : ב / כותיה [כוותיה ג / 7 לרב : ב / וסימני'
 [וסימנהון ב, : ג ד / 8 חן [הן ג ד / חן שן # ב / 11 בא [בוא ב / ישוב
 [יסוב ב / 12 בהיות [היות ג, בהיותן ד / בהיות + כמו בלבים בלב נער
 אבל ויך את לב דוד אותו וחזקתי את לב פרעה צרי אע"פ שהן במקף
 לפי שאינם סמוכות למלה זעירא ב ג ד / 12 או : ב ג ד / «למלה [ומלה
 ב ג ד / 14 ענין [עניין ד / ומשקל [וממשקל ב ג ד / 15 סגול [בסגול
 ב / הָרָה { הָרָה ד

- קן בסמיכות בפתח, קן צפור לפניך (דברים כב, ו).
 ואשר הם בלשו' שנים רמים, מים, שמים פתחין, ובאתנח
 וס"פ קמוצין. הללו את יי מן השמים (תהלים קמח, א),
 פתח באתנח. מים ב' זקפים קמציין וסימניהו: ארץ נחלי מים
 (דברים ח, ז), יבשו אפיקי מים (יואל א, כ), וכל אתנח וס"פ
 כותיה. באנו באש ובמים (תהלים סו, יב), ישם מדבר (שם
 קז, לה), ארץ לא שבעה מים (משלי ל, טז), וסימניהו: נורא
 במדברא דגיהנם.
- ירוּשָׁלַם ח' קמציין וסימניהו: אדום (תהלים קלז, ז), אשכחך
 (שם קלז, ה), סביבות (שם עט, ג), בחצרות (שם קטז, יט),
 בדרך (שם קלה, כא), יוציאו (ירמיה ח, א), ממלא (שם יג,
 יג), וילינו (נחמיה יג, כ); שלשה אחריא פתחין וכל אתנח
 וס"פ כותיה במ'א תדבק (תהלים קלז, ו).
- אֶפְרַיִם ד' קמציין וסימני: למטה אפרים הושע (במד' יג, ח),
 ויהי איש אחד מהר אפרים (שפטים יז, א), צרור עון אפרים

1 קן [וקן ב ג ד / קן { וקן ד / בסמיכות [בסמיכו' ג / בפתח [פתח ג,
 ד / 2 בלשו' [בלשון + שנים ד' ב / בלשו' [בלשון שנים ג ד / פתחין [
 פתחי ב ד / וס"פ [וסוף פסוק ב ד, וסוף ג / 3 קמוצין [קמציין ב, קמץ
 ג, ד / 4 ב' : ד / זקפים [זקפי' ב / קמציין [קמצ' ב / וסימניהו' [
 וסימ' ג, וסימן ד / 5 וס"פ [וסוף פסוק ב ג ד / 6 כותיה [דכותיה ב /
 כותיה [דכותיה + בר מ'ג ג / 7 וסימניהו' [וסימנהון ב, וסימ' + בלשון
 תרגום ג, וסימן ד / 8 דגיהנם [גהנם ב ג / 9 ירוּשָׁלַם { ירוּשָׁלַם /
 וסימניהו' [וסימנהון ב, וסימ' ג, וסימן ד / 11 בדרך [ברוך ג ד /
 ממלא : ב / 12 שלשה : ב / שלשה [ג' ג ד / אחריא [אחרייא ג / אחריא
 + ט' ב / אחריא פתחין : ד / פתחין + וסימנהון ב / וס"פ [וסוף פסוק ג
 ד / 13 כותיה [דכוותיה ג / -- במ'א - עון אפרים : ג / 14 קמציין [
 קמצי' ד / וסימני' [וסימנהון ב, : ד / 15 אחד : ב ג ד / אפרים +
 וסימנהון בשלון תרגום טוחרא דמוביהו ב

(הושע יג, יב), חבור עצבים אפרים (שם ד, יז), וסימניה' בלשו' תרגום: חוטרא דמכייהו צריר ומתוקן, וכל אתנח וסוף פסוק כותיה.

- ואשר הם בני ארבע או ה' אותיות שאין להם משקל בפעל:
- 5 פלָדָש (בראשית כב, כב), סרפד (ישעיה נה, יג), שנער (בראשית י, י), טפסר (ירמיה נא, כז), גזבר (עזרא א, ח), פתגם (קהלת ח, יא), קמוץ, וכן בסמוך פתגם המלך (אסתר א, כ) קמוץ. וכן פינחס (שמות ו, כה), צרפת (עבדיה י, כ), קמץ הצרי ופתח ופתח הפא, וכן צרתן (יהושע ג, טז), וכן תוספת הא צרפתה (מ"א יז, ט), צרתנה (שם ד, יב). כַרְפִּס (אסתר א, ו), אַרְנָז (ש"א ו, יא), זַרְדָּד (בראשית ג, יח), חשמל (יחזקאל י, כז), פתוחים וכן בתוספת הא. סָפְרָד (עבדיה י, כ), סָמְדָר (שה"ש ב, יג), חֲנַמְל (תהלים עח, מז), האות השלישית בפתח ואף בהפסק אשר בספָרָד (עבדיה א, כ), ושקמותם בחנמל (תהלים עח, מז), מלכות אררט (ירמיה
- 10
- 15

1 -- חבור - אפרים : ב / וסימניה' [וסימניהו ב, וסימ' ג, וסימן ד / 2 בלשו' [בלשון ב ג / בלשו' תרגום : ד / דמכייהו [דמיכיהו ב ג ד / 3 כותיה [כוותי' ג / 4 הם : ה / ארבע [ד' ב / ה' [חמש ב ג ד ה ו / בפעל [פועל ו / 5 סרפד [צרפת ג / שנער { שְנַעַר ד / 7 -- פתגם - בסמוך : ד / קמוץ [קמצים ב, קמצין ג / 8 קמוץ [קמץ ו / פינחס [פנחס ה ו / פינחס [פנחס + קמוץ ב ג ד / 9 -- קמץ - אופתח : ד / ופתח [פתח ד / «ופתח : ב ג ה ו / הפא [ההא ג / וכן + עם ג / 10 תוספת [בתוספת ה, בתוספ' ו / הא [ההא ג / -- צרפתה - בתוספת הא : ו / 11 דרדר + פתוחים וכן ג ד / חשמל + חשמלה ג ד / חשמל : ב / 12 פתוחים [פתוחי' ב, : ה / -- פתוחים - הא : ג ד / וכן + חשמל חשמלה ב / בתוספת הא : ב / 13 סמדר : ב / 14 השלישית [השליש ד, הג' ה ו

נא, כו) פתחין, אלו והשאר קמציין. **בְּרִזָּל** (במדבר לה, טז),
גְּרִזָּן (דברים כ, יט), **כרמל** (ויקרא ב, יד), **בסגול** וכן **הכרמלה**
(ש"א כה, ה). **אַבְנֵיט** (שמות כט, ט), **חַרְמֵשׁ** (דברים טז, ט),
ירדן (תהלים מב, ז), **פְּרִדָּס** (שה"ש ד, יג) **בצרי**. **עֲרָפֶל** (איוב
5 כב, יג), **עטלף** (ויקרא יא, יט), **עזאזל** (שם טז, ח), **עמלק**
(בראשית לו, יב), **ערפל** (איוב כב, יג), **כלם** **בסגול**. **והב'** **בצרי**
וכן בְּבַל (בראשית י, י), **בְּבֵלָה** (מ"ב כד, טו), **יִזְרְעָאֵל** (יהושע
יט, יח), **יִזְרְעֵאלָה** (שם יט, יט), **בסגול**. **חֲבַצְלֵת** (שה"ש ב, א)
בסגול, **פִּלְגֵשׁ** (ש"ב ג, ז) **בסגול**. **בְּזוֹלַח** (בראשית ב, יב),
10 **בפתח**, **תְּחִפְנִיחַס** (ירמיה מג, ז) **בצרי**, וכן **צַפְרָדַע** (שמות ח,
ב), **בצרי**, וכן **שַׁעֲטָנוֹ** (ויקרא יט, יט) **והשין** **והעין** **פתוחה**.

1 פתחין [פתח ב ג ד / אלו : ב ג / והשאר] ושאר ב, ושאר ג ד /
קמציין [קמץ ב, קמוץ ד / 2 -- הכרמלה - עטלף : ד / 4 ירדן : ו / בצרי
[בצירי ו / בצרי + וכן ב ג / ערפל : ב / -- ערפל - והב' בצרי : ו / 5
עטלף : ב / עמלק + בצרי ב ד, בסגול ה / 6 ערפל + בסגול ג ו / כלם : ו /
-- כלם - בצרי : ב ג ד ה / והב' { נְהַב ו / בצרי [בצירי ו / 7 וכן : ה ו
/ בבלה [בבל ו / יזרעאל + וכן ד, + בסגול ו / 8 יזרעאלה : ה ו /
יזרעאלה [יזרעאל + וכן ד / בסגול + עטלף בצרי ב ג ד / 9 <בסגול : ב
/ פלגש [פילגש ג / <בסגול : ב ה / 10 בצרי [בצירי ו / -- וכן - בצרי :
ה ו / 11 בצרי : ב ג ד / בצרי [בצירי ו / והשין והעין # ב, : ו / פתוחה]
פתוחות ג ד

שמות המספר: אָחַד, ובסמוך כלו פתח. אָחַד העם (בראשית
 כו, י), וכן באו בלתי סמיכות פתח: לְאָחַד קראתי נועם
 ולְאָחַד קראתי חובלים (זכריה יא, ז), נתתי לך שכס אָחַד
 (בראשית מח, כב), עַד אָחַד לא נעדר (ש"ב יז, כב), ודבר חַד
 אל אָחַד (יחזקאל לג, ל), מַתַּת לְאָחַד מהם (דברים כח, נה),
 5 אל אָחַד מבניו (ויקרא יג, ב), כְּאָחַד ממנו (בראשית ג, כב).
 אָחַת, לנקבה כלו פתח. ואם בהפסק האלף בסגול והחית
 קמוצה, אָחַת אל אָחַת (שמות לו, יב), ופעמים ג"כ בזקף,
 והמסורת אחת בזקף ו' פתוחין וסימני: קח צנצנת אָחַת (שם
 טז, לג), ויסבו את העיר ביום השני (יהושע ו, יד), ויאמר
 10 אבישי אל דוד (ש"א כו, ח), ויחלק לכל העם (ש"ב ו, יט),
 ויאמרו המלך גזרו (מ"א ג, כה), והנה כבר עופרת (זכריה ה,
 ז). וכל חקה, מדה, שנה, תורה וסימ' חמשת דכותיה פתח
 בר מן א' נקי יהיה לביתו (דברים כד ה).

1 אחד + אלף סגול והחית קמץ ב ג ד ה ו / 2 בלתי [בלא ב ד, בלי ג /
 סמיכות [סמיכו' ו / פתח : ה / נועם [נעם ב ג / חובלים [חבלים ב / 3
 ולאחד [לאחד ג / 4 עד [על ד / 5 אל [את ב ג / -- מתת - מהם : ד /
 7 לנקבה [לנקיב' ו / ואם : ה / בהפסק [באתנח וסוף פסוק ב ג ד,
 ובהפסק ה / והחית [וחית ד / 8 אחת [אחד ד / אָחַת { אָחַת ו /
 ופעמים [ופעמי' ו / ג"כ [כן ב ג ד / בזקף [בקמץ ה ו / 9 והמסורת [
 והמסרת ג ד, והמסו' ו / בזקף : ב / בזקף [בזקפה ג, מקפה ד / ו' [
 ששה ג, : ד ה ו / פתוחין [פתחין ב, פתחים ג, פתחי' ד, : ה ו / וסימני'
 [וסימנהון ב ג, וסימן ד, וסי' ה ו / 12 ויאמרו [ויאמר ב ג ד ה /
 עופרת [עפרת ב ג ד ה / 13 חקה : ה ו / וסימ' [וסימן ד, וסי' ה ו /
 דכותיה [דכותי' ב ה, דכוותי' ו / פתח : ה / 14 בר מן א' [במ"א + קמץ
 ב, בר מ"א קמץ ד / א' + קמץ ג / א' : ה ו / -- נקי - לביתו : ג

וכל אתנח וס"פ וזקף כותיה קמץ. **הָאֶחָת**, תלתא קמצין
 זקפין וסימניהון: **חמשים לולאות תעשה** (שמות כו, ה),
חמשים לולאות עשה (שם לו, יב), **ויעש את הרמונים** (מ"א,
 ז, יח). וכל אתנח וס"פ וזקף כותיה במ"ב פתחין: **ויעש עשרה**
כיורות (שם ז, לח), **ובני ישראל למספרם** (דה"א כו, א). 5
שנים, שְׁתַּיִם, פתחין זולתי בהפסק שהן קמצין, ובסמוך **שְׁנֵי**,
שְׁתֵּי, שְׁנַיִם, שְׁתַּיִם בצרי.
שְׁלֹשׁ, פא הפעל בקמץ ובסמוך בשוא ואם במקף, סמוך,
 למלה מלעיל, עין הפעל בקמץ ונקרא חטוף **ואם שְׁלֹשׁ אלה**
 (שמות כא, יא), ואם מלרע בחולם **ושְׁלֹשׁ עשרה שנה מרדו** 10
 (בראשית יד, ד). **שְׁלֹשָׁה**, בקמץ ובתיי בסגול **שלשת**.
אַרְבָּעָה, האלף בפתח והבית והעין בקמץ. ובתיי בפתח
אַרְבַּעַת רבעו (יחזקאל מג, טז). **ארבע**, פתח כלו לעולם, ואף
 בהפסק, **והשם רבע ההין** (שמות כט, מ) בסגול.

1 -- וכל - קמץ : ג / וס"פ [וסוף פסוק ב, : ד / אתנח וס"פ [אס"פ ו /
 כותיה [דכוותי' + וגם זקף ו / האחת [האמת ה / הָאֶחָת { הָאֶחָת ד /
 תלתא [ג' ב ג ד ה ו / 2 זקפים [פתחים ד / וסימניהון [וסימניהון ב,
 : ג ד ה / חמשים [חמשי' ו / לולאות [לולאות ג ד / 3 חמשים [חמשי' ו /
 לולאות [לולאות ג ד / 4 אתנח וס"פ [בהפסק ה ו / וס"פ [וסוף פסוק
 ב ג ד / וזקף : ג ה ו / כותיה + קמץ ב ד / כותיה [כוותיה + וכן זפף
 במקף ג / במ"ב [בר מ"ב ד / פתחין [פתח + וסמ' ב / פתחין [פתח ג
 ה ו, פתחי' ד / 6 שתיים : ב ג ד / פתחין [בפתח ב ג ד / זולתי [אם לא
 ב ג ד / זולתי [זולתי ו / שהן קמצין [וכן שתיים ב ג ד / שני שתי [שני
 שנים ב ג ד / 7 שתי שנים [שתי שתיים ב ג ד / בצרי [בצירי ו / 8 פא
 הפעל [פה"פ ו / סמוך [וסמוך + למלה זעירא ד / בשוא [בשבא ה ו /
 9 מלעיל [מלעי' ו / עין [נו'ן ו / הפעל [הפע' ו / ונקרא [נקרא ג ד,
 נק' ו / חטוף [חטף ו / 10 בחולם [בחלם ג ד / 12 האלף בפתח # ג /
 בפתח [פתח ד / 13 -- ארבע - בסגול : ה ו / כלו [כולו ד / לעולם : ד

חַמְשָׁה, בקמץ ודגש השין, ובתיו חֲמִשָּׁתַּת המם בצרי והשין
בסגול. חַמֵּשׁ, קמץ וצרי ואם בסמוך חטף פתח, חֲמֵשׁ מֵאוֹת
(בראשית ה, לב), חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה (שם ה, י).

שָׁשָׁה, בקמץ ועם התיו שֶׁשֶׁת וסגול, שֶׁשׁ בצרי. ובסמוך,
5 במקף, למלה מלעיל, סגול. שֶׁשׁ, שֶׁשׁ הֵנָּה שֵׁנָא יֵי (משלי ו,
טז).

שֶׁבַעַה, קמץ ועם התיו בפתח שֶׁבַעַת. שֶׁבַעַת בסגול ופתח.

שְׁמוֹנָה, בקמץ ובתיו בפתח. שְׁמוֹנָה בסגול.

תִּשְׁעָה, בקמץ. תִּשְׁעָה בצרי ופתח.

עֶשְׂרֵה, בקמץ ובתיו עֶשְׂרֵת כלו סגול. עֶשְׂרָה, כלו סגול. עֶשְׂרֵה,
10 העין בסגול והריש בצרי. עֶשְׂרָה, כלו קמוץ.

מֵאָה, צרי וקמץ ואם בסמוך עם תיו שבא ופתח, מֵאָת שֵׁנָה
(בראשית לה, כח).

1 ודגש : ב ג ד / ודגש [ובדגש ה / השין : ב ג ד / בצרי] בצירי ו / 2 --
ואם בסמוך - חמש עשרה : ב ג ד / בצרי] בצירי ו / חטף פתח [ח"פ ו /
4 וסגול] צרי ב / וסגול + צרי ג ד ה, צירי ו / בצרי] בצירי ו / 5 למלה
: ב / מלעיל [מלעיל ו / סגול] בסגול ב ג ד ה / כשש : ב ג ד ה ו / 7
קמץ] בקמץ ב ג ד / התיו [התו ג / ופתח] ובפתח ג ד, פתח ו / 8 --
שמונה - בפתח : ו / שמונה [שמנה ד / שמונה] שמנה + לנקבה בסגול
ה / בפתח + שמונת ב ד / בסגול : ה / 9 בצרי] צרי ג ד ה, צירי ו / 10
בקמץ] קמץ ג / ובתיו [ובתו ג / כלו : ב / -- עשר - «סגול : ג / «כלו
[כולו ה / סגול] קמץ ב ה / -- עשרה - מאת שנה : ב / -- עשרה - כלו
קמוץ : ה / 11 בצרי] בצירי ו / עֶשְׂרָה { עֶשְׂרָה ד, עֶשְׂרָה ו / קמוץ] קמץ ג ו /
12 -- מאה - מאת שנה : ג ד / צרי] צירי ו / ואם : ה / בסמוך] סמך ה

שער המלים

אַת, בצרי ובמקף בסגול. ובא בצרי עם מקף, אַת כל גבוה
 יראה (איוב מא, כו), וזולתי מקף בא בסגול בג' מקומות: אַת
 גאון יעקב (נחום ב, ג), אַת אשר יאהב ייי יוכיח (משלי ג, יב),
 5 בהצותו אַת ארם נהרים (תהלים ס, ב). מאת, שומרי הסף
 (מ"ב כב, ד), סגול לפי שהוא סמוך למלה מלעיל, מאַת
 אביה (יהושע טו, יח) צרי. אַין, בצרי, אַין בפתח, ובהפסק
 בקמץ ובא בהפסק בפתח, יקו לאור ואַין (איוב ג, ט), ואקוה
 לנוד ואַין (תהלים סט, כא). אַז, בקמץ לעולם. אַן, בפתח
 לעולם. אַף, בפחת לעולם. אַשר, בסגול. אַמָּנס, בקמץ
 10 לעולם. אַבל, בקמץ לעולם. אַנה, קמץ ומלעיל ובאו ב'
 מלרע: אַנה אנחנו עולים (דבר' א, כח), אַנה אלך מרוחך (תה'
 קלט, ז). אַנא קמץ ומלעיל והנון דגושה, ופעמים יכתב בהא.
 אולס, בקמץ לעולם. אולי, פתח. אַכן, קמץ וצרי. אל, פתח

2 < בצרי [בצירי ו / « בצרי [בצירי ו / עם מקף : ה ו / 3 -- זולתי -
 יוכיח : ה / בג' [בשלשה ג ד / 4 אַת { אַת 5 / 5 שומרי [שמר ב ג ד ה ו
 / 6 סגול [בסגול ד ה / מלעיל [זעירא ב, מלעי' ו / 7 צרי [בצרי ב ד,
 בצירי ו / בצרי [צרי ב, בצירי ו / -- ובהפסק - בהפסק [האלף וחרק
 היוד ואדם אין ובאתנח וסוף פסוק קמץ ואמרו אין ואמרת אין ובאו
 באתנח ב ג ד / 8 -- ואקוה - בפתח לעולם : ה ו / 9 ואין + אך בפתח
 לעולם ב ג ד ו / -- אן - לעולם : ג / בפתח [קמץ ה / 10 בסגול + אשר
 שם בדגש בצרי ב / בקמץ [קמץ ב ג, : ד / 11 < לעולם : ב ג ד / אַבל {
 אַבל ד / בקמץ [קמץ ב ג ד / « לעולם : ב ג ד / ב' [שנים ב ג ד ה, שני'
 ו / 12 « אנה [אנה ד / 13 יכתב [נכתב ו / 14 בקמץ [קמץ ב ג ד ו /
 לעולם : ב ג ד / פתח [בפתח ד / פתח + לעולם ה ו / וצרי [וצירי ו /
 וצרי + או כן אולי קמץ ב

לעולם. איך, צרי, איכה צרי וקמץ וכן איכָּה אלבשנה
 איכָּה אטנפם (שה"ש ה, ג) מלעיל. ויש מלרע כי איככה
 אוכל וראיתי וְאִיכָּה (אסתר ח, ו). אל, בצרי ובתוספת הא
 אֵלָה מלעיל והלמד בסגול ובדגש ובמשקלו ובנקודו, ושם
 5 האחד סָּנָה (ש"א יד, ד). אֵי, בצרי ובתוספת הא אֵיָה פתח
 וצרי, וכן עם הכנוי ויאמר לו אֵיכָּה (בראשית ג, ט). אֵל,
 בסגול במקף, ובלא מקף. אָפֶס, כלו סגול. אֶתָה, פתח וקמץ
 ואם בהפסק כלו קמץ ומלעיל, כי עירום אֶתָה (שם ג, יא),
 ובאו מהם בפתח האלף באתנח ומלעיל, ייי אמר אלי בני
 10 אֶתָה (תהלים ב, ז), כחסדך זכור לי אֶתָה (שם כה, ז). אַתָּם,
 בפתח וסגול. אַתָּן, פתח וצרי, ואַתָּן צאני וצאן מרעיתי
 (יחזקאל לד, לא), וכן בתוספת הא בצרי ואַתָּנה ידעתן
 (בראשית לא, ו). אַתָּ, בפתח. אַנְחֵנו, פתח לעולם. בלעזי,
 בפתח ובהפס' בקמץ. בִּין, בצרי. גַּם, בפתח לעולם.

1 איך [אך ה / <צרי [בצרי ד, צירי ו / <צרי [צירי ו / 3 -- אל - סנה :
 ו / בתוספת [בתוספ' ד / 5 סָּנָה { סָּנָה ד / בצרי [בצירי ו / בתוספת [בתוספ' ד / ו / 6 וצרי [וצירי ו / 7 -- בסגול - מקף [ואפי' במקף וזולתו
 ה ו / וקמץ [וקמ' ו / 8 כלו [גם האלף ב ג ד / קמץ [בקמץ ב ג ד,
 קמוץ ה / -- כי - לי אתה : ה ו / 9 ומלעיל [מלעיל ב, ומלעיל ו / 11
 בפתח [פתח ה ו / ואתנן [ואתנה ג / וצאן [צאן ד / 12 בתוספת [בתוספ' ד / ו / הא [ההא ג / -- ואתנה - בפתח : ב / לעולם : ב ג ד / 13
 בפתח + לעולם ה ו / לעולם + זולתי בהפסק ה ו / 14 בפתח [פתח ב,
 בפתח' ד / ובהפס' [ובאתנח ב ג ד, ובהפסק ה ו / בקמץ [קמץ ב /
 בצרי [צרי ב ג ד, בצירי ו / בצרי + לעולם ה ו / לעולם : ב ג ד

הן, בצרי. ובמקף, ובסמוך, למלה זעירא או מלעיל בסגול, הן
 עם לבדד ישכון (במדבר כג, ט). ובתוספת הא הנה בצרי
 הנון ובדגש אבל, הנה נא יי אדני (בראשית יט, ב), הוא
 בסגול מפני הדגש של נא, ועם כנוי המדבר הני הנון
 הראשונה בצרי ובדגש, ובא אחד בדגש הנון הראשונה
 ובסגול, הני בני ויאמר (שם כב, ז), הני מי אתה בני (שם
 כז, יח), מפני דגשות הנון השניה. הא, בצרי. הנה, בצרי
 והנון בדגש ובקמץ. הם, בצרי וכן בתוספת הא המה צרי
 וקמץ ודגשות, והוא מלעיל וכשבא עליהם אותיות בל"ם הוא
 בסגול: בהם, להם, מהם וכן ככם, לכם, מכם והכף בצרי.
 ככם אדברה (איוב טז, ד), ועם ההא, והשין, והווי, והכף בצרי.
 בימים קהם (אסתר א, ב), שקם הרהיבני (שה"ש ו, ה), אתה
 נהם (שמות לו, ג), ויוסף יי אלהיך אל העם קהם וכהם
 (ש"ב כד, ג), ואחד בא עם הכף בסגול לבלתי עשות קהם

1 בצרי [בצירי ו / ובמקף ובסמוך # ג / ובסמוך [וסמוך ה ו / זעירא [זעיר' ג ו / או + למלה ה ו / 2 ישכון [ישכן ב / ובתוספת [ובתוסא' ו /
 הא + האתנח ב / בצרי [בצירי ו / 3 נא : ד / יי : ב ג ה ו / הוא : ה ו /
 4 של נא [אשר בנא ב ג ד / כנוי [כינוי ג, הכנוי ד ה / המדבר [מדבר
 ד, למדבר ה / הנון : ה / 5 הראשונה [המשונה ו / בצרי [בצירי ו / --
 ובא - הנון [גם הנון השניה ובסגול ב ג ד / אחד [א' ה / 6 ובסגול : ב
 ג ד / 7 -- מפני - השניה : ב ג ד / השניה [השנייה ה, השני' ו / < בצרי [
 בצירי ו / « בצרי + ומלעיל ב ג ד ה ו / « בצרי [בצירי ו / 8 בדגש [
 דגושה ה, דגוש' ו / ובקמץ : ב ג ד ה ו / בצרי [בצירי ו / בתוספת [
 בתוספ' ו / 9 ודגשות [ודגש ג, ודגש + המם ד, ודגשין + והם מלעיל ה
 / וכשיבא [וכשיבאו ג ד ה ו / אותיות + השמוש ב ג ד / בל"ם [בכל"ם
 ה ו / 10 בהם + כהם ו / בצרי [בצירי ו / בצרי [בצירי ו / 12 קהם {
 קהם ד / שקם } 13 -- ויוסף - כהם : ה / 14 ואחד [וא' ה

(מ"ב יז, טו). ובא בסגול עם השין, והשין בשוא שהם בהמה
 להם (קהלת ג, יח). הן, בצרי וכן הנה וכל להן בסגול בלשון
 קדש ובלשו' ארמי בצרי, ובהן בצרי וג' הם בסגול: ולכל בהן
 חיי רוחי (ישעיה לח, טז), אשר ישרתנו בהן בקדש (יחזקאל
 מב, יד), ויבאו פלשתים וישבו בהן (ש"א לא, ז). זה, בסגול. 5
 זולת, בפתח, זולתי בקמץ ובחירק. יש, בצרי, יִשְׁנו בסגול וכן
 יִשָּׁךְ, יִשְׁכֶם ובא בחירק הַיִּשְׁכֶם אוהבים (דברים יג, ד), ויש
 במקף בסגול כמו שכתבנו בנחי הלמד במשקל פע. כן, בצרי
 ואם במקף וסמוך, למלה זעירא או למעל מלעיל, בסגול כן
 היא (איוב ה, כז), אבל כשאינה זעירא ומלעיל הוא בצרי עם 10
 המקף כן תרנס (ישעיה לג, כג), ועם אותיות השמוש לכן,
 וּבָכַן הוא בצרי. לן, בפתח. לז, בפתח. לזה קמץ וסגול. מתי,
 קמץ ופתח. מה בקמץ, ואם הוא דחיק בפתח כמו: מה פרצת
 (בראשית לח, כט), מה בצע (תהלים ל, י), מה ברי (משלי

1 בשוא [בשבא ה ו / 2 בצרי [בצירי ו / הנה { הנה ד / בלשון קדש [
 בל"הק ו / 3 ובלשו' [ובלשון ב ג ד ה ו / <בצרי [בצירי ו / ובהן [בהן
 ה / ובהן { ובהן ד / <בצרי [בצירי ו / וג' [ושלושה ב ג ד / הם [הן ב ג
 ו, באו ה / בסגול + וסימנהון ב / בהן { בהן ד / 4 בקדש [בקודש ד / 5
 פלשתים [פלשתי' ו / בהן ו / זה בסגול : ו / 6 ובחירק : ב ג ד / בצרי
 [בצירי ו / 7 בחירק [בחרק ג / בחירק [בקמץ ד / אוהבים [אהבים ו /
 8 כמו שכתבנו [כמ"ש ו / שכתבנו [שכתבנוהו ג ד / בצרי : ב / 9 ואם :
 ב ג ד / במקף [ובמקף ב ג ד / זעירא [זעיר' ו / <למלה : ב ג / מלעיל [
 מלעי' ו / בסגול : ד / 10 כשאינה [כשאינה ג, כשאינ' ו / זעירא [זעיר'
 ו / מלעיל [מלעי' ו / בצרי [בצירי ו / 11 אותיות [אותיו' ו / השמוש [
 השמות ב / 12 הוא : ב ג ד ה / בצרי [בצירי ו / לן בפתח : ב ג ד ה ו /
 לזה { לזה ד / 13 ואם הוא : ב ג ד / הוא [היא ו / דחיק [ודחיק ב ד,
 ובדחיק ג / כמו : ב ג ד / כמו [כגון ה ו

לא, ב). והוא בסגול בכ"ד מקומות על פי המסורת. ועל החית
ועל העין הוא בסגול זולתי בז' מקומות, קמציין וב' פתחין:
מָה עמדי (בראשית לא, לב), כי מָה עבדך (מ"ב ח, יג),
ואמרתם על מָה (מלאכי ב, יד), ומָה חשחן (עזרא ו, ט),
ויאמר מָה עבדת (דניאל ד, לב). וב' פתחין, מָה חטאתי (מ"א 5
יח, ט), כי מָה חפצו (איוב כא, כא). והוא פתוח לעולם, עם
הוא ועם והיא ונכנסו הבית והכף על מָה פתוחות והמם
דגושה בְמָה אדע (בראשית טו, ח), כְּמָה ימי שני (שם מז, ח),
ובא בשוא, בְמָה שיהיה אחריו (קהלת ג, כב), וכשתכנס עליו
הלמד ג"כ בדגש אלא שהוא מלעיל והוא כלו קמוץ לְמָה 10
חרה לך וְלְמָה נפלו פניך (בראשית ד, ו), לְמָה לי חיים (שם
כו, מו). וכשיהיה על א"ח ה"ע הוא מלרע ורפי: לְמָה אמרתי
(שם יב, יט), לְמָה העליתנו (במדבר כ, ה), למה יי יחרה
אפך (שמות לב, יא), למה עזבתני (תהלים כב, ב). ובאו

1 -- והוא - ועל העין : ב / בכ"ד מקומות : ג ד / על פי [ע"פ ו /
המסורת] המסור' ו / המסורת + בעשרים וארבעה מקומות ג, בכ"ד
מקומות ד / 2 הוא [והוא ב / בסגול] בפתח ב / זולתי [זולת ד / בז']
שבע ב, שבעה ג, ז' ד / מקומות [מקומו' ו / מקומות + חמשה ב, ה' ג ד
ה ו / ובי [ושנים ב / פתחין] פתחים ב / 3 כי מה [כימי ג / 5 וב'] ב'
ד / פתחין [פתחי' ד / 6 כי : ב ג ד ה ו / חפצו + ובאו ה / והוא] והם ו
/ -- והוא - על מה : ה / פתוח [פתח ג, בפת' ד, פתוחו' ו / 7 ועם : ג /
והמם] והם ב / פתוחות [פתוחו' ד / 8 דגושה [בדגושה ב, דגוש' ו / 9
בשוא [בשבא ה ו / שיהיה [שיהי' ו / עליו] על ה ו / 10 ג"כ [גם כן
ג, § ד / מלעיל [מלעי' ו / והוא : ו / כלו [וכלו ו / קמוץ] קמץ ד ו /
12 וכשיהיה [וכשיהי' ו / א"ח ה"ע [אח"ע ב, אה"ע ד, א"ח ה / ורפי]
ורפה ד / אמרתי [אמרת ב ג ד ה ו / 13 -- למה - אפך : ב ג ד / 14
ובאו] ובא ב

בדגש ומלעיל על האלף ועל ההא לְמָהּ הִיָּה כֹּאבִי נֹצַח
 (ירמיה טו, יח), לְמָהּ אִירָא (תהלים מט, ו), לְמָהּ הִרְגֹזְתָּנִי
 (ש"א כח, טו), לְמָהּ הִצִּיתָנוּ (ש"ב יד, לא). ובא רפה ומלרע
 זולתי על אות גרונית: לְמָהּ שִׁכַּחְתָּנִי (תהלים מב, י), לְמָהּ
 5 ובא רפי ומלעיל לְמָהּ שִׁמְתָנִי לִמְפֹּגַע לָךְ (איוב ז, כ).
 וכשתכנס הלמד על מָה שהוא בסגול הוא ברפי ומלעיל:
 לְמָהּ תִּבְכִּי וּלְמָהּ לֹא תֹאכְלִי וּלְמָהּ יִרַע לִבְבְּךָ (ש"א א, ח). מֶן,
 עם כנוי המדברים המם השנייה בסגול מְמֹנִי מְמֹנִי אֲבֵל
 שִׁמְץ מְנָהוּ (איוב ד, יב), המם בסגול. נָא, כֹּלֵם קִמְץ. עֲתָה,
 10 פֶּתַח וּקְמֵץ. פְּעֵם, כֹּלֵם פֶּתַחִים. פֶּן, כֹּלֵם בִּסְגוּל. בְּנִלְל, כֹּלֵם
 בִּפְתַח. לִמְעַן, כֹּלֵם פֶּתַח.

אוֹתוֹת הַשִּׁמּוֹשׁ מִשֵּׁה וְכֹלֵב: הַמֵּם נִקּוּדָה בַּחִירָק כְּמוֹ
 מִמְתִּים מַחֲלָד (תהלים יז, יד), ואם על אות גרונית בצרי
 מַחֲדוּל לַהֲתַפְלַל (ש"א יב, כג), מְעַבּוֹר אֵל הָאָרֶץ (במדבר לב,

1 ומלעיל [ומלעיל' ו / היה] ה' ו / 3 -- למה הציטו - שכחתני למה : ב
 ג / ובא [ובאו ד / רפה] רפי ו / 4 אות : ו / גרונית [גרוני' ו / «למה :
 ב ג ד ה ו / 5 -- ובא - ומלעיל : ד / 6 ברפי [ברפה ד, רפו ה / «ולמה {
 וְלִמָּה ד / «ולמה { וְלִמָּה ד / 8 המדברים [המדברי' ו / השנייה] השנייה
 ג ד, השני' ו / ממנו ממני # ב ד ה ו / אבל [וכן מאובים מנהו הנון
 בסגול ב ג ד / 9 כלו : ג / קמץ [בקמץ ו / -- נא - פתחים : ד / 10 --
 פעם - פתחים : ב / פתחים [פתח ג, פתחין ה ו / «כלם : ב ג / «כלם :
 ב ג ד, כלו ו / 11 בפתח [פתח ו / כלו פתח # ה / פתח [פתח' ב ד /
 12 השימוש [השימוש ב ג ד ה ו / בחירק [בחרק ב ג ד / כמו : ב ג ד ה
 ו / 13 ממתים מחלד : ב ג ד ה ו / ואם [ועם ד / גרונית [גרוני' ו /
 בצרי] בצירי ו

ז), **מַעֲרֵב עַד עֶרֶב** (ויקרא כג, לב), **מֵהַבֵּל יַמְעֵט** (משלי יג, יא),
מֵאֲרֵץ מִצְרַיִם (בראשית כא, כא). ובא עם החית בחירק לפי
 שהיא מלה זעירא, **אִם מְחוֹט** (שם יד, כג), **מְחוּץ לַפְּרֹכֶת**
 (שמות כז, כא), וכן בא על ההא כשהיא בשוא לבדו בחירק
 5 **מְהִיּוֹת זָקֵן** (ש"א ב, לא), **מְהִיּוֹתָם בֵּא אֶל עֲרַמֹת עֲשָׂרִים** (חגי
 ב, טז). וכן על הריש בצרי לפי שלא תקבל דגש, **מֵרֵאשׁ וְעַד**
סוּף (קהלת ג, יא), **שַׁבַּת מְרִיב** (משלי כ, ג) ובא על הריש
 בחירק **מְעוֹזְבֵד וּמְרֻגָז** (ישעיה יד, ג), **מְרֻדוֹף אַחֲרֵי דוֹד** (ש"א
 כג, כח), **וַיֵּשֶׁב הָעָם מְרֻדוֹף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל** (ש"ב יח, טז).
 10 **הַשִּׁין**: נקודה בסגול **שְׁשׁוּפְתַנִּי הַשֶּׁמֶשׁ** (שה"ש א, ו), **שְׁכַכְהָ**
 (שם ה, ט), **שְׁעֵלוּ מִן הַרְחֵצָה** (שם ד, ב), **שְׁאַהֲבָה נַפְשִׁי** (שם
 ג, ג). ובא השין בפתח גדול תחת פתח קטן, **עַד שְׁקַמְתִּי**
דְּבוּרָה שְׁקַמְתִּי אִם בִּישְׂרָאֵל (שפטים ה, ז), **שְׁלָמָה אַהִיָּה**
 (שה"ש א, ז). ובאו בשוא השין **שְׁהוּא עֵמֶל** (קהלת ב, כב),
 15 **שְׁהֵם בְּהֵמָה** (שם ג, יח).

1 ימעט + ממתים מחלד ב ג ד ה ו / 2 מארץ { מארץ ד / מצרים } מצרי'
 ו / ובא [ובאו ד / בחירק] בחרק ב ג ד / לפי : ג ד / -- לפי - זעירא : ה
 / 3 שהיא [והוא ב ד, והיא ג / זעירא] זעיר' ו / לפרכת [לפרכת ד ה /
 4 כשהיא [כשהי' ו / בשוא] בשבא ה ו / בחירק [בחרק ב ג ד, : ה / 5
 בא : ב / אל [על ד ו / עשרים] עשרי' ו / 6 בצרי [בצירי ו / דגש]
 דגוש ו / ועד [עד ו / 8 בחירק] בחרק ב ג ד / מעוזבד { מעֶזְבֵד ד /
 מעוזבד [מעצבד ו / 9 אחרי + בני ו / 10 השין] ושין ו / נקודה [נקדה
 ד, נקוד' ו / 12 השין + ג"כ ד / בפתח] פתח ו / 13 אהיה [אהי' ו / 14
 ובאו [ובאו ב ו / בשוא] בשבא ה ו

ההא: כשתבא על אות שאינה גרונית ושתדגש אז ההא
 בפתח כמו: **הַדָּבָר, השדה.** וכשתבא על אות גרונית אם היא
 אלף או עין תהיה ההא בקמץ כמו: **הָאָרוֹן, הָעָרֵב; הָאִישׁ**
אחד יחטא (במדבר טז, כב), **הָעוֹלָה היא למעלה** (קהלת ג,
 כא), **הָאֲמוֹנִים עלי תולע** (איכה ד, ה). ובאו עם העין בפתח,
הַעֲבוֹט (דברים כד, יא), **וְהַעוֹרִים הַבִּיטו לראות** (ישעיה מב,
 יח), **הַעוֹרִים והפסחים** (ש"ב ה, ו), **הַעוֹזְבִים אורחות יושר**
(משלי ב, יג), הַעוֹזֵבֵת אלוף נעוריה (שם שם יז), **הַעוֹרֵכִים**
לגד (ישעיה סה, יא). ועל ההא ועל החית בפתח, **הַהוֹלֵכֵת**
לפני (בראשית לב, כא), **רַבִּיעוֹת הַהִין** (במדבר כח, ז), **והחמר**
היה להם לחומר (בראשית יא, ג). ובא על החית בקמץ,
ומכל הַחֵי (שם ו, יט), **והשרים והחמים** (ישעיה יז, ח),
והמטפחות והחריטים (שם ג, כב). ועל ההא בקמץ: **הַהָר,**
בְּהָר, לְהָר.

1 ההא { ההא ד / כשתבא [בשבא ו / אות ה / שאינה [שאיננה ב
 ד, שאיננה ג, שאינ' ו / ושתדגש [שתדגש ב ג ד ה ו / אז [או ו / 2
 השדה { הַשְּׂדֵה ד / וכשתבא [וכשתבוא ו / גרונית [גרוני' ג ו / בפתח [
 בפת' ב / היא : ב / 3 אלף או עין # ב / תהיה [תהי' ו / כמו : ה ו / 5
 ובאו [ובא ו / 7 והפסחים [הפסחים ד, והפסחי' ו / אורחות [ארחות ג
 ד, אורח' ו / 9 ההא על החית # ג / ההולכת [ההלכת ג / 10 רביעות [
 רביעית ג ד ו / 11 היה [הי' ו / לחומר [לחמר ג ד ו / לחומר + כלם
 בפתח ה / ובא [ובאו ב ג / 12 והשרים [והאשרים ב ג ד ה ו / והחמים
 [והחמנים ב ג ד ה, והחמני' ו / והחמים { וְהַחֲמָנִים ד / 13 והמטפחות [
 והמטפחו' ו / והחריטים { וְהַחֲרִיטִים ד / והחריטים + ועוד ד /
 והחריטים [והחרישים ו / ועל [על ד / ההא [החית ד / ההר + וכך ב ג

וההא תבא על אות גרונית פעמים בסגול כשתחלת התיבה
 בקמץ להקל הקריאה כמו: **הָאָמור בית יעקב** (מיכה ב, ז),
אבאה אל אשתי הַחַדְרָה (שפטים טו, א), **גבור הַחִיל** (שם ו,
 יב), **והָעֲנוּג מֵאֹד** (דברים כח, נד), **ויסר הָעֲרוֹב** (שמות ח, כז),
הַהָרוֹס (מ"א יח, ל), **הַחִי**. וההא על הריש ג"כ בקמץ, כי לא
 5 תסבול הריש דגש, **הַרוּדִים בַּעַם** (שם ט, כג), **הָאִישׁ הַרְךָ בְךָ**
 (דברים כח, נד). וההא שהיא לשאלה כשתהיה על אות
 גרונית או על אות נקודה שבא ואע"פ שאינה גרונית תהיה
 ההא נקודה בפתח, אבל על אות גרונית כמו: **הָאִישׁ כְּמוֹנִי**
 10 **יִבְרַח** (נחמיה ו, יא), **הָאוֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמֹר** (איוב כב, טו),
הַעֲצָב נִבְזָה (ירמיה כב, כח), **הַעֵת לְכֶם אַתֶּם** (חגי א, ד),
הַעֲבַר יִשְׂרָאֵל (ירמיה ב, יד), **הַעֵיט צְבוּעַ** (שם יב, ט),
הַחֵייתֶם כָּל נִקְבָה (במדבר לא, טו), והדומים להם קמץ.
 ותבא ההא הזאת בסגול כשתחלת התיבה קמץ, **הָאֲנֹכִי**
 15 **הַרִיתִי** (שם יא, יב), **הַהִיתָה זֹאת בִּימִיכָם** (יואל א, ב),

1 וההא : ה / תבא [ותבא ה / פעמים [פעמי' ד ו / התיבה [התיב' ו /
 2 בקמץ [קמץ ב ג ד / בית [ב' ו / 3 אבאה [אבואה ד ו / גבור [גבורי
 ה ו / 4 מאד [מאוד ו / 5 וההא [ותבא ה / ג"כ [גם כן ג, : ה / קמץ +
 להקל הקריאה ו / 6 תסבול [תקבל ב ג ד ה ו / הריש [ריש ו / דגש [
 דגוש ו / 7 ההא [אשר ה / שהיא [היא ה / כשתהיה [כשתהי' ו / 8
 גרונית [גרוני' ו / -- או על - אות גרונית : ד / שבא [שוא ב ג / שאינה
 [שאיננה ב, שאינ' ו / תהיה [תהי' ו / 9 ההא [הא ו / בפתח [פתח ה ו
 / אבל : ב ג / אבל [ואשר ה / -- אבל - גרונית : ו / כמו : ה / 10
 האורח [הארח ד / 13 נקבה [נקב' ו / והדומים [והדומי' ב / והדומים
 להם [ודומיהם ו / קמץ : ב ג ד ו / 14 ההא [הא ו / הזאת [הזו ה /
 כשתחלת [כשתחל ב / התיבה [התיב' ו / קמץ + כמו ב ג ד / הָאֲנֹכִי {
 הָאֲנֹכִי ד / 15 הַהִיתָה { הַהִיתָה ד / זאת [כזאת ד / בימיכם [בימיכ' ו

והדומים להם. ועל אות שבאית תבא האות הזאת בפתח
 כמו: הברוב כח (איוב כג, ו), הכתנת בנך (בראשית לז, לב).
 ובגעיא ההא הבמחנים (במדבר יג, יט), אלה דגושים
 והדומים להם. ויש רפים ובגעיא הברכה אחת היא לך
 5 (בראשית כז, לח), המערת פריצים (ירמיה ז, יא), ובלא געיא,
 הבסוד אלוה (איוב טו, ח), הכזונה יעשה (בראשית לד, לא),
 והדומים להם.

הו: תהיה פתוחה כשהיתה על אות גרונית שבאית, ואכלוהו
 ויכלוהו (ירמיה י, כה), ועבדתם (ש"א יב, כ), ואספתו (דברים
 10 כב, ב), ואהבך (שם ז, יג), וְאֶסְרֶנּוּהוּ (שפטים טז, ה),
 ואכלנוהו (מ"א יז, יב), והדומים להם. וכשתבא על אלף
 איתן' והענין לעבר הו קמוצה כמו: וְאֹמַר לְכֶם (נחמיה ב,
 כ), וְאֹדְבֵר אֲלֵיכֶם (דברים א, מג), וְאֹדְבֵר אֶל הָעַם בְּבִקְרָא
 (יחזקאל כד, יח), וְאִפְתַּח פִּי וְאֹדְבֵרָה וְאֹמְרָה (דניאל י, טז),
 15 וְאִבְרַךְ אֶת יְיָ (בראשית כד, מח), וְאִחְלַלְךָ מֵהָר אֱלֹהִים

1 והדומים להם [ודומיה' ו / אות] זאת ד / שבאית [שואית ב ד ו /
 האות] ההא ב ג ד ה, אות ו / 2 כמו : ה / הברוב [הברב ב ג ד / כח +
 הדרכי לא יתכנו ב ג ד ה ו / הכתנת [הכתונ' ו / 3 ההא : ב / הבמחנים
 { קִבְּרָתָם } / הבמחנים [הבמחני' ו / דגושים [דגושי' ג / 4 והדומים
 [והדומי' ג ד / והדומים להם [ודומיה' ו / יש רפים [ישרפס ו /
 הברכה { קִבְּרָתָהּ ד / היא לך # ב / 5 פריצים [פריצי' ו / געיא [געיל' ו /
 7 והדומים להם [ודומיה' ו / 8 הו] והוא ב ד, והו ג, הוא ה, הויו ו
 / תהיה [תהיל' ו / פתוחה [פתוח' ו / כשהיתה [כשהית' ו / גרונית
 גרנוי' ו / שבאית [שואית + כמו ב ד / שבאית + כמו ג / 9 ויכלוהו]
 ויאכלוהו ג / 11 ואכלנוהו : ד / והדומים להם [ודומיה' ו / 12 הו]
 הוא ב ה, היא ד, הויו ו / ואמר [ואומ' ב, ואומ' ג / לכס [להם ג ד /
 13 אל העם [אליהם ו / בבקר [בבוקר ו

(יחזקאל כח, טז). ואם הענין לעתיד הוּו פתוחה כמו: **ואחלל**
שרי קדש (ישעיה מג, כח), **ואני אסבול ואמלט** (שם מו, ד),
ואשלם ניחומים (שם נו, יח), **ואלפך חכמה** (איוב לג, לג),
עמוד על רגלך ואדבר (יחזקאל ב, א). ומצאנו ב' פתוחין
 5 והענין לשעבר: **ואעמוד עליו ואמותתהו** (ש"ב, א, י), **ואכסך**
משי (יחזקאל טז, י). **בטרם תבא ואברכהו** (בראשית כז, לג),
קמץ. ואברכהו וארבהו (ישעיה נא, ב), פתח. **ואקוה לנוד**
(תהלים סט, כא), קמץ. ואקוה שמך (שם נב, יא), פתח. **ברוך**
יני ואעשיר (זכריה יא, ה), האלף נחה והוּו פתוחה שהענין
 10 לעתיד, **וג"כ ואענה את זרע דוד** (מ"א יא, לט), האלף נחה
 והוּו פתוחה שהענין לעתיד, אבל לא על יתן. לעבר הוּו
 פתוחה לעולם, **נידבר, ותדבר, ונדבר** אבל התיו והנון
 דגושות, והיוד נחה כשהיה שבאית. והנגיד כת' **כי ויחיה**
ויתגדל עמו (ש"ב יב, ג), **ויצוהו יני לנגיד** (ש"א יג, יד), דגוש
 15 היוד, ולא מצאנום כן בספרים המדוייקים.

1 הענין [העין ב ג / הענין [העניין ד / הוּו] היא ב, הוּאו ה, הוּו ו /
 פתוחה [פתוח' ו / ואחלל [ולחלל ו / 2 שרי [פרי ד / ואני [אני ד /
 אסבול [אסבל ג / 3 ניחומים [ניחומי' ו / ואלפך [ואלפך ג ד ה ו /
 חכמה [חכמ' ד / 4 עמוד [עמד ד / ב' [שנים + הוּו ב ג ד / ב' [שנים
 ה / פתוחין [פתוחה ב ג ד, פתוחי' ו / 5 והענין [והעניין ד / לשעבר [
 לעבר ב ג ד ה / 9 שהענין לעתיד וג"כ : ב ד ה / -- שהענין - פתוחה : ג
 / והוּו [והוּו ו / 10 לעתיד [לעתי' ו / -- ג"כ - לעתיד : ו / 11 והוּו [
 והוּאו ה, והוּו ו / לא : ב ג ד ה / על + אותיו' ו / לעבר [ולשעב' ו / הוּו
 [הוּאו ה / 12 פתוחה [פתוח' ו / לעולם + כמו ד / 13 דגושות [דגושו'
 ו / כשהיה [כשתהיה ב ג ד, כשתהי' ו / שבאית [שואית ב ג ד ה, שבאי'
 ו / כת' [כתב ב ה ו, : ד / כי [בו ב ו / ויחיה [ויתחיה ג ד, ויחיל' ו / 14
 ויתגדל [ותגדל ב ה ו / דגוש [דגושות ב, דגושת ד, דגש ו / בספרים
 בספרי' ד ו / מדוייקים [מדוייקי' ד ו / 15 מצאנום [נמצא ה

וכשתהיה אות א'ח ה'ע בשבא ופתח, ועליה הוּו תהיה
 פתוחה כמו: **וְאַרְבּוֹת** (בראשית ז, יא), **וְאַנִי**, **וְעָשִׂי** (שם
 יח, ו), **וְהַשִּׁבְךָ** (שם מ, יג), **וְעַבְדִּים וְחַמְרִים** (שם יב, טז). וכן
 בשבא לבדו **וְעִירִים עֶשְׂרָה** (שם לב, טז), **וְעַצוֹר בַּמְלִין** (איוב
 ד, ב). ואם האות הגרונית בחטף תהיה הוּו קמוצה כמו: **וְאַנִי**
עֶשֶׂה (מ"א ט, כו), **וְאַנִּיתוֹת תִּרְשִׁישׁ** (ישעיה ס, ט), **וְחַלִּים**
 (דברים כח, נט). ואם תהיה אלף ותהיה נחה הוּו פתוחה, וְיִי
אֱלֹהִים אִמַּת (ירמיה י, י), **וְאֲדַנִּי**. ואם האות הגרונית בשבא
 וסגול, הוּו בסגול כמו: **וְאַמַּת** (בראשית כד, מט), **וְעִזּוֹ**
 (ישעיה מב, כה), **וְאֲחִיו בּוֹנְבו** (שמות ד, ד), **וְאֲמוֹנָה** (תהלים
 קיט, עה), **וְהַשִּׁבְךָ** (דברים כח, סח). ובשבא לבדו **שְׁמוֹר**
מְצוֹתֵי וְחִיה (משלי ד, ד). ואם תהיה אלף ותהיה נחה הוּו
 בצרי **וְאֱלֹהִים זוֹלַתִּי** (הושע יג, ד). ואם האות אינה שבאית
 אלא מונעת באחת התנועות, תהיה הוּו קמוצה כמו: **וְמַתּוֹ כָּל**
הַצֶּאֱן (בראשית לג, יג), **וְמַתְּנוֹ שֵׁם** (מ"ב ז, ד), **יִפּוֹל צַדִּיק וְקָם**

1 וכשתהיה [וכשתהי' ו / בשבא] בשוא **ב ג ד ה** / הוּו [הוּו ה, הטעם
 ו / תהיה] תהי' ו / 2 וארבות [וארבות **ב ג**, וארבו' ד / ועשי] ונושי ו
 / 3 וחמרים [וחמורי ו ד, וחמורי ו / 4 בשבא] בשוא **ב ג ד ה** / במלין
 [במלים **ב ד**, במלין ו / 5 הגרונית] גרונית ה, גרוני' ו / בחטף + קמץ
ב ד / הוּו : ד / הוּו [הוּו ה, הוּו ו / כמו : ג / 6 וחליים] וחלים **ב ה**,
 וחלי' ג, וחלאים ד ו / 7 תהיה [תהי' ו / אלף] האלף ד / ותהיה [ותהי'
 ו / הוּו] הוּו ה, הוּו ו / פתוחה + כמו ג ד / 8 וְאֲדַנִּי { וְאֲדַנִּי ד / ואדני
 & ד / הגרונית] הגרוני' ג ו / בשבא [בשוא **ב ג ד ה** / 9 וסגול] ובסגול
 ד / הוּו [הוּו ה, הוּו ו / 11 ובשבא] ובשוא **ב ד** / שמור [שמר ה /
 הוּו] הוּו ה, הוּו ו / 13 בצרי [בצירי ו / ואלהים] ואלקים ו / בצרי +
 כמו ד / אינה [איננה ד אינ' ו / שבאית] שואית **ב ג ד ה** / 14 מונעת]
 מניעת ו / באחת [באחד ו / תהיה [תהי' ו / הוּו] הוּו ה, הוּו ו /
 ומתו כל הצאן : ד / 15 יפול] יפל ד

(משלי כד, טז), וְרָבוּ, וּשְׁבִי; כַּפְתּוֹר וְפָרַח (שמות כה, לג), אַתָּה
 וְהֵם (במדבר טז, טז), עוֹלָם וְעַד (תהלים כא, ה).
 הַכֶּף: כַּשְׂתָּבָא עַל אוֹת גְּרוֹנִית שְׂבָאִית אִם הִיא שְׂבָא וּפְתַח
 תַּהִיָּה הַכֶּף בַּפְתַּח כְּמוֹ: כְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה (שמות יא, ד), כְּעֻלוֹת
 הַשָּׁחַר (יהושע ו, טו), כְּעַנְבִּים בַּמַּדְבָּר (הושע ט, י), כְּעַצְמִים 5
 בַּבֶּטֶן (קהלת יא, ה), כְּאָרִי (במדבר כד, ט), וְכָאֲרִי (שם כג,
 כד), כְּאֵהָלִים נֹטֵעַ יְיִי כְּאֲרָזִים (שם כד, ו), כְּעַנְבִּים (הושע ט,
 י), כְּאֲבָנִים (מ"א י, כז), כְּאֵפֶלָה (משלי ד, יט), כְּחַלְקֵלְקוֹת
 (ירמיה כג, יב). וְאִם תַּהִיָּה אֶלֶף וּתַהִיָּה נַחַה תַּהִיָּה ג"כ הַכֶּף
 פְּתוּ', כִּיֵּי אֱלֹהֵינוּ (שמות ח, ו). וְאִם הָאוֹת גְּרוֹ' בְּשֶׁבָא וּסְגוֹל 10
 ג"כ הַכֶּף בְּסְגוֹל, וַיְהִי כְּאָמֹר יְהוֹשֻׁעַ (יהושע ו, ח), כְּאָכּוֹל קֶשׁ
 (ישעיה ה, כד). וְאִם תַּהִיָּה אֶלֶף, וּתַהִיָּה נַחַה תַּהִיָּה הַכֶּף בְּצָרִי,
 וְהִיִּיתֶם כְּאֱלֹהִים (בראשית ג, ה). וְאִם הָאוֹת גְּרוֹנִית, בְּקִמְצָ
 חֻטֵּף תַּהִיָּה הַכֶּף בְּקִמְצָ, כְּאֲנִיּוֹת סוּחָר (משלי לא, יד). וְאִם
 15 הַדְּבַר יָדוּעַ שֶׁהוֹרָה עֲלָיו הָא הַיְדִיעָה וְעַם

1 וְרָבוּ { וְרָבוּ ד' / כַּפְתּוֹר [כַּפְתּוֹר ב' / 3 שְׂבָאִית [שְׂוֹאִית ב', : ג ו, שְׂוֹאִים
 ד', שְׂוֹאִית ה' / הִיא [הִיָּה ג, הוּא ה' ו / שְׂבָא [שְׂוֹא ב ג ד / 4 תַּהִיָּה [תַּהִי'
 ו / 6 כָּאֲרִי & ה' / וְכָאֲרִי : ה' / 7 כְּעַנְבִּים [כְּעַרְבִים ב, כְּעַרְבֵי ג / 8
 כְּאֲבָנִים + פְּתַח ב ג ד / כְּאֵפֶלָה + פְּתַח ג / כְּאֵפֶלָה : ד' / כְּחַלְקֵלְקוֹת +
 פְּתַח ב ג ד / 9 <תַּהִיָּה [תַּהִי' ו / וּתַהִיָּה [וּתַהִי' ו / <תַּהִיָּה [תַּהִי' + הַכֶּף
 ו / ג"כ [גַּם כֵּן ג, 8 / ד' 10 פְּתוּ' [פְּתוּחָה ב ג ה ו, פְּתַח ד' / אֱלֹהֵינוּ [
 אֱלֹקֵינוּ ו / גְּרוֹ' [הַגְּרוֹנִית ב ג ד ה, גְּרוֹנִי' ו / -- בְּשֶׁבָא - גְּרוֹנִית : ג /
 בְּשֶׁבָא [בְּשׂוֹא ב ד / 11 ג"כ [כֵּן ב ד, גַּם כֵּן ג, גַּם ה' / כְּאָמֹר { כְּאָמֹר ד'
 / כְּאָמֹר [כְּאָמֹר ה' / יְהוֹשֻׁעַ [יְהוֹשֻׁפֵט ד' / כְּאָכּוֹל { כְּאָכּוֹל ד' / כְּאָכּוֹל [
 כְּאָכּוֹל ה' / קֶשׁ [הָאֵשׁ ו / 12 -- וְאִם - כְּאֱלֹהִים : ב' / <תַּהִיָּה [תַּהִי' ו /
 וּתַהִיָּה [וּתַהִי' ו / <תַּהִיָּה [תַּהִי' ו / בְּצָרִי [בְּצִירֵי ו / 13 כְּאֱלֹהִים [
 כְּאֱלֹקֵי' ו / הָאוֹת [אוֹת ב' / גְּרוֹנִית [הַגְּרוֹנִית ב ד, גְּרוֹנִי' ו / בְּקִמְצָ חֻטֵּף
 [בְּק"ח ו / 14 תַּהִיָּה [תַּהִי' ו / <בְּקִמְצָ + חֻטֵּף ב ג / 15 שֶׁהוֹרָה [שְׁתוֹרָה
 ב ג ד / וְעַם [וְעַם ב

הכף תחסר ברוב ותהיה תנועת ההא בכף לפי היא ננקדת כמו שהיתה ההא ועל העין ועל האלף, בקמץ תהיה תחלת התיבה שוא או מלך שויתי עד בקר כארי (ישעיה לח, יג), כארי ידי ורגלי (תהילים כב, יז), בחור כארזים (שה"ש ה, טו), כעולה (יחזקאל מה, כה), כמנחה (ויקרא ה, יג), כעבד כאדוני (ישעיה כד, ב). ובא בפתח נגששה כעורים (שם נט, י), והמסורת כל לשו' סמיא פתחין עבראי קמצין.

הלמד: כשתבא על אות גרונית שבאית תנקד בפתח כמו: והיו לאחדים בידך (יחזקאל לה, יז), לעבדים (בראשית כז, לו). וכן בנוח האלף הלמד פתוחה, ליי אלהינו (דניאל ט, ט), לאדני לעשו (בראשית לב, ה), והמסורת כל לשון אדנות עם בוכ' לא מפיק אלף במ'ז וסימן: חטאו, האומנות, אלהים, הודו, דוד, ואדני האדונים, מעינים. ועם מש'ה מפיק במ"א: תיי אין בציון (ירמיה ח, יט), ואם הדבר ידוע תהיה

1 ברוב [ברב ד / ותהיה [ותהי' ו / תנועת [תונע' ו / לפי [לפיכך ו / היא : ה / ננקדת [נקודה בג ד / 2 שהיתה [שתהיה ד, שהית' ו / העין ועל האלף # בג ד / ועל האלף [והאלף ה / תהיה : ד / ותהיה [ותהי' ו / תחלה [תחילה ו / 3 התיבה [התיב' ו / שבא [שוא ו / 4 כארי [קארי ד / כארזים { כארזים ד / כארזים [כארזי' ו / 6 נגששה & ד / 7 והמסורת [והמסרת ג, והמסו' ו / לשו' [לשון בג ד ה ו / פתחין [פתח בג ד / עבראי [עברא ב / קמצין [קמץ בג ד / 8 גרונית [גרוני' ו / שבאית : ב / שבאית [שבאי' ג, שואית ד / כמו [כגון ה ו / 10 אלהינו [אלקינו ו / 11 לאדני [לאדוני ו / והמסורת [והמסרת ג, והמסרה ה, והמסו' ו / 12 אדנות [אדנ' ו / במ"ז [בר מן ז' ג ד, בר מן שבעה ה / וסימן [וסי' ב, וסימ' ג / האומנות [האומרות בג ד / 13 אלהים [אלים ג, אלקים ו / דוד : ב / ואדני [האדני ג, ואדוני ו / האדונים [האדני' ד ו / מעינים [מעונים ג, מעזכס בג ד ה / 14 במ"א [ברמא' ג, בר מן א' ד / תהיה : ו

הלמד קמוצה, זובח לָאֵלֵהִים (שמות כב, יט), נוצר חסר
 לָאֵלֵפִים (שם לד, ז), פתוח. רק לָאֲנָשִׁים (בראשית יט, ח)
 קמץ. וכל שאר לאנשים פתח. לְעֵגְלִים אֲשֶׁר עָשָׂה (דה"ב יא,
 טו), אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאִמּוּרֵי (במדבר כב, ב) קמץ.
 5 ובאו עם העין בפתח, עֵינַיִם הֵייתִי לְעוֹר (איוב כט, טו). כִּי
 הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיִם (ש"א טז, ז), וּמִתּוֹק הָאוֹר וטוֹב לְעֵינָיִם
 (קהלת יא, ז); וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינָיִם (בראשית ג, ו), וְכַעֲשֵׁן
 לְעֵינָיִם (משלי י, כו) שנים בקמצים. ואם האות הגרונית
 נוקדה בקמץ חטף הלמד ג"כ נקודה בקמץ, לְחָרְשֵׁי יִבְכָר
 10 (יחזקאל מז, יב), וּבֹא אֶחָד הַלְמַד בַּסְּגוּל לְחָדָשִׁים (ישעיה
 מז, יג). ואם האות אינה שבאית אלא מונעת באחד התנועות
 תהיה קמצה, לְטוֹרַח (שם א, יד), לְשׁוֹבַע (תהלים עח, כה),
 לְמַת (בראשית כה, לב) לְנוֹס (שם יט, כ), לְקוֹם (שם לא,
 לה).

1 קמוצה [קמוצ' ו / קמוצה + כמו ד / זובח [זבח ד / 2 לאלפים [לאלפי' ו / לאלפים { לאלפים ד / לאלפים + וכל אשר לאלפים ב ג ה ו / פתוח [פתח ב ג ד / לָאֲנָשִׁים { לָאֲנָשִׁים ד / 3 קמץ : ב ד / שאר : ה / פתח : ד / 4 לאמורי [לאמרי ג ד ה ו / קמץ : ב ג ד ה ו / 6 אלעניים + בפתח ב / -- ומתוק - לעינים : ב / «לעניים» { לעינים ד / 7 -- וכי - בקמצים : ד / הוא [היא ב ג / 8 שנים : ב / שנים [ב' ה ו / בקמצים [קמצין ו / בקמצים [בקמץ + וכוף הלמד ב / -- ואם - הגרונית : ב / בקמצים [בקמץ ג, קמצין ה ו / גרונית [גרוני' ו / 9 נקודה : ה / נקודה [נקדת ו / בקמץ חטף [בק"ח ו / -- חטף - בקמץ : ב / ג"כ : ג ד / נקודה : ה / ג"כ נקודה # ו / יבכר [יבקר ב / 10 ובא : ב / לְחָרְשֵׁי { לְחָרְשֵׁי ד / 11 אם + אין ה / אינה [איננה ב ד, : ה, איננ' ו / שבאית [שואית ב ג ד ה, שבאי' ו / באחד [באחת ב ד, בא' ה, אחר ו / 12 קמצה [קמוצה ה ו / לשובע [לשבע ב ג / לשובע { לשובע ד / 13 למת [למות ד / למת { למות ד / לנוס { לנוס ד / לקום { לקום ד

הבית: כשתבא על אות גרונית שבאית תנקד בפתח: **בְּעַטְרָה**
 (שה"ש ג, יא), **בְּעַצְלָתִים** (קהלת י, יח), **זֶקֶן בֵּא בְּאֲנָשִׁים** (ש"א
 יז, יב), ושאר **בְּאֲנָשִׁים** בקמץ; **בְּעוּז עֵינֹת תְּהוּם** (משלי ח,
 כח), **בְּאֲכֹל הָאֵשׁ** (במדבר כו, י). ואם תהיה האות גרונית
 בשוא וסגול תהיה הבית בסגול, **בְּאָמֹר לָהֶם** (יחזקאל לו,
 כ). ובא אחד בפתח הבית והגרונית בשוא וסגול **בְּתוֹךְ**
הַרְיָפוֹת בְּעָלִי (משלי כו, כב). ועם הלמד שהאלף נחה הלמד
 בצרי, **לְאָמֹר** (בראשית כג, ה). ואם הדבר ידוע, הבית בקמץ:
מְקוֹנְנָתִי בְּאַרְזִים (ירמיה כב, כג), **וַיִּתְחַפֵּשׂ בְּאָפֶר** (מ"א כ,
 לח), **אֵין כְּמוֹךְ בְּאֱלֹהִים יְיָ** (תהלים פו, ח), **כֹּאשֶׁר יִמְשֵׁשׁ**
הָעוֹר בְּאֵפֶלָה (דברים כח, כט), **בְּחִלְקִלְקוֹת** (דניאל יא, כא),
בְּאֲבָנִים (במדבר יד, י), **בְּעֵרְבָה** (דברים א, א), **בְּעַלְטָה**
 (יחזקאל יב, ו). וכן אם האות גרונית בקמץ חטף תהיה ג"כ
 הבית בקמץ: **בְּעֵנִי אִמְתֹּךְ** (ש"א א, יא), **בְּחָרֵי אֶף** (שמות יא,

1 שבאית [שואית **ב ג ד** / גרונית [גרוני' ו / -- זקן - באנשים : **ד** / 2
 באנשים [באניש' ו / 3 באנשים [באניש' ו / בקמץ [קמץ **ב ד** / עינות
 [עינות ג / 4 באכול [באכל **ב** / תהיה [תהי' ו / גרונית [הגרונית **ב**,
 גרוני' ו / 5 בשוא [בשבא **ה ו** / תהיה [תהי' ו / בסגול + כמו **ד** / 6 ובא
ד / אחד [אחר ג, ואחר **ד** / פתח הבית # **ב ג ד** / והגרונית [והגרוני' ו
 / בשוא [בשבא **ה ו** / 7 <הלמד [האלף **ד** / <הלמד [האלף **ד** / 8 בצרי [
 בצירי' ו / 9 מקוננתי [מקנות **ב**, מקוננת **ג ד** / בארזים [בארזי' ו / 10
 באלהים [באלים ג / יי: **ב ג ד** / 11 בחלקלקות : **ד** / בחלקלקות [
 בחלקקו' ו / 12 באבנים [באבני' ו / באבנים + בקמץ כל **ב ג ד** /
 בערבה + קמץ וכן **ב ג ד** / 13 האות [אות **ד** / גרונית [הגרונית **ב ג ד**,
 גרוני' ו / בקמץ חטף [בק"ח ו / תהיה [תהי' ו / תהיה ג"כ : **ב ג ד**

[נוסחה ה]

יב' כתיבין בית וקורין כף:
 כשומעכם את קול השופר
 דאיובל וישכימו כעלות השחר
 כעלות נחום כְּשִׁמְכֶךָ בְּשִׁמְעוּ כְּלוּ
 הראשון ויהי כאמרם זכור זכי
 כל מְּשִׁלֶּת קרי המם בסגול
 חוץ מאחר ישראל ממשלותין
 ושְׁעָרָה לא הפך לבן רפה
 ושערה הפך סימן קדמאה
 ובתראה כְּאִמָּה בְּתָה לְשָׁפָה
 ופְּתָחָה ל. עוד נוסף עליהם דבר
 כלי לא לו דגש כמו וידע אונן כי
 לא לו קדמה דגש ובתרא' רפי.
 וכל לא לו כגון שחת לו לא
 ומקצה ספרים לְפָנָה משפחה
 הפוני ל דגש אל גְּבִישׁ שתי
 תיבות מא אֶלְגְּבִישׁ תיבא החדא.
 יעקוב ה' מלאים וזכרתי את
 בריתי יעקוב גם זרע יעקוב ושב
 יעקוב הנני שב אהלי יעקוב.

[נוסחא ד]

ומונה עמהם לא כאלה חלק
יעקוב ולא מצאתי כן במקצת
ספרים.

(ח), ותבא הבית סגול עם הקמץ החטף, בשבתות ובחדשים
(יחזקאל מו, ג). תם תם.

שער הטעמים. רביע: לעולם קודם רביע שופר מעומד. ויש
5 קורין אותו ישר או הולך כמו: **ויאמר אלהים** (בראשית א,
ט), **ויבא משה** (דברים לב, מד), **ובפרישכם כפכם** (ישעיה א,
טו), **הנה כה מבטנו** (שם כ, ו). ולא לעולם שני שופרות
ואחריהם רביע, ואם יהיו ב' שופרות יהיה הראשון פסק
לגרמיה כמו: **מכל | הבהמה הטהורה** (בראשית ז, ב), **ואת |**
10 **שעיר החטאת** (ויקרא טז, כז), **אשר | על פני האדמה**
(בראשית ז, כג), אבל אם יהיו ג' תיבות ויהיה בתיבה
הראשונה שופר מעומד והשני במקף או הראשונה במקף
והשני בשופר מעומד יהיה כמו זה: **ואתה הרם את מטך**
(שמות יד, טז), **אם כסף תלוה את עמי** (שם כב, כד),

1 סגול [בסגול ב ג ה ו / הקמץ : ב / הקמץ החטף] הק"ח ו / בחדשים
[בחדשי' ו / 2 תם תם : ב ד ה, תושלבע ו / תם תם] השער השלישי ג /
4 הטעמים + טעם ב ד / הטעמים [בטעמים + טעם ג / «רביע [לרביע
ב ג, הרביע ד, רביעי ו / מעומד [מעמד ב ד / 5 קורין [שקוראין ב,
קוראים ג ה, שקוראים ג / אלהים [אליים ג / כמו : ה / 7 מבטנו]
מבטינו ו / ולא + יהיו ב ג, יהי' ו / שני [שתי ב, ב' ו / 8 ואחריהם]
ואחרי ב, קודמות ה, קדמת ו / רביע [הרביע ב, לרביע ה, לרביעי ו /
יהיו [יבאו ה ו / ב' שופרות יהיה : ב ג ד / הראשון + יהיה ב / הראשון
[הא' ו / 9 לגרמיה + יהיו ג ד / 11 ג' [שלש ד / ויהיה] יהיה ב / 12
מעומד [מעמד ב ג ד / והשני [והשנית ג, והב' ה, והמה ו / כבמקל]
במקבל ו / -- והשני - בשופר מעומד : ד / «במקל [במקבל ו / 13
והשני [והשנית ב ג, והם ו / מעומד [ישר ב, מעמד ג / יהיה : ב ג ד /
זה : ב ג ד / 14 -- אם - עמי : ד

הלא זה הדבר (שמות יד, יב). ויש פעמים שיקדימו לרביע, דרגא ושופר ולא יהיה זה כי אם בג' תבות, ויהיה בין הדרגא ובין הרביע ג' מלכים, כלומ' ג' תנועות מונעות כמו: אשר הבאשתם את ריחנו (שמות ה, כא), והוא לבדו נשאר (בראשית מב, לח), רעה עמך בשבטך (מיכה ז, יד), מבית לחם יהודה (רות א, א), נקחה אלינו משילה (ש"א ד, ג). ויש פעמ' כשיהיה הרביע לבד בלא טעם קודמו, ונקרא רביע לגרמיה כמו: והארץ היתה תוהו ובוהו (בראשית א, ב), ויקח שש מאות רכב בחור (שמות יד, ז), ואחר באו משה ואהרן (שם ה, א).

תביר: לעולם קודם לתביר דרגא במקום שיש ביניהם ג' מלכים כמו זה, ותתן את המטעמים (בראשית כז, יז). ואם אין ביניהם ג' מלכים בזה המנין תשוב הדרגא מארכה כמו: ושרה שומעת (שם יח, י), ותתן אותה (שם ל, ט), שה תמים

1 ויש : ה / פעמים [מקומות + אשר ב ד, מקומות ג, ופעמים ה / שיקדימו [יקדימו ב ד / לרביע [לרביעי ו / 2 כי אם [כ"א ו / בג' [שלש ב, בשלש ג ד ה / תבות [תיבות ב ד ה ו / 3 ובין : ד ו / הרביע [והרביע ד, לרביעי ו / ג' [שלשה ג ד / מלכים + לעולם לא יחסרו מג' תיבות ג' מלכים ב ג ד / כלומ' [כלומר ה ו / -- כלומ' - מונעות : ב ג ד / 4 ריחנו [רחנו ג / 5 -- רעה - בשבטך : ב / 6 משילה [מלשה ג ד / ויש : ה / 7 פעמ' [מקומות ב ג ד, ופעמים ה / כשיהיה [שיהיה ב ג ד, יהיה ה, שיהי' ו / לבד [לבדו ג ד / בלא [ובלא ב / קודמו [קדמו ב ג ד ה, קדמו ו / רביע [רביעי ו / 9 ואחר באו [ויקח ה / 11 לתביר [תביר ה / ג' [שלשה ג ד / 12 מלכים + או יותר ב ג ד / זה : ב ג ד ה / -- ותתן - המטעמים [ולא נורת כל ירק בעץ למען אנסנו ועבר לכם חלוץ ב ג ד / ואם [ובמקום ב ג ד / 13 אין [שאין ב ג ד / ביניהם [שם ב ג ד / ג' [שלש ג, שלשה ד / מלכים [המלכים ג, מלכי' ו / בזה המנין : ה ו / מארכה [מארכא ב ד / 14 שומעת [שמעת ב ד / אותה [אתה ב ה

(שמות יב, ה), **לכו נא** (ישעיה א, יח), **שה פזורה** (ירמיה נ, יז).
 חוץ מפסוק אחד **כי אין לעמוד לפניך על זאת** (עזרא ט, טו).
 ונוסחא אחרת מצאתי וכן ב' מלכים ותנועה הוא כמו ג'
 מלכים **כי השבא המניעה תחשב כמו מלך כמו עבודת**
עבודה (במדבר ד, מז), וא"כ **כי אין לעמוד** כמוהו ואינו יוצא 5
 מן הכלל וכמו הם עוד, **ותתך חמתי** (ירמיה מד, ו), **שכב**
כארי (במדבר כד, ט), **ויגש יעקב** (בראשית כז, כב), **נתתי לך**
(שם מת, כב); ומזה אמרו כל דסמיך לאדכרא דרגא ואע"פ
שאין ביניהם ג' מלכים כמו: אשר צוה ייי (במדבר טו, כג),
אשר דבר ייי (ויקרא י, יא), **וירא אלהים** (בראשית א, ד), לפי 10
 שהשוא המניע יחשב מלך ואם השוא שוכן לא יחשב מלך
 ויהיה במארכה כמו: **פרו ורבו** (שם ט, א). ובמקצת
 הנוסחאות כתו' כן, **ושלש פסוקים למקצת סופרים**
הראשונים יעשו אותם דרגא ואינם כי אם מאריך ובני אשר
ימנה וישוה (שם מו, יז), וחבירו דדברי הימים **ומיכאל** 15

2 אחד : ב / אחד [א' ה / 3 ב' [שני ג ד / הוא [היא ב ד / ג' שלשה ג ד
 / 4 שהבא [השוא ב ג ד / מלך כמו : ד / כמו [מקום ב ג / עבודת [
 עבדת ב ד / 5 וא"כ [ואם כן ב ג ה / ואינו [ואיננו ד / מן הכלל [
 מהכלל ה / 7 יעקב + וכן ב ג ד / 8 ומזה [ומטעם זה ב ג ד ה, ומטע'
 זה ו / לאדכרא [לאדכרה ב ג, לאד"ר בא ו / 9 ביניהם ?? ד / ג' [שלשה
 ד / 10 אלהים [אלים ג / 11 שהשוא [שהשבא ה ו / המניע [המניעה ב
 ד / <יחשב [תחשב ב, : ה / השוא [השבא ה ו / שוכן [נחה ב / <יחשב
 [תחשב ב / 12 ויהיה [ויהי ו / במארכה [במארכא ד ה ו / ומקצת [
 ומקצ' ו / 13 הנוסחאות [הנוסחאות ב, הנוסח' ג ה / כתו' [כתוב ג ה,
 כתו' ו / ושלש [ג' ב ה ו, ושלשה ג ד / פסוקים [פסוקי' ו / סופרים [
 ספרי' ד ו / הראשונים [הראשוני' ה ו / 14 כי אם [כ"א ו / אם : ב / 15
 וחבירו [וחבירה ב, וחברו ג ד ה / 15 דדברי הימים [בד"ה ו

וישפה (דה"א ח, טז), ולדעתו שבא מניע אינו נחשב מלך.
 ועוד י'ג פסוקים מחלפים: ואברהם היו יהיה (בראשית יח,
 יח), את דם השלמים לו תהיה שוק הימין (ויקרא ז, לג), וכי
 יגף שור איש (שמות כא, לה), וכל אשר אין לו סנפיר
 וקשקשת (דברים יד, י) במשנה תורה, בית אשה זונה ושמה
 רחב (יהושע ב, א), וישם אותם אורב בין בית אל (שם ח, יב),
 כי אם ארבע מאות איש נער (ש"א ל, יז), כי לא יכלו לעשותו
 בעת ההיא (דה"ב ל, ג), הפוך ידך (מ"א כב, לד; דה"ב יח, לג)
 דמלכים וחברו דדברי הימים, אשר ברכו יי צבאות לאמר
 (ישעיה יט, כה), כשוד שלמן (הושע י, יד), כל אשר תמצא
 ידך (קהלת ט, י). וכל פסקתא דכותהון דרגא אע"פ שאין
 ביניהם ג' מלכים כמו: ימהר יחישה (ישעיה ה, יט), ויחלק
 עליהם לילה (בראשית יד, טו), המול ימול (שם יז, יג), הבוק
 תבוק (ישעיה כד, ג), אחשורוש מס (אסתר י, א).

1 וישפה [וישפא ג, וישיה ד / ולדעתו [ולדעת זאת ב ג ד, ולדעת זו ה,
 ולדע' זו ו / שבא [שוא ב ג ד / מניע [מניעה ב / אינו [אינה ב / נחשב
 [נחשבה ב / מלך [למלך ב / 2 י'ג [שלשה עשר ג ד / פסוקים [פסו' ב
 ד ו / מחלפים [מחלפי' ב ד ו / היו [היה ו / יהיה [יהי' ו / 3 -- את -
 הימין [המקריב את זבח השלמים ב / השלמים + וא' חרוז"ל כ"ב אמר' ד
 5 / במשנה [דמשנה ג ד ה ו / תורה [תור' ו / -- בית - רחב [וישלחם
 יהושע ב ג ד / 7 כי אם [כ"א ו / 8 הפוך [הפך ד / ידך [ידיך ו / 9
 דמלכים [דמלכי' ו / וחברו [וחבירו ו / וחברו + הפך ידך ד / דדברי
 הימים [דד"ה ו / 10 כשוד [כשד ד / 11 דכותהון [דכותיה ד,
 דכוותהון ו / 12 ביניהם : ג ד / ביניהם [ביניה' ו / ג' [שלשה ד /
 מלכים + ביניהם ג ד / ימהר [ימחרו ד / -- ויחלק - תבוק : ד / 13
 ימול [ימל ה / הבוק [הבק ה / 14 תבוק [תבק ה / אחשורוש
 אחשורש ה

וכאשר יהיה כתיבה אחת מאריך ותבירא אין ביניהם כי אם
 שבא בלבד: **וישבו בבאר שבע ומולדה** (דה"א ד, כח), **ואצאה**
לפני העם (דה"ב א, י), **וינגעו יהושע וכל ישראל** (יהושע ח,
 טו), **ישתרגו** (איכה א, יד). חוץ משלשה שיש ביניהם שוא
 5 ופתח: **ותעלו על שפת לשון** (יחזקאל לו, ג), **אל תלחמו עם**
ייי (דה"ב יג, יב), **וידרוש יחזקיהו על הכהנים** (שם לא, ט);
 ובמקצת נוסחאות ואם לא תהיה שם שוא תהפך המארכה
 געיא כמו: **אם יהרג** (איכה ב, כ). ופעמים יהיה התביר לבדו
 בלא טעם קודמו, וייתן **פקד את שרה** (בראשית כא, א),
 10 ולעולם במקום אשר יקדים לתבירא דרגא אזלא כמו: **ולא**
נותר כל ירק בעץ (שמות י, טו), **ועבר לכם כל חלוץ** (במדבר
 לב, כא), ואם יקדים לתבירא מארכה יקדים למארכה שופר
 כמו: **כי אין נגרע** (שמות ה, יא), **כי אין לו שם שם ירעה עגל**
(ישעיה כז, י), וכל בכור אדם (שמות יג, יג),

1 יהיה [יהי' ו / כתיבה] כתבה ג / מאריך [מאריכה ב ג, מארכא ד /
 ותבירא] ותברא ב ג, ותביר ו / ביניהם [ביניה' ו / כי אם] כ"א ו / 2
 שבא [שוא ב ג ד / בלבד] לבד ה ו / בלבד + כמו ב ג ד / וישבו [שבו
 ב / ואצאה] ואצא ד, ויצאו ו / 4 משלשה [מג' ב ג ה ו / שיש [יש ב ג
 ד / שוא] שבא ה ו / 5 לשון [לשן ד / 6 וידרוש] ודרשו ב, וידרש ד ה
 / יחזקיהו [יהושעה ב, חזקיהו ג ד / הכהנים [הכהני' ו / 7 נוסחאות]
 נסחאות ד / תהיה [יהיה ג, תהי' ו / שם : ד / שוא] שבא ה ו /
 המארכה [המארכא ד ה, המרכא ו / 8 געיא] לגעיא ב ג ד, געיל' ו /
 ופעמים [ופעמי' + אם ו / יהיה [יהי' ו / 9 קודמו] קדמו ב ג ד ה ו /
 -- וייתן - לתבירא : ד / 10 לתבירא [לתברא ב ג, לתביר ו / דרגא]
 לדרגא ד / דרגא + יקדים לדרגא ה ו / אזלא [אשל ג / 11 חלוץ + כי
 אין לעמוד לפניך ב ג ד / 12 לתבירא [לתברא ב ג, לתביר ו / מארכה]
 מארכא ד ה, מרכא ו / יקדים [יקדי' ג / למארכה] למארכא ד ה,
 למרכא ו / 13 כמו : ד / « שם : ב ג ד ו

אֲשֶׁר עָלָה עֲלֵינוּ (ויקרא טז, ט). ויש תביר אחר תביר כמו:
הננו ועלינו אל המקום (במדבר יד, מ).

פשט: כל מקום יקדים אותו שופר מהופך במקום שיש בין
הטעם הקודמו ובינו מלך אחד או יותר שם יהיה שופר
מהופך כמו: על דבר הכסף (בראשית מג, יח), ויאמר יי אס
יהיו חטאיכם כשנים (ישעיה א, יח). ואם לא יהיה שם מלך
השופר ישוב מארכה כמו: היתה תוהו ובוהו (בראשית א, ב),
אלוף נחת (שם לו, יז), הן עוד (שם כט, ז), עוד היא (הושע
יב, א), ידע שור (ישעיה א, ג). ויש אשר נחלקו עליו בן אשר
ובן נפתלי, אחד קורא ואתן נזם (יחזקאל טז, יב), בשופר
תחת הוו, ויש ב' מלכים ביניהם; ואחר קורא ואתן נזם,
וקורא המלה מלרע, במאריך תחת התיו, ואין מלך ביניהם.
ושניהם על יסוד אחד אמרו ושבא מניע יחשב מלך ויהיה
שופר כמו: וישם יי לקין אות (בראשית ד, טו), ובראת

3 כל + פשט בג ד ה ו / מקום : בג ד ה ו / יקדים [יקדלו / במקום]
בין ג / שיש : ו / 4 הטעם [טעם ד ו / הקודמו] הקדמו ד, הקודם ו /
-- ובינו - יהיה [ו / אחד : בג ד / יהיה] יהיו / 5 מהופך [מהפך ב
ג / 6 יהיה] יהיו / 7 מארכה [מארכא ד ה, מרכא ו / תוהו] תהו ג ד
ה / 8 הן [אין ה / הן + עול ד / היא] רד בג ד / עוד היא : ו / 9 אשר
[פסוק בג ד / אשר נחלקו] שנחלקו ה / עליו : ד / בן אשר [ב"א ו /
10 בן נפתלי] וב' ו / אחד [א' ה / נזם] נזם ה / -- בשופר - נזם : ד /
11 הוו [הואו ב ה, הוו ו / ב'] שני בג / מלכים [מלכי ו / ואחר] וא'
ה / קורא + אותו ג / נזם] נזם ה / 12 התיו [הואו ב / 13 ושניהם]
ושניה' ו / אחד [א' ו / ושבא] ושוא בג ד / יחשב מלך # ו / מלך]
למלך בג ד ה ו / 14 ויהיה [ויהיו ג, ויקדם ו / וברא] ובראת בג ד ה ו

לך שם (יהושע יז, טו). ופעמים יבא פשט אחד פשט כמו: הן
האדם היה כאחד (בראשית ג, כב), **לכן ישכב עמך** (שם ל,
 טו), **יקרבו ימי אבל** (שם כז, מא), **שא נא עיניך וראה כל**
העתודים (שם לא, יב), **למה ייי יחרה אפך** (שמות לב, יא).
 5 **יתיב:** ואחריו פשט כמו: **יען אשר עשית** (בראשית כב, טז),
 וי"א אינון דקריין טעמא לאחור **את סיחון** (שפטים יא, כא),
או בנבלת (ויקרא ה, ב), **את תורת ייי צבאות** (ישעיה ה, כד),
כל מעבר (שם ל, לב), **איש אחרי** (ירמיה טז, יב), **איש יושב**
 (שם כב, ל), **שקר הנביאים** (שם יד, יד), **זי כל מלך** (דניאל ב,
 י), **כל חרד** (עזרא ט, ד), **זי מדת עבר נהרא** (שם ו, ח).
 10 ופעמים יהיה הפשט ולא יהיה אחריו זקף כמו: **תדשא הארץ**
דשא (בראשית א, יא), **ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים**
 (שמות לב, א), **על גוזזי צאנו הוא** (בראשית לח, יב). סימן
 לשני פשטים כשיהיה בין טעם התיבה והפשט מלך מלך
 15 אחד יהיה בין ב' פשטין כמו: **היתה תוהו** (שם א, ב),

1 תלך [לך ב ג ד ה ו / ופעמים [ופעמי' ג ד ו / פשט [בפשט ד / 2 --
 הן - כאחד : ד / היה [היל' ו / 4 העתודים [העתדים ד, העתודיל' ו / אפך
 + ויש ב ד / 6 וי"א [ואחד עשר ב, ויש אומרין ג / אינון : ב / אינון [
 אנון ד / דקריין [דקריינון ד / טעמא [טעמ' ד / לאחור + וסימנהון ב /
 סיחון [סחון ד / 8 אחרי [אחר ב / 9 כל + מלכוו' ו / 11 ופעמים [
 ופעמי' ד ו / איהיה [יהי' ו / איהיה [יהי' ו / זקף + כי אם רביע ד / 13
 גוזזי [גוזזי ו / 14 סימן [וסימן ב / לשני [לב' ו / פשטים [פשטין ב ג
 ד ה ו / כשיהיה [כשיהי' ו / טעם [הטעם ב / התיבה [התיב' ו / 15
 מלך : ב ג ד ה ו / יהיה [תהיה ב ג ה ו / בין : ב ג ד / ב' [שתי ב ג ה,
 שני ו / פשטים [פשטין ב ג ד ה, הפשטין ו

על דבר הכסף (שם מג, יח), אלוף נחת (שם לו, יז). ואם לא
 יהיה ביניהם מלך אין בה אלא פשט אחד. ובזמן שיש
 ביניהם מלך באות נסתרת הוא פלוגת'. יש קורין בה ב'
 פשטין, ויש פשט אחד לבד כמו: **הרימי בכח** (ישעיה מ, ט),
כי מי נח (שם נד, ט), **ימי יהיה שומע** (שפטים יא, י). וכן 5
 אע"פ שאינה נקראת האות הנסתרת אלא שיש אחד הפשט
 נח נסתר כמו: **בזעת אפך** (בראשית ג, יט), **ואליך תשוקתו**
 (שם ד, ז). כל תיבה שיש בה ב' טעמים והיא צריכה להנקד
 בפשט אם יש בין טעם לטעם מלך יהיו ב' פשטין כמו
 שכתבנו. ואם אין ביניהם כי אם שוא יהיה הטעם הראשון 10
 מאריך והשני פשט כמו: **בינך** (בראשית ג, טו), **שובך** (שם ג,
 יט), **והפדך** (דברים ז, ח). כל זמן שיש קודם לפשט ב' תיבות
 נקשרות עמו בלא זקף הראשונה באזלא כמו: **ויקרא אלהים**
ליבשה (בראשית א, י), **ושם הנהר השלישי** (שם ב, יד),

1 דבר [דב' ב / 2 יהיה] תהיה ה, יהי' ו / ביניהם [בנייהם ד / שיש : ב
 ג / 3 ביניהם] שביניהם ב ג ד, ביניה' ו / פלוגת' [פלוג' ב, פלוגתא ג ד
 ה / קורין] שקורין ב ג ד ה ו / ב' [שני ג ד / 4 ויש + שקורין בה ד /
 פשט] בפשט ד / 5 יהיה [יהי' ו / 6 שאינה] שאינה ב ג ד, שאינ' ו / 7
 אפך [אפיך ד / 8 תיבה] תיב' ו / ב' [שני ג ד / טעמים] טעמי' ד ו /
 צריכה [צריכ' ו / 9 בפשט : ו / יש : ב / מלך + אחד ב ג ד ה ו / יהיו]
 יהיה ד / ב' [שני ג, בשני ד / כמו : ד / כמו שכתבנו] כמ"ש ו / 10 כי
 אם [כ"א ו / שוא] שבא ה ו / יהיה [יהי' ו / הטעם] הטע' ו / הראשון
 [הא' ו / 11 והשני] הב' ו / 12 והפדך [והפודך ב ד ה / קודם] קוד' ו
 / לפשט [הפשט ב ג ד ה ו / ב' [שתי ב ד, שני ג ו / תיבות] תבות ג,
 תיבו' ו / 13 זקף [מקף ב ג ד ה ו / הראשונה] הא' ו / באזלא] בקדמא
 ב ג ד / אלהים] אלים ג

וכי הוא גדולה מן העי (יהושע י, ב), ויעבר אלהים רוח
 (בראשית ח, א). ובזמן שהתיבה היא זעירא או טעם באות
 ראשונה לא תהיה התיבה הראשונה אזלא כי אם שופר ישר
 כמו: כי אחי אביה (שם כט, יב), כי עיר גדולה גבעון (יהושע
 י, ב), את כל אלהי הנכר (בראשית לה, ד); ויש פשט ואחריו
 רביע כמו: שמתיו לך ואת כל אחיו (שם כז, לז), תדשא הארץ
 דשא (שם א, יא).

זקף: לעולם קודמו יתיב או שופר או פשט כמו: עֶשֶׁב מזריע
 זרע (בראשית א, יא), שופר כמו: ויאמר אלהים; זה ספר
 (שם ה, א), ותאמר לאברהם (שם כא, י), כי ירא אלהים
 אתה (שם כב, יב). ופעמים יהיה פשט ואחריו מקף ויסמוך
 לו זקף כמו: כי שמענה נשים דבר ייי (ירמיה ט, יט). ויבא
 פשט בין שופר לזקף ובין יתיב לזקף כמו: ישקני מנשיקות
 פיהו (שה"ש א, ב), עֶשֶׁב מזריע זרע (בראשית א, יא), וכשיהיו

1 הוא [היא ב ג ד ה ו / גדולה [גדול' ו / ויעבר [ויעבור ו / אלהים [אלים ג / 2 שהתיבה היא # ב / שהתיבה [התיבה ב, שהתיב' ו / היא [שהיא ב, : ו / 3 ראשונה [א' ו / תהיה [תהי' ו / הראשונה [הא' ו / אזלא [בקדמא ב ג ד, באזלא ו / כי אם [כ"א ו / שופר [בשופר ב ד / 4 כמו : ד / גדולה [גדול' ו / 6 רביע [רבוע ו / 8 זקף & ג / קודמו [קודם ב, קדמו ד / פשט + יתיב ב ג ד, יתיב ? ו / -- או - פשט : ו / 9 שופר [שופר ? ו / כמו : ב ג ד / ספר + פשט ב ג ד, פשט ? ו / 11 ופעמים [פעמי' ד' ו / יהיה [יש ו / ואחריו [לפני ב ג, לפניו ד' ו / מקף [זקף ו / ויסמוך [ויסמך ג ו, ויסמוך ה / 12 נשים [נשיל' ו / ויבא [ובא ב / 13 פשט [שופר ב ג ד ה ו / שופר [פשט ב ג ד ה ו

ב' שופרות קודמין לזקף יהיה הראשון מנענע **היש לכם אח**
 (שם מג, ז). וכל מלה אשר יהיה בתחלתה במלך הראשון
 שופר לעולם יהיה השופר מנענע במקום שלא קדם אותו
 לא שוא ולא מלך יהיה מנענע כמו: **חלפו תורות עברו חוק**
 5 (ישעיה כד, ה), במ"א קדמו שוא והוא מנענע כל שתי
 הכליות מנענע. ויש זקף בלא יתיב ובלא שופר כי אם בשופר
 קטן, ומקצת קוראים אותו מראה מקום **שמור לך** (שמות
 לד, יא), **והדבר אשר דברנו** (ש"א כ, כג), **ואברהם היה היה**
 (בראשית יח, יח). ויש זקף בלא טעם קודמו אלא געיא
 10 ולהבדיל כל תיבה שיש בה זקף אם יש בה טעם אחר לבד,
 הזקף אם הטעם באות הראשונה יהיה מאריך אם הטעם
 באות שנייה יהיה שופר. ואם התיבה שלפניה במקף אע"פ
 שטעמה באות ראשונה יהיה שופר. **ההפרש אשר בין תלשא**
ובין תרסא: לעולם מי שיבא אחד פזר קטן יהיה תלשא
 15 ואחריו גריש, ואמר התרסא יבא תביר או פשט.

1 ב' [שני ג ד / קודמין : ג ד / הראשון] הא' ו / -- מנענע - השופר : ו
 / מנענע + כמו ב ג ה, + כגון ד / 2 יהיה בתחלתה # ה / 3 אותו [אתו ב
 / 4 שוא] שופר ד, שבא ה ו / מלך + שם ב ג ד, אם ו / יהיה מנענע : ה
 / כמו : ד / חלפו [עברו ב / עברו] חלפו ב / חוק [חק ב ג ד / 5 במ"א
 [בר מן א' ה / שוא] שבא ה ו / מנענע [מנענע ד / כל] כמו את ב / 6
 הכליות [הכליו' + ג'ז ו / בלא [בלי ה / ובלא] ובלי ה ו / כי אם] כ"א
 ו / בשופר [בפשט ב ג ד ה ו / 7 ומקצת + סופרים ב ג ד, הסופרים ה,
 הסופרי' ו / קוראים [קורין ו / מקום [מקו' ו / שמור] שמר ג ו / 8
 היה [היו ג ה, ה' ו / יהיה] יהי' ו / 9 ויש : ו / קודמו [קדמו ב ג ד ה ו
 / געיא + כמו ב / געיא [גע' ו / 11 הראשונה] הראש' ב, ראשונה ה,
 הא' ו / יהיה [יהי' ו / -- הטעם - ואם : ב / «אם [ואם ד ה / הטעם]
 הטע' ו / 12 שנייה [שניה ג, הב' ו / יהיה] יהי' ו / -- ההפרש - או
 פשט : ב ג / 13 ראשונה [א' ו / יהיה] יהי' ו / אשר [שיש ה / בין : ו /
 14 יהיה [יהי' ו / 15 יבא] יבוא ו

שופר תחתון, שופר עליון: כשיהיה הטעם באות ראשון של תיבה יקרא תחתון כמו: אלה תולדות השמים (בראשית ב, ד), וכשיהיה באות שני או באות שלישי או רביעי, יקרא עליון כמו: ויברא אלהים את האדם (שם א, כז), ויבואו שני המלאכים סדומה (שם יט, א). שופר מלעיל, שופר מלרע: 5
בתיבה אחת עם הזקף כשיהיה הטעם באות הראשון יהיה שופר מלעיל כמו: ונוסף גם הוא על שונאינו (שמות א, י), וכשיהיה באות שנית יהיה שופר מלרע כמו: והאדם ידע (בראשית ד, א). שופר נשוא שופר קלקל: כשיהיה השופר תחת אות ראשונה של תיבה הקודמת למקף נקרא קלקל 10
כמו: חרש לאמר (יהושע ב, א), תחת שלחני (שפטים א, ז), וכשיהיה אחריו אתנחתא או זרקא אע"פ שהשופר באות הראשונה יקרא נשוא, וכך אם השופר באות שני או שלישי אע"פ שאחריו זקף נקרא נשוא.

1 שופר & ב ד / כשיהיה [כשיהי' ו / ראשון] ראשונה ד, א' ו / 2 יקרא [נקרא ב / תולדות] תולדות ד / 3 «באות : ב ג ה / שני [שנית ד, ב' ו / שלישי] ג' ב, ו, שלישית ד / רביעי] ד' ב, ו, רביעית + יהיה ד / 4 ויברא [ברא ה, ויקרא ו / ויבואו] ויבאו ב ג ד ה ו / 5 סדומה [סדמה ו / מלרע + שופר מלעיל ו / 6 בתיבה] בתבה ג / כשיהיה [כשיהי' ו / הראשון] ראשונה ד, א' ו / יהיה [יהי' ו / 7 שונאינו] שונאינו ד ה / 8 וכשיהיה [וכשתהיה ד, וכשיהי' ו / באות : ו / שנית [שניה ב, ב' ו / נשוא] בשוא ב / 9 כשיהיה [כשיהי' ו / 10 ראשונה] א' ו / תיבה [תבה ג / הקודמת] ואחריו + יהיה ב ג ד / למקף [זקף + בתיבה שניה ב ג ד, לזקף ה ו / נקרא] נקר' ו / 12 וכשיהיה [וכשיהי' ו / אתנחתא] אתנח ד / שהשופר [שהשופנים ב / 13 הראשונה] ראשונה ג ה, א' ו / יקרא [יקר' ו / נשוא] בשוא ב / שני [ב' ב, ו, שנית ד / שלישי] ג' ב, ו, שלשית ד / 14 נשוא] בשוא ב

פזר: הוא הנק' פזר קטן, ירח בן יומו יבא אחריו תמיד פזר גדול, ואחר ואחד פזר קטן וג"כ אחד פזר גדול יבא תלשא לעולם, ולעולם קודם לפזר גדול ירח בן יומו. ויש קור' לפזר גדול קרני פרה.

- 5 **זרקא:** כשיהיה לפני זרקא ב' תיבות נמשכות עמו, הראשון יהיה באזלא, והשניה בשופר מלמטה כמו: **וביום שמחתכם ובמועדיכם** (במדבר י, י), **והעמיד הכהן את האשה** (שם ה, יח), וברוב הנסחאות לא הביאו **והעמיד הכהן**, כי אם **והשביע הכהן את האשה** (שם ה, כא). ובנסחא ירושלמי 10 **והשביע הכהן את האשה במארכה, וכן וביום שמחתכם; וככלות כל זאת יצאו כל ישראל הנמצאים** (דה"ב לא, א), חוץ משבעה שהוא מארכה, שנייה לאזלא, **ואשר יבא את רעהו ביער** (דברים יט, ה), **אשר על פני בית חורון** (יהושע יח, יד), **וישלח חירם מלך צור מלאכים** (דה"א יד, א), **ויבא דוד בבעל פרצים** (ש"ב ה, כ), **ויבאו את ראש איש בושת אל** 15

1 פזר + סמוך בג ד / הנק' [הנקרא ה / -- הוא - קטן : בג ד / ירח]
 לירח בג ד / יומו + נקרא בג ד / -- יבא - תמיד : בג ד / 2 ואחר]
 והאחר ג ד / ואחד : בג ד ה ו / פזר קטן [פז"ק ו / -- וג"כ - פרה : בג ד / 3 <לפזר [פזר ו / קור'] שקורין ה / <לפזר גפול פז"ג ו / 5 זרקא + סימן בג ד / כשיהיה [כשהיו בג ד, כשיהי' ו / ב'] שני ג ד, שתי ה / תיבות [טעמים בג ד / נמשכות [נמשכים בג ד / עמו + בגעיא בג ד / הראשון [הא' ו / 6 יהיה : בג ד / יהיה [יהי' ו / באזלא] קדמא בג ד / והשניה [שני לו בג ד, והשני ה, הב' ו / בשופר [שופר + נעימת שופר בג ד / מלמטה [למטה בג ד / כי אם [והביאו ג ד / 8 וברוב : ו / הנסחאות [הנסחאו' ד, ה, הנוסחאות ה / 9 ובנסחא] ובנסחא בג ד ה, ובנסח' ג / ירושלמי [ירושלים ב, ירושלמית ג ד ה, ירושלמי' ו / 10 במארכה [במארכא ד, מרכא ו / 12 שמבעה [מז' ב ה ו / שהוא] שהם ב / מארכה [מארכא בג ד ה, מרכא ו / שנייה [שניה ג ד, שנייה ה, שני ו / לאזלא] לקדמא בג ד / 14 צור [צר ג / 15 בבעל [בבע' ו / פרצים] פרצי' ו / ויבאו [ויבואו ה / בושת] בשת בג ד ה

זוד (שם ד, ח), באזין קריבו ואמרין קדם מלכא (דניאל ו,
 יג), ויעבירו קול בכל עריהם (נחמיה ח, טו). וכן אם ביניהם
 פסק לבד מב' פסוקים דאינון פסקין: ויאמר אליהם ראובן
 (בראשית לו, כב), הנה חרדת אלינו (מ"ב ד, יג). וג' פסוקים
 הם דדמין בטעם בתיבה אחת: ואל איתמר בניו (ויקרא י
 יב), אם יצאו בנות שילה (שפטים כא, כא), לאוצרות
 ולתרומות (נחמיה יב, מד). ב' פסוקים מיוחדים בראשונה
 יורדים ושנייה למעלה מועדים: ויהי הוא מספר למלך (מ"ב
 ח, ה), וגם אל הנכרי אשר לא מעמד ישראל (דה"ב ו, לב).
 וכאשר יהיה הזרקא לפני טעם אחד נמנה עמו יהיה שופר
 ולמעלה טעמו חוץ מט' פסוקים, בזה חולקים ומזה הדרך
 נתקים, לכן אמור לבני ישראל (שמות ו, ו), בכל אשר
 התהלכתי (דה"א יז, ו), שור ומרי וצאן (מ"א א, יט) וחבירו כי
 תשא את ראש בני ישראל (שמות ל, יב), בני ראובן ובני גד

3 פסק [פסקא ה / מב'] משני ג ד ה / פסוקים [פסוקין ג ה ו, פסוקי'
 ד / פסקין + וסלקין ב ד / פסקין [דפסקין ו / 4 פסוקים] פסוקין ב /
 וג' [ושלשה ג ד / פסוקים] פסוקין ב ה ו, פסוקי' ד / 5 הם [הן ב ג ו
 / דדמין [קדמין ב / בטעם] לזרקא ב, בטע' ו / אחת [חדא ג ד / 7 ב'
 [ושני ג ד ה ו / פסוקים] פסוקין ג, פסוקי' ו / מיוחדים [מיוחדין ב,
 מיוחדי' ו / בראשונה + וחד ב / 8 יורדים : ב / יורדים] יורדין ג /
 ושנייה [ושנייה ג, ושני' ו / מועדים : ד / 9 הנכרי] נכרי ד / ישראל +
 דברי הימים ב ד, דד"ה ג ו / 10 איהיה [יהי' ו / איהיה + לפני ג ד /
 הזרקא [זרקא ג ד / לפנייה : ב ג ד / נמנה] נמשך ב ג ד, נמצ' ו / איהיה
 : ב / 11 ולמעלה [למעלה ב / מט'] מתשעה ג / פסוקים [פסוקי' ו /
 -- בזה - נתקים : ב / 12 נתקים [נתוקים ג, ניתוקי' ד, נתקיים ה, נמני'
 ו / אמור] אמר ג ד ה / 13 ומרי [ומראי ב ג ד, ומרי' ו / וחבירו]
 וחברו ב ג ה, : ד / 14 ובני : ג ד / גדי [גדי ו / גדי + וחברו ואם שלשה
 חדשים נספה מפני צריך • ב

וחצי שבט מנשה (דה"א ה, יח), ויעלו בבעל פרצים (שם יד,
יא), קנה נגד היושבים (רות ד, ד), ולעולם אחר הזרקא יבא
סגולה.

געיא: הגעיא מהלך על כל תיבה שיהיה בה שוא ופתח
5 ובלבד שיהיה התוכה מן התיבות אשר לאחריה בך רוב
המקרא כמו: ככל המעשים אשר עשו (ש"א ח, ח), ראיתי את
כל המעשים (קהלת א, יד), ויעשו את הכתנת שש (שמות
לט, כז), וכן אם שוא או פתח ברב תיבות אחדות כמו:
וישלחו כל העדה (שפטים כא, יג), וידברו בני ישראל;
10 וישמעו בני בנימן (שם כ, ג), ויגדלו הנערים (בראשית כה,
כז), והניח מחוץ למחנה (במדבר יט, ט), והיה המחנה
הנשאר (בראשית לב, ט), והוציאו את הנערה (דברים כב,
כא), למי הנערה הזאת (רות ב, ה), אל מקום הכנעני (שמות
ג, ח); וכל הכנעני חוץ מן ותכנע לפניהם את יושבי הארץ

1 פרצים [פרצי' ו / פרצים + ואם שלשה חדשים נוסכה מפני צריך ג /
בבעל [ויפלו + ואם שלשה חדשים מסכה מפני צריך ד / 2 היושבים
היושבי' ו / היושבים + סדר ג ד / -- ולעולם - סגולה : ג ד / הזרקא
זרקא ה / 4 הגעיא [הגעיל' ו / תיבה ?? ד / תיבה [תיב' ו / שיהיה [שיש
ה, שיהי' ו / שוא [שבא ה' ו / ופתח [ופתחה ג, ופתחא ד / 5 ובלבד
מלבד ד / שיהיה [שיהי' ו / התוכה [התיבה ו / התיבות [התיבו' ו /
אשר לאחריה [שלאחריה ה / לאחריה [לפניה ג ד / בך [כן ג ד / 6
המקרא [המקר' ו / המעשים + ויעשו פעמני זהב טהור ג ד ו / 7
המעשים [המעשי' ו / הכתנת [הכתנות ה / 8 אם + אין ג ד / שוא
שבא ה' ו / או פתח [ופתח ה' ו / פחת [פתחא ג ד / ברב [ברוב ג ד ה' ו
/ תיבות [תיבו' ו / 10 ויגדלו [ויבדלו ד / הנערים [הנערי' ו / 11 --
והניח - הנשאר : ה' / והיה [והי' ו / 13 הנערים [הנערי' ו / 14 וכל
הכנעני : ג ד / יושבי [שבי ג

הכנענים (נחמיה ט, כד). **משתחווים לו** (בראשית לו, ט),
 להשתחות **לך ארצה** (שם לו, י); וכל לשו' **השתחוויה** חוץ מן
 וישתחו יחיד. ויש געיא אחרת ששמו געיא קטנה כל: **ויחיו**,
ויחיו, ויראו, וירשו, נהיה, ונחיה, יהיה, יחיה, תהיה, תחיה.
 5 **סימן לשלשת הספרים לראשי הפסוקים** אשר בשופר
 ואשר בלא שופר, זה הכלל: כאשר יהיה בתיבה הראשונה
 געיא יהיה במקף בלא שופר ומאריך בתיבה השנית הקודמת
 לאתנחתא כמו: **לכו חזו מפעלות אלהים** (תהלים מו, ט), **בלי**
עון ירוצון ויכוננו (שם נט, ה), **לך אזבח זבח תודה** (שם קטו,
 יז), **לך אני הושיעני** (שם קיט, צד), **לכל תכלה** (שם שם צו),
 10 **ארי נוהם** (משלי כח, טו).
 ואם בתיבה הראשונה געיא יהיה השופר בלא מקף כמו: **לך**
שמים אף לך ארץ (תהלים פט, יב), **לך זרוע עם גבורה** (שם
 פט, יד), **בבא הזיפים ויאמרו לשאול** (שם נד, ב).

1 הכנענים [הכנעני' ו / הכנענים + וכן בגעיא ג ד ו / לו] לי ג ד ה ו /
 2 להשתחות [להשתחות ה ו / וכל לשו'] והשתחוייתי בית רמון ויהי
 הוא משתחוה ג ד / לשו' [לשון ה ו / השתחוויה] השתחוויה ה,
 השתחוי' ו / -- <געיא - ששמו : ג ד / 3 ויש [סימן ג ד / <געיא [געיל' ו / 4
 געיא + געיא בוד וכן ג ד / וירשו + וכן ג ד / נהיה : ג / נהיה [הנחיה
 ד / ונהיה & ג ה ו / 5 סימן לשלשת הספרים & ג ד / 6 שופר [שופ' ו /
 יהיה [יהי' ו / הראשונה [הא' ו / 7 יהיה [יהי' ו / -- ומאריך -
 לאתנחתא : ג ד / השנית [הב' ו / 8 כמו [כגון ה ו / 10 תכלה [תכלא
 ה / 12 ואם + אין ג ד ה ו / בתיבה [בתבה ג / הראשונה [הא' ו / יהיה
 [יהי' ו / השופר [בשופר ד / 13 -- לך - גבורה : ד / 14 בבא [בלא ד /
 הזיפים [הזיפים ד / ויאמרו] ויאמר ד

וכן בתיבה אחת, יהיה כמו כן אם געיא בלא שופר כמו:
וישבה לפתח ביתה (משלי ט, יד), **וירממוהו בקהל עם**
 (תהלים קז, לב), **לתאוה יבקש נפרד** (משלי יח, א). ואם אין
 געיא שופר כמו: **תמותת רשע רעה** (תהלים לד, כב), **נצור**
לשונך מרע (שם שם, יד), במ"ג שהיא בגעיא ושופר: 5
המבינתך יאבר נץ (איוב לט, כו), **המיראתך יוכיחך** (שם כב,
 ד), **העוזבים אורחות יושר** (משלי ב, יג). ובזמן שיהיו שתי
 שופרות קודמין לאתנחתא נקשרות עם האתנחתא וכל חדא
 וחדא לגרמיה יהיו ב' שופרות כמו: **וישב בשמים ישחק**
 (תהלים ב, ד), **וישובו וינסו אל** (שם עח, מא), **ויתן לחסיל** 10
יבולם (שם שם, מו). ובזמן שיהיה תיבה אחת לבד קודמת
 לאתנח תהיה מאריך כמו: **ויפתוהו בפיהם** (שם שם, לו). וכן
 ב' תיבות, והאחד במקף בין שתהיה דבקה עם האתנחתא
 כמו: **הנה יחבל און** (שם ז, טו), בין תהיה דבקה עם

1 יהיה [יהלי' ו / געיא] געלי' ו / 2 וירממוהו [וירוממוהו ג ד ה ו / 3
 לתאוה] לאתאה ד / 4 געיא [געלי' ו / 5 במ"ג שהיא] חוץ מג' פסוקים
 הם ג, חוץ משלשה פסוקי' הם ד, בר מן ג' שהם ה / בגעיא [בגעלי' ו / 7
 העוזבים] העוזבלי' ו / אורחות [ארחות ג ד ה / -- ובזמן - תהיה דבקה
 עם : ג ד / שתי] ב' ו / 8 שופרות [תיבות ה, תיבו' ו / 9 וחדא] וחד' ו /
 לגרמיה [לגרמי' ו / ב'] שני ה ו / 11 שיהיה [שיהי' ו / אחת] א' ה /
 קודמת [קודס ו / 13 ב'] שתי ה / והאחד [והא' ה, והאחת ו / שתהיה
 [שתהי' ו / דבקה] דבוקה ה ו / 14 תהיה [שתהיה ה / דבקה] דבוקה
 / ה ו

המארכה כמו: לא כן הרשעים (שם א, ד), אם הרגם
 ודרשוהו (שם עח, לד), לא זכרו את ידו (שם שם, מב), מה
 אנוש כי תזכרנו (שם ה, ה), ויכל בהבל ימיהם (שם עח, לג),
 בשוב אויבי אחור (שם ט, ד). וכן זה הכלל במצועי
 הפסוקים כמו: ייי מנת חלקי וכוסי (שם טז, ה), אני שכבתי
 ואישנה הקיצותי (שם ג, ו). ויש כל חדא וחדא לגרמיה בשני
 שופרות כמו: כי לא תעזב נפשי לשאול (שם טז, י).
 סימן לראשי הפסוקים: אשר הם בזרקא אשר הם למעלה
 נכרים ואשר למטה נאמרים ופ' למעלה בשופר מהופך ופ'
 למטה במאריך, זה סימן יהיה לך: כל תיבה אשר למעלה
 מהתיבה אשר בה הזרקא והתיבה נקשרת עם תיבת הזרקא
 אם הטעם באות דגושה יהיה הטעם מאריך כמו: רבים
 אומרים (תהלים ד, ז), חנני ייי (שם ו, ג), הלילה ההוא (איוב
 ג, ו), משוד עניים (תהלים יב, ו), הכל סר (שם יד, ג), כמים

1 -- המארכה - נפשי לשאול : ג ד / המארכה [המארכה ה, המרכ' ו / 4
 אויבי [איבי ו / הכלל [הכל ה / המצועי [המצוע ו / 5 הפסוקים [
 הפסוקי' ו / 6 ואישנה [ואשנה ה / ויש [ואם ה ו / לגרמיה [לגרמי' ו /
 בשני [בב' ו / 8 הפסוקים [פסוקים ד / אהם [בהם ד / בזרקא [זרקא
 ד / אהם : ד / 9 נכרים [נקרים ג ד ה, נקרי' ו / ואשר + הם ה / מהופך
 : ג ד / 10 למטה + בשופר ו / 11 והתיבה [והתבה ג / הזרקא [זרקא ה
 / והתיבה [והתבה ה / 12 יהיה [יהי' ו / 13 אומרים [אמרים ג ה,
 אומרי' ו / 14 משוד [משד ה / עניים [עניי' ו

נשפכתי (שם כב, טו), חוץ מב' פסוקים שהם בדגש וטעמים
 למעלה בשופר הולך: **למנצח אל תשחת** (שם נח, א), **אנא** יי
 (שם קיח, כה). וכן עם הטעם באות ראשונה מן התיבה ג"כ
 מאריך כמו: **מי זה מלך הכבוד** (שם כד, ח), **סתר לי** (שם לב,
 ז), **כי אתה** (שם יח, כח), **שם פחזו פחזו** (שם יד, ה), **הבל בני** 5
אדם (שם סב, י), **כי בא** (שם צו, יג). וכן אם הטעם באות
 שניה והראשונה בשבא ג"כ מאריך כמו: **יפה נוף** (שם מח, ג),
הלא ידעו (שם יד, ד), **ושארא** (דניאל ז, ז) בשופר כמו: **אל**
תבטחו בעשק (תהלים סב, יא), **ובשלת רעיו** (איוב לב, ג),
אמרות יי (תהלים יב, ו). וכשיהיו שתי תיבות זעירות 10
 וקשרות עם הזרקא יהיה הראשונה שופר מהופך, והשנייה
 ישר כמו: **מי הוא זה** (שם כד, י).

סימן לסופי הפסוקים: אשר טעמם למעלה, כל ס"פ כאשר
 יהיה הטעם בראש התיבה יהיה הטעם בשופר כמו: **לא ישב**

1 מב' [משני ג ד ה ו / פסוקים [פסוקי' ו / שהם [אשר ה / וטעמים [וטעם ד / 2 הולך : ג ד / 3 וכן עם : ה / עם [אם ג ד / ראשונה [אלף ו / התיבה [התיבה ג / ג"כ : ג ד / ג"כ [גם כן ו / 4 מאריך : ג ד / כמו : ה / סתר לי : ג ד ה / 7 שניה [שנייה ד, ב' ו / הראשונה [והא' ו / שניה + מן התיבה אם האות ג ד / בשבא [בשוא ג ד / ג"כ מאריך : ג ד / 10 -- וכשיהיו - מי הוא זה : ג ד / וכשיהיו [וכשיבאו / שתי [ב' ה ו / 11 הראשונה [הא' ו / והשנייה [והב' ו / 13 הפסוקים [פסוקים ד / טעמים + למטה ואשר טעמם ג ד / ס"פ [סוף פסוק ג ד / למעלה + ונקראים למעלה ה ו / כל [וכל ה / כאשר [אשר ו / 14 -- בראש - הטעם : ד / יהיה [יהי' ו

(תהלים קא, ז), שופטי ארץ (שם קמח, יא), פועלי און (שם יד, ד), שתו עלי (שם ג, ז), יבא לי (איוב ג, כה). ואם שוא בראש התיבה לא יבטל זה ואינו נחשב כמו: ודמו סלה (תהלים ד, ה), אשר כוננת (שם ח, ד), אני כליתי (שם לט, יא), למען חסדך (שם ו, ה). ושאר סוף פסוק טעמים למטה 5 במארכה כמו: יומם ולילה (שם א, ב), בעדת צדיקים (שם א, ה), אני היום ילדתיך (שם ב, ז), אתה יצרתם (שם עד, יז), אתה האל (שם עז, טו), ויבא רגז (איוב ג, כו). וכן אם היו ב' תיבות במקף והראשונה זעירא משפטה התיבה אחת בטעם ויהיה במארכה כמו: גם עתקו חיל (שם כא, ז), כל פעלי און 10 (תהלים צד, ד), כל חוסי בו (שם ב, יב), וכל זה הכלל שאמרנו בזמן שיקדים לטעם נעימה אשר בסופי הפסוקים ר"ל גריש או ורביע או אחר מהם. אבל אם לא יקדימו נעימה יהיו ב' תיבות קודמת לתיבת ס"פ ויהיה אחד

2 שוא [שבא ה ו / 3 נחשב + לכלום ה ו / ודמו] ודמו ו / 4 כוננת [כוננת ד ה / 5 סוף פסוק] סופי פסוקים ג ד ה, ס"פ ו / למטה [למעלה ו / 6 במארכה] במארכא ד, במרכא ו / 7 יצר [יצרת ו / 8 האל] אל ג ד ה ו / רגז [הגא ו / 9 ב'] שתי ג ד ה / אחת [האחת ד, אח' ו / 10 בטעם] בטע' ו / במארכה [במארכא ד ה, במרכא ו / עתקו] גברו ה / פעלי [פועלי ה / 11 חוסי] חסי ג / וכל זה [וכ"ז ו / 12 שיקדים] שמקדי' ו / 13 הפסוקים + כמו אלה אשר כתבנו ג ד / -- ר"ל - מהם : ג ד / או : ו / לא : ג ד / 14 נעימה [טרחא ג ד / יהיו] יהיה + בשופר לעולם כמו עד אנה ג ד / -- ב' תיבות - אחד : ג / קודמת [קודמין ה ו / אחד] הא' ה ו

טרחא והב' שופר כמו: **ירום איבי עלי** (שם יג, ג), **במזמות זו**
חשבו (שם י, ב), **כי ייי מחסהו** (שם יד, ו), **לא ימוט לעולם**
 (שם טו, ה). אין אחד טרחא מאריך אלא שופר לעולם כלם
 ובזמן מקדימות אתנחתא לס"פ יהיה המאריך כמו: **ובחרונו**
יבהלמו (שם ב, ה), **כי מרו בד** (שם ה, יא), **ואל בחמתך** 5
תיסרני (שם ו, ב). ובזמן שיהיו ג' תיבות מקדימות לתיבה
 אתנחתא יהיה הראשון שופר, והשני דחי כמו טרחא קודם
 התיבה, והשלישי שופר, והרביעי אתנח: **כי יודע ייי זרך**
צדיקים (שם א, ו), **ואתה ייי מגן בעדי** (שם ג, ד), **הנה לא**
יונם ולא יישן שומר ישראל (שם קכא, ד). 10

1 והב' [יהיה ג ד / שופר] בשופר + לעולם ג ד / כמו : ד / איבי [
 אויבי ד ה / 2 ימוט] ימט ה / 3 מאריך + לעולם ג ד / שופר] בשופר ג
 ד / לעולם : ג ד / כלם [כולם ד, : ה ו / 4 ובזמן + שאין ב' תיבות ה ו /
 מקדימות] שיקדימו ג ד / אתנחתא : ה ו / לס"פ : ג ד / יהיה [יהי' ו /
 המאריך] מארכה + לעולם ג ד / המאריך [הא' ו / 6 תיסרני + סימן
 אתנחתא לראשי הפסוקים ג ד / ובזמן [בזמן ג ד / ג'] שתי ג ד, שג' ו
 / מקדימות [קודימין + לאתנחתא נקשרות עם ג ד / 7 אתנחתא]
 האתנחתא ג ד / יהיה [יהי' ו / הראשון [הא' ו / והשני [והב' ו / דחי :
 ו / -- יהיה - ישראל] וכל חדא וחדא לגרמיה יהיו שני שופרות כמו
 יושב בשמים ישחק וישבו וינסו אל ויתן לחסיל יבולם ובזמן שיהיה
 תיבה אחת תהיה מאריך כמו ויפתוהו בפיהם וכן שתי תיבות והאחרת
 במקף בין שתהיה דבוקה עם האתנחתא כמו הנה יחבל און בין שתהיה
 דבוקה עם המארכה כמו לא כן הרשעים אם הרגם ודרשוהו לא זכרו
 את ידו מה אנוש כי תזכרנו ויכל בהבל ימיהם בשוב איבי אחור וכן זה
 הכלל במצועי פסוקים כמו ייי מנת חלקי וכסוי אני שכבתי ואישנה
 הקיצותי ואם כל חדא וחדא לגרמיה בשני שופרות כמו כי לא תעזוב
 נפשי לשאול ג ד

שמשי הטעמים: מקף, שופר הולך, אזלא, שופר מהופך, מאריך, דרגא, שופר הולך, מאריך. ומקף שמשים לכל הטעמים. שופר מהופך שמש לפשט, דרגא שמש לתביר, ופעמים לרביע.

- 5 **המלכים:** סגולה, זקף קטון, זקף גדול, סגולה, ושופר מהופך לעיל, ומאריך מלרע, ועליהם אתנח וס"פ.
- הגדולים:** רביע, וגריש, וגרישין, פזר גדול, שלשלת.
- הבנוניים:** תביר, פשט, יתיב, ירח, קרני פרה, תרי טעמי. אזלא שמש לגריש ולפעמים נמי שמש לקדמא ולתביר, טרחא שמש לאתנח, מאריך שמש לס"פ. 10

1 -- שמשי - לס"פ [סימן כל קריה המדברים המבקשים המלקקים המתעבים המנדים המצאתני איבי המשלחים המצועים המלאים המלאה כאשר יהיה געיא תחת ההא אשר אחר ההא פתח חוץ מאלה הנמנים הם המדברים אל פרעה וטראן המילדות המאררים המשוררים והמחללים המצפצפים אל בית המבשלים המישרים ארחותם ותעננה הנשים המשוררות המעושקה בתולה בת ציון המחולל בגוים עד קברו אותו המקברים ראיתי את כל החיים המהלכים המעשרים בכל ערי עבודתינו ואת כל המקשרות הסירו וישליכו לנחל קדרון כל השומע יצדק לי כל יצחק חטף בר מן דין מאריך וכל יעקב כותיה מאריך בר מן חד עקוב יעקב ג' ד' / הטעמים [הטעמי' ו / 3 הטעמים [הטעמי' ו / <שמש [משמש ו / <שמש [משמש ו / 4 ופעמים [ופעמי' ו / 5 זקף קטון זקף גדול # ה / זקף גדול : ו / <סגולה [סגול' ו / 8 ירח : ו / 9 ולפעמים [ופעמי' ו / נמי : ו

ההפרש אשר בין גריש לגרישין: הגריש שיהיה במלה
ואחריו מלך כמו: ויאמר, ויעל, ויעש, ויקם, ויקח, ויצר; פן
יהרגוני (בראשית כו, ז), הנוגע באיש הזה (שם כו, יא).
ואם לא יהיה אחריו מלך יהיו שני גרישין כמו: וישלח, ויקח,
וישמע; ואתה והיה (בראשית לא, מד), ויכם (שם יד, טו). 5
ענין אזלא וגריש: במלה אחת וב' גרישין כשיבא רביע אחריו,
יהיו ב' גרישין כמו: ויאמרו איש אל רעהו (שם יא, ג),
והיתה נבלת איזבל (מ"ב ט, לו), ואתה תצוה את בני ישראל
(שמות כז, כ). וכשלא יהיה אחריו רביע יהיה אזלא וגריש
בתיבה אחת כמו: ויאמרו אנשי העיר (מ"ב ב, יט), ונתנו איש
כפר (שמות ל, יב). מלת כי במקף או בשופר, וגם גרישין,
כשיבא רביע אחר הגרישי' יהיה כי במקף כמו: כי תראה
חמור (שם כג, ה), כי תשמע באחת (דברים יג, יג). ואם לא
יהיה רביע אחריו יהיה כי בשופר כמו כי תכלה (דברים כו,

1 אשר [שיש ה / גריש + ובין ג ד / לגרישין] גרישין ג, לגריש ה /
שיהיה [יהיה ג ד ה ו / 2 ויקח + וימח ג / ויקח : ד / יהרגוני] יהרגני ג
ה ו / 3 הנוגע [הנגע ג / 4 יהיה] יהי' ו / אחרי מלך # ג ד / יהיו : ד /
גרישין שני # ג ד / שני [שנים ג ד, ב' ו / ויכם + בין קדמא ג ד / והיה]
והי' ו / 6 ענין : ג ד / אזלא [ואזלא ג ד / וגריש [וגרישין ג ד / אחת]
אח' ו / ובי' [ובין ה ו / וב' גרישין : ג ד / 7 ב' : ג ד ה / 8 איזבל +
והיתה הפצירה פים ג ד ה ו / 9 איהיה [יהי' ו / איהיה] יהי' ו / אזלא]
קדמא ג ד / 10 בתיבה [בתיב' ו / וגריש [ואזלא ג ד / בתיבה אחת : ג
ד / 11 כפר + והרסתי את הקיר ודומים להם ג ד / כפר ה / מלת : ג
ד / וגם [עם ג ד ו / 12 כשיבא [כשיב' ו / הגרישי'] הגרישין ג ד ה ו /
יהיה [יהי' ו / ככי : ד / 14 יהיה רביע אחריו : ו / אחריו : ג ד / איהיה]
יהי' ו / כי : ג ד / בשופר [שופר ג ד

- יב), **כי תשא** (שמות ל, יב), **כי לקח** (משלי ד, ב). וכשיהיה
 אזלא וגריש, בשתי תיבות ויהיה אחריו רביע, אזלא וגריש,
 קודמין לרביע כמו: **ויאמר ייי אל משה** (במדבר ז, ד).
- סימן הא:** המשמשת **המדברים**, **המבקשים**; **המלקקים**
 5 (שפטים ז, ז), **המתעבים** (מיכה ג, ט), **המנזים** (עמוס ו, ג),
המצאתני (מ"א כא, כ), **המשלחים** (דה"ב לב, לא), **המצרעים**
 (מ"ב ז, ח), **המלאה** (דברים כב, ט), **המלאים** (ישעיה נא, כ),
 כאשר יהיה געיא תחת ההא אשר אחר ההא פתח, חוץ
 מאלה הנמנים: **המדברים אל פרעה** (שמות ו, כז), **ותראנה**
 10 **המילדות** (שם א, יז), **המשוררים** (דה"א ט, לג), **המהללים**

1 לקח [לקחו ג ד ה ו / וכשיהיה [וכשיהי' ו / -- וכשיהיה - המהללים]
 ויקתאל בפתח היוד ויקרא שמה יקתאל בקמץ נמצא במקדשי ואין
 מודה לו רבי שיהיה ג ד, ג' ג, שלשה ד, מטעין ג, מטעם ד, סבירין פי
 ויסעו מפני החירת ג ד, כל ירימהו סלקין ולא נחתין בר מן ג' דסלקין
 ונחתין וסימן לכו ונחשבה על ויהי בעלות נבוכדנצר מלך בבל וקומת
 הכותרת האחת ג ד / האחת + חזק תם ונשלם שבח לבורא עולם אשר
 לשון בפינו שם * ד / האחת + יב' כתיבין בית וקריין כף בשמעכם את
 קול השופר דאיובל וישכימו בעלות השחר בכעלות כחי בשמעך בשמעו
 יבלו הראשון ויהי בשמרם זבוד זכי כל ממשלת קרייה המם בסגול חוץ
 מאחד ישראל ממשלותיו ושערה לא הפך ושערה הפך סימן קדמ' ובתב'
 כאמה בתה לשכה ופתחה ועוד נוסף עליהם רבים כל לא לו דגש כמו
 וידע אונן כי לא לו קדמא דגש וכל לו לא רפי כגון שחת לו לא במקצה
 ספרים לפוה משפחת הפוני ל' אלגביש ס"א אלגביש * ג / 2 בשתי [בב'
 ו / ויהיה [ויהי' ו / 3 לרביע [לרבלי' ו / 4 המשמשת + כמו ה' / 6
 המצרעים [המצורעים ה, המצורעי' ו / 8 יהיה [יהי' ו / געיא [געי' ו /
 9 הנמנים [הנימני' ו / ותראנה [ותיראן ה' ו / 10 המילדות + המאררים
 ה, המאררי' + השוערים ו / המהללים [המהללי' ו

(דה"ב כג, יב), המצפצפים (ישעיה ח, יט), אלה בית
 המבשלים (יחזקאל מו, כד), המישרים אורחותם (משלי ט,
 טו), ותעננה הנשים המשחקות (ש"א יח, ז), המעושקה
 (ישעיה כג, יב), המחולל בגוים (יחזקאל לו, כג), עד קברו
 אותו המקברים (שם לט, טו), ראיתי את כל החיים
 5 המהלכים (קהלת ד, טו), המעשרים בכל ערי עבדתנו
 (נחמיה י, לח), ואת כל המקשרות (בראשית ל, מא).
 כל השומע יצחק לי (בראשית כא, ו), כל יצחק נחה הצדי'
 והחית קמוצה בר מן דין. וכל יעקב, העין שוא ופתח, חוץ מן
 כל אח עקוב יעקב (ירמיה ט, ג). וכל יקתאל בפתח בר מן
 10 ויקרא שמה יקתאל (מ"ב יד, ז) בקמץ. כל ירמיהו סלקין
 ולא נחתין במ"ג נחתין וסלקין: לכו ונחשבה על ירמיהו
 (ירמיה יח, יח), ויהי בעלות נבוכדנצר מלך בבל (שם לה, יא),
 וקומת הכותרת האחת (שם נב, כב).

1 אלה [אל ו / 2 המבשלים [המבשלי' ו / המישרים [המישרי' ו /
 אורחותם [ארחותם ה / 3 הנשים [הנשי' ו / 4 בגוים [בגוי' ו / 5 אותו
 [אותם ו / 6 המהלכים [המהלכי' ו / עבדתנו [עבדותינו ו / 8 נחה
 נחי ו / 9 והחית [והחי' ו / דין + כל השמוע יצחק לי ה / וכל [כל ה /
 שוא [שבא ה ו / 10 יקתאל [יקמעל ו / -- בפתח - בקמץ 8 ו / בר [
 חוץ ה / 11 ירמיהו [ירמיה ה / 12 ולא : ו / במ"ג [בר מן ג' ה / «נחתין
 : ה / -- במ"ג - וסלקין : ו / וסלקין [סלקין + נחתון ה / 13 בעלות [
 העלות ה / נבוכדנצר [נבוכד נצר ה, נ"נ ו

- י'ב כתיבין ב' וקרין כ': בשמעכם את קול השופר (יהושע ו, ה) דאיובל, וישכימו בעלות השחר (שם ו, טו), בעלות כחי (תהלים עא, ט), בשמד (ש"ב ה, כד), בשמעו (ש"א יא, ו), יבלו (איוב כא, יג), הראשון, ויבו בה (מ"ב ג, כד), באומרם (אסתר ג, ד), זבוד (עזרא ה, יד), זבי (נחמיה ג, כ), ושערה לא הפך לבן (ויקרא יג, ד), ושערה הפך לבן (שם יג, כ), סימ' באמה בתה (יחזקאל טז, מד).
- כל לא לו דגש כמו: וידע אונן כי לא לו (בראשית לח, ט), קדמאה דגש. וכל לו לא, רפי כמו: שחת לו לא בניו מומס (דברים לב, ה).
- 10 השני דגש לפוה (במדבר כו, כג), דגש הו'.
קדשים: עש' בתורה וסימן ובשלת את בשרו (שמות כט, לא), והנותרת ממנה יאכלו (ויקרא ו, ט), הכהן המחטא אותה (שם ו, יט), כל אשר יגע בבשרה (שם ו, כ), אשה זונה

1 כתיבין [כתובין ו / ב' [בית ה / וקרין [וקרין ה ו / כ' [כף ה / בשמעכם [בשמעכם ה, בשמעכ' ו / 2 <בעלות [בעלות ה / «בעלות [בעלות ה / בעלות כחי [בעלות רוחי ו / 3 בשמד [בשמעך ה, בשמעך ו / בשמעו [בשמעו ה, בשומעו ו / 4 יבלו [יבלו ה / הראשון [הא' ו / ויבו [ויבו ה / באומרם [באמרם ה, באמרם ו / 5 זבוד [זבור ה / זבי [זב ה, זבו ו / 6 סימ' [סימן ה, סי' ו / 8 כמו : ה ו / 9 קדמאה [קדמא ה, קדמ' ו / וכל [כל ה / כמו [כגון ה / כמו : ו / 11 השני [הב' ו / לפוה [לפוה ו / הו' [הוא ה, הויו ו / 12 קדשים [קדוש ה ו / עש' [עשרה + הם ה, עשר' + הם ו / וסימן [וסי' ו / 13 והנותרת [והנותר' ו / ממנה [ממנו ו

(ויקרא כא, ז), וקדשתו (שם כא, ח) קדמאה ואכלוהו (שם כד, ט) כל ימי נורו (במדבר ו, ה), ולתתך עליון (דברים כו, יט).

ד' דכתי הא בסוף תיבה: ובכה ובעמך (שמות ז, כט), והיה לאות על ידכה (שם יג, טז), מי כמוכה באלים ייי (שם טו, יא), גם אותכה הרגתי (במדבר כב, לג).

5

ידיך: שלשה מלאים בתורה, תביאמו (שמות טו, יז), שבעת ימים תחוג ליי (דברים טז, טו), כי תקצור (שם כד, יט).

עמך: ה' מלאים, לא תלך רכיל בעמך (ויקרא יט, טז), ונאספת (במדבר כז, יג), נקום נקמת (שם לא, ב), ומות בהר (דברים לב, נ), וקם שאון בעמך (הושע י, יד).

10

רוצח: ב' מלאים, לנוס שמה רוצח אשר ירוצח (דברים ד, מב), בפרש' אז יבדיל (שם ד, מא) לנוס שמה (יהושע כ, ג), דתנו לכם (יהושע כ, ב) דיהושע.

2 ימי + נדר ה' ו / ד 4 + מיליין ה, מילין ו / כתיבין [דכתי' ה / תיבה [תיב' ו / והיה [והי' ו / 5 ידכה [ידך ה / 7 ימים [ימי' ו / תקצור [תקצר ה' / 9 עמך [עמיד ה' / מלאים [מלאי' ו / 10 נקום [נקו' ו / 11 וקם [וקאם ה' / 12 מלאים [מלאי' ו / 13 בפרש' [בפ' ה, בפסו' ו / יבדיל + וביהושע + בפ' ו / לנוס שמה דתנו לכם # ו

כל אוריתא אילם, האלים חסר יוד במ'ד וסימן: רחלים מאתים (בראשית לב, טו), קח את אהרן (ויקרא ח, ב) והכן לי בזה (במדבר כג, א) קדמאה דבלעם, ואילים בני בשן (דברים לב, יד).

5 גבול: ט' חסרים היוצא מגבל (במדבר כא, יג), מהר ההר (שם לד, ח), ויצא הגבל זפרונה (שם לד, ט), ויוצא הגבל משפם (שם לד, יא), ולראובני ולגדי (דברים ג, טז), קדמאה רפי והירדן והעמק והערבה (שם ג, יז), נשמדנו מהתיצב (ש"ב כא, ה).

10 יושב: יג מלאים בתורה, ואשביעך (בראשית כד, ג), וירא יושב הארץ (שם נ, יא) וירא חתן (שמות יח, יד), פן תכרת ברית ליושב (שם לד, יב), עמלק יושב (במדבר יג, כט) ג' בן; ומה הערים אשר הוא יושב (שם יג, יט), ואמרו אל יושב (שם יד, יד), והעמלקי (שם יד, כה), ויאמר ייי אל משה (שם

1 אוריתא [אורייתא ו / אילם] אילים ה, אלים ו / האלים ו האילים ה / במ'ד [בר מן ד' ה / וסימן : ה / וסימן] וסי' ו / רחלים [רחלי' ו / 3 / קדמאה [קדמא' ו / ואילים [ואליו' ו / 5 גבול [גבל ו / חסרים [חסר' ו / היוצא [היוצ' ו / 6 ויצא [ויצ' ו / זפרונה [פזרוני' ו / ויוצא : ה / ויוצא [וירד ו / 7 ולראובני [ולראבני ה / קדמאה [קדמא' ו / 8 רפי [רפ' ו / והירדן והערבה # ה ו / והעמק : ה ו / 10 מלאים [מלאי' ו / בתורה : ו / 11 תכרת [תכרות ו / 13 הערים [הערי' ו

כא, לד), בעבר הירדן בגיא (דברים ד, מו), ויאמר ייי אלי
(שם ג, ב).

הלוא: יב בתורה מלאים, הלוא אם תטיב שאת (בראשית ד,
ז) הלא נכריות (שם לא, טו) הלוא לנו הם (שם לד, כג),
הלוא אחיך רועים (שם לו, יג), הלוא אהרן אחיך (שמות ד,
יד), הלוא לאלהים פתרוניס (בראשית מ, ח), הלוא זה הדבר
(שמות יד, יב) הלוא ידעתם (בראשית מד, טו), הלוא בלכתך
עמנו (שמות לג, טז), הלוא טוב לנו (במדבר יד, ג), הלוא
אנוכי אתונך (שם כב, ל), הלוא הוא אביך (דברים לב, ו).

היא: יוד ח' כתי' בתורה יוד, ומלך בלע היא צוער (בראשית
יד, ב) קדמאה, והיא גם הוא אמרה (שם כ, ה), והיא שלחה
אל חמיה (שם לח, כה), וכי ימות מן הבהמה (ויקרא יא, לט)
והיא הפכה (שם יג, י), והיא כהה (שם יג, כא), והיא תראה
את ערותו (שם כ, יז), ונסתרה והיא נטמאה (במדבר ה, יג),

5

10

1 ייי [יא ה / 3 בתורה : ה ו / מלאים [מלאין ו / הלוא [הלא ה /
תטיב [תיטיב ה ו / 4 הלא [הלוא ה ו / נכריות [נכריו' ו / 5 -- «הלוא
- אחיך : ה ו / 6 פתרוניס [פתרוני' ו / 7 «הלוא [הלא ו / 8 -- «הלוא -
אתונך : ה / 10 איוד : ה / איוד [ביוד ו / ח' [יא ה / ח' : ו / כתי' [כתי'
ו / בתורה : ה ו / «יוד : ה / «יוד [יא + בתורה ו / צוער [צער ו / 11
קדמאה [קדמא' ו

והיא לא נטמאה (שם ה, יד), שבת שבתון היא לכם (ויקרא
 טז, לא), את אביה היא (שם כא, ט).
 סימן: לכל באי שער עירו (בראשית כג, י), תניינא בכל באי
 (שם כג, יח); וסימן: לכל כלי המשכן בכל עבודתו (שמות כז,
 יט). יושב בקרבו (בראשית כד, ג), תניינא יושב בארצו (שם
 כד, לז); וסימן: כי אני ייי בקרב הארץ (שמות ח, יח). שער
 אויביו (בראשית כב, יז), תניינא שער שונאיו (שם כד, ט);
 וסימן: על אויביך ועל שנאיך (דברים ל, ז). קדמאה אחי
 אדני (בראשית כד, כז), תניינא אחי אדני (שם כד, מח);
 וסימן: שום תשים עליך מלך (דברים יז, טו). הגיד לפרעה
 (בראשית מא, כה), תניינא הראה את פרעה (שם מא, כח);
 וסימן: מהגיד את המראה (ש"א ג, טו). אבני שהם (שמות
 כה, ז), תניינא ואבני שהם (שם כח, ט); וסימן: אבן ואבן
 (דברים כה, יג). על ירך המשכן צפנה (שמות מ, כב),

3 סימן [סי' + קדמא' ו / תניינא [תנינא ה / 4 וסימן [וסי' ו / עבודתו
 + קדמא' ו / 5 תניינא [תנינא ה, תניינ' ו / 6 וסימן [וסי' ו / הארץ +
 קדמא' ו / 7 תניינא [תנינא ה / שונאיו [שנאיו ה / 8 וסימן [וסי' ו /
 אויביך [איבך ו / קדמאה [קדמא' ו / 9 <אדני [אדוני ו / תניינא [
 תנינא ה / <אדני [אדוני ו / 10 וסימן [וסי' ו / תשים [תש' ו / מלך +
 קדמא' ו / לפרעה [לפרע' ו / 11 תניינא [תנינא ה, תניינ' ו / הראה [
 הרא' ו / 12 וסימן [וסי' ו / את המראה # ו / המראה + קדמא' ו / 13
 תניינא [תנינא ה / שהם [שוהם ו / וסימן [וסי' ו / ואבן + קדמא' ו

תניינא על צלע המשכון (שם כו, לה); וסימן: והוא צולע על
 ירכו (בראשית לב, לב). את כל עורב (ויקרא יא, טו), תנינא
 ואת כל עורב (דברים יד, יד); וסימ': את השמים ואת הארץ
 (בראשית א, א). העלית (במדבר יד, יג), תנינא העלית דכי
 תשא (שמות לב, ז); וסימ': לילי ויומי. את השעיר החי (ויקרא'
 טז, כ), תנינא את השעיר החי (שם טז, כא); וסימ': ההיתה
 זאת בימיכם (יואל א, ב). מנחת קנאות הוא (במדבר ה, טו),
 תנינא מנחת קנאות היא (שם ה, יח); וסימ': זכר ונקבה
 בראם (בראשית ה, ב). דמו בנפשו היא (ויקרא יז, יד) תנינא
 הוא, תליתאה הוא, רביעאה היא, הזכרים באמצע, וסימן:
 נקבה תשובב גבר (ירמיה לא, כב).

1 תניינא [תנינא ה / סימן [סי' ו / 2 ירכו + קדמא' ו / תנינא [תניינא
 ה / 3 וסימ' [וסי' ו / השמים [השמי' ו / הארץ + קדמא' ו / 4 העלית
 { העלית ה / תנינא [תניינ' ו / 5 וסימ' [וסי' ה ו / ויומי + קדמא' ו /
 { החי [החי ה / 6 תנינא [תניינא ה / החי { החי ו / וסימ' [וסי' ה ו /
 ההיתה [ההיתי' ו / 7 בימיכם [בימיכ' + קדמא' ו / 8 תנינא [תניינ' ו /
 מנחת [מנח' ו / היא [הוא ה / וסימ' [וסי' ה ו / ונקבה [ונקיבה ו / 9
 בראם + קדמאה ו / היא [הוא ה ו / תנינא [תניינא ו / 10 הוא [היא
 ו / תליתאה [תליתא' ה ו / רביעאה [רביאעי ו / וסימני' [וסי' ו / 11
 גבר ♦ ו + תושלבע בנלכ ואעי עמי עשו ו

- עשרה נקודות שבתורה: ישפוט ייי ביני ובינך (בראשית טז,
ה), בשכבה ובקומה (שם יט, לג), ויאמרו אליו איה (שם יח,
ט), וישקהו (שם לג, ד), לרעות את צאן (שם לז, יב), אשר
פקד משה ואהרן (במדבר ג, לט) דכל פקודי הלויים,
או בדרך רחוקה (שם ט, י), אשר עד מידבא (שם כא, ל), 5
ועשרון (שם כט, טו) שביום חמשה עשר יום של חג, לנו
ולבנינו (דברים כט, כח).
- חמש מוצאות. אותיות הגרון: א'ח ה'ע וסימן, קרא
בגרון אל (ישעיה נח, א).
- אותיות החד: גיכ'ק וסימן, ונופת מתוק על 10
חכך (משלי כד, יג).
- אותיות הלשון: דטלנ'ת וסימן, ומלתו על לשוני (ש"ב כג, ב).
- אותיות השנים: ז'ס שר'ץ וסימן, ולבן שנים
מחלב (בראשית מט, יב).

1 ישפוט [ישפט ה / ובינך [וביניך ה / 2 ובקומה [ובקומה ה / אליו [אליו ה / 3 וישקהו [וישקהו ה / את [את ה / 4 ואהרן [ואהרן ה / 5 רחוקה [רחוקה ה / מידבא [מידבא ה / 6 ועשרון [ועשרון ה / חמשה עשר [ט'ו ה / יום : ה / 7 ולבנינו [ולבנינו ה / 8 חמש [ה' ה / 10 החד [החיך ה / וסימן [וסי' ה / 12 דטלנ'ת [ד'ט לנ'ת ה / 13 וסימן [וסי' ה

אותיות השפתים: בומ'ף וסימן, מוצא שפתים
(דברים כג, כד).

סימן ירח ומאריך בשלשת הספרים: לעולם אחד הזרקא
ירח ומאריך והשופר מהופך מלעיל קודם תנועת המאריך
כמו: לא הלך בעצת רשעים (תהלים א, א), כעץ שתול על
5 פלגי מים (שם א, ג) רבים אומרים לנפשי (שם ג, ג), רבים
אומרים מי יראנו טוב (שם ד, ז), בחלום יחזו אשכבה ואישן
(שם ד, ט), תאבד דוברי כזב (שם ה, ז), כי אין בפיהו נכונה
קרבים הוות (שם ה, י), יפלו ממועצותיהם (שם ה, יא), כי
10 אתה תברך צדיק (שם ה, יג), וכן כלם.

ואם התיבה של אחד הזרקא היא מלה זעירא יהיה לעולם
עם שופר מהופך מלרע במקום ירח כמו: חנני ייי כי אומלל
אני (תהלים ו, ג) ומגני בו בטח לבי ונעזרתי (שם ח, ז), חנני
ייי כי צר לי (שם לא, י), שוא ידברו איש אל רעהו

1 בומ'ף [בומ'פ ה / וסימן [וסי' ה / שפתים [שפתיך ה / 7 אומרים [
או' ה / בחלום [בשלום ה / יחדו [יח' ה / 12 אומלל [אמלל ה / 14
אל [את ה

- (שם יב, ג), תודיעני אורח חיים (שם טז, יא), מי זה מלך הכבוד (שם כד, ח) מי הוא זה מלך הכבוד (שם כד, י).
- כן יהיה בכל מלה זעירא ושהוא מלעיל, אבל אם המלה אינה זעירא אע"פ שהיא מלעיל, לעולם היא בירח כמו: הלא ידעו כל פועלי און (שם נג, ה) אל תמשכני עם רשעים ועם פעולי און (שם כח, ג).
- לפעמים בין הזרקא ובין המארכה מאריך ורביע במקום ירח. כשיבא המארכה בתראה ברחוק ו'ו תנועות או יותר כמו: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך (שם יג, ו), כמים נשפכתי והתפרדו כל עצמותי (שם כב, טו), אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך (שם כז, ט); התיבה הקודמת לרביע הוא במארכה כמו: אשרי האיש וכן בס"פ ובמושב לצים לא ישב (שם א, א), בתורת ייי חפצו ובתורתו יהגה (שם א, ב).

ברוך רחמנא דסייען

תם תם תם

תם תם

תם

1 אורח [ארח ה / 3 ושהוא [ושהיא ה / אם + היא ה / 4 אינה [שאינה ה / בירח [בירך ה / 5 פועלי [פעלי ה / 6 פועלי [פעלי ה / 7 לפעמים + יהיה ה / המארכה [המארכה ה / 8 המארכה [המארכה ה / ו'ו [שש ה / 9 בטחתי + וגו' ה / 10 נשפכתי + וגו' ה / 11 ממני + וגו' ה / 12 הוא [היא ה / כמו [כגון ה / בס"פ [בסופו + הפסוקים ה / 13 חפצו ♦ ה / -- בריך - תם : ה

חומר יחידי בכתב יד ג

[חומר יחידי בכתב יד ג]

ט'ו דכתיבין תבה חדא וקריין תרתין מלין: בגד ותאמר לאה בגד (בראשית ל, יא), מזה ויאמר ייני אליו מזה (שמות ד, ב), אשדת מימינו אשדת למו (דברים לג, ב), מלכם מלכם תדכאו עמי ופני עניים (ישעיה ג, טו), והנהו וארד בית היוצר (ירמיה יח, ג), מאשתם נחר מפוח מאשתם עופרת (שם ו, כט), מהם ויאמר אלי בן אדם הרואה (יחזקאל ח, ו), בנימן עתי בן עמיהוד בן עמרי (דה"א ט, ד), לבנימיני התשיעי לחדש התשיעי (שם כז, יב), ישימות עלימו ירדו שאול חיים (תהלים נה, טז), חלכאים ודכה ישח (שם י, י), לגאיונים רבת שבעה לה נפשינו (שם קכג, ד), מנהסערה וען ייני את איוב (איוב לח, א), וחברו מנסערה וחברו וען ייני איוב (שם מ, ו), המפרוצים ואצאה בשער הגיא (נחמיה ב, יג).

וחילופיהון ח' כתיבין תרתין תיבותין וקריין מלה חדא: כי טוב ויהי כי טוב לבם (שופטים טז, כה), מבין ימין ויהי איש מבין ימין (ש"א ט, א), לסרבה המשדה ולשלום אין קין (ישעיה ט, ו), מןהמערה ויקם דוד אחרי כן ויצא (ש"א כד, ט), מיאתי כה אמ' ייני גאלך ויצרך (ישעיה מד, כד), בחר בתיהם ובערי מנשה ואפרים (דה"ב לד, ו), מן בת ויצא מן בת ציון (איכה א, ו), כי ענים גם תנין חלצו שד (שם ד, ג).

וסימנהון בלשון תרגום: גברא טבא את פריק מחרבא דשמואל דדפיה במדברא.

ג' מלין תיבותא קמיתא נסבא מן תנינא: הייתה מוציא גם אתמל גם שלשם (ש"ב ה, ב), ידעתה שחר המימך צוית בקר (איוב לח, יב), ומתחתה לשכות האלה (יחזקאל מב, ט).

וחלופיהון ב' מלין תנינא נסבה מקמיתא: ושורי אשכללו (עזרא ד, יב), ידעע להוא למלכא (שם שם, יג) שם הפלשתים (ש"ב כא, יב), ויקם דוד ויקח (שם).

ד' כתיבין ריש וקריין דלת: עמיחור (ש"ב יג, לז) דאבשלום, וארמים (מ"ב טז, ו) דרצין, השרמות (ירמיה לא, מ) דירמיה, גרל חמה (משלי יט, יט) דמשלי.

וב' חלופ כתיבין דלת וקריין ריש: לא אעבוד (ירמיה ב, כ), וזבוד (עזרא ח, יד).

וחילופיהן כתיב וו במיצוע תיבותא וקריין יוד: אשר אסורי המלך (בראשית לט, כ), אבוגיל (ש"א כה, יח), אנועך (ש"ב טו, כ), והזורים אושר (ישעיה מה, ב), כהקיר בור מימיה (ירמיה ו, ז), יכשלו בהלכותם (נחום ב, ו), כי ארגעה ארוצם (ירמיה נ, מד), יראה ייני בעוני (ש"ב טז, יב), ברזות (דה"א ז, לא), הוצא אתך (בראשית ח, יז), החרצות [החרסות] (ירמיה יט, ב), הבצור (זכריא יא, ב), המבוא (יחזקאל מב, ט), המבונים (דה"ב לה, ג), הושר לפני (תהלים ה, ט), התעוף עיניך בו (משלי כג, ה), הנתונים (עזרא ח, יז), החפשות (דה"ב כו, כא), וילונו (במדבר יד, לו), ואלול ותרומות (ירמיה יד, יד), וצנוף (ישעיה סב, ג), וסוס ועגור (ירמיה ח, ז), חוקך (תהלים עד, יא), ינועון (שם נט, טז), לשור (ש"א יח, ו), לסוג (יחזקאל כב, יח), למשוסה (ישעיה מב, כד), למענותם (תהלים קכט, ג), מופעה (ירמיה מח, כא), נוב שפתים (ישעיה נו, כט), נטוות גרון (שם ג, טז), חמש צאן עשוות (ש"א כה, יח), שרוקות (ירמיה יח, טז) שרותיך (שם טו, יא), שפרונו (שם מג, י).

שמונה עשרה תיקונים, תקנו עזרא הסופר ונחמיה בן חבליה הפחה ז"ל: ואברהם עודנו עומר (בראשית יח, כב), וייני עומד לפני אברהם, היה כתוב. ויקמו משם האנשים ואברהם הולך (שם יח, טז), וייני, היה כתוב. אל נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו (במדבר יב, יב), אמי, היה כתוב. ואם ככה את עשה לי ואל אראה ברעתי (שם יא, טו), ברעתי, היה כתוב. ואמרו כל העדה לרגום אותם באבנים (במדבר יד, י), אותי, היה כתוב. בעון אשר ידע כי מקללים להם בניו (ש"א ג, יג), לי, היה כתוב. והנם שולחים את הזמורה אל אפס (יחזקאל ח, יז), אפי, היה כתוב. כי כל הנוגע בהם נוגע בבבת עיניו (זכריה ב, יב), עיני, היה כתוב. הנה מתלאה והפחתם אותו (מלאכי א, יג), אותי, היה כתוב. וימירו את כבודם בתכנית שור (תהלים קו, כ), כבודי, היה כתוב. הלא אתה מקדם ייני אלהי קדושי לא נמות (חבקוק א, יב), תמות, היה כתוב. איש אהליך ישראל בו (דה"ב י, טז), לאלהיך, היה כתוב. אולי יראה ייני ובעיני (ש"ב טז, יב), בעיני, היה כתוב. יחיו מתיך נבלתי יקומון (ישעיה כו, יט), תקום, היה כתוב. ההמיר גוי אלהים ועמי המיר כבודו (ירמיה ב, יא), כבודי, היה כתוב. זכות תזכור ותשוח עלי נפשי (איכה ג, כ), עליך, היה כתוב. חטאתי מה אפעל לך ואהיה עלי למשא (איוב ז, כ), עליך, היה כתוב. ובשלשת רעיו חרה אפו וירשיעו את איוב (שם לב, ג), אלהים, היה כתוב.

וחילופיהן כתיב וו במיצוע תיבותא וקריין יוד: אשר אסורי המלך (בראשית לט, כ), אבוגיל (ש"א כה, יח), אנועך (ש"ב טו, כ), והזורים אושר (ישעיה מה, ב), כהקיר בור מימיה (ירמיה ו, ז), יכשלו בהלכותם (נחום ב, ו), כי ארגעה ארוצם (ירמיה נ, מד), יראה ייני בעוני (ש"ב טז, יב), ברזות (דה"א ז, לא), הוצא אתך (בראשית ח, יז), החרצות [החרסות] (ירמיה יט, ב), הבצור (זכריא יא, ב), המבוא (יחזקאל מב, ט), המבונים (דה"ב לה, ג), הושר לפני (תהלים ה, ט), התעוף עיניך בו (משלי כג, ה), הנתונים (עזרא ח, יז), החפשות (דה"ב כו, כא), וילונו (במדבר יד, לו), ואלול ותרומות (ירמיה יד, יד), וצנוף (ישעיה סב, ג), וסוס ועגור (ירמיה ח, ז), חוקך (תהלים עד, יא), ינועון (שם נט, טז), לשור (ש"א יח, ו), לסוג (יחזקאל כב, יח), למשוסה (ישעיה מב, כד), למענותם (תהלים קכט, ג), מופעה (ירמיה מח, כא), נוב שפתים (ישעיה נו, כט), נטוות גרון (שם ג, טז), חמש צאן עשוות (ש"א כה, יח), שרוקות (ירמיה יח, טז) שרותיך (שם טו, יא), שפרונו (שם מג, י).

שמונה עשרה תיקונים, תקנו עזרא הסופר ונחמיה בן חבליה הפחה ז"ל: ואברהם עודנו עומר (בראשית יח, כב), וייני עומד לפני אברהם, היה כתוב. ויקמו משם האנשים ואברהם הולך (שם יח, טז), וייני, היה כתוב. אל נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו (במדבר יב, יב), אמי, היה כתוב. ואם ככה את עשה לי ואל אראה ברעתי (שם יא, טו), ברעתי, היה כתוב. ואמרו כל העדה לרגום אותם באבנים (במדבר יד, י), אותי, היה כתוב. בעון אשר ידע כי מקללים להם בניו (ש"א ג, יג), לי, היה כתוב. והנם שולחים את הזמורה אל אפס (יחזקאל ח, יז), אפי, היה כתוב. כי כל הנוגע בהם נוגע בבבת עיניו (זכריה ב, יב), עיני, היה כתוב. הנה מתלאה והפחתם אותו (מלאכי א, יג), אותי, היה כתוב. וימירו את כבודם בתכנית שור (תהלים קו, כ), כבודי, היה כתוב. הלא אתה מקדם ייני אלהי קדושי לא נמות (חבקוק א, יב), תמות, היה כתוב. איש אהליך ישראל בו (דה"ב י, טז), לאלהיך, היה כתוב. אולי יראה ייני ובעיני (ש"ב טז, יב), בעיני, היה כתוב. יחיו מתיך נבלתי יקומון (ישעיה כו, יט), תקום, היה כתוב. ההמיר גוי אלהים ועמי המיר כבודו (ירמיה ב, יא), כבודי, היה כתוב. זכות תזכור ותשוח עלי נפשי (איכה ג, כ), עליך, היה כתוב. חטאתי מה אפעל לך ואהיה עלי למשא (איוב ז, כ), עליך, היה כתוב. ובשלשת רעיו חרה אפו וירשיעו את איוב (שם לב, ג), אלהים, היה כתוב.